

Helsinki

Tilinpäätös 2021

Helsingin kaupungin
tilinpäätös 2021

Kaupunginhallitus 21.03.2022

HELSINGIN KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖS 2021

Julkaisija:

Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia

Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2022:7

ISBN 978-952-386-063-6 (nidottu)

ISBN 978-952-386-064-3 (verkkojulkaisu)

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2242-4504 (painettu julkaisu)

ISSN 2323-8135 (verkkojulkaisu)

Tilinpäätöksen aineisto:

Taloushallintopalvelu (Talpa)
Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto

Taitto: Innocorp Oy

Paino: Helsingin kaupungin digipaino

www.hel.fi/tilinpaatos

Tilinpäätös 2021 kaupunginvaltuustossa 22.06.2022.

Helsingin kaupunki

Tilinpäätös 2021

Sisällysluettelo

1 TOIMINTAKERTOMUS..... 4	3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT 138
1.1 Olennaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa..... 4	3.1 Helsingin kaupungin tuloslaskelma 138
1.1.1 Pormestarin katsaus 4	3.2 Helsingin kaupungin rahoituslaskelma.....139
1.1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset..... 5	3.3 Helsingin kaupungin tase.....140
1.1.3 Taloudellinen kehitys Helsingin seudulla..... 8	3.4 Helsingin kaupungin konsernituloslaskelma 142
1.1.4 Kaupungin henkilöstö 10	3.5 Helsingin kaupungin konsernirahoituslaskelma 143
1.1.5 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa 12	3.6 Helsingin kaupungin konsernitase 144
1.1.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä tulevasta kehityksestä 16	4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 148
1.1.7 Ympäristötekijät.....19	4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....148
1.1.8 Harmaan talouden torjunta sekä muut ei-taloudelliset asiat..... 20	4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot 148
1.2 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä 21	4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot 149
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus alakohtineen 23	4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot 151
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen 23	4.3 Tasetta koskevat liitetiedot 155
1.3.2 Toiminnan rahoitus 26	4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot 155
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset.....29	4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot 165
1.5 Kokonaistulot ja -menot 31	4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot 169
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous 32	4.5 Ympäristövastuut 178
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä ja säätiöistä 32	4.6 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot 178
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus..... 32	5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET 182
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat 32	5.1 Kunnallisten liikelaitosten tilinpäätökset 182
1.6.4 Tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutuminen 36	5.2 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätöslaskelmat 207
1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä 46	5.3 Kilpailulain 30 d § mukaan eriytetty toiminnot, kaupunki 216
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut..... 47	5.4 Liikelaitosten ja rahastojen vaikutus kaupungin talouteen..... 222
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely..... 53	6 ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ..... 226
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN 56	7 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ NIIDEN SÄILYTYSTAVASTA 228
2.1 Käyttötalouden toteutuminen..... 56	8 TILINTARKASTUSKERTOMUS 2021 230
2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen..... 111	
2.2.1 Helsingin kaupungin tuloslaskelman toteutumisvertailu..... 111	
2.2.2 Helsingin kaupungin talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu 112	
2.2.3 Tuloslaskelmaosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen..... 113	
2.3 Investointiosan toteutuminen 117	
2.4 Rahoitusosan toteutuminen..... 132	
2.4.1 Helsingin kaupungin rahoituslaskelman toteutumisvertailu..... 132	
2.4.2 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu 133	
2.4.3 Rahoitusosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen.....134	

Toimintakertomus

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa

1.1.1 Pormestarin katsaus

Vuoden 2021 tilinpäätöstä kirjoitetaan yhden kansainvälisen suurkriisin päättyessä ja uuden alkaessa. Kaksi vuotta kestänyt koronapandemia on koetellut erityisesti kaupunkeja ympäri maailmaa, mutta rokotteiden ansiosta sen vaikutukset on saatu hallintaan ja viimeisiä rajoituksia ollaan parhaillaan poistamassa.

Koronan väistymistä varjostaa kuitenkin helmikuussa 2022 alkanut Venäjän suurhyökkäys Ukrainaan, jolla on väistämättömiä vaikutuksia koko Euroopalle ja myös Helsingille. Helsinki ilmoitti välittömästi yhdessä muiden Suomen suurimpien kaupunkien kanssa antavansa humanitaarista apua sodan uhreille ja valmistaudumme vastaanottamaan sotaa pakenevia ukrainalaisia.

Pandemian taloudelliset vaikutukset ovat olleet raskaat, ja ne ovat kohdistuneet hyvin epätasaisesti eri toimijoiden ja toimialojen kesken. Kuntatalouteen vaikutukset ovat lyhyellä aikavälillä kuitenkin jääneet odotettua pienemmiksi. Helsingin tilikauden tulos vuonna 2021 oli 350 miljoonaa euroa, mikä oli 224 miljoonaa euroa talousarviossa ennustettua parempi.

Valtion koronakompensaatiot auttoivat kattamaan pandemian takia nousseita kustannuksia. Helsingiläisille tämä ei kuitenkaan tuo yhtä suurta helpotusta kuin muille kunnille, sillä helsinkiläiset maksavat suhteessa suurempaa osuutta valtion verotaakasta.

Näiden akuuttien kriisien keskellä Helsingin on jatkettava normaalia toimintaa ja pyrittävä tarjoamaan mahdollisimman laadukkaat ja luotettavat palvelut kaupungin asukkaille. Pandemian keskellä Helsinki onnistui kuntavaalien järjestelyissä, vaikka aikataulua jouduttiin valtakunnallisesti siirtämään. Syksyllä hyväksytyssä uudessa Kasvun paikka – kaupunkistrategiassa määriteltiin kaupungin suunta 2020-luvulle.

Strategian keskeisin teema on kaupungin kasvu. Pienen kielialueen suurimpana kaupunkina Helsingillä on monia etuja Suomen sisäisessä kilpailussa työvoimasta. Työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden lisääntyessä ei ole kuitenkaan itsestään selvää kuuluvatko Helsinki ja Suomi kaupungistumisen voittajiin. Menestyksen mahdollisuuksien parantamiseksi kaupungin kasvuun panostaminen on kuitenkin välttämätöntä. Siksi Helsinki jatkaa rohkealla investointipolulla, vaikka sote-uudistus ja valtakunnallisesti heikkenevä huoltosuhte kaventavat välillisesti kaupunkimme taloudellista liikkumavaraa 2020-luvulla.

Sote-uudistuksessa kasvavien kaupunkien verotusoikeutta kasvavaan veropohjaan kavennetaan merkittävästi. Korvaukseksi Helsingille annetaan palvelutarvetta hitaammin kasvava rahoituslupaus. Näin pienennetään kaupungille kanavoituvaa hyötyä kasvuun tähtäävistä investoinnista. Helsingin kyky ja kannustimet tehdä investointeja heikkenevät uudistuksen myötä.

Helsingin taloutta on hoidettu pitkäjänteisesti ja vastuullisesti, mikä mahdollistaa sen, että vastaamme näihin haasteisiin kasvulla ja resurssien käytön järkevöittämisellä. 2021 Helsingin investoinnit olivat 890 miljoonaa euroa, mikä oli kaikkien aikojen toiseksi korkein taso ja nyt kuluvana vuonna investoinnit tulevat nousemaan yli miljardiin euroon. Kasvun kautta vahvistamme Helsingin kilpailukykyä, houkuttelevuutta ja taloudellista asemaa.

Juhana Vartiainen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 8.12.2021 hallintosäännön muutoksen. Siinä selkiytettiin viranomaisen, jolla on toimivalta määrätä sosiaalihuollon johtavasta viranomaisesta ja sosiaalihuollon viranomaisesta sosiaali- ja terveystoimialalla. Lisäksi kuntalain muutoksen seurauksena hallintosääntöön lisättiin useita sopimusten hallinnan järjestämiseen liittyviä määräyksiä sekä tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnon järjestämistä koskevia määräyksiä. Edelleen strategiajohtajalle lisättiin toimivalta päättää kaupungin tutkimusluvista silloin, kun tutkimushanke kohdistuu samanaikaisesti keskushallintoon ja kaikkiin toimialoihin taikka useampaan kaupunginkanslian osastoon. Kaupunkiturvallisuuden, varautumisen ja organisaatioturvallisuuden koordinaatiosta huolehtiva turvallisuus- ja valmiusyksikkö päätettiin siirtää kaupunginkanslian hallinto-osastosta strategiaosastoon.

Tilivelvollisuus

Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toimielimen jäsenen ja viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, siihen voidaan kohdistaa tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja valtuusto päättää myönnettävästä vastuuvapaudesta. Kaupunginhallituksen hyväksymässä Sisäinen valvonta ja riskienhallinta Helsingin kaupunkikonsernissa -ohjeessa on määritelty, että kaupungin toiminnoissa tulee noudattaa hyvää hallinto- ja johtamistapaa. Sillä tarkoitetaan toiminnan ja talouden ohjauksen tilivelvollisuus- ja vastuujärjestelmää, joka edistää hallinnon ja palvelutuotannon laillisuutta ja tuloksellisuutta.

Kuntalain 125 §:n mukaan tilivelvollisia ovat valtuustoa lukuun ottamatta kaupungin toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Johtavana viranhaltijana voidaan pitää toimielimen esittelijää ja toimielimen tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavaa henkilöä hänen toimiessaan toimielimen alaisena. Toimielinten varajäseniin ja johtavien viranhaltijoiden varahenkilöihin sovelletaan samoja säännöksiä heidän toimiessaan tehtävässä. Lisäksi tilivelvollisten määrittelyssä on otettu huomioon kaupungin tilintarkastajan näkemys tilivelvollisista. Helsingissä johtavat viranhaltijat ja toimielinten esittelijät on pääsääntöisesti määritelty hallintosäännössä. Johtavien viranhaltijoiden tehtävänä on suunnitella, seurata ja valvoa johtamansa hallinnollisen kokonaisuuden toimintaa sekä vastata sen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta.

Määritelmää tilivelvollisista sovelletaan ottaen huomioon, että kaupungin vastuunalainen tilintarkastaja voi tilintarkastuskertomuksessaan kohdistaa muistutuksen muullekin kuin edellä olevan määritelmän piiriin kuuluvalla viranhaltijalle ja esittää vastuuvapauden epäämistä. Vaikka kaupungin työntekijä ei olisikaan lain tarkoittama tilivelvollinen, hänen on hoidettava tehtävänsä asianmukaisen huolellisesti. Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimerkiksi esimiestä valvontavastuusta. Tilivelvollisten määrittely ei estä kohdistamasta vahingonkorvausvaatimusta tai rikossyytettä muuhun henkilöön kuin tilivelvolliseen.

Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastajan on tilintarkastuskertomuksessaan sisällytettävä lausunto muun muassa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Tarkastusviraston toimittama luettelo tilivelvollisista

Luottamushenkilöt

- Kaupunginhallituksen ja sen jaostojen jäsenet
- Lautakuntien ja niiden jaostojen jäsenet
- Liikelaitosten johtokuntien jäsenet
- Pormestari

Keskushallinto

- Kansliapäällikkö
- Elinkeinojohtaja
- Hallintojohtaja
- Henkilöstöjohtaja
- Strategiajohtaja
- Rahoitusjohtaja
- Viestintäjohtaja
- Maahanmuutto- ja työllisyysasioiden johtaja
- Palvelukeskusliikelaitoksen toimitusjohtaja
- Taloushallintopalveluliikelaitoksen toimitusjohtaja
- Työterveysliikelaitoksen toimitusjohtaja
- Rakentamispalveluliikelaitoksen toimitusjohtaja
- Kaupunginlakimies
- Sisäisen tarkastuksen päällikkö
- Hankinta johtaja
- Digitalisaatiojohtaja

Tarkastusvirasto

- Tarkastusjohtaja

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

- Kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
- Varhaiskasvatusjohtaja
- Perusopetusjohtaja
- Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtaja
- Ruotsinkielisen palvelukokonaisuuden johtaja
- Hallintojohtaja

Kaupunkiympäristön toimiala

- Kaupunkiympäristön toimialajohtaja
- Maankäyttöjohtaja
- Tekninen johtaja
- Asiakkuusjohtaja
- Hallintojohtaja
- Rakennusvalvontapäällikkö
- Ympäristöjohtaja
- Elintarviketurvallisuusyksikön päällikkö
- Ympäristöterveysyksikön päällikkö
- Ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikön päällikkö
- Ympäristöseuranta ja -valvontayksikön päällikkö
- Rakennetun ympäristön valvontayksikön päällikkö
- Lupayksikkö 2:n päällikkö
- Lupayksikkö 1:n päällikkö
- Talotekniikkayksikön päällikkö
- Rakenneyksikön päällikkö
- Kunnallinen pysäköinninvalvoja
- Pelastuskomentaja
- Liikenneliikelaitoksen toimitusjohtaja

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

- Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
- Kirjastopalvelujen johtaja
- Kulttuurijohtaja
- Nuorisosiainjohtaja
- Liikuntajohtaja
- Hallintojohtaja
- Museonjohtaja
- Intendentti
- Taidemuseon johtaja
- Kulttuurin edistämisen päällikkö
- Kulttuurikeskuksen päällikkö
- Liikuntapalvelupäällikkö
- Liikuntapaikkapäällikkö
- Ulkoilupalvelupäällikkö
- Aluepäällikkö (itäinen nuorisotyö)
- Aluepäällikkö (pohjoinen nuorisotyö)
- Aluepäällikkö (läntinen nuorisotyö)

Sosiaali- ja terveystoimen toimiala

- Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
- Perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja
- Terveys- ja päihdepalvelujen johtaja
- Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja
- Hallintojohtaja
- Lastensuojelun johtaja
- Vammaistyön johtaja
- Psykiatria- ja päihdepalvelujen johtaja
- Palvelualueen johtaja (länsi)
- Perheiden erityispalveluiden päällikkö
- Neuvola- ja perhetyön päällikkö
- Pohjoisen aikuissosiaaliryhmän päällikkö
- Asiakasmaksupäällikkö
- Talous- ja suunnittelupäällikkö

1.1.3 Taloudellinen kehitys Helsingin seudulla

Talouskehitys ja elinkeinotoiminta

Maailmanlaajuisen koronakriisin vuoksi supistunut Suomen talouden kokonaistuotanto kääntyi vuonna 2021 jälleen kasvuun. Toisella neljänneksellä kokonaistuotannon arvoa kuvaava BKT kasvoi 2,2 prosenttia vuotta aiemmasta ja saavutti koronakriisiä edeltäneen tason. Kolmannella neljänneksellä BKT jatkoi kasvua (+ 0,8 prosenttia edellisestä vuosineljänneksestä). Vuoden 2021 viimeisen neljänneksen tiedot eivät ole vielä käytettävissä, mutta on ilmeistä, että vuoden 2021 kokonaistuotanto ylittää selvästi vuoden 2020 tason.

Taloustilanteen myönteinen kehitys heijastuu myös työmarkkinoille. Työvoimatutkimuksen mukaan työllisten määrä Suomessa kasvoi vuonna 2021 2,4 prosenttia vuoden takaisesta ja työttömien määrä kasvoi 1,4 prosenttia. Työllisyysaste nousi 1,6 prosenttiyksiköllä 72,3 prosenttiin ja työttömyysaste oli vuonna 2021 keskimäärin 7,7 prosenttia eli sama kuin vuonna 2020. Työmarkkinoille tuli uusia työnhakijoita myös työvoiman ulkopuolelta. Koronakriisin aikana osa eläkeiän jo saavuttaneista jatkoi edelleen töissä ja vanhimpien työssäkävien ikäluokkien työllisyysaste on sekin kasvanut.

Vuoden 2021 toisella neljänneksellä voimakkaasti kiihtynyt tuotannon kasvu jatkui Helsingin seudulla myös kolmannella neljänneksellä. Kasvuvauhti hidastui kuitenkin noin yhteen prosenttiin, kun koko maassa tuotanto kasvoi 4,2 prosenttia. Kustannusten voimakas nousu hidasti merkittävästi tuotannon reaalisen arvon kehitystä erityisesti teollisuudessa ja rakentamisessa, joissa yritysten liikevaihto kasvoi voimakkaasti.

Palveluvaltaisella Helsingin seudulla koronapandemia vaikuttaa talouteen suhteellisesti enemmän kuin koko maassa. Tuotanto elpyi silti vuonna 2021 myös pandemiasta eniten kärsineillä aloilla kuten majoitus- ja ravitsemistoiminnassa sekä kuljetus- ja varastointialalla, joilla liiketoiminta oli kuitenkin vielä pandemiaa edeltävää aikaa heikompaa. Informaatio- ja viestintäalalla, liike-elämän palveluissa sekä rahoituksessa liiketoiminnan kasvu jatkui edelleen vahvana. Näillä aloilla kasvu jatkui läpi koronapandemian.

Työllisyys ja työttömyys

Vuonna 2021 Helsingissä oli 453 600 työpaikkaa. Koko Helsingin seudun työpaikkamäärä oli 828 500. Helsingin osuus koko maan vajaasta 2,6 miljoonasta työpaikasta oli 18 prosenttia ja Helsingin seudun osuus 32 prosenttia.

Vuonna 2021 Helsingissä oli 342 900 työllistä. Työllisyysaste oli 74,1 prosenttia, mikä oli 1,8 prosenttiyksikköä edellisvuotta korkeammalla tasolla. Työllisten määrä kasvoi Helsingissä vuonna 2021 ennakkotiedon mukaan 4,9 prosenttia edellisvuodesta. Tehtyjen työtuntien määrä kasvoi helsinkiläisillä 4,1 prosentilla vuoden takaisesta. (TK, Työvoimatutkimus)

Helsinkiläisten palkkasumma oli vuonna 2021 tulorekisterin tietojen mukaan 5,5 prosenttia suurempi kuin vuonna 2020. Koko vuoden palkkasumman kehitys on ollut Helsingissä hieman heikompä kuin Espoossa (5,9 prosenttia), mutta parempi kuin Vantaalla (4,8 prosenttia). (Vero, tulorekisteri)

TEM:n työnvälitystilaston mukaan työttömien määrä pieneni Helsingissä vuonna 2021 keskimäärin 7 prosenttia edellisestä vuodesta. Vuoden 2021 joulukuussa työttömiä oli 23 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden lopussa enää 7 prosenttia työttömistä työnhakijoista oli kokoaikaisesti lomautettuja, ja kokonaan ilman työsuhdetta olevia työttömiä oli 3 600 vähemmän kuin vuoden 2020 lopussa. Vuoden 2021 lopussa Helsingin työttömyysaste oli 11,2 prosenttia, mikä oli 3,4 prosenttiyksikköä matalampi kuin vuotta aiemmin. Vastaava työttömyysprosentti oli koko maan tasolla 10,5. (TEM)

Työttömyys kasvoi koronakriisin aikana erityisen voimakkaasti nuorilla ja myös työttömyyden lasku kohdistui eniten nuoriin. Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä oli vuoden 2021 lopussa 36 prosenttia edellisvuotta pienempi. Lomautukset kohdistuivat eniten palvelualojen työllisiin. Yli 50-vuotiaiden työttömien määrä oli vuoden lopussa 13 prosenttia pienempi kuin vuotta aiemmin.

Pitkäaikaistyöttömien (yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleet) määrä lähti loivaan kasvuun jo koronapandemian alussa ja kasvu kiihtyi vuoden 2021 loppusyksyyn saakka. Vuoden 2021 lopussa pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu alkoi hidastua ja joulukuussa heitä oli 28 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Avoimien työpaikkojen määrä kääntyi kasvuun vuoden 2021 keväällä ja vuoden lopussa TE-toimistoon ilmoitettujen avoimien työpaikkojen määrä oli Helsingissä 82 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin ja 31 prosenttia korkeampi kuin kaksi vuotta sitten eli ennen koronapandemiaa.

Väestönkehitys

Vuoden 2021 lopussa Helsingin väkiluvun arvioidaan olevan noin 658 860 asukasta. Siten väkiluku kasvoi vuoden 2021 aikana 1 944 asukkaalla eli 1 140 henkeä vähemmän kuin vuonna 2020. Suhteellinen kasvu oli 0,3 prosenttia. Vieraskielisten osuus väestöstä on ennakkotiedon mukaan yli 17 prosenttia. Koronapandemian aiheuttamien rajoitustoimenpiteiden vaikutus näkyi Helsingin väestökehityksessä erityisesti alkuvuodesta, jolloin väestön määrä jopa laski hieman. Tieto vuoden 2021 väestönkasvusta ja rakenteesta tarkentuu maaliskuun lopussa.

Syntyneiden määrä, noin 7 080, kasvoi edellisvuodesta 430 henkilöllä. Syntyneiden määrä oli vuositasolla suurinta koko muuhun 2000-lukuun verrattuna. Kuolleita oli myös edellisvuotta enemmän, 5 520 ja luonnollisen väestönkasvun ennakkoidaan olevan 1 560 henkeä. Syntyneiden määrä on vaihdellut viime vuosina huomattavasti, mutta kuolleiden määrä on pysynyt suhteellisen tasaisena. Helsingin muuttoliike muuttui ennakkotietojen mukaan 38 henkeä tappiolliseksi. Edellisen kerran muuttoliike on ollut tappiollista vuonna 2004. Kotimaan muuttotappioon, yli 4 100 henkeä, vaikutti erityisesti edellisvuotta huomattavasti suurempi poismuuttajien määrä. Myös tulomuuttajien määrä pieneni hieman edellisvuoteen verrattuna. Helsingin seudun ulkopuolisesta Suomesta aikaisempina vuosina saatu muuttovoitto pieneni huomattavasti. Kun vuosina 2016–2019 Helsingin seudun ulkopuolisesta Suomesta saatu muuttovoitto oli keskimäärin yli 5 500 ja vuonna 2020 noin 2 600, oli se ennakkotietojen mukaan alle 700 henkeä vuonna 2021. Helsinki menetti asukkaitaan edellisvuotta enemmän Espooseen ja kehysalueelle.

Ulkomainen nettomuutto kasvoi edellisvuodesta vajaalla 650 hengellä. Sekä tulo- että lähtömuuttajien määrät kasvoivat edellisvuodesta, mutta tulomuuttajien määrän kasvu oli selkeästi suurempi. Ulkomailta saatu muuttovoitto oli suurinta koko muuhun 2000-lukuun verrattuna. Ulkomaan muuttovoitto koostui ulkomaan kansalaisista. Nämä tiedot kuitenkin tarkentuvat myöhemmin.

Varhaiskasvatusikäisiä, 1–6-vuotiaita, oli ennakkotiedon mukaan 37 150 henkeä, ja heidän määränsä väheni 1 060 hengellä. 0-vuotiaiden määrä oli 6 880, ja se kasvoi 380 lapsella edellisvuoteen verrattuna. Peruskouluikäisten määrä lisääntyi 1 190 hengellä, ja heitä oli 56 080 henkeä. Toisen asteen ikäluokkaan kuuluvia, 16–18-vuotiaita, oli 17 330 henkeä, ja ryhmä kasvoi 660 hengellä edellisvuodesta. 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvoi 1 660 hengellä ja heitä oli vuoden lopulla lähes 116 000 henkeä. 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvoi 2 660 hengellä. Työikäisten, 19–64-vuotiaiden, määrä väheni 890 hengellä.

Väestönmuutokset kohdentuivat eri tavoin suurpiireihin. Eniten väestömäärältään kasvoivat Keskinen suurpiiri 2 100 hengellä ja Kaakkoinen suurpiiri 870 hengellä. Koillisen suurpiirin väestön määrä väheni 960 hengellä. Varhaiskasvatukseen ikäisten määrä väheni kaikissa suurpiireissä. Eniten lasten määrä väheni Koillisessa suurpiirissä 270 lapsella ja Itäisessä suurpiirissä 260 lapsella. Peruskouluikäisten määrä kasvoi Östersundomin suurpiiriä lukuun ottamatta kaikissa suurpiireissä. Eniten kasvua oli Eteläisessä suurpiirissä, 360 henkeä, ja Keskisessä suurpiirissä, 260 henkeä. 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvoi kaikissa suurpiireissä, eniten Eteläisessä (680 henkeä) ja Läntisessä (480 henkeä) suurpiirissä.

Rakentaminen

Asuntorakentaminen Helsingissä jatkui vilkkaana myös vuoden 2021 ajan. Rakenteilla olevan asuinkerrosalan määrä pysytteli koko vuoden samalla tasolla 750 000 kerrosneliömetrin tuntumassa. Asuntojen määrässä se tarkoitti koko vuoden ajan yli 10 000 rakenteilla olevaa asuntoa. Muuta kuin asuntorakentamista oli rakenteilla nousujohteisesti ja vuoden lopussa sitä oli keskeneräisenä miltei 450 000 kerrosneliömetriä. Aloitettujen ja valmistuneiden asuntojen määrässä tavoitteet ylitettiin jälleen edellisen vuoden tapaan: vuoden aikana valmistui 7 105 asuntoa ja aloitettiin 7 350 asunnon rakentaminen. Uusia rakennuslupia myönnettiin peräti 7 551 asunnon rakentamiseksi, mikä on selkeästi enemmän kuin edellisenä vuonna.

Valmistuneista asunnoista noin 16 prosenttia (1 129 asuntoa) oli valtion korkotukemia ARA-vuokra-asuntoja, joista 301 on osoitettu opiskelijoille. Sääntelemätöntä asuntotuotantoa oli 66 prosenttia (4 699) ja välimuodon asuntoja 18 prosenttia (1 277) kaikista valmistuneista asunnoista. Sääntelemättömistä asunnoista vuokra-asunnoiksi valmistui 2 005 ja omistusasunnoiksi 2 694 kappaletta. Noin puolet välimuodon tuotannosta oli Hitas- ja hintakontrolloituja asuntoja (604). Asumisoikeusasuntoja valmistui yhteensä 218.

Kaupungin oman tuotannon tavoite on 1 500 valmistunutta asuntoa vuosittain. Tämän tuotannon osuus viime vuonna valmistuneista asunnoista oli 14 prosenttia (928 asuntoa). Näistä 647 oli ARA-vuokra-asuntoja Helsingin kaupungin asunnot Oy:lle, 92 asumisoikeusasuntoja Helsingin Asumisoikeus Oy:lle ja 189 Hitas-asuntoja. Kaupungin omana tuotantona aloitettiin rakentamaan 919 asuntoa.

Noin 91 prosenttia valmistuneista asunnoista rakentui kerrostaloihin, noin 2 prosenttia oli rivitaloasuntoja ja loput olivat omakoti- ja paritaloasuntoja tai sijaitsivat muissa rakennuksissa. Uudisrakennuksiin valmistuneista kerrostaloasunnoista 65 prosenttia oli yhden tai kahden huoneen asuntoja. Kaikkien uudisrakennuskerrostalojen huoneistoalan keskiarvo laski viime vuoden 53,2 neliömetristä 50,7 neliömetriin.

Uusien asuinalueiden osuus rakenteilla olevasta asuntotuotannosta on noin 40 prosenttia ja täydennysrakentamisen 60 prosenttia. Määrällisesti merkittävintä rakentaminen on uusista alueista juuri nyt Pasilan ja Kalasataman alueilla. Pasilassa rakenteilla on yli 1 700 ja Kalasatamassa yli 1 000 asuntoa. Suurten aluerakentamisen projektialueiden ulkopuolella merkittäviä asuntorakentamisen keskittymiä ovat Vuosaari, jossa on rakenteilla 1 000 asuntoa ja Oulunkylä, jossa rakenteilla noin 650 asuntoa. Rakenteilla olevan tuotannon ja myönnettyjen rakennuslupien perusteella voidaan arvioida, että asuntotuotannon määrä pysyy edelleen korkealla tasolla.

Toimitilarakentamisena (muu kuin asuntorakentaminen) vuonna 2021 valmistuneiden rakennusten kerrosala oli hie- man alle 300 000 kerrosneliometriä. Valmistuneen kerrosalan määrä on ollut keskimäärin samalla tasolla viimeisten neljän vuoden ajan. Toimitilarakentamista aloitettiin runsaat 340 000 kerrosneliometriä, mikä on selvästi kahta edel- listä vuotta enemmän. Myönnettyjen rakennuslupien kerrosalan määrä oli miltei samoissa lukemissa viime vuoden kanssa. Muuhun kuin asuinrakentamiseen myönnettyissä luvissa oli uutta kerrosalaa noin 360 000 kerrosneliometriä.

1.1.4 Kaupungin henkilöstö

Vuoden 2021 lopussa kaupungin palveluksessa oli vakinaisessa tai määräaikaisessa työsuhteessa yhteensä 39 255 työntekijää (ilman palkkatuella työllistettyjä), mikä oli 103 henkilöä enemmän kuin edellisellä vuonna (2020: 39 152 työntekijää). Henkilöstömäärässä ei tapahtunut merkittävää muutosta; kasvua oli vain 0,25 prosenttia, kun edellise- nä vuonna vastaava kasvu oli 4,5 prosenttia. Vakinaisen henkilöstön määrä kasvoi 0,16 prosenttia ja määräaikaisen määrä 0,66 prosenttia. Sen sijaan vuokratyövoiman kustannukset kasvoivat 43,4 prosenttia, mikä viittaa aiempaa suurempaan vuokratyöntekijöiden käyttöön.

Kaupungin oman henkilöstömäärän kasvu keskittyi erityisesti kaupunginkanslian ja osin pelastuslaitoksen työnteki- jämäärien kasvuun. Kaupunginkanslian kasvu liittyi digitaalisen perustan uudistamiseen, työllisyyspalveluiden järjes- tämisvastuuseen sekä uuteen matkailun yksikköön. Sen sijaan Työterveys Helsingin ja Rakentamispalveluiden henki- löstmäärät pienenivät.

Suurten toimialojen (kasvatuksen ja koulutuksen toimiala sekä sosiaali- ja terveystoimi) henkilöstömäärät pysyivät tasaisina, vaikka samaan aikaan työvoiman tarve kasvoi koronapandemiasta johtuvien sijaistarpeiden sekä lisään- tyneiden terveydenhuollon tehtävien johdosta. Määräaikaista henkilöstöä tarvittiin runsaasti muun muassa tartun- nanjäljityksessä ja rokotustehtävissä. Suurin työvoimapula oli varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstös- tä, erityisesti ruotsinkielisestä henkilöstöstä. Henkilöstön saatavuutta työvoimapula-aloille edistettiin muun muassa palkkakehitysohjelman ja rekrytoinnin kehittämisen kautta sekä erilaisin ammattiryhmäkohtaisin saatavuutta edistä- vin toimenpitein.

Vaikka kaupungin oman henkilöstön määrä pysyi tasaisena, kaupungin käyttämän vuokratyövoiman kustannukset kasvoivat merkittävästi verrattuna edelliseen vuoteen. Koko kaupungin vuokratyövoiman kustannukset olivat liki 91 miljoonaa euroa (noin 63 miljoonaa euroa 2020 ja noin 59 miljoonaa euroa 2019), josta reilu 55 miljoonaa euroa koh- distui sosiaali- ja terveystoimeen (noin 34 miljoonaa euroa 2020 ja noin 25 miljoonaa euroa 2019). Vuokratyövoiman kustannukset kasvoivatkin eniten sosiaali- ja terveystoimessa, vaikka kasvua tapahtui kaikilla toimialoilla ja liikelaitok- sissa. Työvoiman vuokrauksen kasvu selittyi erityisesti koronasta johtuvilla uusilla työvoimatarpeilla.

KAUPUNGIN HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ TOIMIALOITTAIN VUOSIEN 2020 JA 2021 LOPUSSA

Toimialat	Vakinaiset		Määräaikaiset		Palkkatuetut		Yhteensä ilman palkkatuettuja		Muutos 2020-2021
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	11 121	11 071	3 630	3 637	140	168	14 751	14 708	-43
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	11 121	11 071	3 630	3 637	140	168	14 751	14 708	-43
Kaupunkiympäristön toimiala	3 356	3 469	263	177	6	7	3 619	3 646	27
Kaupunkiympäristön toimiala (ilman HKL ja Pel)	1 512	1 532	148	138	6	7	1 660	1 670	10
Liikennelaitos	1 211	1 204	28	16			1 239	1 220	-19
Pelastuslaitos	633	733	87	23			720	756	36
Keskushallinto	3 783	3 827	544	519	52	53	4 327	4 346	19
Kaupunginkanslia	681	776	169	236	17	17	850	1 012	162
Palvelukeskus	1 410	1 390	57	55	28	27	1 467	1 445	-22
Rakentamispalvelu	1 196	1 177	219	140	4	2	1 415	1 317	-98
Taloushallintopalvelu	348	344	64	66	3	7	412	410	-2
Tarkastusvirasto	17	16					17	16	-1
Työterveys Helsinki	131	124	35	22			166	146	-20
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	1 591	1 585	255	322	76	85	1 846	1 907	61
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	1 591	1 585	255	322	76	85	1 846	1 907	61
Sosiaali- ja terveystoimiala	11 133	11 081	3 476	3 567	297	301	14 609	14 648	39
Sosiaali- ja terveystoimiala	11 133	11 081	3 476	3 567	297	301	14 609	14 648	39
YHTEENSÄ	30 984	31 033	8 168	8 222	571	614	39 152	39 255	103

Vuonna 2021 henkilöstöstä 76,9 prosenttia oli naisia ja 23,1 prosenttia miehiä. Virallisesta henkilöstömäärästä muun kuin suomen- tai ruotsinkielisen työntekijöitä oli 9,2 prosenttia ja kaikista palvelussuhteista 9,8 prosenttia (yhteensä palvelussuhteita vuonna 2021 oli 56 422 kappaletta). Vakinaisesta henkilöstöstä 34,4 prosenttia oli työskennellyt kaupungilla yli viisitoista vuotta. Suurin yksittäinen työskentelyajan mukainen ryhmä oli 5–9 vuotta työskennelleet (18,9 prosenttia). Henkilöstön suurin ikäryhmä oli edelleen 50–59-vuotiaat. Vakinaisesta henkilöstöstä 30,1 prosenttia oli 50–59-vuotiaita. Kaikki tämän kappaleen luvut on ilmoitettu ilman Liikennelaitoksen (HKL) henkilöstöä.

Vuoden 2021 loppuun mennessä kaupungin palkkakustannukset olivat 1546 miljoonaa euroa, mikä on 5,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2020. Työterveys Helsinkiä ja Liikennelaitosta lukuun ottamatta palkkasummat kasvoivat kaikilla toimialoilla ja liikelaitoksilla. Kaikkiin palkkoihin tuli yleiskorotus valtakunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaisesti. Osana monivuotista palkkakehityssuunnitelmaa huomioitiin erityisesti hoitohenkilöstöä sekä monipuolisesti muita ammattiryhmiä.

Sairaus-, työtaturma- ja kuntoutuspoissaolot olivat yhteensä 4,8 prosenttia, mikä laski hieman edellisestä vuodesta (4,9 prosenttia). Sairauspoissaolot kattavat tästä suurimman osan: 4,6 prosenttia. Työtaturmien ja kuntoutuspoissaolojen osuus nousi hieman, mutta sairauspoissaolojen osuus lasku edelliseen vuoteen verrattuna.

Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus kasvoi merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2021 kaupungin palveluksesta lähteneitä oli yhteensä 2550 henkilöä, kun vuonna 2020 lähteneitä oli 2178. Eläkkeelle lähteneiden osuus pysyi ennallaan, mutta kaupungin palveluksesta eronneiden osuus nousi selvästi kattaen suurimman osan lähtövaihtuvuudesta. Lähtövaihtuvuus on kasvanut eniten sosiaali- ja terveystoimessa sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla. Kaikki tämän ja edellisen kappaleen luvut on ilmoitettu ilman Liikennelaitoksen henkilöstöä.

Koronapandemian pitkittyminen vaikutti koko vuoden ajan kaupungin henkilöstöön. Vuonna 2020 aloitettu Osaajapankki jatkoi toimintaansa. Sen kautta siirrettiin henkilöstöä tilapäisesti koronatilan mukaan sinne, missä tarvittiin. Työntekijöitä siirrettiin erityisesti epidemiologiseen yksikköön ja kuntavaalitoimitsijoiksi.

Koronapandemia vauhditti työn joustojen kehittämistä. Vuonna 2021 julkaistiin uusi monipaikkaisen työn ohje ja otettiin käyttöön joustotyöaika. Terveellisen ja turvallisen työn tekemisen edellytyksiä tuettiin aktiivisella viestinnällä,

Olennaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa

ajantasaisilla ohjeistuksilla sekä säännöllisellä yhteistyöllä niin henkilöstön edustajien kuin kaupungin epidemiologisen yksikön, työterveyden, henkilöstöjärjestöjen ja työsuojelun sekä muiden toimijoiden kanssa.

Työntekijöiden työhyvinvointia ja työssä onnistumista tuettiin. Esihenkilöitä valmennettiin työn sujuvuuden teemasta. Työhyvinvointijohtamiseen luotiin malli ja rakenteet sekä valmisteltiin työhyvinvointiohjelma vuosille 2022–2025. Henkilöstön työhyvinvointivalmennusta pilotoitiin digitaalisesti. Henkilöstölle tarjottiin hyvinvoinnin tueksi 200 euron keraluonteinen digitaalinen liikunta- ja kulttuurietu.

Kaupungin johtamisen ja esihenkilötyön kehittäminen jatkui. Esihenkilötyön laadun varmistamiseksi kehitettiin yhteinen toimintamalli esihenkilöiden rekrytointiin ja perehdytykseen.

Henkilöstön kokemusta strategian mukaisesta uudistumisesta ja työhyvinvoinnista selvitettiin syksyllä Fiilari-henkilöstökyselyllä. Fiilari on kaupungin oma kysely, joka toteutettiin nyt ensimmäisen kerran. Tulosten perusteella näyttää, että osa henkilöstöstä voi entistä paremmin, mutta osalle koronavuosi on ollut poikkeuksellisen raskas. Positiivista on se, että työ on merkityksellistä ja työyhteisöt toimivat pääsääntöisesti hyvin. Yhä useampi, nyt jo 82 prosenttia, suosittelisi Helsingin kaupunkia työnantajana ystävälleen. Yhteistyö kaupungin eri yksiköiden välillä ja onnistumiskusteluiden hyödyllisyys ja laatu nousivat yhteisiksi kehittämiskohteiksi.

Tarkempia tietoja henkilöstöasioiden strategian mukaisesta kehittämisestä löytyy kaupunginkanslian vuoden 2021 toimintakertomuksesta henkilöstöosaston osuudesta.

Tarkempia tietoja henkilöstöstä esitellään erillisessä Henkilöstöraportti 2021 -julkaisussa ja sen tilastoliitteessä. Liikennelaitos vaihtoi henkilöstötietojärjestelmää kesken vuotta, minkä vuoksi Liikennelaitoksen lukuja ei enää saada lisättyä kaikkiin tilastotietoihin. Luvut, joista Liikennelaitoksen tiedot puuttuvat, on mainittu tilastojen yhteydessä.

1.1.5 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Vuonna 2020 Suomeen levinneen koronapandemian vaikutukset kaupungin toimintaympäristöön, palveluihin, työllisyyteen sekä veropohjaan olivat edelleen merkittäviä. Suuri joukko palvelusektorin yrityksiä menetti liikevaihtoaan ja supisti henkilöstöään. Terveysturvallisuuden varmistamiseksi säädetyt kokoontumisrajoitukset ja kansainväliseen matkustukseen kohdistuvat toimenpiteet aiheuttivat suurta haittaa tapahtuma- ja kulttuurialan normaalille toiminnalle. Tapahtumat heijastuivat kaupungin palvelutuotantoon, kustannuksiin ja kehitystoimiin.

Sosiaali- ja terveysalan palveluissa tehtiin laajoja järjestelyitä ja henkilöresurssien siirtoja tilanteen vaatimusten mukaan. Tartuntojen hillitsemiseksi koottiin voimia tartunnanjäljitystoimintaan. Joukkorokotusten järjestäminen erityisissä rokotuspisteissä jatkui osin ulkoisen työvoiman turvin.

Kaupungin perustoimintoja kyettiin jatkamaan joustavuuden ja resurssien kohdentamisen ansiosta. Asiantuntijatyösä kehitettiin etätyökäytäntöjä, ja myös kaupungin luottamustoimielimet jatkoivat toimintaansa sähköisten kokousmenettelyiden avulla.

Valtuuston seminaari valtuustokauden 2017–2021 kaupunkistrategian arvioimiseksi järjestettiin etäyhteyksin 4.–5.2.2021.

Vuoden 2020 arviointikertomus ja tilinpäätös käsiteltiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 23.6.2021. Tilikauden tulos ennen varausten ja rahastojen muutoksia oli 497 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Valtuusto päätti siirtää taseeseen kertyneistä voittovaroista innovaatorahastoon 30 miljoonaa euroa.

Kaupunginvaltuusto kokoontui 12.–13.8.2021 seminaariin arvioimaan toimintaympäristön tilaa ja muutoksia uuden valtuustokauden kaupunkistrategian lähtökohdiksi. Valtuusto hyväksyi 13.10.2021 kaupunkistrategian vuosiksi 2021–2025 otsikolla ”Kasvun paikka”. Kaupunkistrategia on lähtökohtana valmisteltaessa valtuustokauden talousarvioita ja toimintasuunnitelmia.

Vuoden 2022 tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit päätettiin kaupunginvaltuuston 10.11.2021 kokouksessa pitää ennallaan.

Talousarvio vuodelle 2022 ja taloussuunnitelma vuosille 2022–2024 hyväksyttiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 8.12.2021. Talousarviossa käynnistetään tuottavuuden parantamiseen tähtäävien rakenteellisten uudistusten toteut-

Olellaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa

taminen ja samalla varataan resursseja koronapandemiasta toipumiseen. Sote-uudistukseen liittyvä verokertymän leikkaus vuodesta 2023 alkaen otettiin taloussuunnitelmassa keskeisenä riskinä, joka vaikuttaa kykyyn tehdä kasvun vaatimia investointeja.

Kaupungin talousarvion sisältäminä tuottavuustoimina todetaan työterveyspalveluiden laatukilpailutus sekä digitaalisia peruspalveluita tuottavan kaupunkiomisteisen yhtiön perustaminen vuoden 2022 aikana. Myös Staralle ja palvelukeskusliikelaitokselle asetettiin uusia tuottavuustavoitteita.

Kaupunginvaltuusto päätti 22.9.2021 hyväksyä liikenneliikelaitoksen (HKL) toiminnan siirtämisen perustettavalle osakeyhtiölle (kaupunkiliikenneyhtiö) lukuun ottamatta metron liikennöinti- ja infrasopimuksiin liittyviä toimintoja. Samalla päätettiin yhtiön perustamiseen ja toimintojen siirtoon liittyvät pääomajärjestelyt. Yhtiöittämisen lähtökohtana oli luoda toimintamalli, joka mahdollistaa ja tukee tulevia seudullisia ratkaisuja joukko- ja raideliikenteessä ja tukee liikelaitemallia paremmin joukkoliikenneinvestointeihin ja -omaisuuteen sitoutuneiden pääomien hallintaa, joukkoliikenteen järjestämisen kokonaiskustannusten läpinäkyvyyttä sekä suurten joukkoliikennehankkeiden suunnitelmallista ja onnistunutta läpiviäntä.

Kaupunginhallitus päätti 15.3.2021 yhdistää kaupungin tytäryhtiöiden Helsinki Business Hubin ja Helsinki Marketingin toiminnot uudeksi kaupunkimarkkinointiin sekä investointien ja osajien houkutteluun keskittyväksi Helsinki Partners -yhtiöksi. Samalla kaupunginhallitus hyväksyi matkailuneuvontapalveluiden ja niihin liittyvien toimintojen siirron kaupungin organisaatioon.

Kaupunginvaltuusto käsitteli 5.5.2021 kokouksessaan asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman 2020 seurantaraportin. Raportin mukaan koronapandemian vaikutukset asuntomarkkinoiden toimintaan ja rakentamistoimialaan olivat vuonna 2020 jääneet vähäisiksi. Kaupungin väestönkasvun todettiin hidastuneen selvästi. Asumistukea saaneiden ruokakuntien määrä oli kasvanut pandemian myötä. Asuntojen vuokrakehityksen todettiin olleen maltillisempaa kuin asuntojen hintakehityksen. Uusia asuntoja valmistui vuonna 2020 yhteensä 7 280 ja rakentamisen volyymin odotettiin jatkuvan vahvana.

Helsingin ympäristöraportti 2020 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 16.6.2021. Helsingin kaupungin ympäristöraportti on kaupunkikonsernin yhteinen asiakirja, jossa kuvataan kaupungin ympäristötavoitteiden toteutumista ja toiminnan ympäristövaikutuksia sekä kaupungin ympäristöpolitiikan toteutumista.

Kaupunginvaltuusto käsitteli vuonna 2021 kaikkiaan 32 asemakaavaa tai asemakaavan muutosta, 23 tontin luovutusta tai vuokrausta koskevaa asiaa sekä 12 hankesuunnitelmaa. Kaupunginhallitus käsitteli näiden lisäksi toimivaltansa puitteissa lukuisia vähäisempiä suunnitelmia ja tontinvarauksia.

Kaupunginvaltuusto päätti 20.1.2021 hyväksyä Länsi-Helsingin raitioteiden yleissuunnitelman. Raitiotien ja sen edellyttämän katuinfrastruktuurin kokonaiskustannusarvio nousi 160 miljoonaan euroon. Kustannusjaosta valtion kanssa esitettiin neuvoteltavan MAL-sopimuksen 2020–2031 mukaisesti. Yleissuunnitelman hyväksymisen jälkeen hankkeesta laaditaan tarkempi hankesuunnitelma. Jatkosuunnittelussa varmistetaan, että kaupungin keskusta on saavutettavissa eri liikennemuodoilla.

20.1.2021 hyväksyttiin Pelimannintien ympäristön asemakaavan muutos, joka mahdollistaa uusien asuinkerrostalojen ja päiväkodin rakentamisen kahteen kortteliin. Uutta asuntokerrosalaa tulee 6 900 k-m². Päiväkotikiinteistön rakennusoikeutta tulee yhteensä 2 500 k-m². Rakentamisedellytysten toteutuskustannukset ovat 11 miljoonaa euroa.

Kaupunginvaltuusto teki 3.2.2021 periaatepäätöksen satamatoimintojen uudelleenjärjestelyistä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohdista Eteläsatamassa, Katajanokalla ja Länsisatamassa. Tarkoituksena on muuttaa Eteläsataman alueella satamatoiminnoille ja pysäköinnille varattua tilaa julkiseksi ja viihtyisäksi käveltäväksi kaupunkitilaksi. Tavoitteen toteuttamiseksi on tarpeen lopettaa matkustaja-autolauttaliikenne Eteläsataman puolella, keskittää satamatoimintoja Länsisatamaan ja ohjata raskasta liikennettä suunniteltua satamatunnelia käyttäen Länsiväylälle. Helsingin Satama Oy varautuu rahoittamaan 180 miljoonan euron satamatunnelihankkeen.

17.2.2021 kaupunginvaltuusto hyväksyi Pakilaa koskevan asemakaavan muutoksen, jossa muodostettiin 5 698 k-m² uutta kerrosalaa keskeisen Pakilantien varressa. Samassa kokouksessa hyväksyttiin asemakaavan muutos Laajasalon Koirasaarentien ja Ilomäentien alueelle. Uutta asuinkerrosalaa muodostuu 59 748 k-m² ja liiketilaa 800 k-m² uuden pikaraitiotien lähialueelle. Laajasalossa kaavaratkaisusta aiheutuviksi kustannuksiksi arvioitiin noin 35 miljoonaa euroa.

Olennaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa

17.3.2021 kaupunginvaltuusto hyväksyi päiväkotiviivä Vanhaisen hankesuunnitelman, jonka laajuus on noin 2 400 brm² ja rakentamiskustannusten arvonlisäveroton enimmäishinta 11 353 000 euroa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 31.3.2021 Kuninkaantammen peruskoulun ja päiväkodin uudisrakennuksen hankesuunnitelman, jonka laajuus on noin 4 600 brm² ja rakentamiskustannusten arvonlisäveroton enimmäishinta 17 473 000 euroa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 31.3.2021 kaupungin rahoitusosuuden korottamisen Helsingin Olympiastadionin uudistamis- ja perusparannushankkeen rahoittamisessa 37 936 500 eurolla. Kaupungin rahoitusosuus hankkeen kustannuksista nousi näin yhteensä enintään 168 436 500 euroon. Lisäksi kaupunginvaltuusto asetti päätöksen täytäntöönpanon edellytykseksi, että Suomen valtio osallistuu Olympiastadionin uudistamis- ja perusparannushankkeen kustannuksiin vähintään yhtä suurella osuudella.

31.3.2021 hyväksyttiin valtuustossa asemakaavan muutos Keski-Vuosaareen. Muutos mahdollistaa kolmen 8-kerroksisen asuinkerrostalon täydennysrakentamisen. Uutta asuinkerrosalaa kaavassa on 9 900 k-m² ja liiketilakerrosalaa vähintään 200 km². Asukasmäärän lisäys on noin 200–250.

Malmin lentokenttäalueelle hyväksyttiin 31.3.2021 valtuustossa kaksi asemakaavakokonaisuutta. Nallenrinteen alueen asemakaava käsittää 132 100 k-m² asuinkerrosalaa ja 10 900 k-m² toimitila- ja palvelu-kerrosalaa. Asukkaita alueelle voi tulla 2 800. Asemakaavan muutos lentoasemankortteleiden alueella lisää asuinkerrosalaa 100 075 k-m², palveluiden kerrosalaa 11 500 k-m², toimitilarakennusten kerrosalaa 13 288 k-m² sekä yhdyskuntateknisen huollon tiloja 4 000 k-m². Tälle alueelle arvioitu asukasmäärän lisäys on 2 200 asukasta.

Kurkimoision alueelle Vuosaaressa hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 21.4.2021 asemakaavan muutos. Alueen asuinkerrosalaa on 16 800 k-m². Uusien asukkaiden määräksi arvioidaan 350.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 5.5.2021 asemakaavan ja asemakaavan muutoksen Katajanokan ranta-alueelle Tulli- ja Pakkahuoneen edustalla. Pääosin puurakenteiseen liike- ja toimistorakennukseen tulee uutta kerrosalaa 17 020 k-m². Rakennuksen tuleva pääkäyttäjä on Stora Enso Oyj. Muihin tiloihin voi sijoittua muun muassa hotellitoimintaa.

Pasilan Radiokadulle hyväksyttiin asemakaavan muutos kaupunginvaltuustossa 5.5.2021. Uutta asuinkerrosalaa on noin 39 200 k-m², liiketilaa 620 k-m² ja palvelutilaa noin 1230 k-m². Samalla poistuu toimitilakerrosalaa 24 400 k-m². Asukasmäärän lisäys on noin 980 asukasta.

19.5.2021 kaupunginvaltuusto hyväksyi Sörnäisten metroaseman lippuhallin peruskorjauksen hankesuunnitelman. Hankkeen kustannusarvio on 10 130 000 euroa.

Itä-Pasilaan laadittu asemakaavan muutos hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 19.5.2021. Kaava sisältää uutta asuinkerrosalaa noin 5 800 k-m², toimistorakennusalaa noin 3 850 k-m² ja liiketilakerrosalaa noin 1 950 k-m². Samalla toimitilaa vähenee 2 200–4 700 k-m². Asukasmäärän lisäys on noin 170 henkilöä.

19.5.2021 kaupunginvaltuusto hyväksyi Suutarilaan asemakaavan muutoksen, jolla nostetaan kerrostalotonttien tehokkuutta. Uutta asuinkerrosalaa on kaavassa noin 2 650 k-m².

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.6.2021 keskustan terveys- ja hyvinvointikeskuksen hankesuunnitelman. Suunnitelman laajuus on noin 16 400 brm² ja rakentamiskustannusten arvonlisäveroton enimmäishinta on 84 200 000 euroa. Kampin metroaseman läntisen lippuhallirakennuksen paikalle toteutettava uudisrakennus sisältää sosiaali- ja terveys-toimen palvelutilojen lisäksi Kampin metroaseman tiloja sekä liiketiloja.

Kaupunginvaltuusto päätti 16.6.2021 hyväksyä kaupungin Tukutorin toiminnan, omaisuuden (pl. kiinteistöt ja maa-alueet) ja henkilöstön siirron toimintaa jatkavalle uudelle osakeyhtiölle. Uuteen yhtiöön tuli yhdistettäväksi myös Helsingin Leijona Oy:n toiminta. Yhtiöiden sulautuminen yhteen ja Tukutorin toiminnan siirto toteutuivat 31.12.2021. Järjestelyn kautta kaupunki haluaa jatkossa panostaa entistä enemmän urbaanien kaupunkialueiden, kuten torien, kauppahallien ja Kalasataman alueen Tukutorin sekä teurastamoalueen kehittämiseen sekä suojelettujen keskustarakennusten arvon mukaiseen hyödyntämiseen.

Kaupunginvaltuusto päätti 16.6.2021, että kaupunki lähtee osakkeenomistajaksi Lentorata-Porvoo-Kouvola-raideyhteyden suunnittelua toteuttavaan hankeyhtiöön (Itärata Oy) ja merkitsee perustettavan hankeyhtiön osakkeita tai muuten pääomittavaa yhtiötä yhteensä enintään neljällä miljoonalla eurolla.

Olellaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.6.2021 Helsingin maanalaisen yleiskaavan, joka käsittää koko Helsingin alueen maanalaiset kallioon suunnitellut tilat ja tilanvaraukset sekä jo rakennetut tilat. Maanalainen yleiskaava on laadittu siten, että se on päällekkäin voimassa Helsingin yleiskaavan 2016 kanssa. Maanalainen yleiskaava on kaupungin strateginen ja yleispiirteinen pitkän tähtäimen suunnitelma, joka ohjaa maanalaista suunnittelua sekä maanalaisen ja maanpäällisen asemakaavan laadintaa.

Kaupunginvaltuusto päätti 25.8.2021 hyväksyä Kruunusillat-hankkeet hankesuunnitelman enimmäishintaa päätettiin ensimmäisen vaiheen osalta korottaa noin 71 miljoonalla eurolla 326 miljoonaan euroon. Hankkeen toisen vaiheen eli Hakaniemestä Helsingin päärautatieasemalle vievän raitiotieyhteyden suunnittelua ja toteutuksen valmistelua päätettiin jatkaa erikseen.

Pasilan Messukeskuksen asemakaavan muutos hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 25.8.2021. Kaavassa osoitetaan uutta kerrosalaa 12 200 k-m².

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 8.9.2021 asemakaavan muutoksen Jätkäsaaren Valtamerilaiturin alueelle. Kaavaratkaisu mahdollistaa tapahtuma-areenan, hotellin ja majoitustilojen, liikuntatilojen ja näihin liittyvien tukitoimintojen rakentamisen. Uutta toimitilakerrosalaa on 47 040 k-m². Esirakentamisesta ja yleisten alueiden toteuttamisesta arvioidaan kaupungille aiheutuvan kustannuksia 11,5 miljoonaa euroa (alv 0 prosenttia).

Koivusaarta koskeva asemakaava ja asemakaavan muutos hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 8.9.2021. Alueelle on suunniteltu uusi metroaseman ympärille rakentava kaupunginosa. Saaren keskusta on suunniteltu IKEA:n tavara-talo sekä muita liike- ja toimitiloja. Uutta asuntokerrosalaa on 194 500 k-m², liike- ja toimitilakerrosalaa 78 750 k-m² ja julkista rakentamista 12 200 k-m². Asukasmäärän lisäys on noin 5 000 henkeä ja työpaikkamäärän lisäys 3 300–4 000 työpaikkaa.

Kokouksessaan 22.9.2021 kaupunginvaltuusto hyväksyi asemaakaavan muutoksen Pitäjänmäen Kutomotiellä. Muutoksella luodaan uutta asuntokerrosalaa yhteensä 49 050 k-m² ja liike- toimitila- sekä julkisen palvelun kerrosalaa vähintään 7 950 k-m². Asukasmäärän arvioitu lisäys on 1 200 henkilöä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 6.10.2021 Haagan Lassilaa koskevan asemakaavan muutoksen, jolla lisätään purettavan toimistorakennuksen paikalle asuinkerrosalaa yhteensä 12 600 k-m² sekä toimitilakerrosalaa 1 700 k-m². Asukasmäärän arvioitu lisäys on noin 300 henkilöä. Poistuvan rakennuksen kerrosala on 7 200 k-m².

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 6.10.2021 Meri-Rastilaan itäosan asemakaavan muutoksen. Kaava-alueen kokonaiskerrosala on 149 165 k-m². Ratkaisu perustuu osittain olemassa olevan rakennuskannan purkamiseen. Asuntokerrosalan lisäys on 95 190 k-m², julkisten palveluiden lisäys 1 900 k-m² ja liiketilojen lisäys 460 k-m². Asukasmäärän arvioitu lisäys on 2 000 henkilöä.

3.11.2021 kokouksessaan kaupunginvaltuusto hyväksyi Stadin ammatti- ja aikuisopiston Roihupellon kampuksen hankesuunnitelman. Hankkeen laajuus on noin 44 050 brm². Rakentamiskustannusten arvonlisäveroton enimmäishinta on 176 miljoonaa euroa. Kiinteistö tulee Kiinteistö Oy Helsingin Toimitilojen omistukseen.

Kaupunginvaltuusto päätti 10.11.2021 Kaarelan Honkasuon alueen asemakaavasta ja asemakaavan muutoksesta. Uutta asuntokerrosalaa muodostuu 18 750 k-m². Yhteensä asuintonteilla on kerrosalaa 30 300 k-m², josta liiketilaa 200 k-m². Liikerakennusten korttelialueella on 1000 k-m² kerrosalaa.

24.11.2021 kokouksessaan kaupunginvaltuusto hyväksyi Sörnäistentunnelin hankesuunnitelman ja sen toteuttamisen vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan pohjoinen betonitunneliosuus sekä siihen liittyvät maanalaiset rakenteet Kalasatamasta Pasilaan raitiotien ja Hermannin rantatien peruskorjauksen yhteydessä 2022–2024. Kustannusarvio on 50 miljoonaa euroa. Toisessa vaiheessa rakennettavan tunnelin loppuosan suunnittelu jatkuu ja osuutta koskeva kustannusarvio tuodaan erikseen valtuuston päätettäväksi.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 8.12.2021 Kampin Kottaraisen kortteliin laaditun asemakaavan muutoksen. Entisiin Metropolian ammattikorkeakoulun tiloihin suunniteltu käyttötarkoituksen muutos mahdollistaa asuin-, liike- ja toimitilarakentamista. Kaavassa muodostetaan uutta asuinkerrosalaa 11 340 k-m² ja toimitilakerrosalaa 6 225 k-m².

Kaupunginvaltuusto hyväksyi lisäksi vuoden aikana useita pienempiä asemakaavoja ja asemakaavan muutoksia.

1.1.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä tulevasta kehityksestä

Tilikauden jälkeiset olennaiset tapahtumat

Venäjän hyökkäys Ukrainaan 24.2.2022 heikensi radikaalisti Euroopan turvallisuustilannetta. Tällä oli välittömiä vaikutuksia myös Suomessa ja Helsingissä. Kaupungissa nostettiin valmiutta tilanteesta johtuen ja varautuminen eri skenaarioihin aloitettiin. Keskeisenä varautumisen toimina aloitettiin valmistautuminen maahantuloon Ukrainasta sekä humanitärisen avun lähettäminen

Nobina Finland Oy ja Nobina Sverige Ab jättivät lokakuussa 2011 Euroopan komissiolle kantelun, joka koski mahdollista perusteetonta valtiontukea Helsingin Bussiliikenne Oy:lle (14.12.2015 alkaen Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy). Euroopan komissio on antanut 28.6.2019 päätöksen C(2019) 3152 valtiontuesta SA.33846 Helsingin Bussiliikenne Oy:lle ja määrännyt 54,2 miljoonan euron suuruiseksi arvioimansa tuen takaisin perittäväksi. Komission päätöksen laillisuutta koskevan asian käsittely on kesken Euroopan tuomioistuimessa eikä komission päätös ole edelleenkään lainvoimainen. Käsittelyn keskeneräisyydestä huolimatta komission kielletyksi valtiontueksi katsoma tuki on peritty täysimääräisesti takaisin Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy:ltä ja Helsingin Bussiliikenne Oy:ltä. Suoritukset saatiin 3.2.2022 ja ne olivat määrältään 59,2 miljoonaa euroa. Suoritusten yhteismäärä vastaa komission vuonna 2019 antamassa päätöksessä todettua kielletyksi valtiontueksi katsottua tuen määrää viivästyskorkoineen.

Taloudelliset ja strategiset riskit

Toimintaympäristön merkittävimmät riskit liittyvät koronapandemian jatkumiseen, sote-uudistuksen vaikutukseen kaupunkien rahoituspohjaan ja investointikyvyn heikkenemiseen, henkilöstön saatavuuteen sekä valtion muiden toimien epävarmuustekijöihin, joilla voi olla merkittäviä vaikutuksia Helsingin kaupunkiin. Merkittävimpänä epävarmuustekijänä on tunnistettu kuntien verotulopohjan tulevat muutokset, joiden vaikutuksia 2020-luvulla on vaikea ennakoita tässä vaiheessa.

Sosiaali- ja terveystoimialalla pandemia on aiheuttanut terveydenhuoltoon hoitovelkaa ja sosiaalihuoltoon palveluvelkaa. Toimialan henkilöstöä on keskitetty pandemiaan liittyviin tehtäviin, mikä on aiheuttanut palvelutarjonnan supistumista erityisesti kiireettömässä hoidossa.

Pandemia kasvatti vuoden lopussa merkittävästi Helsingin sairaaloiden sairaanhoitotarvetta ja ruuhkautti päivystysvastaanottoja. Joulukuussa päätettiin ottaa käyttöön varasairaalasunnitelman mukainen sairaansijojen laajennus Herttoniemen vanhaan sairaalaan perustettuun varasairaalaan. Varasairaalaan keskistettiin koronapotilaiden hoito ja henkilökuntaa kerättiin sosiaali- ja terveystoimialan, kaupungin eri toimialoilta ja HUS:n eri yksiköistä. Vuoden alussa saatiin käyttöön ensimmäiset koronarokotteet. Alustavasti oli suunniteltu, että rokotukset toteutettaisiin samaan tapaan kuin vuosittaiset influenssarokotteet. Rokotekattavuuden kasvattaminen ja suojan saaminen edellyttivät kuitenkin useampaa rokoteannosta, minkä vuoksi rokotetoiminta oli hyvin työvoimaintensiivistä ja edellytti useiden erityyppisten rokotepaikkojen perustamista eri puolille kaupunkia.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla pandemia on aiheuttanut oppimisvajetta erityisesti niille lapsille ja nuorille, joilla oli jo valmiiksi haasteita oppimisessa. Koronatilanteen pitkittyessä tuen tarvetta on havaittu myös oppilailta, joilla ei muutoin olisi tuen tarvetta. Oppimisvajeella ja hyvinvointivajeella voi olla pitkäaikaisia vaikutuksia monen lapsen ja nuoren tulevaisuuteen. Varhaiskasvatuksen opettajien saatavuushaasteet ovat jatkuneet vuoden 2021 aikana, vaikka hallintakeinoja on toteutettu. Korona-tilanne on aiheuttanut lisähaastetta varhaiskasvatuksen henkilöstön saantiin.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla pandemia on vaikeuttanut kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan strategisten tavoitteiden toteutumista etenkin kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen ja eriarvoisuuden vähentämisen näkökulmista. Vaikutukset näkyvät kaikkein haavoittuvimpien asiakasryhmien, kuten lasten, nuorten ja vieraskielisten sekä ikääntyneiden hyvinvoinnissa. Kielteiset vaikutukset helsinkiläisten hyvinvoinnille ja omaehtoiselle toimeliaisuudelle kulttuurin ja vapaa-ajan toiminnoissa voivat olla pitkäkestoisia ja tulevat näkyviin vaiheittain.

Koronapandemia aiheutti merkittävää epävarmuutta kaupungin talouden kehitykseen. Koronapandemia kasvatti sosiaali- ja terveystoimialan menoja, vaikutti kaupungin verotuloihin, heikensi kaupungin lainavelallisten taloudellista asemaa sekä heikensi merkittävästi useiden tytäryhteisöjen taloudellista asemaa.

Olellaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa

Koronan suorat talousvaikutukset Helsingin kaupungin toimintakatteeseen vuonna 2021 olivat arviolta hieman alle -100 miljoonaa euroa. Lisäksi toimialojen palveluissa on kuitenkin muodostunut palveluvelkaa, jonka kattaminen vuodesta 2021 eteenpäin lisää kaupungin menoja. Huomioiden koronakompensaatiot yhteisöverojen sekä valtionosuuksien kautta, tasapainottuvat koronan talousvaikutukset vuoden 2021 osalta. Koronapandemiasta johtuvia taloudellisia menetyksiä korvaavat, kertaluonteiset vuosille 2020-2021 kohdentuvat kompensaatiot poistuvat vuonna 2022 eivätkä ne ole enää kattamassa palveluvelasta kaupungille myöhemmin muodostuvia kustannuksia.

Lisäksi kaupungin sisäisille liikelaitoksille sekä kunnallista palvelutuotantoa yhtiö- ja säätiömuodossa tuottaville kaupungin omistamille tytäryhteisöille on vuonna 2021 aiheutunut koronan takia taloudellisia menetyksiä. Näitä jouduttiin vuonna 2021 osin kattamaan kaupungin tukimuodoilla ja kaupungin tuen tarve jatkuu edelleen vuonna 2022.

Nämä huomioiden koronan taloudelliset vaikutukset kaupungin ja kaupunkikonsernin talouteen ovat edelleen negatiiviset.

Koronapandemian vaikutus kaupungin talouteen on niin merkittävä, että kaupunki joutuu rahoittamaan investointejaan taloussuunnitelmakaudella viime vuosia olennaisesti suuremmalta osin lainarahoituksella. Korona aiheuttaa talouteen poikkeuksellista epävarmuutta ja näkymä erityisesti pidemmän aikavälin talouskehitykseen on epäselvä. Koronapandemian aiheuttamien toimintamenojen kasvun sekä verotulojen kasvun hidastumisen myötä kaupungin vuosikate ja tulos heikkenevät.

Suomessa on pitkään valmisteltu kansallista ratkaisua erityisesti pienten kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon vastuiden siirtämiseksi muille hallinnon toimijoille tai tasoille. Nyt toteutukseen etenevä kokonaisuus pohjautuu hallituksen esitykseen sote-uudistuksesta, joka annettiin eduskunnalle 8.12.2020 (HE 241/2020 vp). Eduskunta hyväksyi sote-uudistuksen lakipaketin kesäkuussa 2021. Maahan perustetaan maakuntajakoon pohjaavat hyvinvointialueet, joille kuntien ja kuntainliittojen järjestämien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2023 lukuun ottamatta Uudenmaan maakuntaa sekä Ahvenanmaata. Uudellamaalla järjestämisvastuu jakautuu neljälle hyvinvointialueelle, Helsingin kaupungille sekä erikoissairaanhoidon yhteisorganisaatiolle.

Helsingissä kaupunginvaltuusto käyttää jatkossakin kuntalaisia tarkoitettua ylintä toimivaltaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävissä. Helsinkiin on valmisteltu muodostettavaksi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala 1.1.2023 alkaen sote-lakikokonaisuuden talouden eriyttämisvaatimusten toteuttamiseksi ja sote-lainsäädännöstä seuraavan tehtäväkokonaisuuden johtamisen selkeyttämiseksi. Toimialalle on suunniteltu asetettavaksi sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta ja sen pelastusjaosto sekä yksilöasioiden jaosto.

Sote-uudistus tuo epävarmuutta uudistuksen jälkeiseen kuntien rahoituksen sekä myös sote-toimintojen rahoituksen toimintaympäristöön. Sote-uudistus hidastaa kaupungin verokertymän kasvua ja siten riskinä on kaupungin heikentynyt investointikyky tulevaisuudessa. Helsingin saamassa sote-valtionrahoituksessa ei huomioida oikeudenmukaisella tavalla suurten kaupunkien erityispiirteitä, joita ovat muun muassa kaupunkispesifit sosiaalihuollon kustannukset, vieraskielisestä väestöstä (jonka väestöosuus kasvaa) aiheutuvat kustannukset sekä HUS:n erikoissairaanhoidon tehtävistä sekä valtakunnallisista tehtävistä aiheutuvat kustannukset. Vaikka Helsingillä säilyy sote-palveluiden järjestämisvastuu, sote-uudistus tuo muutostarpeita muun muassa kaupungin hallintoon, hallintoasioiden järjestämiseen, taloushallinnon ja -suunnittelun seurantaan ja raportointiin. Muutos vaikuttaa laajasti myös erilaisiin ICT-järjestelmiin.

Työllisyydenhoidon järjestämisvastuu ollaan siirtämässä valtiolta kunnille vuoden 2024 aikana. Työllisyydenhoidon kokonaisuudesta voi muodostua kaupungille epäedullinen muun muassa toiminnan rahoitusmalliin liittyvien ratkaisujen johdosta. TE-palvelujen siirrosta annetaan hallituksen esitys Eduskunnalle vuoden 2022 aikana.

Riskien hallinta:

Helsingillä on edessään merkittäviä haasteita lähivuosina talouden ja toiminnan sopeuttamisessa yhtäältä koronapandemian aiheuttamaan talouskasvun vuoden 2020 notkahtamiseen ja toisaalta sote-uudistuksen jälkeiseen kuntien rahoituksen sekä myös sote-toimintojen rahoituksen toimintaympäristöön. Helsinki on hoitanut talouttaan vastuullisesti, minkä ansiosta koronapandemian aikanakin kaupungin talous on ollut vahva. Sote-riskien hallitsemiseksi keskitytään uudistuksen taloudellisten vaikutusten arviointiin ja edunvalvonnan toteuttamiseen.

Koronapandemian sekä sote-uudistuksen rahoitusmuutosten vaikutukset kaupungin talouteen ovat merkittäviä. Kaupunki onkin uudessa kaupunkistrategiassaan määrittänyt selkeät taloudenpidon vastuuperiaatteet. Tulevina vuosina Helsinki joutuu rahoittamaan investointejaan viime vuosia olennaisesti suuremmalta osin lainarahoituksella.

Riskiä, joka liittyy työllisyydenhoidon järjestämisvastuun siirtymiseen valtiolta kunnille vuoden 2024 aikana, pienennetään toteuttamalla edunvalvontaa.

Kaupungin johtoryhmä on määritellyt edunvalvonnan tavoitteet ja vastuut. Kaupunki on pyrkinyt vaikuttamaan valtion suunnittelemiin uudistuksiin (lait ja tehtävät) ja ennakoimaan niiden vaikutuksia. Lainakannan kasvua hillitään, jotta sote-uudistuksen rahoitusmuutoksiin pystytään varautumaan ja vuosittaiset lainanhoitokustannukset eivät korkotason noustessa nouse liian korkeiksi. Taloudellisten riskien vaikutukset huomioidaan talousarvioprosessissa.

Operatiivisia ja muita riskejä

Kaupunginkanslian, liikelaitosten ja toimialojen vuodelle 2021 asetetusta 35 sitovasta tavoitteesta 18 toteutui ja toteutumatta jäi 17.

Kiinteistöihin ja turvallisuuteen kohdistuu muun muassa onnettomuus-, palo- ja vuotoriskejä. Kaupunki on varautunut henkilö- ja omaisuusriskeihin riskien ennaltaehkäisyyn lisäksi vakuutusrahastolla ja vakuutuksilla. Vakuutusrahastosta maksettiin vuoden 2021 aikana kaupunkiympäristön toimialalle Verkkosaarella tapahtuneen liukupintasortuman aiheuttama, kaupungin vastuulle jäänyt osuus, 530 000 euroa. Vireillä olleiden hakemusten käsittely koskien Rautatientorin vesivahinkoa sekä Koskelan varikon tulipaloo on kesken johtuen kolmannen tahon korvausvelvollisuudesta. Tämän hetken arvio haettavista korvauksista yhteensä on noin 1,2 miljoonaa euroa.

Riskien hallinta:

Kaupunginkanslia sekä kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmä ohjaavat ja tukevat toimialoja, liikelaitoksia ja tytäryhteisöjä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisessä. Ne antavat tarvittaessa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamista koskevia täydentäviä ohjeita. Lisäksi ne avustavat kaupunkikonsernin johtoa kokoamalla ja arvioimalla kaupunkikonsernin merkittävimpiä riskejä sekä niiden hallintakeinoja.

Edellisellä valtuustokaudella kartoitettiin ja arvioitiin kaupunkikonsernin merkittävät riskit. Kartoituksessa tunnistettiin 15 riskialuetta, jotka liittyivät muun muassa henkilöstöön, sote-uudistukseen, talouskehitykseen, edunvalvontaan, syrjäytymiseen ja segregatioon, yhteiskunnalliseen radikalisoitumiseen, digitaaliseen turvallisuuteen ja tietoturvaan, ilmastonmuutokseen ja siihen varautumiseen, rakentamiseen ja asumiseen, toimitiloihin ja rakennettuun ympäristöön, kaupungin kilpailukykyyn, eettisyyteen ja vaatimustenmukaisuuteen, liikennejärjestelmään sekä kansainväliseen turvallisuusympäristöön. Kyseisten riskien hallintatoimenpiteiden toteutuksesta raportoitiin keväällä 2021 kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmälle ja vuoden lopulla käynnistettiin viimeinen raportointikierrös. Vuoden aikana valmisteltiin suunnitelma vuonna 2022 toteutettavasta kaupunkikonsernin merkittävien riskien arvioinnista.

Edellisellä valtuustokaudella tehdyssä kaupunkikonsernin merkittävien riskien arvioinnissa pandemiaa ei nostettu esille erikseen, vaikka se mainittiinkin. Kaupunki oli varautunut pandemiaan valmiuslainmukaisesti muun muassa pandemiasuunnitelmalla, toteuttamalla suojavälinehankintoja sekä uudistamalla kriisijohtamisen mallia. Keväällä 2021 valmistui ulkopuolisen tahon tekemä selvitysraportti, jossa esitettiin tuossa vaiheessa koronakriisiä esiin tulleet Helsingin kaupungin keskeiset onnistumiset ja haasteet koronakriisin hoidossa. Raportissa esitettiin toimintasuosituksia ja tuotiin esiin tunnistettuja hyviä käytäntöjä.

Kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmän ohjauksessa jatkettiin kaupungin riskienhallinnan kehitystyötä. Joulukuussa koordinaatioryhmä päätti, että kaupungilla otetaan käyttöön vuoden 2022 aikana riskienhallinnan toteuttamisen tueksi riskienhallintajärjestelmä. Lisäksi järjestettiin muun muassa kaksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koulutusta esihenkilöille ja asiantuntijoille osaamisen kehittämisen tueksi. Marrasukuussa järjestettiin jokavuotinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ajankohtaispäivä, jonka teemoina olivat uusi kaupunkistrategia ja riskienhallinta sekä jatkuvuuden hallinta.

Kaupunginkanslia, liikelaitokset ja toimialat arvioivat ja raportoivat talousarvioiden ennusteiden yhteydessä merkittävimmät taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä tilinpäätöksen yhteydessä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteoissa. Arvio merkittävimmistä riskeistä pohjautuu sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selontekojen että edellisellä valtuustokaudella toteutettuun kaupunkikonsernin merkittävien riskien arviointiin, joka syntyi kaupunginkanslian, toimialojen, liikelaitosten ja suurimpien tytäryhtiöiden tunnistamista riskeistä.

1.1.7 Ympäristötekijät

Helsingin kaupunki on ympäristön kannalta alueensa merkittävimpien toimijoiden joukossa. Helsingin kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt ovat noin viisi prosenttia koko Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Viikinmäen jätevedenpuhdistamo vastaa noin 860 000 asukkaan jätevesien puhdistuksesta.

Kaupungin oman toiminnan ympäristöasioiden hallintaa ohjaa kaupunkistrategia, ympäristöpolitiikka sekä ympäristönsuojelun osa-alueiden ohjelmat. Lisäksi toimialoilla ja liikelaitoksilla on käytössään omia ympäristöjärjestelmiä ja -ohjelmia. Ekotukitoiminnan avulla ympäristöasiat tuodaan lähelle työntekijöiden arkea.

Kaupungin emo-organisaation ympäristökulut olivat vuonna 2021 noin 77 miljoonaa euroa. Merkittävimpiä ympäristökuluja aiheuttivat ilmasto- ja ympäristöystävällisen liikkumisen edistäminen (21 miljoonaa euroa) sekä alueiden puhtaanapito ja jätehuolto (20 miljoonaa euroa).

Kaupungin ympäristöinvestointien määrä vaihtelee vuosittain. Vuonna 2021 investointeja tehtiin noin 210 miljoonalla eurolla. Suurimmat investoinnit liittyivät ilmasto- ja ympäristöystävälliseen liikkumiseen (180 miljoonaa euroa) sekä pilaantuneiden maiden kunnostuksiin (15 miljoonaa euroa). Ympäristötuotot vuonna 2021 olivat noin 5,5 miljoonaa euroa. Merkittävimmät tuotot tulivat kaupunkipyörästä (1,5 miljoonaa euroa) ja ajoneuvojen siirtomaksuista katujen puhdistukseen liittyen (1,3 miljoonaa euroa).

Tulevaisuudessa ympäristökustannuksia tulevat lisäämään entisestään ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, energiatehokkuuden velvoitteet, paikallisen ilmanlaadun parantaminen sekä meluntorjunta. Ympäristökulut ovat viime vuosina olleet noin 2–3 prosenttia kaupungin kaikista toimintakuluista.

Kaupunki laatii erillisen ympäristöraportin, joka tuodaan tiedoksi kaupunginvaltuustolle myöhemmin keväällä. Ympäristöraportissa raportoidaan myös Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelman, ilmastonmuutokseen sopeutumislinjausten, kierto- ja jakamistalouden tiekartan sekä ympäristöpolitiikan toteutumisesta.

Energia- ja ilmastopolitiikka

Helsingin ilmastotyötä ohjataan valtuustotasolla kaupunkistrategian, ympäristöpolitiikan ja Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelman kautta. Kaupunki on mukana TEM:n energiatehokkuussopimuksessa (KETS), EU:n kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopopimuksessa (Global Covenant of Mayors for Climate & Energy) ja kansainvälisessä hiilineutraalisuutta lähitulevaisuudessa tavoittelevien kaupunkien Carbon Neutral Cities Alliance -verkostossa. Helsingin kaupunkistrategiassa 2021–2025 on linjattu, että Helsinki on hiilineutraali vuonna 2030 ja hiilinollatavoite asetetaan vuodelle 2040.

Ilmansuojelu

Viime vuosina Helsingissä ei ole enää mitattu EU:n asettaman typpidioksidin vuosiraja-arvon ylityksiä. Liikenteen pakokaasupäästöt ovat vähentyneet ajoneuvotekniikan edistymisen sekä sähköistymisen ansiosta. Lisäksi koronapandemia on pienentänyt liikennemääriä. Kuitenkin WHO:n terveysperusteiset, uudet ohjeet ylittyvät yhä laajasti kaupungissa, erityisesti typpidioksidin, hengitettävien hiukkasten sekä pienhiukkasten osalta. Kaupungin ilmansuojelusuunnitelma 2017–2024 sisältää toimenpiteitä ilmanlaadun parantamiseksi.

Liikenteen pakokaasupäästöjen lisäksi ilmanlaatua heikentävät myös katupöly ja pientulisijojen päästöt. Ilmansuojelusuunnitelmaan on sisällytetty myös niiden vähentämiseen tähtäviä toimia. Katupölyn eli hengitettävien hiukkasten raja-arvot eivät ole ylittyneet Helsingissä viime vuosina, mutta ylitysriski on edelleen olemassa etenkin vilkasliikenteisissä katukuiluissa. Katujen tehokkaan puhtaanapidon lisäksi kaupunki pyrkii edistämään kitkarenkaiden käyttöä päällystettä huomattavasti enemmän kuluttavien nastarenkaiden sijaan.

Helsinki osallistuu aktiivisesti ilmanlaadun tutkimushankkeisiin ja kansalliseen ilmansuojelutyöhön sekä edistää ilmanlaatuun liittyvää viestintää.

Meluntorjunta

Kaupungin meluntorjuntatyötä ohjaa Helsingin meluntorjunnan toimintasuunnitelma 2018–2022. Se sisältää pitkän aikavälin meluntorjuntatavoitteet sekä toimenpiteitä kaupungin melutilanteen parantamiseksi. Meluntorjunnan toiminta-

suunnitelma pohjautuu viiden vuoden välein laadittavaan meluselvitykseen. Helsingissä käynnistettiin vuonna 2021 neljännen kerran EU:n ympäristömeludirektiivin mukaisen meluselvityksen laadintatyö. Työ valmistuu loppukeväästä 2022.

Ensisijainen meluntorjuntakeino on melun aiheuttamien ongelmien ennaltaehkäisy. Tässä avainasemassa ovat ratkaisut, joita tehdään maankäytön ja liikenteen suunnittelussa. Lisäksi Helsingissä toteutetaan monia muita melutasojen vähentämiseen liittyviä toimia. Näitä ovat esimerkiksi nopeusrajoitusten alentaminen, melua vaimentavien päällysteiden käyttö ja bussiliikenteen sähköistyminen. Melusteitä tarvitaan meluisimmassa kohteissa, joissa ei muilla toimin voida saavuttaa riittävää vaikuttavuutta. Helsinki vastaa katujen meluntorjunnasta, kun taas maanteiden meluntorjunta on pääasiassa Uudenmaan ELY-keskuksen ja Väyläviraston vastuulla. Helsinki osallistuu maanteiden melusteiden kustannuksiin ja suunnitteluun.

Maaperän ja kaatopaikkojen kunnostaminen

Helsingissä otetaan käyttöön alueita, joiden maaperää joudutaan esirakentamaan ennen uutta käyttöä. Osa esirakentamisesta on pilaantuneen maan kunnostamista. Helsingin entiset kaatopaikat kunnostetaan ympäristönsuojelulainsäädännön mukaisesti.

Kaupunki varautuu tulevana vuosina Iso-Huopalahden kaatopaikan kunnostamiseen. Kaatopaikkojen jälkihoitoon on lisäksi tehty varaukset. Pilaantuneiksi arvioitujen alueiden kunnostusten määrärahatarpeet arvioidaan vuosittain kymmenelle seuraavalle vuodelle. Arvio tarkentuu siten aina vuosittain. Merkittävimmät puhdistamiskohteet vuonna 2021 olivat Verkkosaaren ja Hakaniemenrannan alueen sekä Ruoholahden We Land -rakennushankkeen tontin puhdistaminen. Vuosaaren kaatopaikan kunnostaminen on käynnissä.

1.1.8 Harmaan talouden torjunta sekä muut ei-taloudelliset asiat

Kaupunkikonsernin hankinnoissa tulee noudattaa lainsäädäntöä ja konserninsisäistä harmaan talouden torjuntaohjetta. Hankintojen kautta valituilta sopimuskumppaneilta ja näiden alihankkijoilta tarkastettiin tilaajavastuulain ja harmaan talouden torjuntaohjeen mukaiset selvitykset viimeistään ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista. Sopimuskauden aikana sopimuskumppaneiden veronmaksu- ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen tiedot tuli tarkastaa tilaajavastuulain mukaisesti vähintään 12 kuukauden välein.

Kaupungin ja Verohallinnon välistä sopimuskumppaneita koskevaa vapaaehtoista seulontatiedonvaihtoa ei tehty Verohallinnon tietojärjestelmien uudistamisen vuoksi. Urakkatietojen ilmoittaminen Verohallintoon tehtiin luonnollisesti verotusmenettelylain mukaisesti.

Kaupunginhallituksen hyväksymät Helsingin kaupungin eettiset periaatteet velvoittavat henkilöstöä ja luottamushenkilöitä ohjaten heidän toimintaansa koko kaupunkikonsernissa. Ohjeistuksessa veloitetaan henkilöstöä ja luottamushenkilöitä toimimaan hyvän hallinnon mukaisesti ja työskentelemään asukkaiden parhaaksi. Rasismia, syrjintää, epäasiallista kohtelua, seksuaalista häirintää tai korruptiota ei sallita. Hankinnoissa tulee toimia vastuullisesti ja ihmisoikeuksia edistäen kansainvälisen työelämän perusnormeja noudattaen muun muassa lapsityövoiman käytön vähentämiseksi. Läpinäkyvyyttä tulee edistää kaikessa toiminnassa ja talouden hoidossa korruption ja lahjonnan ehkäisemiseksi. Henkilökohtainen tai lähipiirin etu ei saa vaikuttaa päätöksentekoon tai sen valmisteluun millään tasolla. Lahjaa tai muuta etua, jolla vaikutetaan, pyritään vaikuttamaan tai joka on omiaan vaikuttamaan toimintaan, ei saa ohjeistuksen mukaan vaatia, ottaa vastaan tai hyväksyä.

14.12.2020 hyväksytyyn hankintastrategiaan sisällytettiin vastuullisuuden teeman alle tavoite, jonka mukaan hankinnoilla edistetään sosiaalisen vastuun eli ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien toteutumista. Tavoitetta työskennellään edelleen toimenpidetasolla.

Valmisteltiin kaupunkitasoista ostopalveluiden työperäisen hyväksikäytön torjuntaan tarkoitettua ohjetta. Valmistelu koordinoitiin Hankinta-Suomen eli Vaikuttavat julkiset hankinnat -toimenpideohjelman vastaavan ohjeistuksen valmistelun kanssa.

Edellisvuosina valmistelussa ollut liittyminen oikeusministeriön koordinoimaan korruptionvastaiseen kampanjaan, Korruptiontorjunta.fi-kampanjaan, ei edennyt koronarajoitusten vuoksi. Kampanjassa mukana olevat organisaatiot vastustavat korruptiota ja edistävät avointa, oikeudenmukaista toimintaa.

1.2 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla toimielimet, johtavat viranhaltijat ja muut esihenkilöt pyrkivät varmistamaan toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, resurssien ja omaisuuden turvaamisen sekä raportoinnin ja tietojen luotettavuuden. Riskienhallinta puolestaan tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida ja hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia.

Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko perustuu kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmän vuoden aikana tekemään ohjaukseen ja seurantaan sekä lauta- ja johtokuntien hyväksymiin selontekoihin. Lisäksi kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko perustuu sisäisen tarkastuksen tekemiin tarkastuksiin ja tilintarkastajan väliraportin arviointitietoihin.

Kaupunginvaltuusto on kuntalain 14 §:n perusteella hyväksynyt 30.1.2019 (§ 29) Helsingin kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Päätöksellä valtuusto on ohjannut koko kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja edellyttänyt, että kaupungin ja sen tytäryhteisöjen kaikissa toiminnoissa on oltava riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Kaupunginvaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä on määritelty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut.

Kaupunginhallitus huolehtii kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä valvoo sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa. Kaupunginhallitus hyväksyy kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet sekä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen. Lauta- ja johtokunta vastaa toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimeenpanon valvonnasta. Lauta- ja johtokunnat sekä tytäryhteisöjen hallitukset hyväksyvät vastuualueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvaukset, joissa esitetään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisimmät tavoitteet, toimintaperiaatteet, menettelyt ja vastuut. Kansliapäällikkö, tarkastusjohtaja, toimialajohtajat ja muut johtavat viranhaltijat huolehtivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisesta toimeenpanosta vastuualueellaan.

Hallintosäännön lisäksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen perustuu toimintasääntöihin, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksiin, toimintasuunnitelmiin ja ydinprosessien kuvauksiin ja vastuiden määrittelyihin. Riskienhallinnan toteutumista seurataan osana toiminnan ja talouden seurantaprosessia.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta tuottaa kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.

Toteutuneet merkittävät riskit

Koronapandemia on aiheuttanut merkittävää epävarmuutta kaupungin talouden kehitykseen. Koronapandemia on kasvattanut sosiaali- ja terveystoimialan menoja, vaikuttanut kaupungin verotuloihin, heikentänyt kaupungin lainavallisten taloudellista asemaa sekä heikentänyt merkittävästi useiden tytäryhteisöjen taloudellista asemaa.

Sosiaali- ja terveystoimialalla pandemia on aiheuttanut terveydenhuoltoon hoitovelkaa ja sosiaalihuoltoon palveluelvel- kää. Toimialan henkilöstöä on keskitetty pandemiaan liittyviin tehtäviin, mikä on aiheuttanut palvelutarjonnan supistumista erityisesti kiireettömässä hoidossa. Pandemia kasvatti vuoden lopussa merkittävästi Helsingin sairaaloiden sairaanhoitotarvetta ja ruuhkautti päivystysvastaanottoja. Joulukuussa päätettiin ottaa käyttöön varasairaala-suunnitelman mukainen sairaansijojen laajennus Herttoniemen vanhaan sairaalaan perustettuun varasairaalaan.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla koronapandemia on aiheuttanut oppimisvajetta erityisesti niille lapsille ja nuorille, joilla oli jo valmiiksi haasteita oppimisessa. Koronatilan pitkittyessä tuen tarvetta on havaittu myös oppi-

Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

lailla, joilla ei muutoin olisi tuen tarvetta. Oppimisvajeella voi olla pitkäaikaisia vaikutuksia monen lapsen ja nuoren tulevaisuuteen. Koronatilanne on aiheuttanut lisähaastetta varhaiskasvatuksen henkilöstön saantiin. Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa henkilöstövaje on kriittinen ja voi pahimmassa tapauksessa johtaa siihen, että palvelua ei voida tarjota ruotsiksi kaikille halukkaille, kuten lainsäädäntö edellyttäisi.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalla pandemia on vaikeuttanut tavoitteiden toteutumista etenkin kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen ja eriarvoisuuden vähentämisen näkökulmista. Vaikutukset näkyvät kaikkein haavoittuvimpien asiakasryhmien, kuten lasten, nuorten ja vieraskielisten sekä ikääntyneiden hyvinvoinnissa.

Malmin lentokentän aluetta koskevaan päätöksentekoon kohdistuneet valitukset ovat viivästyttäneet alueen käyttöönottoa ja toimenpiteitä vuonna 2021.

Kappaleessa 11.6 on arvioitu merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä tulevaa kehitystä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet ja kehittäminen

Kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmän puheenjohtajana toimi kansliapäällikkö. Koordinaatioryhmä ohjaa ja tukee toimialoja, liikelaitoksia ja tytäryhteisöjä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisessä sekä avustaa kaupunkikonsernin johtoa kokoamalla ja arvioimalla kaupunkikonsernin merkittävimpiä riskejä ja niiden hallintakeinoja.

Koordinaatioryhmä käsitteli kaupunkikonsernin merkittävien riskien tilanneraporttia keväällä. Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta järjestettiin kaksi kaupunkiyhteistä koulutusta esihenkilöille ja asiantuntijoille sekä marraskuussa järjestettiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ajankohtaispäivä. Vuoden aikana valmisteltiin suunnitelma vuonna 2022 toteutettavasta kaupunkikonsernin merkittävien riskien arvioinnista. Kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmä päätti joulukuussa, että kaupungilla otetaan käyttöön vuoden 2022 aikana riskienhallintajärjestelmä.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäisen tarkastuksen tarkoitus, tehtävät, valtuudet ja raportointi on määritelty kaupunginhallituksen hyväksymässä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa. Sisäinen tarkastus toimii kansliapäällikön alaisuudessa. Sen tehtävänä on arvioida, varmistaa ja tukea hyvän johtamis- ja hallintotavan toteutumista sekä sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan tuloksellisuutta. Sisäinen tarkastus raportoi pormestarille, kansliapäällikölle ja tarkastuskohteen johdolle. Sisäisen tarkastuksen kansainvälisten ammattistandardien mukaisen ulkoisen arvioinnin mukaan Helsingin kaupungin sisäinen tarkastus noudattaa kansainvälisiä sisäisen tarkastuksen ammattistandardeja.

Vuoden aikana valmistui 19 tarkastusta ja muistiota kaupungin johdolle. Tarkastuksissa arvioitiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta toimialoilla ja tytäryhteisöissä. Tarkastuskohteiden johto on vastauksissaan tarkastusten toimenpidesuositukseen sitoutunut toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet valvonnan parantamiseksi.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus alakohtineen

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TUOSLASKELMA

1 000 euroa	01.01.–31.12.2021	01.01.–31.12.2020
Toimintatuotot	1 324 665	1 145 428
Valmistus omaan käyttöön	146 576	192 604
Toimintakulut	-5 027 069	-4 662 370
TOIMINTAKATE	-3 555 828	-3 324 337
Verotulot	3 828 749	3 565 598
Valtionosuudet	330 345	479 558
Rahoitustuotot	170 172	158 680
Rahoituskulut	-16 362	-16 121
VUOSIKATE	757 075	863 377
Poistot ja arvonalentumiset	-408 494	-375 929
Satunnaiset erät	1 000	9 280
TILIKAUDEN TULOS	349 581	496 728
Tilinpäätössiirrot	7 082	1 874
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	356 663	498 601

Kaupungin tilikauden tulos oli 349,6 miljoonaa euroa ollen 223,6 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Vuoden 2020 tulos oli 496,7 miljoonaa euroa, vuoden 2019 tulos oli 377,0 miljoonaa euroa ja vuoden 2018 tulos 386,8 miljoonaa euroa. Useampia viime vuosia tarkastellen vuoden 2021 tulos oli jokseenkin keskimääräistä tasoa, mutta suhteutettuna toteutuneeseen investointitasoon jonkin verran aikaisempia vuosia heikompi.

Vuoden 2021 tulos mahdollistui, kun vuosikate toteutui talousarviota parempana (237,0 miljoonaa euroa) verotulojen ylittäessä talousarvion merkittävästi (198,7 miljoonaa euroa). Maan-, rakennusten- ja osakkeiden myyntituloja (sisältyy muihin toimintatuloihin) kertyi talousarvion mukaisesti, yhteensä 101 miljoonaa euroa. Tämä on noin 50 miljoonaa euroa edellistä vuotta vähemmän ja noin 70 miljoonaa euroa toissa vuotta vähemmän. Koronakustannusten kattamiseen tarkoitettuja valtionavustuksia saatiin yhteensä 175,4 miljoonaa euroa, joka pääosin kohdistui sosiaali- ja terveystoimialaan.

Kaupungin ulkoiset toimintamenot ylittivät talousarvion 219,4 miljoonalla eurolla ja kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 7,8 prosenttia (vuonna 2020 vastaava kasvu oli 3,6 prosenttia). Menojen ylityksen taustalla oli pääasiallisia sosiaali- ja terveystoimialalle muodostuneet koronapandemian välittömät kustannukset. Näitä kustannuksia valtio osittain kompensoi myöntämällä valtionavustuksia. Kaupunkistrategian käyttötalouden toimintamenoja mitoittava taloustavoitteen mukaiset menot kasvoivat vuonna 2021 noin 9,3 prosenttia yli kolminkertaisesti strategiataavoitteen (2,87 prosenttia) nähden (vuonna 2020 vastaava kasvu oli 4,4 prosenttia).

Jos kaupunkistrategian käyttötalouden toimintamenoja mitoittavan taloustavoitteen mukaisessa menokasvutarkastelussa huomioidaan saadut valtionavustukset koronapandemian välittömiin ja rajaterveysturvallisuuden kustannuksiin (175 miljoonaa euroa), niin menokasvu oli 5,2 prosenttia, eli edelleen kaksinkertainen strategiataavoitteen nähden.

Kaupungin toimintakate toteutui lähes talousarvion mukaisena valtionavustuksina maksettujen koronakompensaatioiden seurauksena. Toimintakate heikkeni edellisestä vuodesta lähes 7 prosenttia. Heikkeneminen johtui menokasvusta sekä alhaisemmista maa- ja kiinteistöomaisuuden myyntivoitoista.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus alakohtineen

Verotulot kasvoivat edellisvuodesta 7,4 prosenttia (vuonna 2020 vastaava kasvu oli 2,1 prosenttia). Verotulototeuma oli yhteensä 198,7 miljoonaa euroa talousarviota parempi huomioiden koronakompensaatiot yhteisöverojen kautta. Kunnallisveropohjan kehittymistä kuvaa se, että kumulatiivisesti kunnallisveron tilitykset ovat kasvaneet vuoden 2021 alusta koko maan tasolla kaikille veronsaajille +6,1 prosenttia. Valtionosuustilitysten toteuma oli 330,4 miljoonaa euroa ja ne toteutuivat 18,4 miljoonaa euroa talousarviota korkeampana. Yhteensä vero- ja valtionosuustulot olivat 217 miljoonaa euroa talousarviota korkeammat.

Vuosikate 757 miljoonaa euroa toteutui 297,2 miljoonaa euroa talousarviota korkeampana, mutta hieman edellisvuotta heikompana (863 miljoonaa euroa vuonna 2020).

Koronan suorat talousvaikutukset Helsingin kaupungin toimintakatteeseen vuonna 2021 olivat arviolta hieman alle -100 miljoonaa euroa. Lisäksi toimialojen palveluissa on kuitenkin muodostunut palveluvelkaa, jonka kattaminen vuodesta 2021 eteenpäin lisää kaupungin menoja. Huomioiden koronakompensaatiot yhteisöverojen sekä valtionosuuksien kautta, tasapainottuvat koronan talousvaikutukset vuoden 2021 osalta. Koronapandemiasta johtuvia taloudellisia menetyksiä korvaavat, kertaluonteiset vuosille 2020-2021 kohdentuvat kompensatiot poistuvat vuonna 2022 eivätkä ne ole enää kattamassa palveluvelasta kaupungille myöhemmin muodostuvia kustannuksia.

Koronan aiheuttamia toimintatulojen menetyksiä kaupungille kertyi yhteensä noin 23 miljoonaa euroa.

Kaupunkiympäristön toimialalla tulonmenetykset, 4,9 miljoonaa euroa, koostuivat muun muassa pysäköintimaksujen vähenemisestä ja yritystonttien vuokratuloista. HKL-liikelaitoksen osalta tulonmenetykset, 2,8 miljoonaa euroa, koostuivat mainostulojen menetyksistä. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulokertymä laski 8,7 miljoonaa euroa, mikä johtui muun muassa pääsylippujen, muiden maksu- ja myyntitulojen sekä vuokratulojen pienenemisestä. Sosiaali- ja terveystoimialalla 4,3 miljoonan tulonmenetykset koostuivat suunterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden asiakasmaksuista. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla tulonmenetyksiä syntyi 2,3 miljoonaa euroa, mikä koostui ammatillisen koulutuksen opiskelijatyönä myytävistä tuotteista ja palveluista sekä iltapäivätoiminnan maksutuotoista.

Menolisäyksiä koronasta kertyi yhteensä 276,2 miljoonaa euroa, joista suoria menolisäyksiä oli 257,7 ja välillisiä menolisäyksiä 18,5 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveystoimialalla suurimmat menoerät, 199 miljoonaa euroa, syntyivät koronatestauksesta, henkilöstökustannuksista, materiaalihankinnoista ja rajatestauksesta. HUS-kuntayhtymän osalta lisämenot, 16,2 miljoonaa euroa, syntyivät koronapotilaiden teho- ja osastohoidosta.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan suorat menolisäykset, 5,5 miljoonaa euroa, koostuivat henkilöstön sijaiskustannuksista sekä maskeista ja desinfiointiaineista. Toimialan välilliset menolisäykset, 10 miljoonaa euroa, syntyivät perus- ja toiselle asteelle suunnatusta oppimisen tuesta, kuten elämänhallinnan lisäohjauksesta sekä tuki- ja rinnakkaisopetuksesta. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle syntyi välillisiä lisämenoja noin 4,4 miljoonaa euroa, jotka koostuivat toimialan myöntämistä lisäavustuksista kulttuurin, liikunnan ja nuorison toimintakentälle koronasta aiheutuneiden haittojen vähentämiseksi.

Lisäksi keskushallinnon määrärahoista maksettava työmarkkinatuen kuntaosuus kasvoi koronan myötä arviolta 27 miljoonaa euroa.

Koronan johdosta menosäästöjä kaupungille syntyi 19,6 miljoonaa euroa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla koronasta johtuva toiminnan volyymin pienentyminen toi menosäästöjä noin 8,2 miljoonaa euroa, ja ne koostuivat pääosin henkilöstömenoista. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla menosäästöjä syntyi 6,2 miljoonan euron edestä, ja ne koostuivat ruokapalveluista sekä tavaroiden ja palveluiden ostoista. Sosiaali- ja terveystoimialalla menosäästöt, 5,2 miljoonaa euroa, syntyivät iäkkäiden päivä- ja palvelukeskustoiminnasta sekä kuljetuspalveluista.

Sosiaali- ja terveystoimiala sai lisäksi 166 miljoonaa euroa valtionavustuksia suorien koronakustannusten kattamiseen.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus alakohtineen

Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:
 $100 \cdot \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$.

Tunnusluku on kehittynyt seuraavasti:

	2021	2020	2019	2018	2017
Toimintatuotot toimintakuluista, prosenttia	27,1	25,6	27,9	28,0	29,2

	2021	2020	2019	2018	2017
Vuosikate, miljoonaa euroa	757,1	863,4	741,4	752,0	837,9
Vuosikate, prosenttia poistoista	185,3	229,7	203,4	216,8	236,2
Vuosikate, euroa/asukas ¹	1 149	1 314	1 134	1 160	1 300

¹ Vertailuvuoden 2020 ennakkotietoon perustuva asukasmäärä on päivitetty vastaamaan lopullista asukasmäärää.
 Vastaava päivitys on tehty vuoden 2020 tunnuslukuihin.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

HELSINGIN KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	757 075	863 377
Satunnaiset erät	1 000	9 280
Tulorahoituksen korjauserät	-114 632	-143 568
	643 443	729 089
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-889 557	-1 046 592
Rahoitusosuudet investointimenoihin	28 609	25 687
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	127 738	283 036
	-733 210	-737 869
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-89 768	-8 781
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-92 099	-32 123
Antolainasaamisten vähennys	106 566	87 773
	14 467	55 650
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	60 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-78 922	-81 541
	-78 922	-21 541
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-10 918	6 967
Vaihto-omaisuuden muutos	17 935	-28 261
Saamisten muutos ¹	11 246	6 238
Korottomien velkojen muutos	-36 301	197 852
	-18 038	182 797
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-82 493	216 906
RAHAVAROJEN MUUTOS	-172 261	208 126
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 147 910	1 320 170
Rahavarat 1.1.	1 320 170	1 112 045
	-172 261	208 126

¹ Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

Kaupungin investointimenot olivat 889,6 miljoonaa euroa, joka oli 27 miljoonaa euroa edellisvuoden vertailukelpoista tilannetta vähemmän (kun edellisvuoden toteumasta huomioidaan pois Kiinteistö Oy Kalasataman Kymppin kertaluontoinen pääomitus noin 130 miljoonaa euroa).

Investointimenot ilman liikelaitoksia vuonna 2021 olivat 644,2 miljoonaa euroa eli 117,3 miljoonaa pienemmät kuin vuonna 2020, kun jo myydyin Kiinteistö Oy Kalasataman Kymppin kertaluontoista pääomitusta vuonna 2020 ei huomioida. Vuonna 2020 käytettiin 761,5 miljoonaa euroa, 2019 käytettiin 639,9 miljoonaa euroa ja 516 miljoonaa euroa vuonna 2018. Investointitason nousu on viime vuosina kohdistunut erityisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialan rakennushankkeisiin, uusien projektialueiden esirakentamiseen sekä katujen ja liikenneväylien uudisrakentamiseen ja perusparantamiseen.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus alakohtineen

Talonrakennushankkeisiin käytettiin yhteensä 255,6 miljoonaa euroa, joka on 42,5 miljoonaa vähemmän kuin vuonna 2020, jolloin määrärahaa käytettiin 298,1 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 vastaava käyttö oli 266,1 miljoonaa euroa. Uudis- ja lisärakennushankkeisiin käytettiin 126,3 miljoonaa euroa, kun vuonna 2020 käytettiin 130,9 miljoonaa euroa. Korjaushankkeisiin käytettiin 129,3 miljoonaa euroa, kun vuonna 2020 käytettiin 167,1 miljoonaa euroa.

Talousarviokohdan Projektialueiden esirakentaminen, Khn käytettäväksi, käytettiin vuonna 2021 yhteensä 68,3 miljoonaa euroa, joka on 28,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2020. Vuonna 2020 käytettiin 96,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 vastaava käyttö oli 55,5 miljoonaa euroa.

Katuihin ja liikenneväyliin käytettiin yhteensä 159 miljoonaa euroa, joka on 14,2 miljoonaa vähemmän kuin vuonna 2020. Vuonna 2020 vastaava käyttö oli 173,2 miljoonaa euroa ja 158,7 miljoonaa euroa vuonna 2019.

HKL-liikelaitoksen investoinnit vuonna 2021 olivat 243 miljoonaa euroa, kun ne olivat 145,9 miljoonaa euroa vuonna 2020. Investointitaso on kasvanut etenkin Raide-Jokerin infra-, varikko- ja kalustoinvestointien, vuonna 2021 käynnistyneen Kruunusillat-hankkeen toteutusvaiheen sekä metrovaunuihin kohdistuneiden investointien myötä.

Toiminnan ja investointien rahavirta, joka on keskeinen kaupungin talouden tilannetta kuvaava tunnusluku, toteutui -89,8 miljoonaa euroa negatiivisena ja tämä alijäämäisyys oli seurausta korkeasta investointitasosta. Toiminnan ja investointien rahavirta toteutui kuitenkin 231,9 miljoonaa euroa talousarviota parempana johtuen budjetoitua paremmasta vuosikatteesta. Tulorahoitus investointitason kattamiseen eli vuosikate toteutui jonkin verran edellistä vuotta heikompana, mutta jokseenkin tätä edeltävien vuosien tasolla. Vuonna 2021 investoinnit jatkuivat korkeana, jolloin toiminnan ja investointien rahavirta jäi alijäämäiseksi. Kaupungin talouden tasapainossa on laskeva trendi tarkasteltaessa tasapainoa toiminnan ja investointien rahavirran kautta.

Vuosikate suhteessa toteutuneeseen investointitasoon (investointien tulorahoitusprosentti) vuonna 2021 oli 88 prosenttia, kun vuonna 2020 vastaa tunnusluku oli 85 prosenttia. Se ei poikkea merkittävästi muiden suurimpien kaupunkien tasosta. Myöskin kuntasektorin keskimääräinen investointien tulorahoitusprosentti oli ennakkotietojen mukaan 86 prosenttia. Myös investointien tulorahoitusprosentin kautta tarkasteltuna on kaupungin talouden tasapainossa laskeva trendi johtuen siitä, että samaan aikaan kun investointitaso on noussut niin tulorahoitus eli vuosikate ei ole vastaavalla tavalla parantunut.

Vuoden 2021 talousarviossa oli varauduttu uusien 80 miljoonan euron lainojen nostoon. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin noin 65,8 miljoonaa euroa (sisältäen liikenneliikelaitoksen investointeja varten nostetut rahalaitoslainat). Maksuvalmius kehittyi vuonna 2021 paremmalla uralla, kuin mitä vuotta 2021 koskevan talousarviovalmistelun yhteydessä ennakoitiin, ja kaupungin lainanottotarve siirtyi vuodelle 2022. Pitkäaikaisten lainojen määrä aleni vuonna 2021 nettomääräisesti yhteensä 65,8 miljoonaa euroa ja siten kaupungin ottolainakanta oli vuoden lopulla 913 miljoonaa euroa (vuoden 2020 lopussa 992 miljoonaa euroa).

Kaupungin rahojen ja pankkisaamisten sekä rahoitusarvopaperien yhteenlaskettu määrä on pienentynyt kuluneella tilikaudella 172,3 miljoonaa euroa. Kassavarojen määrän muutosta selittävät pääosin toiminnan ja investointien rahavirran alijäämäisyys sekä se, että uusien pitkäaikaisten lainojen nosto siirtyi vuoteen 2022.

Kaupungin taseen rahat ja pankkisaamiset -erä sisältää myös kaupungin konsernitiliin kuuluvien yhteisöjen tilivarat kaupungin konsernitilillä. Kaupungin velka edellä mainituille yhteisöille näiden varoista konsernitilillä näkyy kaupungin taseessa vastaavasti lyhytaikaisten velkojen määrässä. Kaupungin konsernitilijärjestelmässä oli tytäryhteisöjen varoja vuoden lopussa yhteensä 541,3 miljoonaa euroa ja tässä oli laskua viime vuodesta 36 miljoonaa euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -tunnusluku kertoo, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Luvun ollessa negatiivinen menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Lainanhoitokate ilmaisee tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainanhoitokykyä pidetään hyvänä, jos tunnusluvun arvo on yli 2. Vuonna 2021 lainanhoitokate oli 8,2.

Kassan riittävyys päivissä -tunnusluku kertoo, kuinka monen päivän kassasta maksut voidaan kattaa vuoden viimeisen päivän rahavaroilla.

Rahoituslaskelman tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti:

	2021	2020	2019	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirta, (kertymä v. 2017–2021), 1 000 euroa	264 278	512 854	354 671	789 658	563 819
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, miljoonaa euroa, ilman vuoden 2014 liikelaitosten yhtiöittämisten kirjanpidollisia vaikutuksia	264,3	512,9	354,7	410,3	184,4
Investointien tulorahoitus, prosenttia	87,9	84,6	96,9	122,6	137,0
Lainanhoitokate	8,2	9,1	7,4	6,3	4,7
Kassan riittävyys, päivää	70	85	77	91	99

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE

1 000 euroa	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	33 690	19 838
Muut pitkävaikutteiset menot	102 873	94 768
Ennakkomaksut	2 166	5 987
	138 729	120 593
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 561 001	3 463 946
Rakennukset	1 889 218	1 884 695
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 804 247	1 721 572
Koneet ja kalusto	446 051	451 890
Muut aineelliset hyödykkeet	13 181	12 933
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	741 783	524 995
	8 455 481	8 060 032
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 261 419	3 250 816
Muut lainasaamiset	1 880 215	1 894 682
Muut saamiset	546	546
	5 142 180	5 146 044
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	75 909	98 789
Lahjoitusvarojen varat	5 522	5 477
Muut toimeksiantojen varat	694 455	663 561
	775 887	767 827
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	14 737	33 247
Keskeneräiset tuotteet	17 183	16 625
Muu vaihto-omaisuus	94	76
	32 014	49 948
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset ¹	155	0
Muut saamiset	23 929	19 216
	24 084	19 216
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	87 145	83 328
Lainasaamiset	289	338
Muut saamiset	133 551	196 565
Siirtosaamiset	124 763	81 630
	345 748	361 862
Saamiset yhteensä	369 832	381 078
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	545 423	695 148
Joukkovelkakirjalainasaamiset	20 000	20 000
	565 423	715 148
Rahat ja pankkisaamiset	582 487	605 022
VASTAAVAA YHTEENSÄ	16 062 032	15 845 693

1 000 euroa	31.12.2021	31.12.2020
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 407	2 972 407
Arvonkorotusrahasto	1 791 370	1 794 540
Muut omat rahastot	695 703	666 185
Muu oma pääoma	729 031	729 031
Edellisten tilikausien ylijäämä / alijäämä (-)	6 507 769	6 042 098
Tilikauden ylijäämä / alijäämä (-)	356 663	498 601
	13 052 943	12 702 862
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	62 338	66 008
Vapaaehtoiset varaukset	5 197	5 197
	67 534	71 205
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	47 120	59 110
	47 120	59 110
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	75 909	98 770
Lahjoitusrahastojen pääomat	5 522	5 477
Muut toimeksiantojen pääomat	578 545	558 587
	659 976	662 834
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	828 743	905 665
Lainat muilta luotonantajilta	7 438	7 438
Saadut ennakot	4 709	4 709
Ostovelat	1 240	1 313
Liittymismaksut ja muut velat	4 699	5 376
	846 828	924 500
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	76 922	78 922
Saadut ennakot	18 014	27 248
Ostovelat	299 855	313 260
Liittymismaksut ja muut velat	646 790	642 323
Siirtovelat	346 050	363 429
	1 387 631	1 425 182
Vieras pääoma yhteensä	2 234 459	2 349 682
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	16 062 032	15 845 693

¹Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

Rahoitusasema ja sen muutokset

Kaupungin taseen loppusumma vuonna 2021 kasvoi 216 miljoonaa euroa edellisvuoteen verrattuna, kasvu oli pienempi kuin edellisenä vuonna.

Korkean investointitason kautta aineellisten hyödykkeiden erät ovat kasvaneet.

Kaupungin rahojen ja pankkisaamisten sekä rahoitusarvopaperien yhteenlaskettu määrä on laskenut. Pitkäaikaisia lainoja siis lyhennettiin lyhennysohjelmiensa mukaisesti, mutta uuden pitkäaikaisen lainan nostot siirtyivät vuodelle 2022.

Vieraan pitkäaikaisen pääoman (lainat rahoituslaitoksilta) määrä on vähentynyt. Tämä on ollut mahdollista, koska kaupungilla on ollut riittävä maksuvalmiustilanne. Lisäksi talouden ja toiminnan rahavirta on ollut talousarviota parempi, tosin alijäämäinen, ja myös vuosikate on ollut hyvä johtuen talousarviota paremmasta verotulokehityksestä.

Taseen tunnusluvut, jotka ilmaisevat vakavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaantuneisuutta, ovat kehittyneet seuraavasti:

Taseen tunnusluvut	2021	2020	2019	2018	2017
Omavaraisuusaste, prosenttia	81,8	80,8	81,6	80,6	79,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	40,3	44,7	43,8	45,8	47,7
Lainakanta 31.12., miljoonaa euroa	913	992	1 014	1 100	1 206
Lainat, euroa/asukas ¹	1 386	1 510	1 550	1 698	1 871
Lainasaamiset 31.12., miljoonaa euroa	1 880	1 895	1 950	1 944	1 894
Lainat ja vuokravastuut 31.12., miljoonaa euroa	1 521	1 483	1 250	1 394	1 515
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas ¹	2 309	2 258	1 912	2 151	2 356
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), miljoonaa euroa	6 864	6 541	6 102	5 753	5 396
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas ¹	10 419	9 957	9 333	8 877	8 389

¹Vertailuvuoden 2020 ennakkotietoon perustuva asukasmäärä on päivitetty vastaamaan lopullista asukasmäärää. Vastaava päivitys on tehty vuoden 2020 tunnuslukuihin.

Omavaraisuusaste, joka kuvaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä, on pysynyt samalla tasolla kuin parina aikaisempina vuosina. Omavaraisuuden yleisenä tavoite-tasona pidetään kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus kuvaa kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmin kunta selviytyy takaisinmaksusta tulorahoituksella. Vahvana pysynyt vuosikate on mahdollistanut kaupungin investointien rahoittamisen viime vuosina pääosin tulorahoituksella sekä samanaikaisesti kaupungin pitkäaikaisten lainojen nettomääräisen lyhentämisen. Vieras pitkäaikainen pääoma on alentunut lainojen lyhentämisen myötä. Samaan aikaan vuonna 2021 myös lyhytaikainen vieras pääoma on pienentynyt. Vuonna 2021 myöskään kaupungin velka tytäryhteisöille ei ole kasvanut, koska näiden varat konsernitiilillä pysyivät jokseenkin edellisen vuoden tasolla. Tästä johtuen suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluku on tarkastelujaksolla hieman pienentynyt eli parantunut.

Vuokravastuiden määrän kasvua selittää vuonna 2021 valmistetut vuokrahankeet, kuten muun muassa Suuntimonpuiston monitoimitalo ja Resson peruskoulun ja lukion lisätilat.

1.5 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulot ja -menot -laskelma kuvaa kaupungin rahan lähteet ja käytön. Siihen on koottu yhteen kaikki tulot ja menot tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Kokonaistulojen ja -menojen erotus -154 miljoonaa euroa on sama kuin maksuvalmiuden muutosten erotus.

TULOT	Miljoonaa euroa	MENOT	Miljoonaa euroa
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	1 325	Toimintakulut	5 027
Verotulot	3 829	Valmistus omaan käyttöön	-147
Valtionosuudet	330		
Korkotuotot	73	Korkokulut	16
Muut rahoitustuotot	97	Muut rahoituskulut	1
Satunnaiset tuotot	1	Satunnaiset kulut	0
Tulorahoituksen korjaukset		Tulorahoituksen korjaukset	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-103	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	0
		Pakollisten varausten muutos	12
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	29	Investointimenot	890
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	128		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	107	Antolainasaamisten lisäykset	92
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	79
Oman pääoman lisäykset	0	Oman pääoman vähennykset	0
Kokonaistulot yhteensä	5 815	Kokonaismenot yhteensä	5 969

Täsmäytys:

Kokonaistulot – Kokonaismenot = 5 815 - 5 969 = - 154

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset = -172 - (-18) = -154

Kokonaistulot ja – menot – laskelma on täsmäytettävissä rahoituslaskelmaan siten, että kokonaistulojen ja – menojen erotus on yhtä suuri kuin rahoituslaskelman Rahavarojen muutos vähennettynä Muut maksuvalmiuden muutokset -erän summalla.

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä ja säätiöistä

Helsingin kaupungin konsernitilinpäätökseen on yhdistelty 90 kaupunkikonserniin kuuluvaa tytäryhteisöä. Konsernitilinpäätökseen sisältyy yhdisteltyjen tytäryhteisöjen kautta myös 21 alikonserniyhteisöä. Tilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuusi kuntayhtymää, joissa kaupunki on jäsenenä sekä kaikki 12 säätiötä, joissa kaupungilla on määräysvalta. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaupungin yksi yhteisyhteisö ja 35 osakkuusyhteisöä. Yksityiskohtainen luettelo konsernitilinpäätökseen yhdistellyistä yhteisöistä ja säätiöistä on konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Helsingin kaupunki on aktiivinen ja vahva omistaja. Kaupungin konserniohjauksen tavoitteena on, että ohjauksen kohteena oleva yhteisö ottaa toiminnassaan huomioon omistajansa tahdon ja tavoitteet, kaupunkikonsernin kokonaisedun sekä yhteisön aseman osana kaupunkikonsernia. Konserniohjauksen keinoin yhtenäistetään tytäryhteisöjen hallinto- ja johtamiskäytäntöjä sekä varmistetaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukainen järjestäminen. Kaupunki noudattaa konserniohjauksessaan eri yhteisöjä koskevien lakien mukaisia yhteisön hallinto- ja toimielimien sekä omistajan välisiä tehtävä- ja vastuujaakoja.

Kaupunkikonserni on omistus- ja hallintorakenne, jonka tarkoituksena on mahdollistaa siihen kuuluvien yksiköiden välinen yhteensopivuus ja yhteistyö, josta koituu hyötyä kaupungin asukkaille ja alueelle. Kaupunki emoyhteisönä vastaa kaupunkikonsernin kehityksen ohjaamisesta sekä kaupungin järjestämien palvelujen määrittelystä. Yhteisöjä käytetään täydentämään kaupungin omaa palvelutuotantoa ja hoitamaan kaupunkikonsernin tarvitsemia tukitoimintoja sekä kaupungin ja ulkopuolisten organisaatioiden yhteistyössä hoitamissa tehtävissä. Konserniohjeella pyritään kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen ja tehostamiseen sekä kaupungin tytäryhteisöistä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun varmistamiseen.

Konserniohjeen tarkoituksena on tukea kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata kokonaisuutena yhtenäisillä ohjeilla ja toimintaperiaatteilla kaupunkikonsernin kokonaisuutena huomioon ottaen. Konserniohjeella luodaan puitteet kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen ohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti.

Kaupungin ja kaupunkikonsernin johtamisen yhtenä välineenä on kaupunkikonsernin omistajapolitiikka. Omistajapolitiikan tavoitteet liittyvät kaupungin toiminnan ja palvelujen tuottamiseen, järjestämiseen ja kehittämiseen. Omistajapolitiikan keskeisinä elementteinä toimivat tytäryhteisökohtaiset omistajastrategiat.

Vuoden 2021 aikana valmisteltiin päätöksentekoon Helsingin kaupungin konserniin kuuluvien markkinaehtoisten ja muiden yhteisöjen omistajastrategiat. Omistajastrategia määrittelee jokaiselle konserniin kuuluvalla yhteisöllä tehtävän ja tarkoituksen sekä keskeiset strategiset kehittämissuunnitelmat seuraaville 5–7 vuodelle. Lisäksi yhteisökohtainen omistajastrategia pitää sisällään hallituksen kollektiiviset osaamisvaatimukset sekä yhteisön toiminnalle asetetut keskeiset tavoitteet ja niiden avainmittarit.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Markkinaehtoiset yhtiöt

Finlandia-talo Oy:n toimintaan vaikutti merkittävästi koronapandemia. Käytännössä yhtiö pystyi toimimaan normaalisti vain marraskuun. Tilikauden tulos painui tappiolliseksi, mutta tappio pieneni merkittävästi edellisvuodesta. Perusparannuksen suunnitteluun ja yhteensovittamiseen sekä Pikku-Finlandian suunnitteluun ja myyntiin liittyvät työt työllistivät merkittävästi kuluneen tilikauden aikana. Finlandia-talon perusparannus on käynnistynyt vuoden 2022 alussa ja talo on suljettu yleisöltä ainakin kesään 2024 asti. Yhtiön vuoden 2022 budjetin perusteella tilikauden tulos tulee olemaan tappiollinen johtuen alkuvuoden 2022 koronasuluista.

Helen-konsernin liikevaihto kasvoi markkinahintojen muutoksessa vahvasti, mutta päättyneen vuoden tulos oli taloudellisesti edellisvuotta heikompi. Haastavat markkinaolosuhteet ja hintojen vaihtelu tulevat edelleen kiihtymään.

Tämä tulee entisestään heikentämään energiamarkkinoiden ennustettavuutta. Sähkön vähittäismarkkinoiden tilanne säilyy haastavana muuttuvissa markkinaolosuhteissa. Energiatoimialan riskillisyyden voidaan yleisesti todeta kasvaneen, ja edelleen lisääntyvän tulevaisuudessa. Helenin kannattavuutta heikentää edelleen korkeat päästöoikeuksien ja polttoaineiden kustannukset vuonna 2022.

Kaupunginvaltuusto teki 3.2.2021 periaatepäätöksen satamatoimintojen uudelleenjärjestelyistä ja satama-alueiden maankäytön lähtökohdista. **Helsingin Satama Oy**:tä ja kaupungin toimielimiä kehoitettiin jatkosuunnittelemaan asiaa kokonaisuutena sisältäen Helsingin Satama Oy:n investoinnit mukaan lukien satamatunneli sellaisessa yhteisessä aikataulussa, joka mahdollistaa Eteläsataman arkkitehtuuri- ja design-museoon liittyvässä kilpailussa etenemisen. Investointien oletetaan tapahtuvan vuosina 2023–30 ja Eteläsatamasta luopumisen arviolta -20 luvun jälkipuoliskolla. Joulukuussa 2021 kaupunginhallituksen konsernijaosto päätti esittää myönteisen ennakkokannan antamista kehittämisohjelmakokonaisuudelle. Kaupunginhallitus päätti asiasta konsernijaoston esityksen mukaisesti tammikuussa 2022.

Koronatilanne iski erityisesti kansainväliseen risteilijäliikenteeseen, joka jäi toisena vuotena peräkkäin toteutumatta lähes kokonaan ja matkustajaliikenne pysyi poikkeuksellisen heikolla tasolla vuonna 2021 koronapandemian takia. Tavaliikenne kehittyi erittäin positiivisesti erityisesti Vuosaaren kautta Baltiaan ohjautuvien kumipyöräkuljetusten osalta.

Kiinteistö Oy Kaapelitalon Tanssin talo -hanke valmistui marraskuussa. Pandemiatilanteesta johtuen hankkeen budjetti ylittyi viidellä prosentilla. Pandemiasta seuranneelta rakennusmateriaalien pahimmalta hintapiikiltä onnistuttiin kuitenkin suojautumaan ja yhtiö pystyi kattamaan budjettilyityksen lisälainalla.

Kiinteistöosakeyhtiö Helsingin Sähkötalon myyntiprosessi on käynnistynyt. Vuoden 2021 aikana prosessi on ollut seisahduksissa, mutta jatkuu vuonna 2022.

Palmia Oy osti Järvenpään ateria- ja siivouspalvelut Jatsi Oy:n elokuun lopussa 2021. Jatsi Oy fuusioitiin Palmiaan 31.12.2021. Palmian tarkoitus on kasvattaa palveluliiketoimintaansa pääkaupunkiseudulla ja sen välittömässä läheisyydessä. Kiristyneet ravintolarajoitukset ja etätöiden jatkuminen vaikuttivat henkilöstöravintoloiden tulokseen heikentävästi. Kaupunginhallituksen konsernijaosto päätti käynnistää Palmia Oy:n omistuksesta luopumista koskevan myyntiselvityksen tammikuussa 2022.

Elinvoima- ja markkinointiyhtiöt

EU:n uusi rahoitusinstrumenttikausi käynnistyi vuonna 2021. Erityisesti Horisontti-hauissa kilpailu kiristyi ja **Forum Virium Helsinki Oy**:lle myönnettiin instrumentista vuoden 2021 aikana ainoastaan yksi projektirahoitus. Sen sijaan kotimaisessa EAKR-instrumentissa yhtiö onnistui erinomaisesti ja sai rahoituspäätöksen kuudelle projektille. Suurin osa EU-rahoitusinstrumenteista edellyttää vastinrahoitusta nk. omarahoitusosuutta. Yhtiöllä ei ole nykyisessä budjetissaan kykyä varautua näiden omarahoitusosuuksien korvaamiseen, vaan se tukeutuu kaupungin keskitetyn hanke-toiminnan määrärahaan. Mikäli määrärahan saatavuus heikkenee määrärahan pienentymisen tai prosessin ajallisen pidentämisen myötä, tämä aiheuttaa yhtiölle vakavia taloudellisia seurauksia.

Korkeasaaren eläintarhan säätiö sr:n vuosi alkoi vailla vierailijoita, kun koronarajoitukset pitivät eläintarhan suljettuna toukokuun alkuun saakka. Korkeasaarella vieraili vuoden 2021 aikana 397 286 asiakasta, kun keskimääräinen vuosittainen kävijämäärä on ollut 500 000. Kruunuvuoren siltojen rakentaminen vaikuttaa Korkeasaaren toimintaan useita vuosia. Suurimmalta osin tarhaustoiminta jatkuu entisellään, mutta joitakin tarhausjärjestelyjä joudutaan tekemään.

Stadion-säätiö sr:n lähes pahin skenaario toteutui, kun kesä-syyskuun 2021 suur tapahtumista kaikki konsertit jouduttiin siirtämään vuodelle 2022. Yhteensä Olympiastadionin tapahtumiin myytiin 124 000 lippua ja kaikkiaan kävijöitä Stadionilla oli 250 000 vuonna 2021. Kun tavoite oli 1 000 000 kävijää, joista 500 000 pääsylipullista tapahtumakävijää, voidaan todeta, että säätiö jäi normaalitasosta 75 prosenttia. Varsinkaan kansainvälisiä kävijöitä ei koronan vuoksi juuri ollut silloinkaan, kun se olisi ollut sallittua. Säätiön tavoitteena on edelleen, että loppuvuosi 2022 olisi kaikkien viiden liiketoiminta-alueen osalta volyymiltään normaalia tasoa, jos koronapandemia saadaan hallintaan ja yhteiskunta avataan kokonaan keväällä 2022. Tosin nyt voidaan todeta, ettei tähän toiveeseen päästy ainakaan täysimääräisesti vielä ensimmäisellä kvartaalilla 2022, jossa tammi- ja helmikuun tulos jäi kauaksi normaalista.

Tytäryhtiöt Helsinki **Marketing Oy Ltd** ja **Helsinki Business Hub Ltd Oy** ovat sulautuneet uuteen perustettuun Helsingin kaupungin tytäryhtiöön Helsinki Partners Oy:hyn 31.12.2021.

Tukutorin toiminnot on yhdistetty uuteen perustettuun Helsingin kaupungin tytäryhtiöön **Helsingin Kaupunkitilat Oy**:hyn. Toimintojen yhdistämisen yhteydessä kaupungin tytäryhtiö **Helsingin Leijona Oy** sulautettiin yhtiöön 1.2.2022.

Toimitilayhtiöt

Kiinteistö Oy Helsingin Toimitilat käynnisti Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan Stadin ammatti- ja aikuisopiston Myllypuron kampuksen elinkaarihankkeen investointivaiheen. Rakennus valmistuu 2023. Hanke-suunnitelman mukainen laajuus on 10 350 brm² ja enimmäishinta on noin 48 miljoonaa euroa.

Yhtiö valmisteli yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa Stadin ammatti- ja aikuisopiston Roihupellon kampuksen elinkaarihanketta. Hankesuunnitelman mukainen laajuus on 44 050 brm² ja enimmäishinta on 176 miljoonaa euroa. Mikäli hanke toteutuu suunnitellusti, rakentaminen ajoittunee jaksolle 2022–2025.

Yhtiö liittyi valmistelemaan yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskus -hanketta siten, että rakennus tulee yhtiön omistukseen. Hankesuunnitelman mukainen laajuus on noin 16 400 brm² ja enimmäishinta noin 84,2 miljoonaa euroa. Rakentaminen ajoittunee vuosille 2023–2027.

Asuntoyhtiöt

Helsingin kaupungin asunnot Oy:ssä oli 51 270 asuntoa ja 92 808 asukasta vuoden 2021 lopussa. Yhtiön keskivuokra vuonna 2021 oli 12,00 eur/m²/kk. Tilastokeskuksen vuoden 2021 tuoreimman tilaston (20.1.2022) mukaan Helsingin markkinavuokra on 22,80 eur/m²/kk. Yhtiön keskivuokran ja Helsingin markkinavuokran ero on 10,80 eur/m²/kk ja 47,4 prosenttia.

Yhtiön tavoitteena on vuoden 2022 aikana aloittaa yhteensä 10 uudisrakennushanketta (käsittäen yhteensä 687 asuntoa) sekä kahdeksan peruskorjaushanketta (käsittäen yhteensä 1 052 asuntoa). Koko vuoden investointibudjetti on yhteensä 349 miljoonaa euroa.

Helsingin Asumisoikeus Oy:ssä oli vuoden 2021 lopussa yhteensä 5 313 asuntoa ja yli 10 000 asukasta. Keskimääräinen vastike oli valmiiden kohteiden osalta 10,27 €/ m²/kk.

Koronan aiheuttama vuokrausliiketoiminnan muutos koko pääkaupunkiseudulla aiheutti myös **Kiinteistö Oy Auro-ranlinnalle** käyttöasteen laskemista ja tyhjäkäynnistä aiheutuvien kulujen kasvua. Muutokseen reagoitiin poistamalla yhtiön asuntojen vuokraukseen liittyvä määräaikaisuus ja vuokravakuus, minkä lisäksi myös vuokrauksen ehtoja muutettiin. Muutoksilla todettiin olevan positiivinen vaikutus hakijamääriin. Yhtiöllä oli 4 204 asuntoa ja 6 772 asukasta vuoden 2021 lopussa.

Alueelliset ja infrayhtiöt

Hernesaaren jätteen putkikeräys Oy käynnisti jäteputkijärjestelmän kilpailullisen neuvottelumenettelyn mukaisen hankintaprojektin keväällä 2021. Hankintaprojektiin ilmoittautui toukokuun aikana useita potentiaalista toimittajia. Hankintaprojekti jouduttiin kuitenkin keskeyttämään toukokuussa, koska hallinto-oikeus kumosi Hernesaaren asemakaavan. Helsingin kaupunki on valittanut asemakaavan kumoamisesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mutta on vielä epäselvää millä aikataululla Hernesaaren asemakaava vahvistetaan tai muutetaan. Imuputkijärjestelmän hankintaprojektia ei voida jatkaa ennen kuin asemakaavan tilanne on selvillä.

Jätkäsaaren jätteen putkikeräys Oy:lle paljastui vuoden 2021 lopulla, että Jätkäsaaren eteläosissa tarvitaan vesihuollon ja imujäteputken alle todennäköisesti paalulaatta mahdollisten haitallisten maapainumien vuoksi. Paalulaatan laajuus ja tarkka kustannusvaikutus eivät ole vielä selvillä, mutta nykyisen arvion mukaan lisäinvestoinnin tarve on noin 1,2–4 miljoonaa euroa. Edellä mainitun arvion perusteella yhtiö joutuu nostamaan merkintämaksun yleisten osien hintaa todennäköisesti +5 prosenttia / vuosi seuraavan 6–10 vuoden ajan. Yhtiö joutuu ottamaan uutta lainaa paalulaatan investoinnin rahoittamiseksi.

Kalasadaman jätteen putkikeräys Oy:lle investointien rahoitus on ollut haastavaa, koska alueen rakentaminen on ollut hitaampaa kuin alkuperäisissä rahoitussuunnitelmissa on arvioitu. Vuodesta 2022 tulee yhtiön kannalta haastava rahoituksen suhteen. Yhtiön tulee saada perittyä osakkeiden merkintähinnat ajoissa ja rahoitustilanteeseen reagoidaan päivittyvän kassavirtaennusteen avulla.

Kruunuvuoren rannan jätteen putkikeräys Oy:n toiminta vuona 2021 oli lähinnä uusien kiinteistöliittymien ja runko-putkiston rakentamista ja järjestelmän ylläpitoa. Vuodesta 2022 tulee yhtiön kannalta haastava rahoituksen suhteen. Yhtiön tulee saada kerättyä osakkeiden merkintähinnat ajoissa ja rahoitustilanteeseen reagoidaan päivittyvän kassavirtaennusteen avulla.

HKL:n yhtiöittäminen toteutui ja **Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy** aloitti kaupungin tytäryhteisönä 1.2.2022. Liiketoimintasiirrossa Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:lle siirtyivät muun muassa seuraavat osakkeet ja osuudet: Kiinteistö Oy Mosaiikkitorin Pysäköintilaitos - omistusosuus 71,96 prosenttia osakkeista, Kiinteistö Oy Espoon Terminaali - omistusosuus 50 prosenttia osakkeista, Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy - omistusosuus 100 prosenttia osakkeista, Suomenlinnan Liikenne Oy - omistusosuus 100 prosenttia osakkeista.

Kulttuuriyhteisöt

Vuoden 2021 toimintaa varjosti koronapandemian rajoitteiden jatkuminen syksyyn asti ja epävarmuus toiminnan uudelleen käynnistämisestä. Helsingin kaupunginteatteri joutui perumaan koko vuoden aikana 278 esitystä. Elo-syyskuussa rajoitustoimet sallivat 20–50 prosentin täyttöasteella toimimisen yli 90 esityksessä. Kaupunginteatteriin kohdistuneet esitystoiminnan rajoitukset vaikuttivat olennaisesti lipputuloihin, omaan tulonmuodostukseen sekä kassatilanteeseen.

Liikuntayhteisöt

Jääkentäsäätiö sr yhdessä Garden Helsinki -hankkeen kanssa suunnitteli sekä valmisteli erilaisia skenaarioita mahdollisesta yhteistyöstä.

Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy, Urheiluhallit Oy ja Vuosaaren Urheilutalo Oy. Helsingin kaupunki päätti sulkea kaupunkikonserniin kuuluvat sisäliikuntapaikat (muun muassa uimahalli- ja liikuntakeskukset) koronapandemian takia kahtena eri ajanjaksona: 30.11.2020–31.5.2021 ja 28.12.2021 alkaen. Ensimmäisen ajanjakson rajoitustoimien seurauksena käynnistettiin koko henkilöstöä koskenut yhteistoimintamenettely. Yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen päädyttiin lähes koko henkilöstön lomauttamiseen. Lomautukset alkoivat portaittain 28.12.2020 jatkuen 24.6.2021 asti.

Sosiaali- ja terveysyhteisöt

Toimialan säätiömuotoiset yhteisöt tuottavat kilpailukykyisiä palveluja kaupungin linjausten mukaisesti tasavertaisena palveluntuottajana kaupungin oman palvelutuotannon rinnalla. Helsingin Seniorisäätiö sr:n, Oulunkylän kuntoutuskeskus sr:n ja Niemikotisäätiö sr:n toimintoja supistettiin ja rajoitettiin vuoden 2021 aikana koronapandemian takia.

Tukipalvelu- ja muut yhtiöt

Vuoden loppupuoliskolla **Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy**:n asiakasmäärät nousivat jo lähes koronapandemiaa edeltävälle tasolle. Kasvuun vaikutti elokuun lopulla Helsingin Kaisaniemeen avattu keskustamyymälä. Vuoden 2021 lopussa yhtiöllä oli 10 myymälää ja verkkokauppa. Vuoden 2021 aikana uudelleenkäyttöön ohjattiin noin 5,6 miljoonaa tavaraa (kasvua yli 18 prosenttia edelliseen vuoteen). Vastikkeetta jaettavien tavaroiden määrä kasvoi 96 prosenttia edelliseen vuoteen verraten siitä huolimatta, että ilmaisosastoilla jouduttiin rajoittamaan kävijämääriä turvaväliohjeistusten johdosta.

Seure Henkilöstöpalvelut Oy:n palveluiden kysyntä oli tilikaudella vilkasta, henkilöstövuokrauspalveluiden kysyntä kasvoi tilattujen työvuorojen näkökulmasta 25 prosenttia viime vuoteen nähden. Vuoden aikana erityisen voimakasta kasvu oli varhaiskasvatuksen toimialalla (tilattuja työvuoroja 47 prosenttia enemmän kuin vuonna 2020). Kasvua vaikeuttaa jatkuvasti hankaloituva tilanne osaavista työntekijöistä. Kyvykkyys täyttää tilauksia on muun muassa tietojärjestelmän automaation kautta parantunut merkittävästi, mutta pula työntekijöistä häiritsee onnistumista.

1.6.4 Tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto asetti osana konserniohjausta vuoden 2021 talousarviossa seuraaville tytäryhteisöille tavoitteita. Viittä tytäryhteisöä lukuun ottamatta kaikki tavoitteet toteutuivat kokonaan.

Yhteisö	Kaupunginvaltuustolle raportoittavat tavoitteet 2021	Toteuma	Selite
Finlandia-talo Oy	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	Yhtiö on laatinut Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman ja määritellyt mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.
	2. Yhtiö varautuu kiinteistön peruskorjaukseen.	Toteutui	Finlandia-talo on osallistunut aktiivisesti perusparannuksen suunnitteluun sidosryhmien kanssa. Yhtiö on myös teettänyt yhdessä omistajan kanssa talon toiminnoista strategisen konseptiprojektin, joka tähtää perusparannuksen jälkeiseen aikaan. Vuonna 2021 yhtiö on osallistunut aktiivisesti Pikku-Finlandian suunnitteluprosessiin. Talo on tyhjennetty aikataulussa 31.1.2022 ja luovutettu rakennuttajan käyttöön. Osallistuminen projektiin jatkuu eri työryhmissä koko perusparannuksen ajan.
Forum Virium Helsinki Oy	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	Forum Virium Helsinki Oy (FVH) edistää hanketoiminnallaan Hiilineutraali Helsinki -ohjelman toimenpiteiden tavoitteiden saavuttamista. Yhtiöllä on niissä toimenpiteissä, joihin se on määritelty yhdeksi vastuuorganisaatioksi, käynnissä vähintään yksi aktiivinen hanke. Lisäksi yhtiö sitoutuu omassa toiminnassaan sertifioidun ympäristöohjelman tavoitteisiin.

Yhteisö	Kaupunginvaltuustolle raportoitavat tavoitteet 2021	Toteuma	Selite
Helen Oy	1. Omistajan päätöksen mukaisen kehitysohjelman toteuttaminen.	Toteutui	<ul style="list-style-type: none"> Helen eteni vuoden 2021 aikana strategian mukaisesti investoimalla merkittävästi sekä hiilineutraalin energian tuotantoon Helsingissä että sähkön erillistuotantoon tuulivoimalla. Helen myöskin toteutti muita strategian mukaisia tavoitteita energiamurroksen kiihtyessä ja konkretisoituessa haastavassa markkinatilanteessa. Helen teki merkittävät päätökset hiilineutraalin energiatuotannon nopeuttamiseksi Helsingissä. Päätökset Hanasaaren voimalaitoksen sulkemisesta ja tuotannon päättymisestä viimeistään 1.4.2023 ja Salmisaaren kivihillivoimalan sulkemisesta viimeistään 1.4.2024 lopettavat Helenin kivihillen käytön yli viisi vuotta suunniteltua aiemmin. Päätös kivihillen käytön päättymisestä tukee myös Helenin omistajan Helsingin kaupungin tavoitetta olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.
Helsingin Asumisoikeus Oy	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	<ul style="list-style-type: none"> Yhtiö määritteli mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan yhteistyössä muiden kiinteistöyhtiöiden ja Helsingin kaupungin asuntotuotantotoimiston kanssa. Lisäksi toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen tehtiin yhteistyötä edellä mainittujen tahojen kanssa. Hiilineutraalisuussuunnitelma on integroitu osaksi Ekokompassi-ympäristöohjelmaa. Yhtiö otti Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöön vuonna 2020. Järjestelmä on sertifioitu vuoden 2021 aikana. Ekokompassi-ympäristöohjelmassa määritellyjä toimenpiteitä toteutetaan ja seurataan.
Helsingin kaupungin asunnot Oy	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	<ul style="list-style-type: none"> HNH2035-toimenpideohjelmalle on laadittu yhtiön toimenpiteet sekä niille mittarit. Mittareiden tavoitetasot on määritelty kaikille niille toimenpiteille, joille se on relevanttia ja mahdollista. Yhtiö tekee jatkuvaa yhteistyötä kaupunkikonsernin kanssa tavoitteisiin liittyen.

Yhteisö	Kaupunginvaltuustolle raportoitavat tavoitteet 2021	Toteuma	Selite
Helsinki Marketing Oy Ltd	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Ei toteutunut	<ul style="list-style-type: none"> Vuoden 2020 lopussa laaditun Helsinki Marketing Oy Ltd:n vastuullisuusohjelman mukaisesti yhtenä tavoitteena oli vähentää omasta toiminnasta johtuvia ympäristövaikutuksia ottamalla käyttöön sertifioitu ympäristöjärjestelmä ja sen myötä laatia päästövähennyssuunnitelma. Helsinki Marketing Oy Ltd:n ja Helsinki Business Hub Ltd Oy:n sulautumisesta johtuen sertifioitun ympäristöjärjestelmän valinta, käyttöönotto ja päästövähennysohjelma siirtyvät vuodelle 2022. Osana muutostyöryhmän työtä Helsinki Partners Oy:n vastuullisuustyölle laadittiin tiekartta ja aikataulu. Uusi yhtiö sitoutuu Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toteuttamiseen omistajastrategian mukaisesti.
Helsingin Satama Oy	1. Hiilineutraali Satama 2035 -ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen.	Toteutui	Hiilineutraali Satama 2035 -ohjelma laadittiin vuonna 2019 ja toimenpiteitä on lähdetty toteuttamaan vuonna 2020. Sataman hiilineutraaliusohjelma päivitettiin huhtikuussa 2021. Päivitetyn ohjelman mukaisia toimenpiteitä toteutettiin vuonna 2021.
Helsingin Seniorisäätiö sr	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille säätiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	Säätiölle myönnettiin Ekokompassi-sertifikaatti, jonka myötä säätiö on sitoutunut ympäristön jatkuvaan parantamiseen noudattamalla Ekokompassin kriteereitä. Säätiöllä on vuosittain päivitettävä ympäristöohjelma, jossa on määritelty tavoitteet ja toimenpiteet ympäristövaikutusten vähentämiseksi.
Helsingin teatterisäätiö sr	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille säätiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	<ul style="list-style-type: none"> Helsingin Kaupunginteatterille myönnettiin Ekokompassi-sertifikaatti. Ekokompassi on konkreettisiin toimenpiteisiin perustuva ympäristöjärjestelmä, joka pohjautuu kymmeneen kriteeriin. Esimerkiksi materiaalien hyötykäyttö on konkreettista, samoja lavaste-elementtejä käytetään uudestaan eri näytelmissä.

Yhteisö	Kaupunginvaltuustolle raportoitavat tavoitteet 2021	Toteuma	Selite
Helsingin tapahtumasäätiö sr	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille säätiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Ei toteutunut	<ul style="list-style-type: none"> Säätiö toteutti Ekokompassin mukaista jatkuvan parantamisen malliaan osana tapahtumiensa hiilijalanjäljen pienentämistä. Säätiön päätavoite on tuottaa kattava, toimiva ja luotettava tapahtumien hiilijalanjäljen laskuri. Tätä synnytetään osana kaupunkiyhteistä projektia, joka ei valmistunut aikataulunsa mukaisesti loppuvuodesta 2021 vaan jatkuu vuodelle 2022.
Jääkentäsäätiö sr	1. Garden Helsinki -hankkeen mahdolliseen toteutumiseen varautuminen.	Toteutui	Jääkentäsäätiö yhdessä Garden Helsinki -hankkeen kanssa suunnittelee sekä valmistele erilaisia skenaarioita mahdollisesta yhteistyöstä. Lisäksi säätiö itse laskee mahdollisia taloudellisia vaikutuksia ja kehittää omaa toimintaansa.
	2. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille säätiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	<ul style="list-style-type: none"> Jääkentäsäätiö toimii Ekokompassi ohjelmassa, jossa tavoite on päästä mahdollisimman pieneen hiilijalanjälkeen tehokkailla ja nopeilla toimenpiteillä, jotka voi raportoida sekä todentaa kuukausitasolla. Hiilineutraali Helsinki 2035-toimenpideohjelma on toiminnan pohjana.
Kiinteistö Oy Auroranlinna	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	<ul style="list-style-type: none"> Yhtiö sitoutui Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman mukaisiin tavoitteisiin, jossa asuinrakennusten keskeisimmät toimenpiteet toimenpideohjelman mukaan numeroituna ovat: 47, 48, 49, 50 ja 53. Yhtiön vuoden 2021 peruskorjauksissa (Pihkatie ja Kaarlenkatu) on toteutettu lämmön talteenottojärjestelmät, jonka lisäksi tuleviin peruskorjauksiin suunnitellaan lämmöntalteenotto, sekä arvioidaan myös muiden energiansäästötoimenpiteiden toteutusmahdollisuudet. Yhtiö on teettänyt kiinteistöistään vuoden 2021 aikana kuntokartoitukset ja elinkaarilaskelmat (toimittajan raportointi vielä kesken), joiden osana on tehty myös kiinteistökohtaiset energianinvestointilaskelmat, joissa esitetään rakennusosakohtaisesti energiansäästömahdollisuus sekä takaisinmaksuajat.

Yhteisö	Kaupunginvaltuustolle raportoitavat tavoitteet 2021	Toteuma	Selite
<p>Kiinteistö Oy Auroranlinna (jatkuu)</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Yhtiö päivittää PTS tehtävien kuntokartoituskien ja elinkaarilaskelmien pohjalta siten, että energiatehokkuuden parantamistoimenpiteen otetaan entistä selkeämmin osaksi vuosikorjaushankkeita. • Auroranlinnan lähes kaikki kiinteistöautomaatiojärjestelmät ovat säätöominaisuuksiltaan nykyaikaisia. Yhtiö on jatkanut kiinteistökohtaisten säätötoimenpiteiden parantamista siten, että kiinteistöjen energiankulutus alenee entisestään. • Yhtiö on osallistunut aktiivisesti yhteisten ohjeiden laatimiseen peruskorjausten tueksi, Helsingin kaupungin asunnot Oy:n, Helsingin Asumisoikeus Oy:n ja Helsingin kaupungin asuntotuotantotoimiston kanssa.
<p>Kiinteistö Oy Helsingin Toimitilat</p>	<p>1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.</p>	<p>Toteutui</p>	<p>Yhtiö laati hiilineutraaliteettisuunnitelman. Yhtiö määrittäi vuoden 2020 kokonaishiilijalanjälkensä (tCo2e). Toimenpiteitä hiilijalanjäljen pienentämiseksi ovat energiatehokkuustoimenpiteet, uusiutuvan energian tuotannon lisääminen, oman toiminnan hiilijalanjäljen pienentäminen, vihreän energian hankinta ja päästöjen kompensointi. Mittari on kokonaishiilijalanjälki (tCO2e) ja sen kehittyminen. Tavoite on hiilineutraaliuden saavuttaminen. Yhtiö teki suunnitelman laadinnan aikana yhteistyötä Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Toimenpiteiden toteutusta ja hiilijalanjäljen kehittymistä seurataan vuosittain. Hiilijalanjäljen laskentaa, toimenpideohjelmaa, tavoitteita ja seurantamenettelyjä tarkennetaan toimenpideohjelman edetessä.</p>

Yhteisö	Kaupunginvaltuustolle raportoitavat tavoitteet 2021	Toteuma	Selite
Kiinteistö Oy Kaapelitalo	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	<ul style="list-style-type: none"> Korjausrakentamisen puolella merkittävä energiatehokkuuteen vaikuttava tekijä on ikkunoiden peruskunnostus, jota tehdään jatkuvasti osa kerrallaan. Vuoden 2021 tavoite oli kunnostaa tai uusida 400 ikkunaa. Vuoden 2021 loppuun mennessä ikkunoita kunnostettiin tai uusittiin 410 kappaletta. Yhtiö siirtyi pörssisähköstä sertifioituun CO2-vapaaseen tuulisähköön vuoden 2021 alussa. Merkittävä sähkönkulutukseen vaikuttava tekijä on vanhat paljon energiaa kuluttavat loisteputket. Yhtiön tavoitteena oli vaihtaa 550 loisteputkea vuoden 2021 aikana. Vuoden loppuun mennessä vaihdettiin noin 600 loisteputkea LED-loisteputkiksi. Ekokompassi-sertifikaatti siirtyi vuoden 2022 alkupuolelle. Tavoite siirtyi, koska HSY lopetti hallinnonin ja sopimus siirrettiin Suomen luonnonsuojeluliiton Kinos Oy:lle. Lisäksi yhtiö halusi N10 mukaan auditointiin, jolloin Ekokompassi saadaan kattamaan Koy Kaapelitalon kaikki kiinteistöt. Energiahankesuunnittelu aloitettiin vuoden 2021 lopulla ja jatkuu vuoden 2022 alkupuolella.
	2. Tanssin talo -hankkeen valmistuminen.	Toteutui	Hanke valmistui marraskuussa 2021, ja Tanssin talon tilat vuokrattiin edelleen Tanssin talo ry:lle joulukuusta 2021 eteenpäin.
Korkeasaaren eläintarhan säätiö sr	1. Hiilineutraali Korkeasaari 2030 -ohjelman toimeenpano.	Ei toteutunut	Vuoden 2021 hiilineutraalilaskenta ei ole vielä valmistunut ja valmistuu arviolta maalisi-huhtikuussa 2022. Säätiö arvioi, että tavoitteet toteutuivat osittain.
MetropoliLab Oy	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	MetropoliLab Oy on turvannut osaltaan kestävä kehitystä ja Helsingin hiilineutraalisuustavoitetta yhtiön tekemän hiilineutraalisuussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Suunnitelman toteutumista seurataan vuosittain.

Yhteisö	Kaupunginvaltuustolle raportoitavat tavoitteet 2021	Toteuma	Selite
Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	Yhtiö pyrkii toiminnallaan myötävaikuttamaan hiilineutraaliuteen. Raportointijaksolla tehtiin sopimus uusiutuvan tuulisähkön hankinnasta. Yhtiö seuraa sähkön-, lämmön- ja vedenkulutusta Ekokompassi ympäristöohjelman puitteissa. Yhtiön ympäristötyöryhmä laati hiilineutraali Helsinki 2035 mittarit ja niiden tavoitteet.
	2. Yhteistyön lisääminen Urhea Akatemian ja Urhea-halli Oy:n kanssa	Ei toteutunut	Yhteistyö Urhea Akatemian kanssa oli aktiivista ja tiivistä, vaikka Uintikeskus oli merkittävän osan vuodesta yleisöasiakkailta suljettuna. Yhteistyötä tehtiin urheilijoiden, valmentajien ja akatemian johdon kanssa tarjoamalla liikuntapalveluja, kokoustiloja, minkä lisäksi yhteistyössä on kehitetty valmennuskeskustoimintaa. Urhea-Hallin valmistumisen myötä Uintikeskuksen tilojen käyttö Urhea Akatemian toimesta vähenee.
Niemikotisäätiö sr	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille säätiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	Loppuvuodesta 2021 hiilineutraalisuusohjelman toteuttamisen painopistealueet täsmennettiin. Nämä ovat: 1) vastuulliset hankinnat 2) ruokahävikin torjunta ja oma Green Care -toiminta 3) energiankulutus 4) ympäristötyöhön liittyvän osaamisen, viestinnän ja kannustamisen kehittäminen. Kullekin edellä mainitulle painopistealueelle on määritelty konkreettiset tehtävät toimenpiteineen ja seurattavat mittarit.
Oulunkylän kuntoutuskeskus sr	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille säätiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	Käytössä on Ekokompassi-järjestelmä, johon sisältyy hiilineutraalisuuteen liittyvät omat tavoitteet ja keinot sekä mittarit, joita seurataan säännöllisesti. Ekokompassi-sertifikaatti saatiin vuonna 2018 ja se uusittiin auditoinnilla toimintavuoden 2021 keväällä.

Yhteisö	Kaupunginvaltuustolle raportoitavat tavoitteet 2021	Toteuma	Selite
Palmia Oy	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	Palmia Oy:llä on HNH-ohjelma, jossa on ruokahävikkiin ja kuljetusten päästöihin liittyvät toimenpiteet sekä seuranta. Palmian ruokapalvelut – Hävikkiä vähennetään 50 prosenttia. Hävikkiä seurataan kaikissa Palmian ruokapalvelukohteissa. Tavoitteet, mittarit ja seurantatavat on määritelty hävikin vähentämiselle. Palmian siivouspalvelut – Vähennetään siivouksen aiheuttamaa kemikaalikuormaa. Muun muassa kemikaaliton siivous on lisääntynyt monissa kohteissa ja siivousainevalikoima koostuu ympäristöystävällisistä tuotteista ja ympäristöystävällisten tuotteiden määrää on lisätty. Palmian kiinteistö- ja turvallisuuspalvelut – Vähennetään fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Ajoreittien optimointia tehtiin koko toimintavuoden ajan. Sähköautojen käyttöotto edistyi latauspisteen hankinnalla
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	Yhtiössä on tehty pitkäjänteisesti hiilineutraaliustyötä Ekokompassi-järjestelmän puitteissa. Hiilineutraaliussuunnitelma sisältyy yhtiön Ekokompassijärjestelmään eli tavoite toteutui.
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	Toimenpideohjelma tehty vuonna 2021, jalkautus alkaa vuoden 2022 aikana.

Yhteisö	Kaupunginvaltuustolle raportoitavat tavoitteet 2021	Toteuma	Selite
<p>Stadion-säätiö sr</p>	<p>1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille säätiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.</p>	<p>Toteutui</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Olympiastadionista tuli hiilineutraali sähkön ja jäähdytyksen osalta huhtikuussa 2021, ja täysi hiilineutraaliuskin on enää pienen loppukirin päässä. Arvioina on, että uusi stadion on täysin hiilineutraali vuosien 2024–2025 paikkeilla. • Huhtikuussa 2021 stadionilla otettiin merkittäviä harppauksia tavoitteita kohti, kun päästöjä onnistuttiin pienentämään liki 400 tonnia. Tähän vaikutti suuresti Helenin kanssa solmittu sopimus kotimaisesta vesivoimasertifioinnista. Stadionin sähkö tuotetaan nyt 100 prosenttia kotimaisella vesivoimalla ja päästöt ovat sähköjen osalta nollassa. Stadion myös jäähdytetään nollapäästöisellä kaukokylmällä. C20 nolla, on hyvä olla. • Täydellisen hiilineutraaliuden energjakolmiosta puuttuu vielä lämmitys. Stadion lämpiää kaukolämmöllä, joka syntyy usean eri energiantuotantotavan yhteistuotantona. Päästöjen vähentäminen onnistuu silti kaukolämmössäkin – nyt stadionin vuosikulutuksesta 10 prosenttia on kiertolämpöä eli tarkemmin hyödynnettyä, kierrätettyä kaukolämpöä. Tämä itsessään vähentää stadionilla päästöjä 69 tonnia vuodessa. • Toimenpiteitä tulevien vuosien hiilineutraaliustyöhön tehdään keräämällä dataa stadionin ensimmäiseltä toimintavuodelta. Automaatiikalla, oikea-aikaisuudella, säätötoimilla ja osaavalla henkilökunnalla on iso merkitys loppumatkalla. Stadionin fiksut ja energiapihit automatiikan ratkaisut antavat paljon työvälineitä säätötoimiin. Toinen suuri tekijä kokonaisuudessa on yhteistyökumppani Helenin kanssa tehtävä jatkuva kehitys ja uudet energiatuotteet.

Yhteisö	Kaupunginvaltuustolle raportoitavat tavoitteet 2021	Toteuma	Selite
UMO-säätiö sr	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille säätiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen.	Toteutui	Säätiö on sitoutunut Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelmaan. Säätiö teetti vuonna 2021 hiilijalanjälkilaskennan ja hiilineutraalisuustiekartan. Laskennassa selvitettiin UMon hiilijalanjälki vuoden 2019 luvuilla (edellinen täysi toimintavuosi) ja tarkoitus on toistaa laskenta heti seuraavan kokonaisen toimintavuoden jälkeen.
Urheiluhallit Oy	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen. 2. Yhteistyön lisääminen Urhea Akatemian ja Urhea-halli Oy:n kanssa.	Toteutui Ei toteutunut	Raportointijaksolla tehtiin sopimus uusiutuvan tuulisähkön hankinnasta. Yhtiö seuraa sähkön-, lämmön- ja vedenkulutusta Ekokompassi ympäristöohjelman puitteissa. Yhtiön ympäristötyöryhmä laati hiilineutraali Helsinki 2035 -mittarit ja niiden tavoitteet. Yhteistyö oli tarkastelujaksolla tiivistä ja aktiivista Urheiluakatemian urheilijoiden, valmentajien ja johdon kanssa. Yhtiö on tarjonnut urheilu- ja kokoustiloja Urhea Akatemian käyttöön.
Vuosaaren Urheilutalo	1. Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen. Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman toimenpiteille yhtiö määrittelee mittarit, niiden tavoitetasot ja seurannan sekä tekee yhteistyötä kaupunkikonsernin (kaupunki, tytäryhteisöt ja -säätiöt) kanssa toimenpideohjelman tavoitteisiin liittyen. 2. Yhteistyön lisääminen Urhea Akatemian ja Urhea-halli Oy:n kanssa.	Toteutui Toteutui	Yhtiö pyrkii toiminnallaan myötävaikuttamaan hiilineutraaliuteen. Raportointijaksolla tehtiin sopimus uusiutuvan tuulisähkön hankinnasta. Yhtiö seuraa sähkön-, lämmön- ja vedenkulutusta Ekokompassi ympäristöohjelman puitteissa. Yhtiön ympäristötyöryhmä laati hiilineutraali Helsinki 2035 -mittarit ja niiden tavoitteet. Yhteistyötä Urhea Akatemian kanssa on pyritty kehittämään tarjoamalla Akatemian urheilijoille harjoitteluolosuhteita ja liikuntatiloja. Merkittävin osa Akatemian kanssa tehtävästä yhteistyöstä tehdään kuitenkin Mäkelänrinteen Uintikeskuksessa ja Urheiluhallit Oy:n liikuntapaikoissa.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaupunginvaltuuston 30.1.2019 (§ 29) hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet koskevat myös tytäryhteisöjä ja niiden hallitusta. Tämän lisäksi ohjeita annetaan kaupunginhallituksen 13.1.2020 (§ 12) hyväksymässä Sisäinen valvonta ja riskienhallinta -ohjeessa sekä kaupunginhallituksen 28.10.2019 (§ 722) hyväksymissä Helsingin kaupungin eettisissä periaatteissa.

Kaupunginvaltuuston 7.5.2017 (§ 241) hyväksymän konserniohjeen mukaan tytäryhteisöjen tulee ottaa sisäisessä valvonnassaan ja riskienhallinnassaan hyvän hallinto- ja johtamistavan mukaisesti huomioon kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet sekä muut kaupunginkanslian antamat tarkentavat ohjeet ja määräykset. Tytäryhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat kunkin yhteisön hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulle. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja että niitä seurataan.

Konsernijohto valvoo tytäryhteisöjen toimintaa ja tuloksellisuutta säännöllisesti muun muassa seurantaraporttien avulla. Tytäryhteisöille tarkoitetun portaalin kautta raportoidaan omistajastrategisten tavoitteiden toteumat, merkittävimmät tapahtumat raportointikaudella, tulevaisuuden näkymät sekä talouden avainluvut. Tytäryhteisökohtaisissa omistajastrategioissa määritellyt pidemmän aikavälin tavoitteet korvaavat vuodesta 2022 lähtien talousarviovalmistelun yhteydessä aiemmin erikseen vuosittain määritellyt kaupunginvaltuustolle raportoitavat tavoitteet sekä konsernijaostolle raportoitavat tavoitteet.

Keskitettyjä konsernitoimintoja on rahoitus- ja sijoitustoiminnassa sekä hankinnoissa. Tytäryhteisöt vastaavat itse toimintansa ja omaisuutensa vakuuttamisesta. Harmaan talouden torjunnassa tytäryhteisöt hyödyntävät muun muassa Tilaajavastuu.fi-palvelua ja osallistuvat kaupunkikonsernin ja Verohallinnon väliseen yhteistyöhön.

Voimassa olevan konserniohjeen mukaan kaupungin tytäryhteisöt ja -säätiöt jaetaan kahteen eri ryhmään eli salkkuun: markkinaehtoisesti toimiviin tytäryhteisöihin ja muihin tytäryhteisöihin. Kaupungin omistajaohjauksessa voidaan soveltaa erilaisia toimintaperiaatteita ja -tapoja markkinaehtoisesti toimivien tytäryhteisöjen ja muiden tytäryhteisöjen välillä esimerkiksi asettamalla erilaisia velvollisuuksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suhteen. Kaupunginhallitus päättää tytäryhteisöjen sijoittamisesta salkkuihin osana tytäryhteisökohtaisia omistajastrategioita. Kaupunginhallitus on vahvistanut omistajastrategiat keväällä 2021.

Konsernijohto on seurannut toiminnan ja talouden seurannan yhteydessä muun muassa seurantaraporttien avulla konserniyhteisöjen riskitilannetta. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on yhteisöjen koon ja toiminnan laajuuden kannalta toteutettu toiminnan vaatimalla tavalla, eikä siinä ole havaittu merkittäviä puutteita.

Tilinpäätöstietojen yhteydessä tytäryhteisöt toimittavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteot kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle. Edelleen osassa tytäryhteisöjen selontekoja tuotiin koronapandemia esiin toteutuneena riskinä, tosin harvemmin kuin edellisvuonna. Joidenkin tytäryhteisöjen toimintaan koronapandemialla on edelleen ollut suuri vaikutus. Selonteot tukevat pääosin näkemystä, että sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa ei ole merkittäviä puutteita ja tytäryhteisöt tunnistavat toimintaansa liittyvät riskit riittävällä tasolla. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa voidaan kuitenkin monessa tytäryhteisössä vielä edelleen parantaa käytännössä sekä esimerkiksi selontekojen laatimisen ja niiden hyödyntämisen osalta. Tytäryhteisön toiminnan luonne ja laajuus vaikuttaa myös siihen, miten sisäistä valvontaa tulee kehittää ja toteuttaa.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Helsingin kaupunkikonsernin vuoden 2021 tulos oli noin 385 miljoonaa euroa. Tulos heikkeni vuodesta 2020 noin -220 miljoonaa euroa (vuoden 2020 kaupunkikonsernin tulos oli 605 miljoonaa euroa). Helsingin kaupungin tulos heikkeni -147 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Tytäryhteisöjen vaikutus kaupunkikonsernin tulosta parantavasti oli 35 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2020 oli 108 miljoonaa euroa. Tytäryhteisöistä ennen kaikkea Helen Oy:n (-67 miljoonaa euroa) sekä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n (-11 miljoonaa euroa) tulokset heikkenivät vuodesta 2020. Helen Oy:n tulos vuonna 2021 oli 55 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2020 oli 122 miljoonaa euroa.

Kaupunkikonsernin tuloslaskelman mukainen ylijäämä (poistotaso huomioiden) oli 369 miljoonaa euroa ja se heikkeni edellisestä vuodesta -200 miljoonaa euroa. Helsingin kaupungin ylijäämä oli -142 miljoonaa euroa edellisen vuoden tasoa heikompi.

Kaupunkikonsernin investoinnit huomioiden vuoden 2021 toiminnan ja investointien rahavirta oli -331 miljoonaa euroa alijäämäinen ja se oli hieman vuoden 2020 tasoa heikompi (-269 miljoonaa euroa vuonna 2020). Helsingin kaupungin vaikutus kaupunkikonsernin toiminnan ja investointien rahavirtaan oli -90 miljoonaa euroa, jonka taso oli edellisen vuoden tasoa heikompi (-9 miljoonaa euroa vuonna 2020).

Tytäryhteisöjen (muut kuin kuntayhtymät sekä ne, joiden omistusosuus on yli 50 prosenttia) yhteenlaskettu investointitaso oli 671 miljoonaa euroa ja se oli 237 miljoonaa euroa eli noin 26 prosenttia edellisen vuoden tasoa (908 miljoonaa euroa vuonna 2020) matalampi. Tytäryhteisöjen investointitason madaltuminen vuodesta 2020 on seurausta ennen kaikkea asumiseen liittyvää toimintaa harjoittavien tytäryhteisöjen investointien pienenemisestä. Helsingin kaupungin asunnot Oy:n, Helsingin Asumisoikeus Oy:n ja Kiinteistö Oy Auroranlinnan investoinnit vuonna 2021 olivat merkittävimmin edellisvuotta matalammat. Myös Stadion-säätiön investoinnit olivat merkittävästi edellisvuotta pienemmät Olympiastadion peruskorjauksen valmistuttua.

Vuonna 2021 tytäryhteisöistä (muut kuin kuntayhtymät sekä ne, joiden omistusosuus on yli 50 prosenttia) suurimmat investoinnit olivat Helsingin kaupungin asunnot Oy:n (300 miljoonaa euroa), Helen Oy:n (237 miljoonaa euroa) ja Helsingin Asumisoikeus Oy:n (35 miljoonaa euroa) investoinnit. Kuntayhtymistä suurimmat investoinnit olivat HSY:n (232 miljoonaa euroa, kuntayhtymä kokonaisuudessaan) ja HUS:n (250 miljoonaa euroa, kuntayhtymä kokonaisuudessaan) investoinnit.

Kaupunkikonsernin lainakanta oli 5 891 miljoonaa euroa eli 8 941 euroa asukasta kohden (vuonna 2020 lainakanta oli 5 552 miljoonaa euroa). Tästä Helsingin kaupungin lainakanta oli 913 miljoonaa euroa eli 1 386 euroa asukasta kohden. Helsingin kaupungin lainakanta pieneni (79 miljoonaa euroa), mutta vastaavasti tytäryhteisöjen (muut kuin kuntayhtymät sekä ne, joiden omistusosuus on yli 50 prosenttia) yhteenlaskettu lainakanta kasvoi kasvaneen investointitason seurauksena noin 404 miljoonaa euroa.

Helsingin kaupunkikonsernin suhteellinen velkaantuneisuus on pysynyt viime vuosina jokseenkin samalla tasolla, ollen vuonna 2021 noin 88 prosenttia.

Yhteisöraportissa 1-12/2021 esitetään merkittävimmistä tytäryhteisöistä toiminnan ja talouden kehittymistä koskevat tiedot vuodelta 2021.

HELSINGIN KAUPUNGIN KONSERNITULOSLASKELMA

1 000 euroa	01.01.-31.12.2021	01.01.-31.12.2020
Toimintatuotot	4 363 332	3 803 496
Toimintakulut	-7 164 569	-6 402 147
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta / tappiosta (-)	20 785	32 706
TOIMINTAKATE	-2 780 451	-2 565 945
Verotulot	3 820 030	3 565 598
Valtionosuudet	331 046	480 135
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	17 111	13 263
Muut rahoitustuotot	15 235	10 211
Korkokulut	-59 098	-57 520
Muut rahoituskulut	-7 961	-7 303
	-34 714	-41 349
VUOSIKATE	1 335 911	1 438 439
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-940 487	-843 899
Omistuksen eliminointierot	-12 101	697
Arvonalentumiset	-6	-110
	-952 594	-843 311
Satunnaiset erät	2 062	10 330
TILIKAUDEN TULOS	385 379	605 458
Tilinpäätössiirrot	2 784	1 035
Tilikauden verot	-12 130	-12 127
Laskennalliset verot	-8 054	-28 734
Vähemmistöosuudet	1 278	3 253
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	369 256	568 884

HELSINGIN KAUPUNGIN KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	1 335 911	1 438 439
Satunnaiset erät	2 062	10 330
Tilikauden verot	-12 130	-12 127
Tulorahoituksen korjauserät	-72 326	-94 871
	1 253 517	1 341 771
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-2 106 812	-2 273 959
Rahoitusosuudet investointimenoihin	113 464	16 735
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	408 544	646 667
	-1 584 804	-1 610 556
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-331 287	-268 785
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-24 834	-21 415
Antolainasaamisten vähennys	21 101	11 217
	-3 732	-10 199
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	640 363	652 933
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-299 956	-254 373
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 694	-17 704
	338 713	380 855
Oman pääoman muutokset	629	3 285
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-11 318	-18 324
Vaihto-omaisuuden muutos	14 605	-39 475
Saamisten muutos	-137 047	3 399
Korottomien velkojen muutos	79 199	82 581
	-54 561	28 181
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	281 049	402 123
RAHAVAROJEN MUUTOS	-50 239	133 337
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 578 395	1 628 634
Rahavarat 1.1.	1 628 634	1 495 297
	-50 239	133 337

HELSINGIN KAUPUNGIN KONSERNITASE

1 000 euroa	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	31 096	28 263
Muut pitkävaikutteiset menot	207 353	212 990
Ennakkomaksut	5 635	8 156
	244 084	249 409
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 648 519	3 549 836
Rakennukset	6 917 343	6 625 554
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 945 551	2 784 058
Koneet ja kalusto	1 290 397	1 343 711
Muut aineelliset hyödykkeet	26 002	24 471
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 211 646	2 051 602
	17 039 457	16 379 232
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	383 421	312 321
Muut osakkeet ja osuudet	487 436	487 119
Muut lainasaamiset	487 985	484 238
Muut saamiset	2 868	2 883
	1 361 710	1 286 561
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	667 900	659 545
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	130 466	145 070
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	119 282	106 968
Lyhytaikaiset saamiset	626 239	501 507
	745 521	608 475
Rahoitusarvopaperit	624 235	772 804
Rahat ja pankkisaamiset	954 160	855 830
VASTAAVAA YHTEENSÄ	21 767 534	20 956 925

1 000 euroa	31.12.2021	31.12.2020
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 407	2 972 407
Säätiöiden peruspääomat	7 015	7 015
Arvonkorotusrahasto	1 792 641	1 795 812
Muut omat rahastot	1 163 800	1 085 545
Muu oma pääoma	734 076	734 105
Edellisten tilikausien ylijäämä / alijäämä (-)	6 185 389	5 668 890
Tilikauden ylijäämä / alijäämä (-)	369 256	568 884
	13 224 583	12 832 657
VÄHEMMISTÖOSUDET	177 816	171 389
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	47 726	59 847
Muut pakolliset varaukset	36 223	34 768
	83 949	94 615
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	680 380	683 343
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	5 575 243	5 234 907
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	144 606	148 910
	5 719 849	5 383 817
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	315 626	317 212
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	1 565 331	1 473 893
	1 880 957	1 791 105
Vieras pääoma yhteensä	7 600 806	7 174 921
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	21 767 534	20 956 925

Konsernin tunnusluvut ovat kehittyneet seuraavasti:

Konsernin tunnusluvut, 1 000 euroa	2021	2020	2019	2018	2017
Konsernituloslaskelma					
Toimintatuotot/ Toimintakulut, prosenttia	60,9	59,4	61,5	61,3	60,7
Vuosikate/ poistot, prosenttia	142,0	170,4	166,8	174,6	196,6
Vuosikate, euroa/ asukas	2 028	2 190	2 106	2 096	2 165
Konsernirahoituslaskelma					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 euroa	-789 254	-495 288	-283 135	97 903	-11 905
Investointien tulorahoitus, prosenttia	67,0	63,7	62,8	79,5	103,0
Lainanhoitokate	3,9	4,8	3,1	3,3	3,5
Kassan riittävyys (pv)	60	66	62	69	76
Konsernitase					
Omavaraisuusaste, prosenttia	61,6	62,1	62,7	62,6	61,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	88,3	90,3	88,6	87,4	89,2
Kertynyt ylijäämä, 1 000 euroa	6 554 645	6 237 774	5 724 455	5 249 605	4 770 587
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	9 948	9 495	8 755	8 101	7 416
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 euroa	5 890 869	5 552 118	5 171 263	4 983 823	4 984 749
Konsernin lainakanta, euroa/asukas	8 941	8 452	7 909	7 691	7 749
Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1 000 euroa	6 873 246	6 432 236	5 662 877	5 663 071	5 054 944
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	10 432	9 792	8 661	8 739	7 858
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	487 985	484 238	474 043	478 189	480 390
Konsernin lainasaamiset, euroa/asukas	741	737	725	738	747
Asukasmäärä	658 864	656 920	653 835	648 042	643 272

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen varausten ja rahastojen muutoksia on 349 580 755,35 euroa. Tulokseen sisältyvät myös kaupungin liikelaitosten ja itsenäisinä taseyksikköinä käsiteltyjen rahastojen tulokset, jotka käsitellään niiden omissa kirjanpidoissa.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

Alla olevien liikelaitosten yli-/alijäämä siirretään kyseessä olevan liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti taseen omaan pääomaan.

Liikelaitos	Yli- / alijäämä	2021 euroa
Liikenneliikelaitos (HKL)	ylijäämä	3 596 561,73
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	ylijäämä	1 217 907,62
Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)	ylijäämä	380 505,37
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	ylijäämä	334 836,49
Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)	alijäämä	-1 160 579,43

Alla olevien rahastojen yli-/alijäämä siirretään rahaston sääntöjen mukaisesti kyseisen rahaston rahastopääomaan.

Rahasto	Yli- / alijäämä	2021 euroa
Asuntotuotantorahasto	ylijäämä	1 813 051,58
Vakuutusrahasto	ylijäämä	2 456 465,11
Innovaatorahasto	alijäämä	-4 783 680,65
Osallisuusrahasto	alijäämä	-2 177 792,28

Kaupunginhallitus esittää lisäksi, että muun toiminnan tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

	2021 euroa
Kamppi-Töölönlahti-alueen investointirahastosta tuloutetaan alueen investointeihin käytetty määrä	54 531,33
Asuntotuotantorahastoon siirretään asuntotuotannon tilikauden tuloksesta	356 512,00
Lähiörahastosta tuloutetaan toteutunutta käyttöä vastaava määrä	1 021 573,19
Kallion virastotalon peruskorjausta varten tehdystä investointivarauksesta syntynttä poistoeroa tuloutetaan	840 939,63
Muun toiminnan tilikauden ylijäämä varaus- ja rahastokirjausten jälkeen, ehdotetaan kirjattavaksi kaupungin taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämiin	352 293 732,08

Talousarvion toteutuminen

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Käyttötalousosan toteutuminen

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Keskushallinto	58 587	0	58 587	60 997	2 409	0
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	59 179	0	59 179	83 154	23 975	0
Kaupunkiympäristön toimiala	1 058 763	0	1 058 763	1 108 577	49 814	0
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	35 623	0	35 623	29 566	-6 057	-6 024
Sosiaali- ja terveystoimiala	176 300	0	176 300	347 256	170 955	0
Tulot yhteensä	1 388 453	0	1 388 453	1 629 548	241 096	-6 024
Menot						
Keskushallinto	-359 856	5 397	-354 459	-351 330	3 129	-46 771
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	-1 269 465	-980	-1 270 445	-1 294 667	-24 222	-24 400
Kaupunkiympäristön toimiala	-825 428	-571	-825 999	-840 850	-14 851	-14 509
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	-271 508	-106	-271 614	-269 292	2 323	-1 644
Sosiaali- ja terveystoimiala	-2 295 557	-2 745	-2 298 302	-2 515 850	-217 548	-233 167
Menot yhteensä	-5 021 814	995	-5 020 819	-5 271 989	-251 170	-320 491
Toimintakate	-3 633 361	995	-3 632 366	-3 642 440	-10 074	-326 515
Poistot	-335 541	0	-335 541	-352 604	-17 063	0
Tilikauden tulos	-3 968 902	995	-3 967 907	-3 995 044	-27 137	-326 515

Toimintatulot (sisältäen valmistus omaan käyttöön) olivat 1 629,5 miljoonaa euroa sisältäen maanmyynnin sekä rakennusten ja osakkeiden myynnin myyntivoitot. Tämä on 16,4 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna, jolloin tulot olivat 1 400,1 miljoonaa euroa, ja ylittää talousarvion 241,1 miljoonalla eurolla. Tuloylijätksen taustalla olivat pääasiassa sosiaali- ja terveystoimialan saamat valtionavustukset koronapandemian välittömiin ja rajaterveysturvallisuuden kustannuksiin.

Toimintamenot olivat 5 272,0 miljoonaa euroa ja ne kasvoivat edellisestä vuodesta 9,3 prosenttia, ylittäen talousarvion 251,2 miljoonalla eurolla. Vuonna 2020 vastaava menojen kasvu oli 4,1 prosenttia. Menojen ylityksen taustalla oli pääasiassa sosiaali- ja terveystoimialalle muodostuneet koronapandemian välittömät kustannukset.

Keskushallinnon toimialan menoissa työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuden määrä nousi pitkäaikaistyöttömyyden kasvun vuoksi 90,1 miljoonaan euroon, mikä oli 14,0 miljoonaa euroa talousarviota enemmän. Vastaavasti keskitetysti maksettavat henkilöstömenot alittivat talousarviossa arvioidun tason 10,5 miljoonan euron verran.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulojen ja menojen ylitys johtui suurimmaksi osaksi ulkopuolisella rahoituksella ja käyttötarkoitussidonnaisilla valtionavustuksilla toteutetuista hankkeista. Oppivelvollisuuden laajenemisen kustannukset, jotka eivät sisällyneet talousarvion määrärahaan, olivat 2,5 miljoonaa euroa.

Kaupunkiympäristön toimialalla toimintatulot ylittivät talousarvion lähes 50 miljoonalla eurolla. Tästä suurin ylitys on kaupunkirakenteessa, jossa tuloja kertyi ennakoitua enemmän muun muassa maanmyynneistä, maanvuokrista, rakennusvalvontamaksuista ja katutyöluvista. Maan- ja rakennusten sekä osakkeiden myynneistä kirjattiin kaupunkirakanteen talousarviokohtaan myyntivoittoja yhteensä noin 101,1 miljoonaa euroa eli talousarviossa arvioidun tasaisesti. Kaupunkirakenteen talousarviokohdassa menoissa ylitystä aiheutui talvihoitojen lisäkustannuksista noin 7,9 miljoonaa euroa.

Rakennukset talousarviokohdassa tulot toteutuivat noin 6,7 miljoonaa euroa budjetoitua suurempina johtuen KYMP-talon rakennuttamispalkkion arvioitua suuremmasta tuloutuksesta. Rakennukset talousarviokohdassa menojen ylitys johtui erityisesti loppuvuoden kaukolämmön hinnan noususta.

HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksuosuudet talousarvokohdassa menojen ylitys 8,7 miljoonaa euroa oli seurausta koronapandemian aiheuttamasta matkustajamäärien alenemisestä.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan tulot toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti, mutta menot alittivat talousarvion 3,9 miljoonalla eurolla. Menosäästöt ovat syntyneet toiminnan volyymin pienentymisestä ja ne koostuvat pääosin henkilöstömenoista. Koronapandemian vuoksi toimialan toimipaikat olivat kiinni tai rajoitetusti auki suurimman osan vuodesta. Tästä seurasi toimialan toimintatuottoihin tulonmenetyksiä noin 8,7 miljoonaa euroa. Koronasta johtuvat toiminnan volyymin pienentymisestä seuranneet menosäästöt olivat noin 8,2 miljoonaa euroa. Lisäksi toimialalle syntyi välillisiä lisämenoja noin 4,4 miljoonaa euroa, jotka syntyivät pääasiassa toimialan myöntämistä lisäävustuksista kulttuurin, liikunnan ja nuorison toimintakentälle koronasta aiheutuneiden haittojen vähentämiseksi. Koronapandemian nettovaikutus toimialan toimintakatteeseen oli noin -4,9 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveystoimialan talousarviota korkeampien tulojen taustalla olivat valtionavustukset koronapandemian välittömiin ja rajaterveysturvallisuuden kustannuksiin (166 miljoonaa euroa) sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisen hankkeisiin (8,5 miljoonaa euroa). Ilman valtionavustuksia sosiaali- ja terveyspalvelujen tulot olisivat alittaneet talousarvion 3,1 miljoonalla eurolla.

Sosiaali- ja terveystoimialan menojen ylitys aiheutui koronapandemian välittömistä kustannuksista (198,9 miljoonaa euroa), tuloina saaduista hankemenoista (8,5 miljoonaa euroa) sekä lastensuojelun ja vammaistyön asiakaspalveluostoista ja Apotin käyttöönoton sijaiskustannuksista. Ilman koronapandemian kustannuksia ja teknisiä ylityksiä sosiaali- ja terveyspalvelujen menoilytys olisi ollut 20,7 miljoonaa euroa. Koronapandemian lisäkustannukset olivat kokonaisuudessaan 198,9 miljoonaa euroa. Suurimmat lisäkustannukset tulivat testauksesta (90,2 miljoonaa euroa), henkilöstömenoista (35,4 miljoonaa euroa), muiden palvelujen ostoista (27,0 miljoonaa euroa) sekä suojatarvikke- ja materiaalihankinnoista (21,2 miljoonaa euroa). Koronapandemian menosäästöt olivat 5,2 miljoonaa euroa.

HUS:n maksuosuus talousarviokohdan menomääräraha oli talousarviossa 695,3 miljoonaa euroa. Menototeuma oli 689,4 miljoonaa euroa, joten menot alittuivat 5,9 miljoonaa euroa. HUS teki 72 miljoonaa euroa ylijäämää vuonna 2021, josta palautettiin jäsenkunnille 57 miljoonaa euroa ja lopulla ylijäämällä katettiin vuodelta 2019 kertynyt alijäämä. Helsingin osuus ylijäämän palautuksesta oli noin 21 miljoonaa euroa.

Kaupungin ulkoiset kokonaismenot ylittivät talousarvion 219,4 miljoonaa euroa ja kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 7,8 prosenttia (vuonna 2020 vastaava kasvu oli 3,6 prosenttia). Kaupunkistrategian käyttötalouden toimintamenoja mitoitettava taloustavoitteen mukaiset menot kasvoivat vuonna 2021 noin 9,3 prosenttia yli kolminkertaisesti strategiatavoitteeseen (2,87 prosenttia) nähden (vuonna 2020 vastaava kasvu oli 4,4 prosenttia).

Edellä kuvattua toimintamenokasvua lisäsi pääasiassa sosiaali- ja terveystoimialalle muodostuneet koronapandemian välittömät kustannukset. Näitä kustannuksia valtio osittain kompensoi myöntämällä valtionavustuksia. Jos huomioidaan saadut valtionavustukset 175 miljoonaa euroa kaupunkistrategian käyttötalouden toimintamenoja mitoitettavan taloustavoitteen mukaisessa menokasvutarkastelussa, niin menokasvu oli 5,2 prosenttia, eli edelleen kaksinkertainen strategiatavoitteeseen nähden.

Kaupungin toimintakate toteutui lähes talousarvion mukaisena valtionavustuksina maksettujen koronakompensaatioiden seurauksena. Toimintakate heikkeni edellisestä vuodesta lähes 7 prosenttia. Heikkeneminen johtui menokasvusta sekä alhaisemmista maa- ja kiinteistöomaisuuden myyntivoitoista.

Toimintatulojen ja -menojen toteutumista ja poikkeamia talousarvioon verrattuna on kuvattu jäljempänä tässä luvussa toimialoittain, virastoittain ja liikelaitoksittain.

1 Keskushallinto

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	58 587	0	58 587	60 997	2 409	0
Menot	-359 856	5 397	-354 459	-351 330	3 129	-46 771
Toimintakate	-301 269	5 397	-295 872	-290 333	5 538	-46 771
Poistot	-10 764	0	-10 764	-15 325	-4 562	0
Tilikauden tulos	-312 032	5 397	-306 635	-305 659	976	-46 771

Keskushallinnon toimialan menoissa työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuden määrä nousi pitkäaikaistyöttömyyden kasvun vuoksi 90,1 miljoonaan euroon, mikä oli 14,0 miljoonaa euroa talousarviota enemmän. Vastaavasti keskitetysti maksettavat henkilöstömenot alittivat talousarviossa arvioitun tason 10,5 miljoonan euron verran.

1 10 01 VAALIEN JÄRJESTÄMINEN, KESKUSVAALILAUTAKUNNAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	760	760	0
Menot	-3 998	0	-3 998	-4 355	-357	-370
Toimintakate	-3 998	0	-3 998	-3 595	403	-370
Tilikauden tulos	-3 998	0	-3 998	-3 595	403	-370

Vuoden 2021 talousarviossa varauduttiin kuntavaalien 2021 järjestelyihin. Määräraha ylittyi 0,357 miljoonaa euroa johtuen koronan aiheuttamista monista erityisjärjestelyistä kesäkuussa pidettyjen kuntavaalien yhteydessä.

1 20 01 TARKASTUSLAUTAKUNTA JA -VIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	4	0	4	3	-1	0
Menot	-2 001	0	-2 001	-1 819	182	0
Toimintakate	-1 997	0	-1 997	-1 816	181	0
Tilikauden tulos	-1 997	0	-1 997	-1 816	181	0

MÄÄRÄ- JA TALOUSTAVOITTEET

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suoritettavat			
Arviointikertomus valmistuu 20.4. mennessä	20.4.	13.4.	-7
Tilintarkastuskertomus annetaan 30.4. mennessä	30.4.	30.4.	0
Tehokkuus/taloudellisuus			
Toimintamenot euroa/asukas	3,04	2,76	-0,28
Toiminnan laajuustiedot			
Tilintarkastuspäivät per tilivuosi, ulkoisen tilintarkastajan toteutuneet tarkastuspäivät	390	382	-8
Resurssit			
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	16,5	15,9	-0,6
Henkilötyövuodet (ostopalvelut)	0,0	0,0	0,0

Tuottavuus (2019=100)	TA 2021	2021	2020	2019
Tuottavuuden kehittyminen	94,0	104,5	90,1	100,0
Tilankäytön tehokkuus				
Tilojen kokonaispinta-ala (htm ²)	602	602	602	602
Yksikkökustannusten kehitys				
Tarkastuspäivän hinta, euroa/pv	525	483	490	487
<i>muutos edellisestä vuodesta, prosenttia</i>	7,2	-1,4	0,7	-4,1

Tarkastuslautakunta järjestää kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin kuntalain 14. luvun mukaisesti. Tarkastusvirasto toimii kaupunginvaltuuston ja tarkastuslautakunnan alaisena ulkoisen valvonnan yksikkönä. Tarkastusvirasto arvioi lautakunnan apuna valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista ja toiminnan tuloksellista ja tarkoituksenmukaista järjestämistä. Virasto huolehtii lautakunnan apuna sidonnaisuusilmoituksia koskevasta valvonnasta, valmistelea lautakunnalle sen toimivaltaan kuuluvat asiat ja avustaa merkittävällä panoksella kaupungin lakisääteisessä tilintarkastuksessa tilintarkastajan kanssa sovitulla tavalla.

Tarkastuslautakunnan ja -viraston vuoden 2021 toimintamenot toteutuivat talousarviota pienempinä. Tarkastusviraston suurin menoerä on henkilöstökulut. Suurin talousarvion alitus oli palvelujen ostoissa, mikä suurelta osin johtui kaupungin tilintarkastuksen edullisesta sopimushinnasta. Myös koko henkilöstön etätyöskentelystä koitui kustannussäästöjä. Aasukasta kohden tarkastustoimen menot olivat 2,76 euroa. JHT-tilintarkastuspalvelujen osuus tarkastustoimen toimintamenoista oli 4,1 prosenttia ja tarkastuslautakunnan osuus 5,9 prosenttia. Helsingin kaupungin tarkastusvirasto avusti KPMG Oy Ab:ta kaupungin lakisääteisessä tilintarkastuksessa noin 885 työpäivällä.

Tarkastuslautakunta valvoi lakisääteisen sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattoi ilmoitukset kaupunginvaltuustolle tiedoksi kesä- ja joulukuussa.

Tarkastusviraston tuottavuutta mitataan tuottavuusindeksillä. Tuotosindeksissä työpanosten tekijöiden painoarvo on 50 prosenttia, työn laatutekijöiden painoarvo on 40 prosenttia ja henkilöstötekijöiden painoarvo 10 prosenttia. Panosindeksissä toimintamenot on deflatoitu julkisten menojen hintaindeksillä (kuntatalouden yleishallinto).

Sitova toiminnan tavoite toteutui seuraavasti:

- Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta kohdistuu kaupunkistrategian toteutumisen arviointiin.

Tavoite toteutui.

- Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmaan sisältyvistä vuosittain vaihtuvista aiheista (pois lukien tavoitearviointit, vaikuttavuuden seuranta ja talouden arviointi) vähintään 70 prosenttia liittyy kaupunkistrategiassa asetettujen linjausten tai tavoitteiden arviointiin.

Tavoitteen mittari toteutui: 82 prosenttia vaihtuvista aiheista sisälsi strategiakytkennän.

1 30 KAUPUNGINHALLITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	2 700	0	2 700	7 087	4 387	0
Menot	-47 963	4 402	-43 561	-34 336	9 225	-20 860
Toimintakate	-45 263	4 402	-40 861	-27 248	13 613	-20 860
Tilikauden tulos	-45 263	4 402	-40 861	-27 248	13 613	-20 860

1 30 01 KAUPUNGINHALLITUKSEN KÄYTTÖVARAT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	183	183	0
Menot	-41 815	4 402	-37 413	-28 108	9 305	-20 600
Toimintakate	-41 815	4 402	-37 413	-27 925	9 488	-20 600
Tilikauden tulos	-41 815	4 402	-37 413	-27 925	9 488	-20 600

Koronapandemiasta palautuminen ja kaupungin palvelujen uudistaminen vastaamaan toimintaympäristön muutoksia edellytti vuonna 2021 kaupungilta erityispanostuksia digitalisaatioon, yrittäjyyteen ja työllisyyteen. Kaupunginhallituksen käyttövaroihin oli varattu tähän tarkoitukseen 20 miljoonaa euroa, josta 10 miljoonaa digitalisaatiota edistäviin hankkeisiin ja 10 miljoonaa elinkeinopoliittisiin toimenpiteisiin. Elinkeinopoliittiset toimenpiteet oli tarkoitus kohdentaa erityisesti alueen esihautomo- ja hautomotoiminnan kehittämiseen yhteistyössä korkeakoulujen kanssa sekä kiertotalouden liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämiseen ja alan osaamiskeskittymän vahvistamiseen.

Edellä mainitusta kokonaisuudesta kaupunginhallitus päätti 22.3.2021 § 215 myöntää yhteensä 9,7 miljoonan euron erillismäärärahan elinkeinopoliittisille erillishankkeille koronapandemiasta palautumiseen sekä yritysten ja yrittäjyyden vauhdittamiseen. Hankekokonaisuuteen kuuluvat hankkeet toteutetaan vuosina 2021-2024. Määrärahasta käytettiin noin 1,2 miljoonaa euroa vuoden 2021 aikana.

Kokonaisuudesta kaupunginhallitus päätti 22.3.2021 § 216 myöntää yhteensä 10,0 miljoonan euron erillismäärärahan kaupungin palvelujen digitaaliseen uudistamiseen ja koronapandemiasta palautumiseksi. Kaikki päätökseen liittyvät hankkeet ovat käynnistyneet vuoden 2021 aikana ja hankkeet toteutetaan loppuun vuosina 2022-2023. Määrärahasta käytettiin noin 4,2 miljoonaa euroa vuoden 2021 aikana.

Lisäksi talousarviossa kaupunginhallituksen käyttövaroihin on varattu 10 miljoonan euron määräraha sellaisiin koronapandemiasta aiheutuviin menoihin, joita valtio ei ole talousarviossaan varautunut kompensoimaan erillisinä käyttötalouden valtionavustuksina. Talousarviossa todetusti tällaisia menoja voi aiheutua esimerkiksi kulttuurin ja liikunnan laitosavustusta saavien kaupungin tytäryhteisöjen taloudellisen tilanteen heikkenemisestä. Määrärahasta on käytetty vuoden 2021 aikana 2,8 miljoonaa euroa (Khs 28.06.2021 § 499 ja Khs 13.12.2021 § 926) kaupungin tytäryhteisöjen avustamiseen.

Kaupunginhallituksen käyttövaroja koskien kaupunginvaltuusto päätti 21.4.2021 § 246 oikeuttaa kyseisen talousarviokohdan 7,6 miljoonalla eurolla liikunta- ja kulttuurisetelien kertaluontoisen henkilöstöedun hankinnan toteuttamiseksi. Kertaluonteinen liikunta- ja kulttuuriedun käyttöaika on 31.5.2022 asti edun piiriin kuuluvalla henkilöstöllä. Vuoden 2021 aikana määrärahasta käytettiin 4,0 miljoonaa euroa.

Kaupunginhallituksen käyttövaroja koskien kaupunginvaltuusto päätti 17.2.2021 § 28 oikeuttaa sosiaali- ja terveystoimialan käyttämään 10 miljoonaa euroa kaupunginhallituksen käyttövaroja lastensuojelun kustannuksiin kaupunginhallituksen vuoden 2021 talousarvion budjettineuvottelujen neuvottelutuloksen (11.11.2020) mukaisesti. Kyseinen 10 miljoonaa euroa sisältyy kaupunginhallituksen käyttövarojen vuoden 2021 toteumaan.

Lisäksi kaupunginhallituksen käyttövaroja on käytetty yleisiin tarkoituksiin, kaupungin viihtyisyyden ja turvallisuuden parantamiseen sekä monimuotoiseen tapahtumatuotantoon.

Suurimmat yleisiin käyttövaroihin sisältyvät toteutuneet kustannukset olivat Helsinki Energy Challenge –kilpailun järjestäminen 1,1 miljoonaa euroa, nuorten kausityöllisyys 0,8 miljoonaa euroa, Helsinki-mitalien hankintamenot 0,8 miljoonaa euroa sekä Kasarmitorin kesäterassi 0,5 miljoonaa euroa.

1 30 02 KAUPUNGINHALLITUKSEN AVUSTUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-2 348	0	-2 348	-2 179	169	0
Toimintakate	-2 348	0	-2 348	-2 179	169	0
Tilikauden tulos	-2 348	0	-2 348	-2 179	169	0

Kaupunginhallituksen myöntämiin avustuksiin oli vuoden 2021 talousarviossa varattu 2,35 miljoonaa euroa ja sen toteuma oli 2,18 miljoonaa euroa. Määrärahaista kaupunginvaltuusto on päättänyt sitovina avustuksina yhteensä 0,39 miljoonaa euroa seuraaville yhteisöille: Helsingin kaupungin 450-vuotistaiteilijatalosäätiö, Helsingin seudun kesäyliopistosäätiö, Y-Säätiö ja Vuosaaren Urheilutalo Oy. Näiden lisäksi kaupunginhallitus päättää asukasosallisuuden ja kaupunginhallituksen yleisavustuksista.

1 30 03 VALTIONPERINNÖT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	2 700	0	2 700	6 905	4 205	0
Menot	-3 800	0	-3 800	-4 048	-248	-260
Toimintakate	-1 100	0	-1 100	2 856	3 956	-260
Tilikauden tulos	-1 100	0	-1 100	2 856	3 956	-260

Määräraha ylittyi 0,248 miljoonaa euroa johtuen uusien vastaanotettujen valtionperintöjen kustannuksista, kuten asuinhuoneistojen vastikkeista ja kuolinpesän hoitamiseen liittyvistä kustannuksista. Kustannukset ovat osa normaalia valtionperinnön vastaanottoa.

1 40 KAUPUNGINKANSLIA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	50 258	0	50 258	45 546	-4 712	0
Menot	-162 225	995	-161 230	-164 680	-3 450	-11 296
Toimintakate	-111 967	995	-110 972	-119 134	-8 162	-11 296
Poistot	10 764	0	-10 764	15 308	-4 544	0
Tilikauden tulos	-122 730	995	-121 735	-134 442	-12 706	-11 296

1 40 01 KAUPUNGINKANSLIA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	15 450	0	15 450	10 329	-5 121	0
Menot	-130 250	995	-129 255	-130 385	-1 130	-9 385
Toimintakate	-114 800	995	-113 805	-120 056	-6 251	-9 385
Poistot	7 931	0	-7 931	14 386	-6 455	0
Tilikauden tulos	-122 731	995	-121 736	-134 442	-12 706	-9 385

Kaupunginkanslia on kaupunginhallituksen alainen virasto, joka toimii kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen suunnittelu-, valmistelu- ja toimeenpanovirastona sekä vastaa kaupungin kehittämisestä. Kanslia huolehtii kaupungin keskushallinnosta. Kansliassa työskentelee noin tuhat asiantuntijaa elinkeino-, hallinto-, henkilöstö-, strategia-, talous- ja suunnittelu- sekä viestintäosastoilla.

Kaupunginkansliassa on kaksi talousarviokohtaa: kaupunginkanslia (talousarviokohta 1 40 01) ja ICT-yhteispalvelut (talousarviokohta 1 40 02).

Käyttötalous

Kaupunginkanslian talousarviokohdalla oli käytettävissä 129,3 miljoonaa euroa ja saatua ylitysoikeutta 9,4 miljoonaa euroa eli yhteensä 138,6 miljoonaa euroa. Kaupunginkanslian tulot vuonna 2021 olivat 10,3 miljoonaa euroa ja menot 130,4 miljoonaa euroa.

Ylitysoikeus kohdentui kokeilualustatoimintaan, elinkeinopoliittisiin tapahtumiin, työllisyystoimintaan, digitalisaatio-ohjelman kärkihankkeiden toteuttamiseen, vuodelle 2021 siirtyneiden hankkeiden valmisteluun ja ylläpitomenoihin sekä Helsinki Abroad Ltd Oy yhteistoimintaosuuksiin.

Menosäästöjä syntyi työllisyyspalveluissa ja tuloissa vastaavat tuet valtiolta jäivät toteutumatta. Lisäksi menosäästöä syntyi suurten järjestelmähankkeiden käyttöönoton siirtymisestä seuraavalle vuodelle.

Suurimmat menoerät olivat henkilöstömenot 73,2 miljoonaa euroa (56,1 prosenttia menoista) ja palvelujen ostot 45,4 miljoonaa euroa (34,8 prosenttia menoista).

Kanslian määrärahoihin oli varattu digitaalisen perustan käynnistämisen tukemiseen 5,5 miljoonaa euroa, josta käytettiin 4,4 miljoonaa euroa.

Sitovat toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Uuden HR-palvelujärjestelmäuudistuksen edistäminen

Tavoite ei toteutunut. Tavoitteella oli kaksi mittaria, joista kumpikaan ei toteutunut.

Palkkajärjestelmän käyttöönottoprojektin toteuttaminen hankesuunnitelman mukaan siten, että uuden järjestelmän hyväksymistestaukset on toteutettu vuoden 2021 loppuun mennessä

Palkkajärjestelmä Sarastian käyttöönotto siirtyi suunnitellusta (1.1.2022). Käyttöönottoa siirrettiin huhtikuulle 2022, koska järjestelmätoimittaja ei ehtinyt saada valmiiksi kaikkia Helsingin kaupungin kriittisiksi määrittelemiä toiminnallisuuksia järjestelmään.

- HR-kokonaisjärjestelmän hankinnan kilpailutus on toteutettu ja järjestelmän valinta tehty vuoden 2021 loppuun mennessä

Kilpailutusta ei toteutettu vuoden 2021 aikana. Digitalisaatiojohtaja ja henkilöstöjohtaja päättivät siirtää kilpailutusta eteenpäin vuodelle 2022. HR-kokonaisjärjestelmän hankinnan kilpailutusta jouduttiin viivästyttämään, koska kaupungin omat avainhenkilöt ovat sidottuja palkkajärjestelmän käyttöönotossa.

Digitaalinen perusta nettobudjetoidun yksikön käynnistäminen ja palvelujen vakiinnuttaminen

Tavoite ei toteutunut. Tavoitteella oli viisi mittaria, joista kolme toteutui.

- Kaupungin tietoliikenneverkko on kokonaisuudessaan keskitetyn hallinnan ja valvonnan piirissä (Käyttöönottoprojekti käynnissä)

Mittari ei toteutunut. Kaupungin tietoliikenneverkkoa ei saatu kokonaisuudessaan keskitetyn hallinnan ja valvonnan piiriin. Syynä oli, että keskitetyn hallinnan ja valvonnan palvelun hankinnan kilpailutuksen vaatimusmäärittelyt ja sopimusneuvottelut viivästyivät.

- Loppukäyttäjien lähi- ja etätukipalvelut tarjotaan keskitetysti ja tukipyynnöt käsitellään yhden keskitetyn palvelunhallintajärjestelmän avulla

Mittari ei toteutunut. Lähi- ja etätukipalveluiden tarjoaminen keskitetyn palvelunhallintajärjestelmän avulla viivästyi suurten toimialojen Soten ja Kaskon osalta.

- Lähitukipalvelut on järjestetty alueellisten tiimien avulla toteutettaviksi

Mittari toteutui. Uusi digitaalisen perustan yksikkö aloitti 1.1.2021 ja lähituki organisoitu tavoitteen mukaisesti neljäksi alueelliseksi tiimiksi.

- Kaupungin käyttöön hankitaan keskitetty kyberturvapalvelu

Mittari toteutui. Kyberturvan palvelujärjestelmän ja asiantuntijapalveluiden hankinta tehtiin suunnitelman mukaisesti 28.10.2021.

- Keskitetyn yksikön tuottamien sisäisten palvelujen asiakastyytyväisyyttä mitataan

Mittari toteutui. Digitaalisen perustan palvelujen asiakastyytyväisyysmittaus toteutettiin kesäkuussa 2021 ja tulokset on käsitelty digitaalisessa johtoryhmässä ja Kanslian johtoryhmässä.

Vakaan talouden ja kestävä kasvun turvaaminen.

Tavoite toteutui.

- Tuottavuusohjelman käynnistäminen ja investointien mitoittaminen rahoituksellisesti kestävä tasolle taloussuunnitelmakaudella 2021–2023. Lainakanta vuoden 2021 lopussa enintään 1 871 euroa / asukas (1 551 euroa / asukas vuoden 2019 lopussa).

Keskkipitkän aikavälin tuottavuusohjelma kaudelle 2021–2024 kytkeytyy strategian tavoitteiden toteuttamiseen. Käyttömenojen kasvu toteutuu strategiassa sovitun vastuuperiaatteen mukaisesti. Talousarviossa 2022 päätettiin tuottavuutta lisäävistä rakenteellisista uudistuksista, jotka tuovat toimialojen menopaineisiin liikkumavaraa. Työterveyspalveluista tullaan järjestämään laatukilpailutus, jolla parannetaan työterveyspalveluiden saatavuutta, sisäisten digitaalisten peruspalveluiden tuotantoa varten perustetaan in-house-yhtiö ja Staralle ja Palvelukeskusliikelaitokselle asetetaan uusia tuottavuusveloitteita.

Strategian mukaisesti taloussuunnitelman kokonaisinvestoinnit on mitoitettu rahoituksellisesti kestävä tasolle toiminnan ja investointien rahavirran sekä lainakannan kasvun näkökulmasta.

Lainakanta vuoden 2021 lopussa on 1 386 euroa/asukas.

Aloitettujen asuntojen määrä ja sijoittuminen

Tavoite toteutui. Tavoitteella oli kaksi mittaria.

- Varmistetaan aluerakentamisprojekteissa mahdollisuudet 7 000 asunnon aloittamiseksi. Seuranta kuukausittain / kvartaaleittain

Aloitettujen asuntojen määrä vuonna 2021 oli 7 350.

- Asuntotuotannosta 50 % tavoitellaan täydennysrakentamisalueelle (ml. Kaupunkiudistus-alueet). Seuranta kuukausittain / kvartaaleittain

Asuntotuotannosta 70 prosenttia sijoittui täydennysrakentamisalueelle.

Työhön, koulutukseen ja yrittäjyyteen panostaminen työllisyyskokeilun avulla

Tavoite toteutui.

- Työllistymistä edistävissä palveluissa olevien osuus kasvaa. Mittarina on aktivointiaste ja vertailutasona on joulukuun 2020 tilanne.

Joulukuun 2021 aktivointiaste on 22,8 prosenttia, joka on joulukuun 2020 aktivointiasteeseen verrattuna 3,2 prosenttiyksikköä suurempi.

Määrä- ja taloustavoitteet

Osaamisen vahvistaminen työpaikoilla palkkatuetun työn, työkokeilun ja palkkatuetun työn avulla -tavoitteen kokonaistoteutuma oli 1 557 (68 prosenttia). Tavoite 2300 uutta asiakasta on aloittanut työpaikalla tapahtuvassa osaamis- ta vahvistavassa toimenpiteessä ei toteutunut, koska korona vaikutti koko vuoden ajan työnantajien mahdollisuuksiin työllistää työttömiä. Erityisesti tämä näkyi muille kuin kaupunkityönantajalle maksettavassa työllistämisen Helsinki- lisässä ja kaupungin työkokeiluissa.

Kanslia käyttää tuottavuuden mittaamiseen tuottavuusindeksiä, joka kuvaa asukasluvun kehitystä suhteessa hallin- non käyttömenojen kehitykseen. Perusvuotena vertailussa on 2019. Tuottavuusindeksi jäi tavoitteesta menokasvun ollessa suurempi kuin tavoiteltu taso.

1 40 02 ICT YHTEISPALVELUT

ICT-yhteispalvelut – nettobudjetoituun talousarviokohtaan, eli ns. digitaalinen perusta -kohtaan, kirjataan kaupungin- kanslian strategiaosaston digitaalinen perusta –yksikön tuottamat kaupungin kriittiseen tietoliikenteeseen, kybertur- vaan, ICT-tukeen sekä ylläpitoon liittyvät palvelut. ICT-palveluista syntyvät kulut laskutetaan tuottamisperusteises- ti toimialalta, virastolta ja liikelaitokselta, joka palvelua käyttää. Toiminnan tavoitteena ei ole katteen tuottaminen, ja tässä talousarviokohdassa toimintakatteella tulee kattaa kullekin talousarviovuodelle muodostuvat poistot.

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	34 808	0	34 808	35 217	408	0
Menot	-31 975	0	-31 975	-34 295	-2 320	-1 911
Toimintakate	2 833	0	2 833	922	-1 912	-1 911
Poistot	2 833	0	-2 833	922	1 911	0
Tilikauden tulos	0	0	0	0	0	-1 911

Digitaalisen perustan ensimmäisenä toimintavuonna toimintoja käynnistettiin sekä organisoitiin ja tästä syystä menoja kertyi budjetoitua enemmän. Samaan aikaan kuitenkin poistotaso alitti talousarviovaiheessa budjetoidun tason ollen vain 0,922 miljoonaa euroa. Poistotason ero johtuu siitä, että laitteita kyettiin hankkimaan suunniteltu vähemmän, sillä koronapandemia vaikutti laitteiden saatavuuteen ja toimitusaikoihin.

Kohdan toimintakate jäi 1,912 miljoonaa euroa talousarviosta, mutta oli vaadittavalla tasolla eli poistotason suuruinen.

1 50 KESKITETYSTI MAKSETTAVAT MENOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	5 625	0	5 625	7 600	1 975	0
Menot	-143 669	0	-143 669	-146 140	-2 471	-14 245
Toimintakate	-138 044	0	-138 044	-138 540	-496	-14 245
Poistot	0	0	0	18	-18	0
Tilikauden tulos	-138 044	0	-138 044	-138 558	-514	-14 245

1 50 01 TOIMIELINTEN TOIMINTAKUSTANNUKSET, PORMESTARIN JA KAUPUNGINKANSLIAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-7 300	0	-7 300	-6 741	559	-45
Toimintakate	-7 300	0	-7 300	-6 741	559	-45
Tilikauden tulos	-7 300	0	-7 300	-6 741	559	-45

Kaupunginvaltuuston määrärahat ylittyivät johtuen valtuustokauden vaihdoksen siirtymisen aiheuttamasta tarpees- ta pitää yksi kokous suunniteltua enemmän sekä asiamäärien runsauden ja käsiteltävien asioiden painavuuden (muun muassa kaupunkistrategia, liikenneliikelaitoksen yhtiöittäminen, Sörnäistentunnelin hankesuunnitelma, kan- sanäänestysaloite Malmin lentokentän säilyttämisestä ilmailukäytössä, sataman järjestelyjen periaatepäätös ja Län- si-Helsingin raitiotien hankesuunnitelma) aiheuttamista pitkistä kokouksista.

Valtuustokauden vaihdosvuoden johdosta järjestettiin lisäksi kaksi valtuustoseminaaria sekä koulutuksia luottamushenkilöille. Kustannuksia lisäsi koronapandemiasta johtunut kesän valtuustoseminaarin viime hetken peruuntuminen Hämeenlinnassa ja siirtyminen Finlandia-talolle.

Kaupunginhallitus kokoontui suunnitellusti ja sille varatut määrärahat käytettiin budjetin mukaisesti. Kaupunginhallituksen asettamat toimielimet saavuttivat noin 25 prosentin säästön budjetoituun nähden.

Koronapandemian vuoksi virkamatkustus oli hyvin vähäistä, budjetoidusta summasta käytettiin vain noin 6 prosenttia. Neuvottelutarjoiluihin varatut kustannukset alittuivat yli 50 prosenttia.

Kaikkien muiden edustustilaisuuksien lisäksi vuodelle oli budjetoitu 51 vastaanottoa kansainvälisille kongresseille ja tapahtumille. Koronapandemian jatkumisen vuoksi näistä pystyttiin toteuttamaan vain murto-osa. Helsinki Biennalin yhteyteen suunnitellut kutsuvierastilaisuudet jouduttiin perumaan, ja Helsinki-päivän juhla toteutettiin virtuaalisena Helsinki-kanavalla. Kaupungintalon ala-aulan tapahtumatorin mediaseinälle tuotettiin brändin mukaista sisältöä kansainvälisiä tapahtumia ja vierailuita varten.

1 50 02 KESKITETYSTI MAKSETTAVAT HENKILÖSTÖMENOT, KAUPUNGINKANSLIAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	806	806	0
Menot	-10 724	0	-10 724	-226	10 498	0
Toimintakate	-10 724	0	-10 724	580	11 304	0
Tilikauden tulos	-10 724	0	-10 724	580	11 304	0

Talousarviokohdan vuoden 2021 määräraha oli 10 724 000 euroa, joka alittui 10 498 000 eurolla johtuen eläkevastuuvarauksen muutoksesta ja vakuutusmaksujen tasauksesta.

Jaksotetut henkilöstömenot

Jaksotettujen henkilöstömenojen kokonaismenoksi muodostui 4,5 miljoonaa euroa. Lomapalkkavelan muutos oli 6,9 miljoonaa euroa. Vakuutusmaksujen tasaus vähensi menoja tässä kohdassa 2,8 miljoonaa euroa.

Työsuhdematkalippu

Työsuhdematkalippu-kohdan kokonaismenoksi muodostui 3,1 miljoonaa euroa. Määrärahalla tuettiin henkilöstön työsuhdematkalippuetua tai vaihtoehtoisesti annettiin rahallista tukea polkupyörän hankintaan.

Eläkkeet

Määrärahaa on varattu kaupungin oman eläkejärjestelmän mukaisiin menoihin sekä niihin eläkemaihin, joita ei voida kohdistaa millekään hallintokunnalle. Kohdan menoja vähentäväksi summaksi muodostui 7,6 miljoonaa euroa (kyseinen summa pienensi menotasoa, joka kyseiselle talousarviokohdalle olisi muuten toteutunut). Varaus talousarviossa kyseisiin kustannuksiin oli 3,5 miljoonaa euroa (menoja lisäävästi). Menoja vähensi lakisääteisen eläkevastuuvarauksen purkaminen, jonka vaikutus oli 11,6 miljoonaa euroa.

1 50 03 MAKSUOSUUDET, KORVAUKSET JA JÄSENMAKSUT, KAUPUNGINKANSLIAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-41 125	0	-41 125	-40 831	294	0
Toimintakate	-41 125	0	-41 125	-40 831	294	0
Tilikauden tulos	-41 125	0	-41 125	-40 831	294	0

Talousarviokohdan vuoden 2021 määräraha oli 41 125 000 euroa, joka alittui 294 000 euroa.

Kunnallisverotus

Kaupungin maksuosuus verotuksen toteuttamisen kustannuksiin vuonna 2021 oli 17 668 000 euroa. Tähän kaupungille kohdentuvaan maksuosuuteen kaupunki ei voi itse toimillaan vaikuttaa.

Osuudet ja korvaukset

Kaupungin elinkeinopolitiikan sekä tapahtumatuotannon toteuttamiseen liittyviä avustuksia kaupunkikonserniin kuuluville yhteistöille ja säätiöille maksettiin Helsingin Markkinointi Oy:lle 4,6 miljoonaa euroa sekä Tapahtumasäätiölle 4,5 miljoonaa euroa. Uudenmaanliiton maksuosuus oli 3,1 miljoonaa euroa, Helsingin Väylä Oy:n rahoituskustannusten maksuosuus oli 2,5 miljoonaa euroa, Helsinki Business Hub Ltd Oy:n maksuosuus 2,2 miljoonaa euroa sekä Forum Viriumin maksuosuus 1,6 miljoonaa euroa.

Jäsenmaksut

Suurimmat yksittäiset jäsenmaksut maksettiin Suomen kuntaliitolle 2,0 miljoonaa euroa, KT Kuntatyönantajat -järjestölle 0,8 miljoonaa euroa ja Uudenmaan virkistysalueyhdistys ry:lle 0,4 miljoonaa euroa.

1 50 04 KESKITETTY HANKETOIMINTA, KAUPUNGINKANSLIAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	5 625	0	5 625	6 794	1 169	0
Menot	-8 420	0	-8 420	-8 210	210	0
Toimintakate	-2 795	0	-2 795	-1 416	1 379	0
Poistot	0	0	0	18	-18	0
Tilikauden tulos	-2 795	0	-2 795	-1 434	1 361	0

Keskitetyn hanketoiminnan määrärahalta rahoitettiin yhteensä 72 kaupungin eri toimialojen EU-hankkeita sekä muita ulkopuolisella osarahoituksella toteutettuja hankkeita. Euroopan Unionin rahoittamia hankkeita oli vuoden 2021 aikana yhteensä 49 kpl ja muulla ulkopuolisella rahoituksella rahoitettiin 23 eri hanketta. Rahoitettuihin hankkeisiin sisältyi muun muassa 6Aika-strategian mukaisia sekä ympäristön suojeluun ja kestävään kehitykseen panostavia hankkeita.

Hankkeisiin käytettiin 8,2 miljoonaa euroa. Tuloihin on kirjattu EU:lta ja muilta rahoittajilta saatuja tukia yhteensä 6,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 osalta toimintakate toteutui talousarviota parempana.

Lisäksi määrärahaa hyödynnettiin Marian kasvuyrityskeskittymän vuokran ja käyttökustannusten maksamiseen. Marian kasvuyrityskeskittymästä saadut vuokratulot kirjattiin tuloksi samalle talousarviokohdalle.

1 50 05 TYÖMARKKINATUEN KUNTAOSUUS, KAUPUNGINKANSLIAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-76 100	0	-76 100	-90 132	-14 032	-14 200
Toimintakate	-76 100	0	-76 100	-90 132	-14 032	-14 200
Tilikauden tulos	-76 100	0	-76 100	-90 132	-14 032	-14 200

Työmarkkinatuen kuntaosuuden määrä nousi 90,1 miljoonaan euroon. Talousarvion merkitty määräraha-arvio ylittyi 14,0 miljoonalla eurolla. Työmarkkinatukea maksetaan työttömälle, joka on vasta tullut työmarkkinoille tai työttömälle, joka ei voi saada työttömyyspäivärahaa. Kun työmarkkinatukea on maksettu yhteensä 300 työttömyyspäivältä, siirtyy kustannuksista puolet kotikunnan maksettavaksi. Kun maksupäiväkertymä ylittää 1 000 päivää, nousee kunnan maksuosuus 70 prosenttiin. Kerran kuntaosuuden piiriin tultuaan työtön pysyy siellä, kunnes on ollut työssäoloehdon täyttävässä työssä tai poistunut työmarkkinoilta pysyvästi.

Parantuneesta työmarkkinatilanteesta huolimatta kuntakokeilun asiakasmäärät ovat pysyneet hyvin lähellä kevään 2021 tasoa. Talouden ja työmarkkinoiden myönteinen kehitys vaikuttaa kuntakokeilun kohderyhmään hitaasti ja pitkäaikaistyöttömyys kasvaa ennätysvauhtia. Työllisyyden kuntakokeilulla voidaan vaikuttaa aktivointipalveluiden määrään ja siten lyhentää keskimääräisiä passiivisen työttömyyden jaksoja. Huolimatta suunnitelluista työllisyydenhoidon toimenpiteistä, erityisesti yli 1000 päivää työttömänä olleiden kasvu jatkuu Helsingissä, mikä syö merkittävän osuuden suotuisan työmarkkinakehityksen vaikutuksista työmarkkinatuen kuntaosuuteen. Kohderyhmän palvelutarve liittyy kasvavissa määrin terveydenhuollon ja aikuissosiaalityön palveluihin.

Palvelukeskusliikelaitos

Määrä- ja taloustavoitteet

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloskehitys			
Liikevaihto	95 057	97 160	2 103
Liikelyijäämä/alijäämä	-798	307	1 105
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-878	1 218	2 096
Varsinaisen toiminnan rahavirta	0	370	370
Investointien rahavirta	-400	-11	389
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	-351	-351
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 070	8	1 078
Peruspääoman tuotto (8 prosenttia)	80	80	0

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suoritetavoitteet			
Tehokkuus/taloudellisuus			
Liikelyijäämä liikevaihdosta, prosenttia	-0,8	0,3	1,1
Sijoitetun pääoman tuotto, prosenttia	-1,1	0,4	1,5
Henkilöstökulut (ml. työvoiman ostot) liikevaihdosta	58,4	58,4	0,0
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	66,9	67,2	0,3
Toiminnan laajuustiedot			
Liikevaihdon muutos, prosenttia	2,1	4,5	2,4
Investoinnit liikevaihdosta, prosenttia	0,4	0,0	-0,4
Resurssit			
Henkilöstön määrä (31.12.)	1 420,0	1 445,0	25,0
Henkilöstö htv	1 222,5	1 234,0	11,5
Vuokratyövoima	126,0	141,0	15,0
Omavaraisuusaste	84,1	83,4	-0,7
Tuottavuus (2019 = 100)			
Jalostusarvo/henkilö	97	98	1
Sitovat toiminnalliset tavoitteet			
Asiakastyytyväisyys vähintään, (asteikolla 1–5)	3,6	3,7	0,1

Palvelukeskusliikelaitos kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Palvelukeskusliikelaitos (myöhemmin Palvelukeskus Helsinki tai Palvelukeskus) huolehtii palvelutoiminnan tukipalvelujen tuottamisesta Helsingin kaupungille. Pääasiallinen toiminta muodostuu ruoka-, puhtaus- ja aulapalvelujen sekä puhelin- ja hyvinvointipalvelujen tuottamisesta ja kehittämisestä Helsingin kaupungin toimialoille ja liikelaitoksille. Liikelaitos käyttää toiminnassaan nimeä Palvelukeskus Helsinki.

Uusi kaupunginvaltuusto ja kaupunkistrategia on akuutin koronapandemiasta johtuvan poikkeustilanteen lisäksi tehnyt vuodesta poikkeuksellisen. Muuttuvat tilanteet ja asiakastarpeet ovat leimanneet toimintaa. Muuttuneita tai uusia palveluja on pyritty avaamaan nopealla aikataululla. Henkilöstöstä noin 90 prosenttia on jatkanut lähityössä koko poikkeustilanteen ajan ja noin 10 prosenttia henkilöstöstä, pääosin esihenkilöitä ja asiantuntijoita, on toiminut etätyössä maaliskuusta 2020 alkaen. Etätyö on lisännyt työntekijöiden ja asiakkaiden terveysturvallisuutta esimerkiksi etähoidon palveluissa. Poikkeustilanne on näkynyt digiloikkana uusien digitaalisten työtapojen ja työkalujen käyttöönottamisessa.

Palvelukeskus Helsingin liikevaihto vuonna 2021 oli 97,2 miljoonaa euroa ja liikelyijäämä oli 307 000 euroa ylijäämäinen (vuosi 2020 liikealijäämä -4 miljoonaa euroa). Liikevaihto kasvoi noin 5,2 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta. Vuoden 2020 tilanteesta, jossa koronapandemian sulkutoimista johtuen liikevaihtoa oli mahdotonta ennustaa, on 2021 toiminnan ennustettavuus ollut merkittävästi parempi.

Koronapandemiasta johtuneet rajoitukset ja monipalvelujen kilpailutettujen kohteiden siirrot vaikuttivat liikevaihtoa heikentävästi. Helsingin ruokapalvelutuotantoa on päätetty kilpailuttaa kaupunginvaltuuston 8.10.2014 (§ 322) päätöksen mukaisesti vuosina 2015–2022 hallitusti ja vaiheittain sosiaali- ja terveystoimialalla sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla. Vuonna 2021 toteutui korin neljä kilpailutus, jossa oli mukana 14 päiväkodeille palvelua tuottavaa toimipaikkaa sekä henkilöstöä yhteensä 26. Henkilöstöstä 6 siirtyi palvelun voittaneelle yritykselle. Toisaalta pandemiatilanteessa on pystytty nopealla aikataululla aloittamaan uusia kaupungin toiminnan edellyttämiä palveluja kuten esimerkiksi koronarokotuksiin liittyvä kutsupalvelu ja asunnottomien ruokailu.

Toiminnan kustannuksissa raaka-ainekäytössä, kuljetuksissa sekä henkilöstökuluissa on pystytty parantamaan tehokkuutta. Raaka-ainekäytössä ja niihin liittyvissä kuljetuskustannuksissa kulut ovat olleet 600 000 euroa pienemmät kuin on arvioitu. Kulut ovat pienentyneet muun muassa suunnitelmallisuutta ja toimitusten tapoja kehittämällä. Kaupunkiyhteisen digitaalisen perustan muutosvaiheessa hallintokulut ovat kasvaneet.

Sitovat toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Uudistuvat palvelut: palvelukehitys ja asiakastarpeista lähtevät palvelut, digitaalisuuden lisääminen, kokeilut ja yhteiskehitys asiakkaiden ja muiden kumppaneiden kanssa.

Tavoite toteutui. Tavoitteeseen liittyvä mittari toteutui.

- Asiakaskokemus 3,6 / 5,0 -> asiakaskokemuskyselyjen keskiarvo

Palvelukeskuksen asiakastytyväisyys vuonna 2021 oli 3,7, kun asetettu asiakaskokemustavoite vuonna 2021 oli vähintään 3,6 / 5,0 (asteikko 1-5). Sitova toiminnan tavoite lasketaan kaikkien asiakastytyväisyyskyselyjen keskiarvona. Palvelukeskuksen asiakastytyväisyystulos perustuu vuoden 2021 aikana tehtyihin asiakaskyselyihin. Mittaustulos perustuu yhteensä 12 tulokorttikyselyyn, joista vastauksia saatiin kaiken kaikkiaan 7484 kpl.

Rakentamispalveluliikelaitos

Määrä- ja taloustavoitteet

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloslaskelma			
Tuotot	243 952	228 885	-15 067
Varsinaiset kulut	-240 053	-229 936	10 117
Poistot	-3 889	-3 410	479
Liikelyijäämä/alijäämä	3 609	790	-2 819
Korkotuotot/ -kulut	0	-7	-7
Korvaus peruspääomalle	1 944	1 944	0
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 665	-1 161	-2 826

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suoritettavat			
Tehokkuus/taloudellisuus			
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	182,6	173,5	-9,1
Käyttökate/henkilö, 1 000 euroa	5,6	3,2	-2,4
Käyttökate, prosenttia	3,1	1,8	-1,3
Liikelyijäämä liikevaihdosta, prosenttia	1,5	0,3	-1,2
Toiminnan laajustiedot			
Liikevaihdon muutos, prosenttia	-1,8	-14,3	-12,5
Investoinnit liikevaihdosta, prosenttia	1,6	0,7	-0,9
Rakennettu katuala, ha *)	12,7	13,9	1,2
Rakennettu katuvihreä, ha *)	2,5	1,6	-0,9
Rakennettu puistoala *)	12,0	44,7	32,7
Vesi- ja viemäriputket, jm *)	13 100	22 050	8 950
Uudis- ja korjausrakentamiskohteet, kpl *)	4 336	5 059	723

*) Asiakkaiden tilauksista, hankkeiden vaikeusasteista ja tuottavuuskehityksestä johtuen määrät voivat vaihdella vuosittain +/- 10 %.

Hoidettavat katualueet, ha **)	1 157	1 177	20
Hoidettava katuvihreä, ha **)	293	302	9
Hoidettavat puistoalueet, ha **)	914	953	39
Luonnonhoitotyöt metsissä, ha **)	279	279	0

***) Vuosivaihtelusta ja uusien alueiden rakentamisesta johtuen hoidettavat alueet kasvavat vuosittain 1-5 %.

Resurssit			
Henkilöstön määrä (31.12.)	1 336	1 319	-17
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	1 227	1 182	-45
Henkilötyövuodet (ostopalvelut, vuokratyövoima)	20	11	-9

Tuottavuus	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuottavuus (2019=100)	104	121	17
Tilankäytön tehokkuuden mittari			
Tilojen kokonaispinta-ala, htm ²	77 307	77 307	0
Indeksi (2018= 75 904 htm ² kokonaispinta-ala)	101,8	101,8	0,0
Yksikkökustannusten kehitys			
Luonnonhoito, vuosikustannus €/ha (Ylläpidon kustannukset euroa korjattuna ansiotasoindeksillä 2015=100/ metsäalueiden ylläpito+maisemapeltojen ylläpito+luonnonsuojelualueiden ylläpito ha)	1 051,05	966,47	-84,58
Kustannukset rakennettua/korjattua hyötyalaa kohden suurissa rakennusprojekteissa yli 500 k€ (€/m ²)	1 175,84	1 114,19	-61,65
Kaupunkitekniikan rakentaminen, (euroa/ muunnettu katu m ²), (huomioitu rakennettu katu- ja puistoala sekä v ja jv km)	153	106	-47
Hoidettavan katu- ja puistoalueen sekä katuvihreän kustannukset (k€ /ha)	28,655	28,655	0,000

Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitos (Stara) on toiminut 1.6.2017 alkaen keskushallintoon sijoittuvana liikelaitoksena. Sen tehtävänä on huolehtia rakennusalan, ympäristönhoidon ja logistiikan asiantuntija-, tuotanto- ja ylläpitopalvelujen tuottamisesta kaupungille ja kaupunkikonsernin yhteisöille. Rakentamispalveluliikelaitos toimii rakentamispalveluliikelaitoksen johtokunnan alaisuudessa. Rakentamispalveluliikelaitoksen toimintaa johtaa toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja suorittaa kansliapäällikön määräämät tehtävät ja toimii liikelaitoksen johtokunnan esittelijänä. Starassa on hallinnon lisäksi viisi osastotasosta yksikköä, jotka huolehtivat hallintosäännössä mainittujen tehtävien suorittamisesta.

Kaupunginhallitus teki marraskuussa 2020 päätöksen teknisten palvelujen palvelustrategiasta ja Staran kehittämistä. Päätöksessä linjattiin Staran osuudesta rakennustekniikan ja infrarakentamisen kokonaisuuksista ja yleisten alueiden ylläpidon kokonaispinta-alasta, sekä pienten hankkeiden keskittämisestä Staralle. Lisäksi kaupunginhallitus kehotti Staraa käynnistämään kehittämis- ja tuottavuusohjelman valmistelun ja kaupunginkansliaa ohjaamaan ja koordinoimaan sitä. Kehittämis- ja tuottavuusohjelmaa on valmisteltu vuoden 2021 aikana erilaisissa työryhmissä ja osastoilla Starassa sisäisesti sekä kaupunkiympäristön toimialan ja Staran yhteisissä, eri osa-alueisiin keskittyvissä kehittämisryhmissä.

Staran liikevaihto oli 228,9 miljoonaa euroa, jonka lisäksi liiketoiminnan muita tuottoja kertyi 5,3 miljoonaa euroa. Talousarvioon verrattuna liikevaihto alitti 6,2 prosenttia sekä edelliseen vuoteen verrattuna 14,3 prosentilla. Kaupunkiympäristön toimialalle tehtävien investointihankkeiden myynti putosi edellisvuodesta lähes 50 miljoonaa euroa. Muutamien tavanomaista suurempien hankkeiden toteuttaminen, kuten Hakaniemen kauppahallin ja Kaasukellon peruskorjausten työmaat jatkuivat. Korjaus- ja uudisrakentamiskohteiden lukumäärä kuitenkin lisääntyi edelleen edellisestä vuodesta noin 8 prosentilla. Vuoden alun runsaat lumisateet toivat lisätöitä ja aiheuttivat lisäkuluja ylläpidolle, mutta toivat myös lisätuottoja. Logistiikka osaston myynti pieneni edellisvuodesta vaikkakin koronatoimitukset kaupungin yksiköille jatkuivat vilkkaina. Logistiikan ja kaupunkitekniikan ylläpidon tekemien koronaan liittyvien töiden ja toimitusten (muun muassa testausasemat) arvo oli noin 5 miljoonan euron luokkaa.

Liikevaihdon laskun myötä vähenivät myös kulut, mutta eivät liikevaihdon laskua vastaavasti. Palvelujen ostot ja materiaalihankinnat vähenivät Staran tasolla noin 22 miljoonaa euroa. Palkkasumma oli edellisvuotisella tasolla ja tulopalkkioita ei maksettu. Lomapalkkavelan määrä kasvoi. Staran tuotanto toimi häiriöttä koronapandemiasta huolimatta ja pandemiasta ei aiheutunut merkittäviä ylimääräisiä kustannuksia.

Liikelyjäämää kertyi 0,8 miljoonaa euroa ja tilikauden alijäämäksi muodostui -1,2 miljoonaa euroa. Koko vuoden tuotot alenivat -37,1 miljoonaa euroa (-13,7 prosenttia) edelliseen vuoteen verrattuna ja tilikauden ylijäämä oli 15,6 miljoonaa euroa edellisvuotta heikompi. Henkilöstömäärä vuoden lopussa oli 1177 vakinaista ja 142 määräaikaista eli yhteensä 1319 henkilöä.

Stara käytti investointeihin 1,6 miljoonaa euroa (0,7 prosenttia liikevaihdesta). Korvaus peruspääomalle (8 prosenttia) maksettiin talousarviossa edellytetyn suuruisena eli 1,944 miljoonaa euroa.

Sitovat toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Staran käytössä olevien toimitilojen energiatehokkuus paranee

Tavoite toteutui.

- Energiansäästötavoite on 6 prosenttia vuoden 2015 energiankulutuksesta. Tavoitteeseen sisältyvät sähkön ja säänormitetun kaukolämmön kulutus.

Toimitilojen energiatehokkuuden kehittymistä mittaava 6 prosentin kokonaisenergiansäästötavoite sähkössä ja normitetussa kaukolämmössä verrattuna vuoden 2015 energiankulutukseen saavutettiin tuloksella -21 prosenttia.

Asiakastytyväisyys kehittyi myönteisesti, tavoitellaan tasoa hyvä (NSI 20–40).

Tavoite toteutui.

- Asiakaskyselyyn perustuva nettosuositteluindeksin (NSI) arvo on > 30 (vaihteluväli -100 – 100)

Nettosuositteluindeksin arvo oli 53,0.

Tapaturmataajuus pienenee

Tavoite toteutui.

- Tapaturmataajuus laskee neljän edellisen vuoden keskiarvosta 5 prosenttia.

Vuoden 2021 tapaturmataajuus oli 22,5, mikä tarkoittaa 13,5 prosentin laskua edellisen neljän vuoden tapaturmataajuuden keskiarvoon (26,0) nähden.

Muut toiminnan tavoitteet

- Vuoden 2021 aikana määritellään kestävyystavoitteet hankintakategorioittain.

Hankintakategoriamallia ei otettu vuonna 2021 käyttöön, sillä aiheesta käynnistettiin konsulttiselvitys. Siten myös kestävyystavoitteiden määrittely hankintakategorioittain viivästyy, kunnes mallin käyttöönotto varmistuu. Asiaa tarkastellaan myös kehittämis- ja tuottavuusohjelman yhteydessä. Kaupunkiympäristön toimialan kestävien hankintojen kriteeripankki on myös Staran käytössä.

- Uusiutuvan dieselin osuus kokonaisedieselin käytöstä vuonna 2021 vähintään 35 prosenttia.

Tavoitteesta jäätiin. Tavoitteen toteuma oli 29 prosenttia.

- Täyssähköautojen osuus on 10 prosenttia henkilöautokannasta (31.12.2021 tilanne, autot ovat Staran omassa käytössä tai jälleen vuokrattu Helsingin kaupungin toimialoille).

Tavoite saavutettiin. Toteuma oli 11 prosenttia.

Tehokkuus- ja taloudellisuustavoitteet

Talousarviossa asetettuja tavoitteita ei saavutettu. Liikevaihto pieneni, mutta kuluja ei onnistuttu vähentämään liikevaihdon laskua vastaavasti.

Tuottavuustavoite

Staran tuottavuusluku muodostuu osastokohtaisten yksikkökustannusten kehityksen perusteella lasketuista osastojen indekseistä, joita on painotettu osastokohtaisilla kustannuksilla. Painotus osastokohtaisilla kustannuksilla huomioi osaston vaikuttavuuden Stara-tasoista tuottavuuskehitystä laskettaessa.

Tuottavuuden kehitys esitetään indeksisarjana, joka perustuu palvelujen yksikkökustannuksiin siten, että vuoden 2019 yksikkökustannus- ja tuottavuusindeksiluku on 100. Staran tuottavuusluku oli 121 vuonna 2021.

Yksikkökustannukset

Talousarviossa arvioidut luonnonhoidon, rakennusprojektien ja kaupunkitekniikan yksikkökustannukset toteutuivat pienempinä. Katu- ja puistoalueiden sekä katuvihreän hoidon yksikkökustannus toteutui talousarvion mukaisena.

Talouhallintopalveluliikelaitos

Määrä- ja taloustavoitteet

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloskehitys			
Liikevaihto	30 457	30 593	136
Liikeliijäämä/alijäämä	66	437	371
Tilikauden tulos	10	381	371
Peruspääoman tuotto (8 prosenttia)	56	56	0
Varsinaisen toiminnan rahavirta	205	596	391
Investointien rahavirta	-360	-180	180

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suoritetaavoitteet			
Myyntilaskut ja myyntireskontralaskut, 1000 kpl	1 225	1 134	-91
Maksumuistutukset ja perintätoimeksiannot, 1000 kpl	202	161	-41
Ostolaskut, 1000 kpl	879	862	-17
Palkka- ja palkkiolipukkeet, 1000 kpl	795	826	31
Asiantuntijatyötunnit, 1000 h	60	59	-1
Tehokkuus/taloudellisuus			
Tilioitteella automaattisesti tilioityvä tapahtuma, prosenttia	85	83,3	-2
E-laskujen osuus lähtevistä laskuista, prosenttia	40	47,6	8
Automaattisesti täsmäytyneet ostolaskut, prosenttia	35	20,7	-14
CM-järjestelmässä täsmäytyneet ostolaskut, prosenttia	30	16,7	-13
Sähköiset palkkalipukkeet, prosenttia	85	86,3	1
Toiminnan laajuustiedot			
Ostolaskujen lkm, 1000 kpl	879	862,0	-17
Palkka- ja palkkiolipukkeiden lkm, 1000 kpl	795	826,0	31
Resurssit			
Henkilötyövuodet	355	363	8
Tuottavuus			
Tuottavuus (2019=100)	104,0	103,5	-0,5
Tilankäytön tehokkuuden mittari			
Tilojen kokonaispinta-ala, m ²	6 959	6 959	0
Tilat, m ² /henkilötyövuosi	20	19	-1
Yksikkökustannusten kehitys			
Palkkahallinnon henkilöstökustannus/palkkalipuke	6,50	6,74	0,24
Ostolaskujen henkilöstökustannus/ostolasku	2,93	3,29	0,36
Laskutuksen henkilöstökustannus/laskelma	1,00	1,18	0,18
Sitovat toiminnalliset tavoitteet			
Tilikauden tulos vähintään 10 000 euroa	10 000	380 505	370 505
Asiakastytyväisyys vähintään (asteikolla 1–5)	3,99	3,68	-0,31

Talouhallintopalveluliikelaitoksen toiminta-ajatuksena on toimia talous- ja palkkahallinnon palvelujen vastuullisena tuottajana ja kehittäjänä. Kunnallishallinnon erityisosaaminen tukee talouhallintopalveluliikelaitoksen asiakkaita ydintehtävien hoitamisessa. Talouhallintopalveluliikelaitoksen asiakkaita ovat Helsingin kaupunkikonserniin kuuluvat toimijat kuten kaupunginkanslia, toimialat, liikelaitokset ja osakeyhtiöt sekä kaupungin johto ja henkilöstö.

Tilikauden tulos toteutui 380 505 euroa voitollisena. Ylijäämän muodostumiseen vaikutti kokonaiskustannusten jääminen alle suunnitellun tason. Erityisesti ICT-palveluiden ostot toteutuivat alhaisempina johtuen järjestelmien suunniteltua alhaisemmista ylläpito- ja kehityskustannuksista sekä palvelunhallintajärjestelmäprojektin siirtymisestä vuodelle 2022.

Henkilöstökulut kokonaisuudessaan ylittyivät talousarviossa arvioidusta johtuen tilikauden aikana tehdyistä ylitoista, maksetuista kertapalkkioista sekä henkilötyövuosien ennakoitua suuremmasta kasvusta. Tuloissa päästiin talous-

arvion tavoitteeseen. Yhä jatkuvan koronapandemian euromääräiset vaikutukset liikevaihtoon jäivät kaiken kaikkiaan vähäisiksi tilikaudella.

Haasteita toiminnan suunnitteluun ja ennustamiseen tilikaudella toi Sarastia 365 HR-järjestelmän käyttöönoton viivästyminen. Osa projektiin varattujen henkilöstöresurssien rekrytoinneista siirrettiin loppuvuoteen nopealla aikataululla. Tällä tavoin projektista aiheutuvia henkilöstökustannuksia vuodelle 2021 saatiin osittain pienennettyä.

Sitovat toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Toimimme vastuullisesti, kestävästi ja tuottavasti.

Tavoite toteutui.

- Tilikauden tulos vähintään 10 000 euroa.

Tavoite toteutui. Tilikauden tulos toteutui noin 380 000 euroa voitollisena. Tilikauden tulot toteutuivat suunnitellusti. Kokonaiskulut sen sijaan jäivät alhaisemmiksi kuin talousarviovaiheessa oli suunniteltu.

Asiakastyytyväisyys kehittyi myönteisesti, tavoitteleimme selkeää asiakastyytyväisyyden nousua.

Tavoite ei toteutunut.

- Asiakastyytyväisyys vähintään 3,99 (asteikolla 1-5).

Tavoite ei toteutunut. Asiakastyytyväisyyden tulos pieneni hieman vuoden 2020 tuloksesta ja jäi alle asetetun tavoitteen. Kyselyn vastausprosentti oli 32 ja vastaajien määrä yhteensä 1368. Vuoden 2021 kyselyssä keskityttiin palvelukokonaisuuksiin ja lisäksi vastaajien oli mahdollista antaa vapaata palautetta, jota Talpa hyödyntää palvelujensa kehittämisen pohjana. Kyselystä saatujen avointen vastausten perusteella voidaan yksittäisiä kehittämistoimia kohdistaa tarkemmin.

Suoritettavat

- Myyntilaskujen, maksumuistutusten ja perintätoimeksiantojen suoritämääriä alensi koronapandemian vaikutus toimialojen antamissa palveluissa. Suoritämäärät pienenivät etenkin sosiaali- ja terveystoimialan suun terveydenhuollon sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen määrään vähenemisenä.
- Palkka- ja palkkiolipukkeet toteutuivat ennakoitua suurempana. Erityisesti kasvua on tullut sosiaali- ja terveystoimialalta, jossa palkkalipukkeiden määrä on kasvanut lähes 10 prosenttia.

Tehokkuus/ taloudellisuus

- E-laskujen osuus lähteivistä laskuista toteutui talousarviota paremmin. Automaattisesti ja maksusuunnitelmiin täsmäytyneiden ostolaskujen tavoitteita ei saavutettu. Sähköiset palkkalipukkeet toteutuivat talousarviota paremmin ja myönteisen kehityksen odotetaan jatkuvan.

Tuottavuustavoite

Talpan tuottavuuslaskennassa huomioidaan kokonaisuudessaan liikelaitoksen tuotanto sekä tuloslaskelmassa esitetyt kustannukset.

Talpan vuoden 2021 talousarviossa asetettiin kokonaistuottavuuden kasvutavoitteeksi neljä prosenttia. Kokonaistuottavuuden tavoitteesta jäätin hieman, mutta se parani edelliseen vuoteen nähden suoritämäärien kasvun ja säästytneiden kustannusten vuoksi.

Yksikkökustannukset

Yksikkökustannuksissa ei saavutettu talousarviossa asetettuja tavoitteita. Palkkalipukkeiden suoritämääriin ylitetiin tavoite, mutta muun muassa Sarastia 365 HR-projektin tuomat lisäykset palkkahallinnon henkilöstökuluissa nostivat yksikkökustannusta. Laskutuksen suoritämääriin vaikutti jonkin verran edelleen jatkuva koronapandemia.

Työterveysliikelaitos

Määrä- ja taloustavoitteet

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloskehitys			
Liikevaihto	19 480	18 271	-1 209
Liikelylijäämä/alijäämä (-)	140	376	236
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	100	335	235
Poistot	-86	-47	39
Peruspääoman tuotto, (8 prosenttia)	40	40	0
Varsinaisen toiminnan rahavirta	186	382	196
Investointien rahavirta	-150	-118	32

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suoritettavatavoitteet			
Nettosuositteluindeksi (NPS)	69	66	-3
Muut tavoitteet			
Hoitochatin käytettävyyden (CES)	< 2,5	2,4	
Sähköisten palveluiden käyttäjämäärät kasvavat (Työterveyspalveluita käyttäneistä asiakkaista vähintään 65 prosenttia on käyttänyt etäasiointia)	65	75	10
Tehokkuus/taloudellisuus			
Henkilöstökulut+vuokra-henkilöstö / oman toiminnan tuotot, prosenttia	79	84	5
Toiminnan laajuustiedot			
Asiakasmäärä	41 000	41 500	500
Resurssit			
Henkilöstön määrä	168	146	-22
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	158	139	-19
Henkilötyövuodet (ostopalvelut)	10	19	9
Tuottavuus (2019=100)			
Tuottavuusindeksi	104	98	-6
Tilankäytön tehokkuuden mittari			
Tilojen kokonaispinta-ala htm ²	5,0	5,0	0,0
Yksikkökustannusten kehitys			
Liikevaihto/asiakasmäärä	475	440	-35

Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki) on aloittanut toimintansa 1.1.2016 ja raportoitu tilikausi on liikelaitoksen kuudes. Työterveys Helsinki on Helsingin kaupungin ja sen tytäryhteisöjen oma työterveysyksikkö. Työterveys Helsinki tuottaa asiakkailleen laajat työterveyspalvelut, jotka kattavat yleislääkäritasoisien sairaanhoidon tutkimuksineen sekä työkykyä, työhyvinvointia ja työyhteisöjen toimintaa edistäviä ennakkoivia palveluita.

Vuonna 2021 työterveyspalveluita priorisoitiin edelleen koronapandemian hoitoon. Pandemia muutti työterveysliikelaitoksen toimintaa ja aiheutti merkittäviä muutoksia palveluiden suunnitteluun, sisältöön ja tuotantoon. Etä- ja sairaanhoidollisten palveluiden osuus korostui ennaltaehkäisevien sekä työpaikoille suuntautuvien palveluiden jäädessä sivummalle.

Talousarvioon nähden liikevaihto oli 6 prosenttia pienempi. Taustalla koronatestauksen loppuminen keväällä 2021 ja myynnin rakenteen muutos. Saman aikaisesti koronaan varattujen menojen jäädessä talousarviota alemmalle tasolle tilikausi muodostui ylijäämäiseksi.

Sitovat toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Asiakaskokemus paranee

Tavoite ei toteutunut.

- Työterveys Helsingin sitovana toiminnallisena tavoitteena on asiakaskokemusta kuvaavan nettosuositteluindeksin (NPS) taso 69.

Asiakokemuksen (NPS) sitovaa toiminnan tavoitetta ei saavutettu henkilöstöressivajeesta ja koronan aiheuttamasta asiakaskysynnän muutoksesta johtuen.

Muut toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

- Hoitochatin käytettävyys (CES) osalta tavoite saavutettiin.
- Sähköisten palveluiden käyttäjämäärän kasvun tavoite saavutettiin
- Tuottavuutta tarkasteltiin tehokkuus/taloudellisuus-mittarin avulla, joka muodostuu henkilöstökulujen suhdeluvusta oman toiminnan myyntiin. Tuottavuutta heikensi työsopimussuhteisen henkilöstöressin väheneminen ja vastaavasti vuokrahenkilöressin nousu.

2 Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	59 179	0	59 179	83 154	23 975	0
Menot	-1 269 465	-980	-1 270 445	-1 294 667	-24 222	-24 400
Toimintakate	-1 210 286	-980	-1 211 266	-1 211 513	-247	-24 400
Poistot	30 257	0	-30 257	25 991	4 266	0
Tilikauden tulos	-1 240 543	-980	-1 241 523	-1 237 504	4 019	-24 400

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala huolehtii kaupungin varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta, suomenkielisestä ammatillisesta koulutuksesta sekä vapaasta sivistystyöstä. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toimii kasvatusta- ja koulutuslautakunnan alaisuudessa. Lautakunnalla on suomenkielinen jaosto ja ruotsinkielinen jaosto.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala jakaantuu neljään palvelukokonaisuuteen: varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus, perusopetuksen palvelukokonaisuus, lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus sekä ruotsinkielisten palvelujen palvelukokonaisuus.

Käyttötalous

Kaupunginvaltuuston 9.12.2020 hyväksymässä vuoden 2021 talousarviossa kasvatuksen ja koulutuksen talousarviokohdan tulot olivat 59,2 miljoonaa euroa ja menot 1 269,5 miljoonaa euroa. Kaupunginhallituksen käyttövaroista siirrettiin kaupunginvaltuuston päätöksellä (5.5.2021) talousarviokohdalle 0,98 miljoonaa euroa palkkaohjelman toteuttamiseen. Kaupunginvaltuusto myönsi 16.6.2021 koronapandemian vuoksi 11,7 miljoonan euron lisäyksen kasvatuksen ja koulutuksen talousarviokohdan tuloihin ja 17,5 miljoonan euron ylitysoikeuden talousarviokohdan menoihin. Talousarviokohdan sitova taso on menot. Kaupunginvaltuusto myönsi vuoden 2021 toteumaan perustuen menoihin 6,9 miljoonan euron ylitysoikeuden 2.3.2022.

Kasvatuksen ja koulutuksen talousarviokohdan 16.6.2021 muutetun talousarvion mukaiset tulot olivat 70,9 miljoonaa euroa. Toteutuneet tulot olivat 83,2 miljoonaa euroa. Alkuperäiseen vuoden 2021 talousarvioon verrattuna tulot ylittyivät 24,0 miljoonaa euroa. Tuloylitys aiheutui kaupungin saamista käyttötarkoitussidonnaisista valtionavustuksista sekä muusta ulkopuolisesta hankerahoituksesta. Varhaiskasvatuksen ja iltapäivätoiminnan tuotot sekä Stadin ammattiopiston maksutuotot jäivät 2,2 miljoonaa euroa talousarviota pienemmiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alenemisen ja koronapandemian seurauksena.

Talousarviokohdan 16.6.2021 muutetun talousarvion menomääräraha oli 1 287,9 miljoonaa euroa. Menojen toteuma oli 1 294,7 miljoonaa euroa, ja talousarvioylitys oli 6,7 miljoonaa euroa. Alkuperäiseen vuoden 2021 talousarvioon verrattuna menot ylittyivät 24,2 miljoonaa euroa. Menoylitys aiheutui suurimmaksi osaksi ulkopuolisella rahoituksella ja käyttötarkoitussidonnaisilla valtionavustuksilla toteutetuista hankkeista. Oppivelvollisuuden laajenemisen kustannukset, jotka eivät sisällyneet talousarvion määrärahaan, olivat 2,5 miljoonaa euroa.

Tilikauden tulos oli 5,6 miljoonaa euroa parempi kuin 16.6.2021 muutetussa talousarviossa ja 0,3 miljoonaa euroa heikompi kuin valtuuston 9.12.2020 hyväksymässä vuoden 2021 talousarviossa.

Koronapandemian lisäkustannukset olivat 5,6 miljoonaa euroa. Lisäkustannuksia aiheutui varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen iltapäivätoiminnan yksityisille toimijoille maksettavista tulojenmenetykskorvauksista, ylimääräisistä materiaali- ja hygieniatarvikehankinnoista, sijaiskuluista ja kasvaneista työterveyskuluista. Koronapandemian aiheuttamat menosäästöt olivat 6,4 miljoonaa euroa. Säästöjä on syntynyt eniten ammatillisessa koulutuksessa etäopetuksen aikana opetuksen ostopalveluissa, ateriapalveluissa ja opetuksen tarvikehankinnoissa. Lisäksi säästöjä on syntynyt lukiokoulutuksessa ja perusopetuksessa ateriapalveluissa ja kansainvälisessä toiminnassa.

Sitovat toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Mahdollistamme jokaiselle oppijalle yksilöllisesti sopivia tapoja oppia ja opiskella.

Tavoite ei toteutunut. Viidestä mittarista kaksi toteutui.

- Varhaiskasvatus: Varhaiskasvatuksessa päiväkodin jokaisen lapsiryhmän suunniteltua pedagogista toimintaa arvioidaan yhteisellä arviointimallilla. Yhteinen arviointimalli käyttöön otetaan vuoden 2021 aikana.

Mittari toteutui. Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa yhteinen arviointimalli otettiin käyttöön kaikissa 1 852 lapsiryhmässä ja ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa yhteinen arviointimalli otettiin käyttöön kaikissa 152 lapsiryhmässä.

- Perusopetus: Vähintään 98% oppijalle kirjataan oppimisen ja/tai kasvun tavoite ja käydään arviointikeskustelu.

Mittari ei toteutunut. Oppimisen ja/tai kasvun tavoite kirjattiin 45 321 oppilaalle ja oppimiskeskustelu kirjattiin 45 042 oppilaalle. Oppilaita oli yhteensä 46 044 (Primus 24.11.2021).

- Lukiokoulutus: Vähintään 75% ensimmäisen vuoden opiskelijoista on suorittanut Opintokamu-kurssin keväällä 2021 esimerkiksi osana ryhmänohjausta opiskelijahuollon henkilöstön tuella. Opintokamu-ohjelma tarjoaa helposti käyttöön otettavia ja motivoivia työkaluja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseksi toisella asteella. Kaikki materiaalit ovat sähköisiä.

Mittari ei toteutunut. 41,7 prosenttia ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista suoritti Opintokamu-kurssin kevätlukukauden aikana. Koronatilanne ei keväällä mahdollistanut aina ryhmänohjaustuntien käyttämistä Opintokamu-kurssin suorittamisen tukemiseen, vaan ryhmänohjaustuokioissa on jouduttu käsittelemään pandemiatilanteista johtuvia ajankohtaisia asioita. Etäopetuksen aikana on keskitytty ajankohtaisiin asioihin ja opettajia on ohjattu perustyöhön.

- Ammatillinen koulutus: Negatiivinen keskeyttäminen pysyy tavoitetasolla 7,4 %. Vuonna 2019 negatiivisesti eronneita oli 8,4 %.

Mittari ei toteutunut. Negatiivisesti keskeyttäneitä opiskelijoita oli 1 034, joka on 11,6 prosenttia opiskelijamäärästä. Vuoteen 2020 verrattuna negatiivisesti keskeyttäneiden määrä on pienentynyt 1,1 prosenttiyksikköä ja ikäluokkien 18-20 osalta negatiivinen keskeyttäminen on vähentynyt noin 5 prosenttiyksikköä. Alle 18-vuotiasta negatiivisesti keskeyttäneitä oli 3,2 prosenttia opiskelijamäärästä.

- Vapaa sivistystyö: Yhteisiä sähköisiä oppimisalustoja käyttöön otetaan työväenopistoissa siten, että vähintään 10 % kursseista käyttää edu.hel.fi -verkon oppimisalustoja.

Mittari toteutui. Sähköisiä edu.hel.fi-oppimisalustoja käytettiin 41,4 prosentissa kursseista.

Käytämme koko kaupunkia oppimisen ja työteon ympäristönä.

Tavoite ei toteutunut. Viidestä mittarista kaksi toteutui.

- Varhaiskasvatus: Jokaisessa lapsiryhmässä toteutetaan ilmiöpohjaisen oppimisen kokonaisuus yhdessä kulttuuri- tai taidetoimijan kanssa.

Mittari toteutui. Ilmiöpohjainen oppimisen kokonaisuus toteutettiin yhdessä kulttuuri- ja taidetoimijan kanssa kaikissa suomenkielisen varhaiskasvatuksen päiväkotiryhmissä ja perhepäivähoidon ja leikkipuistojen lapsiryhmissä sekä ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksen päiväkotiryhmissä ja kuudessa ryhmäperhepäiväkodissa.

- Perusopetus: Oppilaat osallistuvat monipuolisesti kulttuurisisältöihin ja -tapahtumiin. Kulttuuripolkua toteutetaan vähintään:
  - 1-6 vuosiluokkien koulussa neljä vuosiluokkaa
  - 1-4 ja 1-5 vuosiluokkien koulussa kolme vuosiluokkaa
  - 1-9 seitsemän vuosiluokkaa

Mittari toteutui. Kulttuuripolkua toteutettiin vuoden 2021 aikana yhteensä 597 luokka-asteella.

- Lukiokoulutus:
Nuorten lukiokoulutus: Vähintään 95 % opiskelijoista osallistuu aineenopettajan ja opiskelijoiden yhdessä suunnittelemiin opetussuunnitelman mukaisiin opintokäynteihin. (korkeakoulut, yritykset, työpaikat)
Aikuisten perusopetus ja lukiokoulutus: Vähintään 30 %:ssa lukion kurssija toteutetaan em. opintokäynti.

Mittari ei toteutunut. Nuorten lukiokoulutuksessa opetussuunnitelman mukaisiin opintokäynteihin osallistui 80,7 prosenttia opiskelijoista ja aikuislukiossa 13,8 prosentissa kurseista järjestettiin opintokäynti. Vierailujen toteuttaminen on ollut koronatilanteen takia vaikeaa. Lisäksi lukioissa on haluttu turvata koulunkäyntiä pitkien etäopetusjaksojen jälkeen.

- Ammatillinen koulutus: Työpaikalla tapahtuva oppiminen kasvaa 10 000 päivällä verrattuna vuoteen 2020.

Mittari ei toteutunut. Työpaikalla tapahtuvan oppimisen toteuma oli 313 584 päivää, joka on 90,3 prosenttia mittarin tavoitetasosta. Korona on vaikuttanut merkittävästi paikkojen saatavuuteen, eivätkä opiskelijat päässeet työelämäjaksoille.

- Vapaa sivistystyö: Kurssilaisten määrä kasvaa Koillis- ja Itä-Helsingin alueilla vähintään 5 % verrattuna vuoteen 2020.

Mittari ei toteutunut. Koillis- ja Itä-Helsingin alueilla oli 15 455 kurssilaista, joka on 81,5 prosenttia mittarin tavoitetasosta. Koronarajoitusten takia muun muassa puolitettiin kurssikokoja syyslukukauden alussa.

Määrä- ja taloustavoitteet

Varhaiskasvatuksen asiakasmäärä oli 37 704 lasta eli 833 lasta vähemmän kuin talousarviossa. Perusopetuslain mukaisessa iltapäivätoiminnassa oli yhteensä 8 400 oppilasta, eli 574 oppilasta vähemmän kuin talousarviossa. Koululaisten iltapäivätoimintaan leikkipuistoissa osallistui 2 900 oppilasta, mikä on 400 lasta enemmän kuin talousarviossa. Perusopetuksen oppilasmäärä oli 45 829, mikä alitti talousarvion 396 oppilaalla. Lukiokoulutuksessa oli opiskelijoita 9344, mikä on 39 opiskelijaa enemmän kuin talousarviossa. Ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosimäärä oli 10 043 opiskelijavuotta, mikä ylittää talousarvion 924 opiskelijavuodella. Ylitys koostuu valtion myöntämistä lisäopiskelijavuosista 1 029 sekä perusopetuksen lisäopetuksen kasvaneesta oppilasmäärästä. Vapaan sivistystyön opetus tuntien lukumäärä ylitti talousarvion 13 628 tunnilla, kokonaistuntimäärän ollessa 123 028 tuntia.

Toimialan tuottavuus lasketaan tuottavuusindeksillä tuotos-panoslaskentana. Toimialan tuotos on palveltu asiakasmäärä sekä tuotetut opetustunnit vapaassa sivistystyössä. Toimialan panos on toimintaan käytetyt määrärahat. Tuottavuutta on pyritty parantamaan kehittämällä toimintaa ja tehostamalla tilankäyttöä. Toimialan tuottavuusindeksi oli 97,1 mikä alitti talousarvion 3,1 yksiköllä. Tuottavuuden aleneminen johtui etupäässä valtuuston myöntämästä määrärahojen ylitysoikeudesta ja ulkopuolista hankerahoitusta vastaavista kuluista, jotka eivät sisällyneet talousarvioon sekä talousarviota pienemmästä asiakasmäärästä suhteessa käytettyihin määrärahoihin varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

SUORITETAVOITTEET

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Varhaiskasvatus			
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset 31.12.	38 537	37 704	-833
Suomenkielinen varhaiskasvatus *)	36 169	35 439	-730
Omissa päiväkodeissa	24 670	24 526	-144
Maksusitoumusasiakkaat	483	491	8
Perhepäivähoidossa	484	517	33
Lasten kotihoidontuki, sisältää molemmat kieliryhmät	6 276	6 160	-116
Yksityisenhoidontuki, sisältää molemmat kieliryhmät	3 690	3 339	-351
Kerhoissa	566	406	-160
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus *)	2 368	2 265	-103
Omissa päiväkodeissa	2 090	2 000	-90
Ostopalvelupäiväkodeissa	216	205	-11
Perhepäivähoidossa	62	60	-2
*) Varhaiskasvatuksen luvut on muutettu koko vuoden keskiarvoksi vuodenvaihteen luvun sijaan			
Esiopetusoppilaat (20.9) **)	6 276	6 301	25
Suomenkielinen varhaiskasvatus	5 800	5 803	3
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	476	498	22
**) Sisältyvät omissa päiväkodeissa olevien lasten lukumäärään			
Perusopetuslain mukainen iltapäivätoiminnan oppilaat	8 974	8 400	-574
Kaupungin järjestämässä iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	1 425	790	-635
Avustettavassa iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	7 179	7 173	-6
Kaupungin järjestämässä kehitysvammaisten lasten iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	370	437	67
Koululaisten leikkipuistotoiminta	2 515	2 958	443
Perusopetus	46 225	45 829	-396
Suomenkielinen perusopetus	42 278	41 876	-402
Ruotsinkielinen perusopetus	3 947	3 953	6
Lukiokoulutus	9 305	9 344	39
Suomenkielinen lukiokoulutus	8 022	8 086	64
Lukiokoulutus	7 968	8 036	68
Valmistava opetus	54	50	-4
Ruotsinkielinen lukiokoulutus	1 283	1 258	-25
Ammatillinen koulutus	9 119	10 043	924
Ammatillinen koulutus opiskelijavuosina	7 147	8 435	1 288
Oppisopimuskoulutus	1 800	1 286	-514

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Muu ammatillisen koulutuksen järjestämä koulutus			
Työpajatoiminta, opiskelijamäärä henkilötyövuosina	132	127	-5
Perusopetuksen lisäopetus oppilasmäärä	40	195	155
Vapaa sivistystyö			
Suomenkielinen vapaa sivistystyö			
Opetustunnit	92 800	101 726	8 926
Maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetustunnit	4 500	4 984	484
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet	73 000	83 888	10 888
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö			
Opetustunnit	16 600	21 302	4 702
Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus, opetustunnit	400	2 923	2 523
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet	12 800	10 598	-2 202
Vapaa sivistystyö, opetustunnit	109 400	123 028	13 628
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet	85 800	94 486	8 686
Kotikuntakorvausten perusteena olevat oppilasmäärät			
Helsingin kaupungin järjestämässä esi- ja perusopetuksessa olevat muiden kuntien oppilaat	508	508	0
Muiden koulutuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksessa olevat helsinkiläiset oppilaat	9 586	9 586	0

VAIKUTTAVUUSTAVOITTEET

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus			
Kaikkien palveluiden osallistumisaste yhteensä (suomen- ja ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut, yksityisen hoidon tuki ja kotihoidon tuki)			
Osallistumisaste kaikki palvelut yhteensä (suomen- ja ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut, yksityisen hoidon tuki ja kotihoidon tuki)			
- 0-2-vuotiaat	67 %	65 %	-2 %
- 3-5-vuotiaat	95 %	95 %	0 %
- 5-vuotiaat	96 %	96 %	0 %
- 6-vuotiaat	97 %	96 %	-1 %
- 0-6 -vuotiaat	84 %	82 %	-2 %
Varhaiskasvatuksen osallistumisaste kaikki palvelut yhteensä (suomen- ja ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut ja yksityisen hoidon tuki)			
- 0-2-vuotiaat	35 %	37 %	2 %
- 3-5-vuotiaat	93 %	93 %	0 %
- 5-vuotiaat	95 %	95 %	0 %
- 6-vuotiaat	96 %	96 %	0 %
Osallistumisaste kaupungin suomenkieliset varhaiskasvatuspalvelut (kaupungin päiväkodit, ostosopimuspäiväkodit ja perhepäivähoito)			
- 0-2-vuotiaat	30 %	32 %	2 %
- 3-5-vuotiaat	80 %	83 %	3 %
- 5-vuotiaat	83 %	85 %	2 %
- 6-vuotiaat	86 %	86 %	0 %

Käyttötalouden toteutuminen

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Osallistumisaste kaupungin ruotsinkieliset varhaiskasvatustalvet (kaupungin päiväkodit, ostosopimuspäiväkodit ja perhepäivähoito)			
- 0-2-vuotiaat	42 %	43 %	1 %
- 3-5-vuotiaat	91 %	93 %	2 %
- 5-vuotiaat	92 %	96 %	4 %
- 6-vuotiaat	100 %	108 %	8 %
Osallistumisaste tuettu palvelutuotanto yksityisenhoidontuki			
- 0-2-vuotiaat	5 %	4 %	-1 %
- 3-5-vuotiaat	12 %	10 %	-2 %
- 5-vuotiaat	12 %	10 %	-2 %
- 6-vuotiaat	8 %	8 %	0 %
Osallistumisaste tuettu palvelutuotanto kodinhoidontuki			
- 0-2-vuotiaat	32 %	28 %	-4 %
- 3-5-vuotiaat	2 %	2 %	0 %
- 5-vuotiaat	1 %	1 %	0 %
- 6-vuotiaat	1 %	1 %	0 %
Suomenkielinen perusopetus			
Peruskoulun päättötodistuksen saaneet	99,0 %	99,5 %	0,5 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 1. luokan oppilaat	89,6 %	92,2 %	2,6 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 7. luokan oppilaat	86,2 %	82,1 %	-4,1 %
Ruotsinkielinen perusopetus			
Peruskoulun päättötodistuksen saaneet	100,0 %	100,0 %	0,0 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 1. luokan oppilaat	96,5 %	94,9 %	-1,6 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 7. luokan oppilaat	95,1 %	93,4 %	-1,7 %
Suomenkielinen lukiokoulutus			
Ylioppilaskirjoitusten tulokset (ero valtakunnan keskiarvoon)	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Läpäisyaste	84,0 %	83,2 %	-0,8 %
Keskeyttäminen negatiivinen	1,2 %	1,0 %	-0,2 %
Ruotsinkielinen lukiokoulutus			
Ylioppilaskirjoitusten tulokset (ero valtakunnan keskiarvoon)	0,3 %	0,3 %	0,0 %
Läpäisyaste	95,0 %	93,1 %	-1,9 %
Keskeyttäminen negatiivinen	0,4 %	0,6 %	0,2 %
Ammatillinen koulutus			
Keskeyttämiset, negatiivinen	7,4 %	11,6 %	4,2 %
Järjestämisluvan käyttöaste	100,0 %	97,7 %	-2,3 %

TUOTTAVUUS

	TA 2021	2021	2020	2019
Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kokonaistuottavuus (2019=100)				
Suoriteindeksi	102,9	102,9	99,8	100,0
Kustannusindeksi	102,7	106,0	102,1	100,0
Tuottavuusindeksi	100,2	97,1	97,8	100,0

Tuottavuus on laskettu huomioiden suoritteet ja kustannukset kaupungin itse tuottamissa varhaiskasvatus-, opetus- ja koulutuspalveluissa

HENKILÖSTÖ JA TILANKÄYTÖN TEHO KUUDEN MITTARI

	TA 2021	2021	2020	2019
Henkilöstön käyttö				
Henkilöstön määrä	13 984	14 698	13 690	13 924
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	11 137	13 615	11 072	11 097
Henkilötyövuodet (ostopalvelut)	530	716	567	570
Tilankäytön tehokkuus (htm²/asiakas)				
Päiväkodit	10,05	10,10	10,00	9,91
Peruskoulut	11,42	11,71	11,83	11,89
Lukiot	9,23	9,38	9,13	9,22
Stadin ammattiopisto	13,68	14,44	13,48	13,87

YKSIKÖKUSTANNUKSET

	TA 2021	2021	2020	2019
Varhaiskasvatus, esiopetus ja leikkipuisto sekä iltapäivätoiminta				
Keskimääräiset nettomenot, euroa/lapsi				
Suomenkielinen varhaiskasvatus	10 715	11 042	10 747	10 275
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	12 401	12 747	12 557	12 317
Keskimääräiset nettomenot, euroa/oppilas/opiskelija				
Suomenkielinen esi- ja perusopetus	9 642	9 776	9 502	9 443
Suomenkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus	8 318	8 435	7 902	7 961
Ruotsinkielinen esi- ja perusopetus	10 109	10 560	10 669	10 268
Ruotsinkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus	8 743	8 890	8 526	8 927
Ammatillinen koulutus	12 503	12 512	11 661	11 709
Vapaa sivistystyö nettomenot (euroa/opetustunti)				
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	138	129	121	116
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	176	137	132	124

3 Kaupunkiympäristön toimiala

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	1 058 763	0	1 058 763	1 108 577	49 814	0
Menot	-825 428	-571	-825 999	-840 850	-14 851	-14 509
Toimintakate	233 335	-571	232 764	267 727	34 962	-14 509
Poistot	267 986	0	-267 986	286 137	-18 151	0
Tilikauden tulos	-34 651	-571	-35 222	-18 411	16 811	-14 509

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista.

Toimiala toimii kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa. Kaupunkiympäristön toimiala koostuu neljästä kokonaisuudesta, jotka ovat maankäyttö ja kaupunkirakenne, rakennukset ja yleiset alueet, palvelut ja luvat sekä hallinto- ja tukipalvelut.

Kaupunkiympäristön toimialaan kuuluvat lisäksi erilliset kokonaisuudet, Helsingin pelastuslaitos ja HKL. Toimialalla on kuusi talousarviokohtaa: kaupunkirakenne (3 10 01), rakennukset (3 10 02), asuntotuotanto (3 10 03), HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksuosuudet (3 10 04), Pelastuslaitos (3 10 05) ja tuki HKL-liikelaitokselle (3 10 06).

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala edisti vuoden 2021 aikana asuntorakentamista kaavoittamalla ja luovuttamalla asuntotontteja. Asuntotuotannon mahdollistamiseksi laadittiin asemakaavoja 711 568 kerrosneliötä. Tämä ylitti tavoitteeksi asetetun 700 000 kerrosneliometriä. Asuntokaavoituksesta täydennysrakentamisen osuus oli 55 prosenttia, mikä oli selvästi yli tavoitteeksi asetetun 40 prosentin osuuden. Sen sijaan asuntotonttien luovutusten ja oman aloitetun asuntotuotannon suhteen toimiala jäi tavoitteista. Asuntotontteja luovutettiin yhteensä noin 251 000 k-m², eli noin 65 prosenttia tavoitteesta. Kaupungin oma asuntotuotanto aloitti 913 uuden asunnon rakentamisen, tavoiteltu määrä oli 1500 asuntoa.

Helsinki jatkoi vuonna 2021 raideliikenteeseen perustuvan verkostokaupungin toteuttamista monin tavoin. Kanta-kaupungin raitioteiden verkkoa kehitettiin HSL:n raitioliikenteen linjastosuunnitelmien ja Helsingin raitiotieliikenteen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Tulevaisuuden raideliikenneverkkoon liittyen edistettiin yhteistyössä HKL:n kanssa sekä Länsi-Helsingin raitioteiden että Vihdinbulevardin pikaraitiotien toteutusta. Lisäksi vuoden aikana valmistui Viikki-Malmi-pikaraitiotien yleissuunnitelmaraportti. Investointihankkeista Kruunusillat- ja Kalasatama-Pasila -raitiotie-hankkeet siirtyivät toteutusvaiheeseen. Helsingissä on myös käynnissä Raide-Jokerin rakentaminen.

Kaupunkiympäristön toimiala osallistui koronapandemian vaikutusten hallitsemiseen muun muassa tukemalla kaupungin houkuttelevuutta niin elinkeinoelämälle kuin kaupunkilaisille ja matkailijoille. Esimerkiksi Kasarmitorin kesäterassi ja siihen liittyvät kesäkatukokeilut Kasarmikadulla ja Pohjoisella Makasiinikadulla toteutettiin suunnitelmien mukaisesti.

Katutyömaiden haittojen hallintaa koskeva projekti loppui, ja tuloksena syntyi Aalto-yliopiston tutkimushankeen pohjalta työmaiden Helsinki-malli. Merkittävistä katutyömaista vuoden 2021 aikana valmistui Hämeentien uudistus. Reilut kaksi vuotta kestäneessä perusparannuksessa Hämeentie uudistettiin Siltasaarenkadun ja Helsinginkadun välillä jalankululle, pyöräilylle ja joukkoliikenteelle tarkoitetuksi kaduksi. Raitioliikenne kulkee uusilla kiskoilla, ja vesihuolto ja viemäröinti on uudistettu nykyaikaisiksi.

Hiilineutraali Helsinki -ohjelman toimeenpanoa jatkettiin, ja uuden kaupunkistrategian mukaisesti tavoite aikaistettiin vuoteen 2030. Elinkaariohjaus ja energiasuunnittelu olivat osana kaikkia uudisrakennus- ja perusparannushankkeita. Energiarenessanssi-ohjelma eteni vuoden 2021 aikana suunnitellusti.

Toimitilastrategian mukaisesti asiakaslähtöisesti organisoidun Tilat-palvelun toiminta käynnistyi vuoden 2021 alussa. Sisäisen vuokran mallin uudistamisen ensimmäinen vaihe valmistui syksyllä 2021, ja ylläpitovuokriin tehtävät muutokset otettiin käyttöön vuoden 2022 alusta. Korjausvelan haltuunotto-ohjelman alustava määrittely valmistui, ja tilojen arvottaminen ja salkuttamiskriteerien määrittäminen aloitettiin.

Valmistuneita uudisrakennushankkeita olivat muun muassa Mäkelänrinteen lukion laajennus ja perusparannus, Vuosaaren lukion korvaava uudisrakennus, sekä Myllypuron peruskoulun laajennus. Valmistuneita korjausrakennushankkeita olivat Aleksis Kiven peruskoulun, Etu-Töölön lukion ja Kruununhaan yläasteen koulun perusparannukset.

Uuden kaupunkistrategian valmistelua ja toimeenpanon suunnittelua tehtiin toimialalla uudella tavalla ja hyvin laajasti. Työn tuloksena syntyi laaja tietopaketti siitä, miten toimialan palveluissa nähdään alkanut strategiakausi: mitä tulisi jatkossa tehdä enemmän, vähemmän tai toisella tavalla. Uusi kaupunkistrategia kytkeytyy monin eri tavoin kaupunkiympäristön toimialan tehtäviin, ja toimiala osallistuu tavalla tai toisella lähes kaikkien strategiaan kirjattujen 13 teeman toteuttamiseen.

Uusi strategia ohjaa toimialan työn painopisteiden valinnassa, mutta jo toimialan perustyöllä edistetään käytännössä kaikkia tavoitteita. Myös vuonna 2023 voimaan tulevan uuden AM-ohjelman tavoitteisiin valmistauduttiin kaupunkiympäristön toimialalla muun muassa resurssitarkasteluin ja sopeuttamalla toimialan prosesseja vastaamaan uusia tavoitteita.

Sitovat toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Asuntotuotannon edellytysten turvaaminen ja edistäminen

Tavoite ei toteutunut. Tavoitteella oli kolme mittaria, joista yksi toteutui.

- Kaavoitetaan vähintään 700 000 k-m² pääosin raideliikenteen palvelualueelle, josta täydennysrakentamista vähintään 40 % (280 000 k-m²).

Mittari toteutui. Tarkistetuista asemakaavoista valmistui asuntokerrosalaa 711 568 k-m², josta täydennysrakentamisen osuus oli 55 prosenttia (392 383 k-m²).

- Rakennusoikeutta luovutetaan vähintään 400 000 k-m².

Mittari ei toteutunut. Luovutetun asuinrakennusoikeuden määrä oli 31.12. mennessä 251 000 k-m², mikä vastaa noin 3 600 asuntoa. Luovutuksista noin 80 prosenttia on ollut vuokrauksia. Luovutettavan asuinrakennusoikeuden määrään vaikuttaa koko asuntotuotantoketjun toimivuus. Keskeisiä ketjun osia ovat tontinvarausten ja -luovutusten lisäksi muun muassa kaavoitus, tonttien rakentamiskelpoiseksi saattamiseen liittyvät prosessit sekä kaupungin oma asuntorakennuttaminen. Lisäksi yleisillä taloudellisilla suhdanteilla on merkittävä vaikutus asuntohankkeiden edistymiseen.

- Asuntotuotanto vähintään 1 500 asuntoa.

Mittari ei toteutunut. Uudisasuntoaloituksia kirjattiin 913 asuntoa. Vajauksen taustalla on etenkin erittäin nopeasti tapahtunut rakentamisen kustannusten nousu, joka on nostanut hankkeiden kustannuksia ARA:n hyväksymän tason yläpuolelle. Lisäksi urakoitsijoiden näkemyksen mukaan rakennuspaikkojen vaikeus ja muut kovat vaatimukset heikentävät tarjoushalukkuutta.

Asiakaskokemuksen parantaminen

Tavoite ei toteutunut. Tavoitteella oli kolme mittaria, joista yksikään ei toteutunut.

- Ulkoilmatapahtumien tapahtuma-aluevuokrauksen läpimenoaika (mediaani viisi arkipäivää).

Mittari ei toteutunut. Läpimenoajan mediaani oli 6 arkipäivää. Syynä tähän oli koronan aiheuttama epävarmuus tapahtumien järjestämisessä.

- Asiakaspalautteeseen vastaaminen tavoiteajassa (viisi arkipäivää).

Mittari ei toteutunut. Asiakaspalautteisiin vastattiin keskimäärin 5,68 arkipäivässä. Palautteita tuli vuonna 2021 verkkopalvelun kautta ennätysmäärä, 45 764 kappaletta. Määrä kasvoi jo vilkkaaseen vuoteen 2020 verrattuna 13 prosenttia. Palautteet lisääntyivät erityisesti lumisen alkuvuoden ja lämpimien vuodenaikojen hyvin aktiivisen puisto- ja yleisten alueiden käytön vuoksi.

- Helsingin kaduilla tehtävien töiden järjestelyjen toimivuutta koskevan asiakaskyselyn tulos ylittää arvon 3,3 (asteikolla 1–5).

Mittari ei toteutunut, arvosana oli 2,7. Vastauksia kyselyssä oli 1 000, ja arvosana perustui yhteen kysymykseen. Arvosana on näin ollen herkkä satunnaisvaihtelulle. Lisäksi useat tehdyistä kehittämistoimenpiteistä ovat sellaisia, että niiden vaikutus katutöiden haittojen vähenemiseen ja asukaskokemukseen tulee vasta viiveellä.

Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen

Tavoite ei toteutunut. Tavoitteella oli kolme mittaria, joista yksi toteutui.

- Kaupungin omissa toimitiloissa (uudiskohteet, peruskorjauskohdeet) päälämmitysjärjestelmäksi valitaan lämpöpumputekniikka aina, kun se on teknisesti mahdollista ja kun takaisinmaksuaika on 15 vuotta tai alle.

Mittari ei toteutunut. Kahdessa hankkeessa ei valittu maalämpöjärjestelmää päälämmitysjärjestelmäksi, vaikka se olisi ollut teknisesti mahdollinen ja taloudellisesti kannattava. Hankkeet olivat Kontulan pelastusaseman uudisrakennus ja lasten päiväkotit Pihlajan perusparannus ja käyttötarkoituksen muutos. Kummassakin näistä hankkeista hankesuunnittelu on tehty normaalista toimintatavasta poikkeavalla tavalla ja energia-asiantuntija on otettu mukaan hankkeeseen vasta hankesuunnittelun lopuksi.

- Kaikki vuonna 2021 alkavat kaupungin hallinnoimat uudisrakennushankkeet tulee suunnitella ja myöhemmin toteuttaa siten, että rakennuksen E-luku on vähintään 30 % pienempi kuin kansallinen määräystaso edellyttää (toimitilat ja palvelurakennukset).

Mittari toteutui.

- Kaikki vuonna 2021 alkavat kaupungin hallinnoimat korjausrakennushankkeet tulee suunnitella ja myöhemmin toteuttaa siten, että rakennuksen E-luku pienenee peruskorjauksen myötä vähintään 20 %-yksikköä enemmän kuin kansallinen määräystaso edellyttää (ympäristöministeriön asetus 4/13 7§ E-lukuvaatimus rakennusluokittain).

Mittari ei toteutunut. Yhdessä hankkeessa ei tehty E-lukutarkastelua. Lasten päiväkotit Pihlajan perusparannus ja käyttötarkoituksen muutos: Energia-asiantuntija on pyydetty hankkeeseen mukaan vasta hankesuunnittelun lopussa. Hankesuunnitteluvaiheessa ei ole asetettu E-lukutavoitetta eikä tehty E-lukulaskelmia.

Tilojen ja alueiden monipuolinen ja tehokas käyttö

Tavoite toteutui.

- Tyhjien tilojen osuus enintään 4 %.

Mittari toteutui, toteuma oli 3,16 prosenttia.

3 10 01 KAUPUNKIRAKENNE

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	466 320	0	466 320	503 573	37 253	0
Menot	-198 417	-9	-198 426	-203 184	-4 759	-5 284
Toimintakate	267 904	-9	267 895	300 389	32 494	-5 284
Poistot	105 425	0	-105 425	123 259	-17 834	0
Tilikauden tulos	162 479	-9	162 470	177 130	14 660	-5 284

Käyttötalous

Kaupunkirakenteen tuloarvio (toimintatuotot ja valmistus omaan käyttöön) oli talousarviossa 466,3 miljoonaa euroa. Tulojen toteuma oli yhteensä 503,6 miljoonaa euroa, joka ylitti talousarvion 37,3 miljoonalla eurolla.

Kaupunginhallituksen käyttövaroista siirrettiin kaupunginvaltuuston päätöksellä (5.5.2021) talousarviokohdalle yhdeksäntuhatta euroa palkkaohjelman toteuttamiseen.

Tuloja toteutui budjetoitua enemmän muun muassa tonttien, rakennusten ja osakkeiden myyntien luovutusvoitoista, maankäyttökorvauksista ja maanvuokratoitoista. Lisäksi tuloja kertyi suunniteltua enemmän katutyöluvista, rakennusvalvontamaksuista sekä tapahtuma-aluevuokrista. Tuet ja avustukset ylittivät johtuen osallisuusrahaston käyttöomaisuuden siirrosta toimialalle.

Tuloja kertyi budjetoitua vähemmän muun muassa pysäköinninvalvonnan maksutulojen ja pysäköintivirhemaksujen osalta johtuen koronapandemiasta ja runsaslumisesta talvesta. Valmistus omaan käyttöön toteutui budjetoitua pienempänä.

Maan- ja rakennusten sekä osakkeiden myynneistä kirjattiin kaupunkirakenteen talousarviokohtaan myyntivoittoja yhteensä noin 101,1 miljoonaa euroa. Ulkoisista maanvuokrista kertyi tuloja noin 252,0 miljoonaa euroa budjetin ollessa 246,0 miljoonaa euroa.

Kaupunginvaltuuston 9.12.2020 hyväksymässä vuoden 2021 talousarviossa Kaupunkirakenne talousarviokohdan menot olivat 198,4 miljoonaa euroa. Kaupunginvaltuusto päätti 17.2.2021 myöntää vuonna 2020 käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella 0,3 miljoonan euron ylitysoikeuden talousarviokohtaan asuintalojen hissiavustuksia varten. Menojen toteuma vuoden lopussa oli 203,2 miljoonaa euroa, ylittäen käytettävissä olleet määrärahat noin 4,5 miljoonalla eurolla. Kaupunginvaltuusto myönsi vuoden 2021 toteumaan perustuen menoihin 5,0 miljoonan euron ylitysoikeuden 2.3.2022.

Henkilöstömenot toteutuivat noin 3,9 miljoonaa euroa budjetoitua pienempinä johtuen rekrytointiviiveistä sekä lomarahojen vaihdosta vapaaseen.

Palvelujen ostot ylittivät noin 12,4 miljoonaa euroa. Palvelujen ostoihin kirjattiin tiliryhmään Muut toimintakulut budjetoitu hulevesimaksu (toteutuma 3,4 miljoonaa euroa). Ylitystä aiheutui talvihoidon lisäkustannuksista noin 7,9 miljoonaa euroa. Koronasta johtuvista puistojen puhtaanapidon kustannuksista, kasvillisuuden hoidon ja kunnossapidon lisäkustannuksista sekä leikkialueiden riskitekijöiden poistamisesta aiheutui ylitystä yhteensä 0,9 miljoonaa euroa. Kaupunkitekniikan osalta lisäkustannuksia toteutui 0,9 miljoonaa euroa johtuen muun muassa runsaslumisen talven aiheuttamista korjaustoista sekä materiaalien hintojen noususta. Yleisten alueiden sopimusten indeksiylytykset olivat 0,3 miljoonaa euroa. Katajanokanlaituri 4 rakennuksen purkukustannuksista aiheutui 1,5 miljoonan euron budjetoimaton menokirjaus. Alitusta palvelujen ostoissa toteutui noin 2,5 miljoonaa euroa johtuen muun muassa Energiarenessanssi-ohjelman ja digitointi -projektien viivästymisistä sekä säästöistä virkamatkoissa, koulutusmenoissa ja ostopalveluissa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat sekä avustukset ylittivät budjetin yhteensä noin 0,2 miljoonalla eurolla; säästöä yleiskuluissa, ylitystä ulkovalaistuksen kustannuksissa johtuen muun muassa sähkön hintojen noususta. Hissiavustukset toteutuivat jonkin verran budjetoitua suurempina, Smart & Clean avustus toteutui suunniteltua pienempänä.

Vuokrakuluissa kertyi säästöä noin 0,8 miljoonaa euroa.

Muut kulut alittivat tulosbudjetin noin 3,4 miljoonaa euroa. Muihin kuluihin oli budjetoitu hulevesimaksu (3,6 miljoonaa euroa), mikä kirjattiin tiliryhmään Palvelujen ostot. Muihin kuluihin kirjattiin Kalasataman Verkkosaaren eteläosan liukusortuman vakuutuskorvauksesta johtuva menonoikaisu 0,5 miljoonaa euroa. Ylitystä aiheutui pysäköinninvalvonnan sekä muiden luottotappioiden osalta yhteensä noin 0,7 miljoonaa euroa.

Määrä- ja taloustavoitteet

Ilmoituksia kadulla tehtävistä töistä (= katutyölupia) käsiteltiin vuonna 2021 yhteensä 7 334 kappaletta, joka oli merkittävästi enemmän kuin suoritettavina ollut 6 600 katutyölupaa. Kadulla tehtävät työt siis jatkuivat yhtä vilkkaina kuin vuonna 2020, jolloin katutyölupia käsiteltiin 7 359 kappaletta.

Kaupunkimittaustalouden vuoden 2021 talousarvion toiminnallisena tavoitteena oli, että sen neljän keskeisimmän palvelun toimitusaikojen keskiarvo on enintään 19 päivää. Suoritettaviksi kirjattiin 650 kappaletta rekisteröityjä kiinteistöjä ja rasitteita sekä 650 kappaletta uudisrakennusmittauksia. Sekä kesto- että määrälliset tavoitteet täyttyivät.

Myönnettyissä rakennusluvuissa oli asuntoja noin 7 550 kappaletta (vuonna 2020 vastaavasti 6800) ja valmistuneissa rakennuksissa asuntoja noin 7 100 kappaletta (7280). Aloitettuja asuntoja oli noin 7 200, joten vuonna 2022 on odotettavissa edelleen vilkasta rakentamista.

Elintarvikevalvonnan tarkastustavoite ei toteutunut johtuen maaliskuussa ylimääräisenä tehtävänä tulleesta tartuntatautilain mukaisesta valvonnasta. Elintarviketarkastusten tavoitteena oli vähintään 3000 suunnitelmallista tarkastusta ja toteuma oli 2450. Tartuntatautilain mukaisia tarkastuksia tehtiin elintarviketurvallisuus- ja ympäristöterveysyksiköissä yhteensä 733. Elintarvikehuoneistojen ilmoitusten käsittelyaika toteutui suunnitellusti.

Ympäristöterveysyksikön suunnitelmallisten tarkastusten määrätavoite 800 ylittyi, kun tarkastuksia tehtiin yhteensä 902. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran valtakunnallisesti suosittelemiin tarkastustiheyksiin ei päästy.

Viiden päivän suoritettavien vapautuvien vuokra-asuntojen markkinointiajasta saavutettiin.

Kaupunkiympäristön toimialan yksikkökustannuslaskenta kattaa noin 90 prosenttia toimialan käyttömenoista.

Yksikkökustannuksiin sisältyvät muuttuvat kustannukset sekä suoritelmämäärästä riippumattomat kiinteät kustannukset. Lisäksi yksikkökustannuksiin on laskettu mukaan toimialan hallinto- ja tukipalvelukustannukset. Nämä kustannukset on kohdistettu palveluille ja yksikkökustannuksille vyörytysmenetelmällä. Toimialalla tuottavuutta (2019 - 2021) seurataan yksikkökustannusten kautta talousarviokohdittain, ja edellä mainitulla ajanjaksolla Kaupunkirakenteen tuottavuus parani jonkin verran. Yksikkökustannusten kehitys vaihtelee vuosittain. Esimerkiksi sääilmiöt ja energiakustannusten voimakas nousu vaikuttavat kehitykseen.

Yleisten alueiden, katujen ja puistojen yksikkökustannukset toteutuivat vuonna 2021 budjetoitua korkeampina johtuen runsaslumisen talven lisäkustannuksista sekä koronasta johtuvista ylimääräisistä puhtaanpidon kustannuksista. Yksikkökustannusten ylitys budjettiin nähden johtui myös suoritelmämäärien toteutuessa alle tavoitteen, kuten Kustannukset/ luovutettujen tonttien kerrosala sekä Kustannukset/pysäköinninvalvonnan valvontatapahtumaindeksi, jonka osalta myös kustannukset ylittivät jonkin verran budjetin.

Seuraavat yksikkökustannukset toteutuivat budjetoitua pienempinä johtuen suoritelmämäärien kasvusta ja/tai kustannusten toteutumisesta alle budjetin: Kustannukset/tarkistettujen asemakaavaehdotusten kerrosala (brutto), Kustannukset/rakennusvalvonta-asioiden suoritteet, Kustannukset/kaupunkimittauksen muunnettu suorite.

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suoritetavoitteet			
Vapautuvien vuokra-asuntojen markkinointiaika, keskiarvo enintään päivää	5	5	0
Maanmittaustoimintaan liittyvien keskeisten palvelujen toimitusaika enintään, keskiarvo päivää	19	17	-2
Ulkoiset maanvuokrat, miljoonaa euroa, vähintään	246	252	6
Kaupungin tuella rakennettujen hissien määrä, kpl	40	17	-23
Rekisteröityjä kiinteistöjä ja rasitteita	650	706	56
Uudisrakennusmittauksia	650	993	343
Pysäköinnin valvontatapahtumat	1 600 000	1 086 933	-513 067
Rakennusvalvonnan lupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika, päivää	50	67	17
Ympäristönsuojelussa tehdään suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvia tarkastuksia vähintään	500	162	-338
Elintarviketurvallisuudessa tehdään suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvia tarkastuksia (ml. uusintatarkastukset) vähintään	3 000	2 450	-550
Ympäristöterveydessä tehdään suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvia tarkastuksia vähintään	800	902	102
Tehokkuus/taloudellisuus			
Ulkovalaistuksen energian kulutus, kWh/asukas	62,6	58,1	-4,5
Toiminnan laajuustiedot			
Kaavoitettu kokonaiskerrosala (k-m ² 5 vuoden keskiarvo)	1 400 000	1 440 000	40 000
Suunnitellut baana- ja pyöräliikenteen pääväyläkilometrit, km (kaupunkiympäristölautakunnan hyväksymä katusuunnitelma)	15	10,4	-5
Rakennetut pyöräpysäköintipaikkojen lukumäärä	900	1 000	100
Katutyöluvut	6 600	7 334	734
Pysäköintivirhemaksut ja -huomautukset, kpl	180 000	144 040	-35 960
Ylläpidettävä katuala, ha	2 136	2 155	19
Ylläpidettävät sillat, m ²	334 150	336 984	2 834
Yleiset käymälät, kpl	51	50	-1
Rakennetut puistot, ha	958	942	-16
Rakennusvalvonnan lupapäätökset, kpl	2 800	3 120	320
Myönnettyissä rakennusluvuissa kerrosalaa yhteensä, m ²	680 000	1 007 846	327 846
Myönnettyissä luvissa asuntoja, kpl	5 900	7 555	1 655
Valmistuneet asunnot, kpl	6 500	7 106	606
Resurssit			
Henkilöstön määrä *)	1 170	1 167	-3
Hallinto- ja tukipalvelut	226	230	4
Maankäyttö ja kaupunkirakenne	367	366	-1
Rakennukset ja yleiset alueet, brutto	66	67	1
Palvelut ja luvat	511	504	-7

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö) **)	1 119	1 032	-88
Henkilötyövuodet hallinto- ja tukipalvelut	220	198	-22
Henkilötyövuodet maankäyttö ja kaupunkirakenne	356	333	-23
Henkilötyövuodet rakennukset ja yleiset alueet, brutto	59	63	4
Henkilötyövuodet palvelut ja luvat	484	439	-45
*) Henkilömäärä, jonka pohjalta on laskettu ilmoitettu palkkasumma			
**) Henkilötyövuosi määritellään vähentämällä palvelusuhdepäivistä kaikki poissaolot, paitsi vuosilomat			
Yksikkökustannusten kehitys			
Palvelu euroa/x			
Kustannukset / kaavoitettu kokonaiskerrosala	7,56	7,46	-0,10
Kustannukset / luovutettujen tonttien kerrosala	35,82	43,20	7,38
Katujen ylläpidon kustannukset / m ²	2,99	3,33	0,34
Puistojen ja erityiskohteiden ylläpidon kustannukset / m ²	2,04	2,21	0,17
Kustannukset / rakennusvalvonta-asioiden suoritteet	854,92	827,66	-27,26
Kustannus / kaupunkitautuspalvelut (muunnettu suorite)	193,55	152,95	-40,60
Kustannukset / pysäköinnin valvontatapahtumaindeksi kpl	22,67	26,79	4,12

Tuottavuus (2019 = 100)	TA 2021	2021	2020	2019
Tuottavuus	101,0	103,5	100,5	100,0

Tilankäytön tehokkuus	TA 2021	2021	2020	2019
Tilat, m ²	35 514	31 118	32 346	37 705
Tilojen pinta-alamäärä suhteessa asiakasmäärään	0,99	1,00	0,81	0,96

3 10 02 RAKENNUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	552 800	0	552 800	563 935	11 136	0
Menot	-315 999	0	-315 999	-320 382	-4 383	0
Toimintakate	236 801	0	236 801	243 553	6 753	0
Poistot	160 000	0	-160 000	160 197	-197	0
Tilikauden tulos	76 801	0	76 801	83 356	6 555	0

Käyttötalous

Rakennusten sitova toimintakate oli 236,8 miljoonaa euroa. Toteutunut toimintakate oli 243,6 miljoonaa euroa ylittäen toimintakatetavoitteen 6,8 miljoonalla eurolla.

Talousarvion mukainen tulotavoite (toimintatuotot ja valmistus omaan käyttöön) oli 552,8 miljoonaa euroa. Tulojen toteuma oli yhteensä 563,9 miljoonaa euroa ylittäen talousarvion 11,1 miljoonalla eurolla.

Myyntituotot toteutuivat noin 6,7 miljoonaa euroa budjetoitua suurempina johtuen KYMP-talon rakennuttamispalkki- on arvioitua suuremmasta tuloutuksesta. Maksutuottoja kertyi noin 0,8 miljoonaa euroa budjetoitua enemmän joh-

tuen kasvatuksen ja koulutuksen toimialan käyttäjäpalveluiden volyymin kasvusta. Vuokratuotot ja muut tuotot ylittivät budjetin noin 6,7 miljoonalla eurolla. Sisäiset vuokratuotot toteutuivat 9,4 miljoonaa euroa ja asuntovuokraus 2,7 miljoonaa euroa budjetoitua suurempina. Ulkoiset vuokratuotot alittivat budjetin noin 4,9 miljoonaa euroa ja Tukku-torin osalta budjetti alittui noin 0,5 miljoonalla eurolla. Valmistus omaan käyttöön tulot toteutuivat noin 3,0 miljoonaa euroa budjetoitua alhaisemmalla tasolla.

Menot ylittivät talousarvion mukaiset 316,0 miljoonaa euroa noin 4,4 miljoonalla eurolla.

Henkilöstökustannuksista muodostui säästöä rekrytointiviiveiden vuoksi yhteensä noin 2,0 miljoonaa euroa.

Palveluiden ostot alittivat budjetin noin 1,6 miljoonaa euroa. Säästöä kertyi noin 3,0 miljoonaa euroa muun muassa kuntotutkimuksien, kunnossapitokorjauksien ja kiinteistönhoidon osalta sekä virkamatkoista ja koulutusmenoista. Kattolumien pudotus ja talviurakointi ylittivät budjetin 0,8 miljoonaa euroa. IT-ohjelmistojen (käyttö, ylläpito ja kehittäminen) osalta 0,6 miljoonaa euroa siirtyi tilikarttaudistuksen yhteydessä vuokrasta palveluiden ostoihin.

Aineiden ja tarvikkeiden kulut ylittivät noin 3,2 miljoonalla eurolla. Ylitys johtui erityisesti loppuvuoden kaukolämmön hinnan noususta. Lämpö toteutui 2,6 miljoonaa euroa budjetoitua suurempana, sähkö ylitti budjetin 0,5 miljoonaa euroa ja kalusto 0,4 miljoonaa euroa. Vastaavasti vesi sekä kiinteistönhoidon aineet ja tarvikkeet toteutuivat budjetoitua alhaisempina yhteensä 0,3 miljoonaa euroa.

Vuokratulot ylittivät budjetin noin 4,0 miljoonalla eurolla. Toimitilojen vuokrat ylittivät 5,5 miljoonaa euroa ja asuntojen- ja palvelusuhdeasuntojen vuokrat 0,6 miljoonaa euroa. Hoito- ja rahoitusvastikkeet alittivat budjetin noin 0,9 miljoonaa euroa ja muut vuokratulot 1,2 miljoonaa euroa (osa siirtyi tilikarttaudistuksen yhteydessä palveluiden ostoihin).

Muut kulut ylittivät noin 0,8 miljoonaa euroa (verot ja vahingonkorvaukset).

Määrä- ja taloustavoitteet

Tilakannan yksikkökustannus toteutui jonkin verran budjetoitua pienempänä johtuen suoritemäärän (tiloja vuokrauksessa m²) kasvusta. Tuottavuuden kehityksessä (2019–2021) näkyi vuokratulosten sekä energiakustannusten nousu.

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suoritetaavoitteet			
Tyhjien tilojen osuus tilakannasta enintään, prosenttia	4,0	3,2	-0,8
Uudisrakennukset ja peruskorj., m ²	80 000	69 541	-10 459
Tehokkuus/taloudellisuus			
Kaupungin palvelurakennusten sääkorjattu lämpöenergian kulutus, kWh/brm ² /v	144,3	129,0	-15,3
Toiminnan laajuustiedot			
Tiloja vuokrauksessa, m ²	2 890 000	2 945 000	55 000
Tiloja ylläpidossa, m ²	1 845 000	1 792 000	-53 000
Yksikkökustannusten kehitys			
Tilakannan kustannukset / tiloja vuokrauksessa m ²	163,85	163,21	-0,64
Resurssit			
Henkilöstön määrä *)	370	379	9
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö) **)	358	331	-27

*) Henkilömäärä, jonka pohjalta on laskettu ilmoitettu palkkasumma

***) Henkilötyövuosi määritellään vähentämällä palvelusuhdepäivistä kaikki poissaolot, paitsi vuosilomat

Tuottavuus (2019 = 100)	TA2021	2021	2020	2019
Tuottavuuden toteutuminen	101,0	93,7	100,5	100,0

3 10 03 ASUNTOTUOTANTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	23 143	0	23 143	21 021	-2 122	0
Menot	-16 600	0	-16 600	-14 121	2 479	0
Toimintakate	6 543	0	6 543	6 900	357	0
Poistot	45	0	-45	58	-13	0
Tilikauden tulos	6 498	0	6 498	6 841	343	0

Käyttötalous

Asuntotuotannon sitova toimintakatetavoite oli talousarviossa 6,5 miljoonaa euroa ja toteuma 6,9 miljoonaa euroa, mikä ylitti toimintakatetavoitteen 0,4 miljoonalla eurolla. Toimintakatteen ylitys on esitetty kirjattavaksi asuntotuotantorahastoon.

Asuntotuotannon tulot kertyvät rakennuttamispalkkioista. Vuodelle 2021 oli budjetoitu palkkioita 23,1 miljoonaa euroa, joista toteutui 21,0 miljoonaa euroa.

Käyttömenojen toteuma oli yhteensä noin 14,1 miljoonaa euroa, alittaen talousarvion noin 2,5 miljoonalla eurolla. Henkilöstökulut toteutuivat noin 0,7 miljoonaa euroa pienempinä johtuen rekrytointiviiveistä. Palveluiden ostoista säästyi noin 0,3 miljoonaa euroa lisä- ja muutostöiden osalta. Muut toimintakulut toteutuivat noin 1,5 miljoonaa euroa pienempinä. Uudiskohteiden aloitusten (913/1500) toteutuessa alle suunnitellun, toteutui säästöjä oman käytön arvonlisäverossa sekä rakennusaikaisissa koroissa.

Määrä- ja taloustavoitteet

Asuntotuotannon yksikkökustannus toteutui budjetoitua suurempana johtuen suoritemäärän (rakennutettujen uusien ja peruskorjattujen asuntojen määrä) jäädessä alle suunnitellun. Lisäksi kaupungin omassa asuntotuotannossa tehtävät etupainotteiset resurssipanostukset näkyivät epäedullisesti tuottavuuden kehityksessä (2019–2021).

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suoritetaavoitteet			
ARA-tuotanto: käynnistyspäätöksiä, asuntoja, kpl	750	747	-3
Muu uudistuotanto: käynnistyspäätöksiä, asuntoja, kpl	750	166	-584
Uudistuotanto yhteensä: käynnistyspäätöksiä, asuntoja, kpl	1500	913	-587
Peruskorjaus: käynnistyspäätöksiä, asuntoja, kpl	1200	1058	-142

Tuottavuus (2019 = 100)	TA2021	2021	2020	2019
Hankesuunnitelmat/tuotantotavoite (prosenttia) (saadaan vertailuluku)	100	57	106	96
Asuntoa / keskimääräinen henkilöstömäärä (saadaan vertailuluku)	32	23	30	32
Tuottavuuden toteutuminen	101,0	81,4	100,5	100,0

Yksikkökustannusten kehitys	TA2021	2021	2020	2019
Kustannukset / rakennutettujen uusien ja peruskorjattujen asuntojen määrä	6 645	7 780	8 990	6 127
Resurssit				
Henkilöstön määrä *)	85	85	79	74
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö **)	69	76	69	66

*) Henkilömäärä, jonka pohjalta on laskettu ilmoitettu palkkasumma

**) Henkilötyövuosi määritellään vähentämällä palvelusuhdepäivistä kaikki poissaolot, paitsi vuosilomat

**3 10 04 HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE JA HELSINGIN SEUDUN YMPÄRISTÖPALVELUT
-KUNTAYHTYMIEN MAKSUSUUDET**

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-207 818	0	-207 818	-216 543	-8 725	-8 725
Toimintakate	-207 818	0	-207 818	-216 543	-8 725	-8 725
Tilikauden tulos	-207 818	0	-207 818	-216 543	-8 725	-8 725

Helsingin seudun liikenne (HSL) -kuntayhtymän maksuosuuden toteuma oli 214,4 miljoonaa euroa ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY) -kuntayhtymän maksuosuuden 2,1 miljoonaa euroa.

Talousarviossa 2021 HSL-kuntayhtymän maksuosuuteen varauduttiin 205,7 miljoonalla eurolla. HSL:n hallituksen 27.10.2020 hyväksymän toiminta- ja taloussuunnitelman 2021-2023 mukaan Helsingin kaupungilta laskutettavan kuntaosuuden suuruus oli 214,4 miljoonaa euroa. Ylitys 8,7 miljoonaa euroa oli seurausta koronapandemian aiheuttamasta matkustajamäärien alenemisestä.

HSL:n perussopimuksen mukaan kuntayhtymä rahoittaa toimintakulunsa lipputuloilla, kuntaosuuksilla, valtion avustuksilla ja muilla tuloilla. Kuntayhtymä kattaa jäsenkunniltaan perittävillä maksuosuuksilla kullekin kunnalle kohdistettujen kulujen ja tuottojen erotuksen.

HSY:n perussopimuksen mukaan kuntayhtymä rahoittaa toimintakulunsa vesihuolto- ja jätehuoltotoimintojen maksuilla, kuntaosuuksilla ja muilla tuloilla. Kuntayhtymä perii jäsenkunniltaan maksuosuudet muista kuin vesihuollon tai jätehuollon tehtävistä aiheutuvista kustannuksista.

3 10 05 PELASTUSLAITOS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	16 500	0	16 500	20 048	3 548	0
Menot	-60 799	-562	-61 361	-61 842	-481	-500
Toimintakate	-44 299	-562	-44 861	-41 794	3 067	-500
Poistot	2 516	0	-2 516	2 623	-107	0
Tilikauden tulos	-46 815	-562	-47 377	-44 417	2 960	-500

Pelastuslaitos vastaa pelastustoimesta ja kiireellisestä ensihoitopalvelusta Helsingin alueella. Pelastustoimi jakautuu pelastustoimintaan (noin 61 prosenttia pelastuslaitoksen käyttömenoista) sekä onnettomuuksien ehkäisyyn ja väestönsuojeluun varautumiseen (noin 16 prosenttia). Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirille omakustannushintaan tuotettava kiireellinen ensihoitopalvelu oli noin 23 prosenttia käyttömenoista.

Käyttötalous

Pelastuslaitos ylitti talousarvion mukaiset käyttömenot 0,48 miljoonalla euroa (0,8 prosenttia). Ylitys johtuu muun muassa siitä, että aikaisemmin investointien määrärahoilla tehtyjä hankintoja on toteutettu käyttötalouden määrärahoilla yli 650 000 eurolla tilintarkastuksessa tehtyjen havaintojen perusteella. Lisäksi ylitys sisältää koronasta aiheutuneita lisäkustannuksia yli 300 000 euroa sekä toiminnan kehittämiskustannuksia noin 150 000 euroa, joihin saadaan menoja vastaava tulo kaupungin ulkopuolisen rahoituksen kautta. Budjetoitua suurempien tuottojen johdosta tilikauden tulos oli 3 miljoonaa euroa talousarviota parempi (6,2 prosenttia). Pelastuslaitoksen bruttokäyttömenot ilman poistoja olivat 93,8 euroa per asukas, kasvaen 5,3 prosenttia vuodesta 2020. Pelastustoimen käyttömenot olivat 72,2 euroa ja ensihoitopalvelun 21,6 euroa per asukas. Pelastuslaitoksen ja samalla pelastustoimen toimintakate oli 63,3 euroa ja tilikauden tulos poistot mukaan lukien 67,4 euroa per asukas. Ensihoitopalvelun kokonaiskustannus ensivaste ja poistot mukaan lukien oli 23,1 euroa asukasta kohden ja nettotulos nolla euroa, koska pelastuslaitos tuottaa palvelun omakustannuseräällä.

Sitovat toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Onnettomuuksia ehkäistään lisäämällä kaupunkilaisten ja Helsingissä toimivien tahojen kykyä estää onnettomuuksia ja rajoittaa niiden vaikutuksia.

Tavoite toteutui.

- 8000 turvallisuuspistettä.

Mittari toteutui. Turvallisuuspistekertymä oli 32 prosenttia suunniteltua parempi. Määräaikaisten palotarkastusten tarkastustahti on ollut aikaisempaa parempi, mikä kompensoi vuodelta 2020 pandemian johdosta siirrettyjä tarkastuksia. Toteumaa paransi myös se, että yleisötapahtumien valvonnasta siirrettiin vapautunutta resurssia määräaikaivalvontaan ja henkilöstön vaihtuvuus on ollut edellisvuosia vähäisempää.

Pelastustoiminnan toimintavalmius on riittävä ja tarkoituksen mukainen

Tavoite toteutui.

- I-riskialueella pelastustoiminnan keskimääräinen lähtö- ja ajoaika kohteeseen ensimmäisellä 1 + 3 vahuisella yksiköllä on enintään 6 minuuttia vähintään 50 % tehtävistä.

Mittari toteutui. Pelastustoiminnan toimintavalmius ylitti vähimmäistavoitteen 2 prosenttiyksikköä.

Kiireellinen ensihoito toteutuu tilaajan vaatimusten mukaisesti.

Tavoite ei toteutunut. Tavoitteella oli kaksi mittaria, joista toinen toteutui.

- Ensihoidon keskimääräinen tavoittamisviive on enintään 8 minuuttia vähintään 70 % kiireellisyysluokkien A ja B tehtävissä.

Mittari ei toteutunut. Ensihoidon tavoittamisviive oli enintään 8 minuuttia 58 prosenttia kiireellisyysluokkien A ja B tehtävistä. Korona lisäsi merkittävästi yksiköiden sisäpesuja ja niihin vaadittavaa aikaa, jolloin lähin yksikkö ei ole hälytettävissä kohteeseen. Kauempaa tuleva korvaava yksikkö kasvattaa viiveettä. Lisäksi lumisen talvi heikensi ajoaikoja.

- Maallikoiden havaitsemista kammiovärinäpotilaista selviytyy vähintään 32 %.

Mittari toteutui. Kammiovärinäpotilaiden selviytymisaste oli 64 prosenttia.

Henkilöstön osaaminen kehittyy jatkuvasti

Tavoite toteutui.

- Täydennyskoulutuksen määrä on vähintään sama kuin vuonna 2020

Mittari toteutui.

Henkilöstön työkykyä edistetään jatkuvasti

Tavoite ei toteutunut. Tavoitteella oli kaksi mittaria, joista toinen toteutui.

- Sairauspoissaolot ja VATU-menettelyt toteutuvat

Tavoitteen sairauspoissaoloja koskeva mittari toteutui. Mittarin tavoitearvoksi oli asetettu, että pelastuslaitoksen sairauspoissaolot saavat olla korkeintaan vuoden 2020 tasolla. Vuonna 2021 henkilöstön sairauspoissaolopäivien kokonaismäärä oli pienempi kuin vuonna 2020. Tavoitteen varhaisen tuen (VATU) -menettelyjä koskeva mittari ei toteutunut. Varhaisen tuen keskustelujen toteutumisasastetta ei pystytty todentamaan.

Pelastuslaitoksen toiminta on tuottavaa kaupungin kasvu ja palvelutarpeen muutokset huomioiden

Tavoite ei toteutunut.

- Tulosbudjetti ei ylity.

Mittari ei toteutunut. Talousarviokohdan ylitys johtui muun muassa siitä, että aikaisemmin investointien määrärahoilla tehtyjä hankintoja on toteutettu käyttötalouden määrärahoilla yli 650 000 eurolla tilintarkastuksessa tehtyjen havaintojen perusteella. Lisäksi ylitys sisältää koronasta aiheutuneita lisäkustannuksia yli 300 000 sekä toiminnan kehittämiskustannuksia noin 150 000, joihin saadaan menoja vastaava tulo kaupungin ulkopuolisen rahoituksen kautta.

Määrä- ja taloustavoitteet

Pelastuslaitoksen toiminnan tuottavuutta seurataan käyttömenojen yksikkökustannuksilla, joka jakautuu pelastustoimen (77 prosenttia käyttömenoista) ja ensihoitopalvelun (23 prosenttia) yksikkökustannuksiin. Vuonna 2021 pelastustoimen käyttömenot nousivat 3,8 prosenttia, joka oli suunniteltua vähemmän johtuen henkilöstön saatavuudesta johtuvista haasteista. Ensihoitopalvelun käyttömenot kasvoivat 10,7 prosenttia. Asukasluvun ja peruspalveluiden hintaindeksin muutoksella korjatut yksikkökustannukset olivat vuonna 2021 pelastustoimen osalta 69,6 euroa (64,7 euroa v. 2019) ja ensihoitopalvelun osalta 20,9 euroa (18,1 euroa v. 2019) asukasta kohden. Pelastuslaitoksen inflaatiokorjattu yksikkökustannusindeksi (2019=100) oli 109,2.

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suoritettavatavoitteet			
Turvallisuuspisteet	8 000	10 558	2 558
Ensihoidon tavoittamisviive on enintään 8 minuuttia vähintään 70 prosentissa kiireellisyyoluokkien A ja B tehtävistä.	70	58	-12
I-riskialueella pelastustoiminnan keskimääräinen lähtö- ja ajoaika kohteeseen ensimmäisellä 1+3 vahvuisella yksiköllä on enintään 6 minuuttia vähintään 50 prosentissa tehtävistä.	50	52	2
Maallikoiden havaitsemista kammiovärinäpotilaista selviytyy vähintään 32 prosenttia.	32	64	32
Täydennyskoulutuksen määrä on vähintään sama kuin vuonna 2019	100	100	0
Sairauspoissaolot VATU-menettelyt toteutuvat	100	100	0
Tulosbudjetti ei ylity	100	101	1
Tehokkuus/taloudellisuus			
Kaukolämmön kulutus (2010=100)	86	86	0
Sähkön kulutus (2010=100)	86	86	0
Toiminnan laajuustiedot			
Asukasluku	664 812	658 864	-5 948
Palo- ja pelastustehtävät ilman ensivastetta	8 700	8 581	-119
Ensihoitotehtävät ensivaste mukaan lukien	64 300	63 888	-412

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Resurssit			
Vakanssit vuoden lopussa	772	760	-12
Palkansaajat keskimäärin tilikaudella	734	726	-8
Henkilötyövuodet keskimäärin tilikaudella	689	721	32
Bruttokäyttömenot, 1 000 euroa	60 799	61 842	1 043
Toimintakate (nettomenot), 1 000 euroa	44 299	41 794	-2 505

Tuottavuus	TA 2021	2021	2020	2019
Pelastustoimi	70,7	69,6	68,9	64,7
Ensihoito	19,5	20,9	19,4	18,1
Pelastuslaitoksen deflatoitu kustannusindeksi (2019=100)	109,2	109,2	106,5	100,0

Tilankäytön tehokkuus	TA 2021	2021	2020	2019
Tilojen kokonaispinta-ala htm ²	182 752	189 730	181 124	180 222
Tilojen pinta-alamäärä (htm ²) suhteessa asiakasmäärään	0,3	0,3	0,3	0,3
Vuokrakustannukset, 1 000 euroa/vuosi	7 910	7 762	7 731	7 045
Toimipaikkojen määrä	12	12	10	10

3 10 06 TUKI HKL – LIIKELAITOKSELLE

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-25 795	0	-25 795	-24 777	1 018	0
Toimintakate	-25 795	0	-25 795	-24 777	1 018	0
Tilikauden tulos	-25 795	0	-25 795	-24 777	1 018	0

HKL:lle maksettavalla tuella katetaan ne menot, joita HKL ei pysty laskuttamaan Helsingin seudun liikenne (HSL) -kuntayhtymältä tai muulta taholta. Vuonna 2021 tukea maksettiin 24,8 miljoonaa euroa. Tukea tarvitaan esimerkiksi HKL:n infrainvestointien pääomakulujen kattamiseen, koska HSL maksaa HKL:lle pääomakuluista vain 50 prosenttia. Lisäksi tuella katetaan muuan muassa liityntäpysäköinnin ja kaupunkipyöriin liittyviä menoja.

Helsingin kaupungin liikenneliikelaitos (HKL)

Määrä- ja taloustavoitteet

1 000 euroa	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Tuloskehitys			
Liikevaihto	228 281	220 479	-7 802
Liikeliikenne/alijäämä	35 696	33 418	-2 277
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	0	3 597	3 597
Varsinaisen toiminnan rahavirta	55 415	53 024	-2 391
Investointien rahavirta	-207 693	-220 067	-12 373
Rahoituksen rahavirta	152 232	167 043	14 810
Vaikutus maksuvalmiuteen	-46	0	46
Peruspääoman tuotto (9 prosenttia)	8 442	8 442	0
Infran korkotulo	19 422	18 961	-462
Tuki kaupungilta	-25 795	-24 777	1 018
Netto	2 069	2 625	556
Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys (netto)	-14 210	-14 210	0
Pitkäaikaisen vieraan pääoman korko	2 446	2 160	-286

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suoritetavoitteet			
Paikkakilometrit			
Raitioliikenne, miljoonaa	779	728	-51
Metrolinjat, miljoonaa	3 336	3 257	-79
Yhteensä, miljoonaa	4 115	3 985	-130
Toiminnan laajuustiedot			
Liikevaihto, miljoonaa euroa	228	220	-8
Liikevaihto/henkilö, 1 000 euroa	168	176	8
Liikevaihdon muutos, prosenttia	5,9	3,5	-2,4
Resurssit			
Henkilöstö keskimäärin	1 355	1 251	-104
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	1 320	1 218	-102
Henkilötyövuodet (ostopalvelut)	701	615	-86
Tuottavuus (2019=100)			
Tuottavuus	91	91	0
Tilankäytön tehokkuuden mittari			
Toimistotilojen pinta-ala suhteessa toimistotilojen henkilömäärään, m ² /hlö	26	26	0
Yksikkökustannusten kehitys			
Paikkakilometrikustannus, euroa/paikkakilometri	0,062	0,062	0,000

HKL vastaa pääkaupunkiseudun metron, Helsingin kantakaupungin raitiovaunujen ja Suomenlinnan lautan liikennöinnistä sekä Helsingin kaupunkipyöräpalvelun tuottamisesta. Liikennöinnin lisäksi HKL:n tehtävänä on osana Helsingin kaupunkikonsernia tuottaa kestävästä liikkumisesta palveluja, kuten metro-, raitio- ja lauttaliikenteen sekä kaupunkipyöräilyn palveluja. HKL rakennuttaa, hoitaa, ylläpitää, valvoo, vuokraa ja kehittää joukkoliikenteen infrastruktuuria ja siihen liittyviä tiloja ja toimintoja sekä tarjoaa näihin liittyviä palveluja. HKL tuottaa myös muita kestävästä liikkumisesta tukevia palveluita kuten liityntäpysäköinnin järjestäminen.

Maailmanlaajuinen koronaviruspandemia on kevästä 2020 alkaen vaikuttanut merkittävästi myös HKL:n toimintaan. Matkustajamäärät supistuivat normaalitilanteeseen verrattuna enimmillään yli 70 prosenttia ja vuonna 2021 matkustajamäärät olivat 30-60 prosenttia normaalia alhaisemmat. HKL on sopeuttanut toimintaansa HSL:n päätösten mukaisesti metro- ja raitioliikenteen tarjonnan supistuksiin. HKL on myös toteuttanut lukuisia oman henkilöstön ja matkustajien terveyttä varmistavia toimenpiteitä. Matkustajamäärien väheneminen aiheuttaa merkittävää epävarmuutta myös joukkoliikenteen pitemmän aikavälin kehitysnäkymiin.

HKL:n tilikauden liikevaihto oli 220,5 (2020: 212,9) miljoonaa euroa. Liikevaihto muodostuu HSL:ltä laskutettavista liikennöintikorvauksista 99,7 (2020: 100,6) miljoonaa euroa ja infrakorvauksesta 83,0 (2020: 77,0) miljoonaa euroa sekä kaupungin infratuesta 24,8 (2020: 22,2) miljoonaa euroa ja muista myyntituotoista 13,0 (2020: 13,2) miljoonaa euroa.

Liikennöinnissä suoritteita toteutui raitio- ja metroliikenteessä vuotta 2020 vähemmän HSL:n sopeuttaessa liikenne-tarjontaa. HSL:n infrakorvauksissa on nousua metroinfran korvauksissa; kantametron osalta metroasemien meno-taso on noussut edellisestä vuodesta johtuen kunnossapito- ja sähkömenojen kasvusta sekä länsimetrossa käyttö-vastikkeen kasvusta.

Liiketoiminnan muut tuotot olivat 19,0 (2020: 18,0) miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muissa tuotoissa mainostulot oli-vat 0,6 miljoonaa euroa vuotta 2020 suuremmat. Vaikka mainostulot hieman nousivat vuodesta 2020, koronapande-mia vaikutti edelleen voimakkaasti mainostulojen määrään.

Kulut ennen liikevaihtoa olivat 213,2 (2020: 199,8) miljoonaa euroa eli 5,3 prosenttia edellisvuotta enemmän. Säh-kömenot ja Länsimetro Oy:lle maksettavat vastikkeet kasvoivat. Myös poistot olivat edellisvuotta suuremmat.

Tulos rahoituserien jälkeen eli ylijäämä ennen varausten muutoksia oli 0,8 (2020: 3,6) miljoonaa euroa. Tulosta huo-nonsi erityisesti sähkömenojen huomattava nousu edellisvuodesta. Myös Koskelan varikon säilytyskate katon tuen-ta loppuvuodesta 2021 nosti kustannustasoa ja vaikutti HKL:n tulokseen.

Poistoeron vähennyksen jälkeen HKL:n tulos oli 3,6 (2020: 2,8) miljoonaa euroa. HKL:n yhtiöittämisen takia uusia investointivaroja ei tehty.

HKL:n bruttoinvestoinnit olivat 242,9 (2020: 145,9) miljoonaa euroa. Suurin investointikohde oli Raide-Jokerin infra 88,5 miljoonaa euroa (brutto), Raide-Jokeriin saatiin valtionavustusta 22,8 miljoonaa euroa. Muita suuria investoin-teja olivat Raide-Jokerin vaunut 21,5 miljoonaa euroa, Kruunusillat-hanke 18,0 miljoonaa euroa, Raide-Jokerin varik-ko 13,6 miljoonaa euroa, M300-metrovaunujen (optio-vaunut) maksut 12,0 miljoonaa euroa ja M100-metrovaunujen peruskorjaus 9,9 miljoonaa euroa.

HKL ei nostanut uutta pitkäaikaista lainaa vuonna 2021. Investoinnit rahoitettiin tulorahoituksen lisäksi käyttämällä kaupungin sisäistä limiittitiliä, jonka saldo oli 326,5 miljoonaa euroa 31.12.2021.

Liikennelaitoksen taseen loppusumma oli 1 337,0 miljoonaa euroa 31.12.2021 (31.12.2020: 1 179,0 miljoonaa euroa).

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 22.9.2021 yhtiöittää HKL:n. Vantaa on yhtiön osakas Helsingin kaupungin lisäksi. HKL:n toiminta loppuu nyky muodossaan 31.1.2022. Toiminta jatkuu Pääkaupunkiseudun Kaupunki-liikenne Oy:ssä metron infra- ja liikennöintisopimukseen liittyviä liiketoimintoja lukuun ottamatta.

Helsingin käräjäoikeus antoi marraskuussa 2021 ratkaisunsa metron automatisointisopimusten purkamiseen liittyvi-en taloudellisten vaatimusten osalta. Ratkaisun mukaan Siemens on velvollinen suorittamaan HKL:lle vahingonkorva-usta noin 5 miljoonaa euroa ja palauttamaan HKL:n maksamia kauppahintoja noin 3 miljoonaa euroa. HKL on yhdessä Helsingin kaupunginkanslian kanssa arvioinut, että käräjäoikeuden tuomioon on haettava muutosta hovioikeudelta. Käräjäoikeuden tuomioon ei voida tyytyä, kun otetaan huomioon, että käräjäoikeus on välituomiossaan vuonna 2020 todennut, että HKL:llä on ollut oikeus purkaa riidan kohteena olevia sopimuksia. HKL katsoo kärsineensä enemmän taloudellista vahinkoa kuin mihin käräjäoikeus päätyi.

Sitovat toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Tilikauden tulos vähintään nolla.

Tilikauden tulosta koskeva sitova tavoite toteutui.

- Tulos vähintään nolla

Mittari toteutui, koska tilikauden tulos oli 3,6 miljoonaa euroa.

Raitio- ja metroliikenteen asiakastyytyväisyys pysyy vähintään vuoden 2019 syksyn tasolla

Tavoite ei toteutunut. Toinen kahdesta mittarista jäi toteutumatta.

- Asiakkaiden antama liikennöitsijäarvosana HSL:n tuottamassa kyselytutkimuksessa. Raitioliikenne 4,04 (2019: 4,04)

Mittari ei toteutunut. Raitioliikenteen liikennöitsijäarvosana oli 3,97. Asiakkaiden tyytyväisyys on pysynyt samalla tasolla kuin vuonna 2020. Koronan vuoksi kuljettajien asiakaspalvelutehtävät ovat olleet keskeytettynä lähes koko vuoden. Lisäksi asiakkaiden siisteyden ja hygieenisyyden odotukset ovat nousseet. Näiden vuoksi palvelun ja neuvonnan arvosanat ovat koronaa edeltäviä vuosia alhaisemmalla tasolla.

- Asiakkaiden antama liikennöitsijäarvosana HSL:n tuottamassa kyselytutkimuksessa. Metroliikenne 4,08 (2019: 4,08)

Mittari toteutui. Metroliikenteen liikennöitsijäarvosana oli 4,16 ja ylitti tavoitteen. Asiakkaiden tyytyväisyys on pysynyt vuoden 2020 tasolla.

Liikennöinnin luotettavuus ylittää kolmen edellisen vuoden keskiarvon

Tavoite toteutui molempien mittarien osalta. Tulokseen vaikutti koronan vuoksi supistettu liikennetuotanto, joka on mahdollistanut erinomaisen liikennöinnin luotettavuuden.

- Ajettujen lähtöjen osuus tilatuista lähdoista. Tavoitetaso: raitioliikenne 99,85 prosenttia (2017 – 2019 keskiarvo 99,80 prosenttia)

Raitioliikenteessä ajettiin 99,93 prosenttia tilatuista lähdoista vuonna 2021 eli luotettavuustavoite 99,85 prosenttia toteutui.

- Ajettujen lähtöjen osuus tilatuista lähdoista. Tavoitetaso: metroliikenne 99,85 prosenttia (2017 – 2019 keskiarvo 99,71 prosenttia)

Metroliikenteessä ajettiin 99,90 prosenttia tilatuista lähdoista vuonna 2021 eli luotettavuustavoite 99,85 prosenttia toteutui.

Suoritetavoitteet

Sekä raitio- että metroliikenteen paikkakilometrit toteutuivat talousarviossa arvioitua pienempinä johtuen HSL:n koronapandemian vuoksi tekemistä päätöksistä sopeuttaa liikennetarjontaa.

Tuottavuustavoite

HKL:n tuottavuusmittarin suoritteena käytetään raitio- ja metroliikenteen paikkakilometrejä painotettuna liikennöinti- ja infrakorvauksilla. Panoksena mittarissa käytetään kokonaismenoja ennen liikeylijäämää.

HKL:n tuottavuusindeksi oli 91 vuonna 2021. Vuoden 2021 talousarviossa tavoite oli 91. Tuottavuustavoite toteutui. Paikkakilometrejä toteutui 3 prosenttia talousarviossa arvioitua vähemmän, mutta vastaavasti myös kokonaismenoja toteutui talousarviota vähemmän.

Yksikkökustannukset

Paikkakilometrikustannus toteutui talousarvion mukaisesti 0,062 euroa/paikkakilometri suuruisena.

4 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	35 623	0	35 623	29 566	-6 057	-6 024
Menot	-271 508	-106	-271 614	-269 292	2 323	-1 644
Toimintakate	-235 885	-106	-235 991	-239 726	-3 735	-7 668
Poistot	13 534	0	-13 534	14 167	-633	0
Tilikauden tulos	-249 420	-106	-249 526	-253 893	-4 367	-7 668

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ylläpitää ja parantaa eri-ikäisten helsinkiläisten mahdollisuuksia henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin, sivistymiseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen ja tukee Helsingin elinvoimaisuutta.

Toimiala jakautuu neljään palvelukokonaisuuteen sekä toimialan hallintoon. Palvelukokonaisuudet ovat kulttuuri, liikunta, nuorisotoiminta ja kirjasto. Toimiala toimii kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaisuudessa ja lautakunnalla on kolme jaostoa, jotka ovat kulttuuri- ja kirjastojaosto, liikuntajaosto ja nuorisajaosto.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla on kolme talousarviokohtaa: kulttuuri- ja vapaa-aika (talousarviokohta 4 10 01), kulttuurin laitosavustukset (4 10 02) ja liikunnan laitosavustukset (4 10 03).

4 10 01 KULTTUURI JA VAPAA-AIKA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	35 623	0	35 623	29 566	-6 057	-6 024
Menot	-232 093	-106	-232 199	-229 895	2 305	-1 644
Toimintakate	-196 470	-106	-196 576	-200 329	-3 752	-7 668
Poistot	13 534	0	-13 534	14 167	-633	0
Tilikauden tulos	-210 005	-106	-210 111	-214 496	-4 385	-7 668

Käyttötalous

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä alkuperäisessä talousarviossa (9.12.2020) toimialan tulot olivat 35,6 miljoonaa euroa, menot 232,1 miljoonaa euroa ja toimintakate -196,5 miljoonaa euroa. Kaupunginhallituksen käyttövaroista toimialalle siirrettiin kaupunginvaltuuston päätöksellä (5.5.2021) 0,1 miljoonaa euroa palkkaohjelman toteuttamiseen.

Kaupunginvaltuusto myönsi 16.6.2021 kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle yhteensä 7,7 miljoonan euron alitusoikeuden toimintakatteeseen. Myönnettyä alitusoikeutta on ollut mahdollista käyttää koronasta aiheutuvien määräaikaisten suorien ja välillisten kustannusten kattamiseen ja enintään se määrä, kuin kustannuksia on aidosti vuoden loppuun mennessä toteutunut. 16.6.2021 muutetussa talousarviossa toimialan toimintakate oli -204,2 miljoonaa euroa.

Tilinpäätöksessä 2021 toimialan tulot olivat 29,6 miljoonaa euroa ja menot 229,9 miljoonaa euroa. Talousarviokohdan sitovana tasona on toimintakate, jonka toteuma oli -200,3 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksessä toimintakate toteutui 3,9 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempana.

Toimialan tulot toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti, mutta menot alittivat talousarvion 3,9 miljoonalla eurolla. Menosäästöt ovat syntyneet toiminnan volyymin pienentymisestä ja ne koostuvat pääosin henkilöstömenoista.

Koronapandemian vuoksi toimialan toimipaikat olivat kiinni tai rajoitetusti auki suurimman osan vuodesta. Tästä seurasi toimialan toimintatuottoihin tulonmenetyksiä noin 8,7 miljoonaa euroa. Koronasta johtuvat toiminnan volyymin pienentymisestä seuranneet menosäästöt olivat noin 8,2 miljoonaa euroa. Lisäksi toimialalle syntyi välillisiä lisämenoja noin 4,4 miljoonaa euroa, jotka syntyivät pääasiassa toimialan myöntämistä lisäavustuksista kulttuurin, liikunnan ja nuorisotoimintakentälle koronasta aiheutuneiden haittojen vähentämiseksi. Koronapandemian nettovaikutus toimialan toimintakatteeseen oli noin -4,9 miljoonaa euroa.

Sitovat toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:**Palveluja parannetaan asiakaskokemuksen perusteella.**

Tavoite ei toteutunut.

- Tuotetaan ennen valtuustokauden päättymistä konkreettiset kuvaukset palvelujen tuottamisen strategiasta sekä luodaan yhteiset avustamisen ja palvelutuotannon hankinnan käytännöt. Mittari: jokaisen palvelukokonaisuuden kuvaukset ovat valmiit ennen valtuustokauden loppua ja avustamisen ja hankinnan käytännöt on luotu. Tietolähteenä toimialan seuranta.

Sitovan tavoitteen mittarina oli, että jokaisen palvelukokonaisuuden kuvaukset ovat valmiit ennen valtuustokauden loppua. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti iltakoulussaan 4.5.2021 muuttaa aikataulua niin, että palvelukokonaisuuksien kuvaukset tuli olla valmiina vuoden 2021 aikana.

Vaikka tavoite ei aikataulun osalta toteutunut, päätökset palvelustrategioista tehtiin toimialan lautakunnassa talousarviovuoden aikana marras-joulukuussa.

Koko kaupunki on oppimisen, kulttuuristen kohtaamisten, tekemisen ja kansalaistoiminnan paikka.

Tavoite toteutui, toimenpiteiden toteutumisaste 100 prosenttia.

- Lasten ja nuorten harrastamisen mahdollisuuksia parannetaan ja lisätään kohdennettua viestintää harrastusmahdollisuuksista. Mittari: projektissa määritellyt toimenpiteet on tehty. Tietolähteenä toimialan seuranta. Toimenpiteiden vaikutus näkyy suotuisasti kaupunkiyhteisessä strategiamittarissa ”Lasten ja nuorten osuus, jolla harrastus”.

Harrastamisen Suomen mallia toteutettiin yhdessä muiden toimialojen, järjestöjen ja yksityisten toimijoiden kanssa. Maksuttomat harrastukset perustuivat lasten ja nuorten toiveisiin.

Harrastamisen mallissa keskityttiin Helsingin kaupungin omiin peruskouluihin. Mukana olivat kaikki sekä suomen- että ruotsinkieliset perusopetuksen koulut sekä erityiskoulut. Harrastuksia järjestettiin 147 toimipisteessä kouluajan jälkeen.

Harrastusmahdollisuuksista viestittiin monikanavaisesti lapsille ja nuorille, heidän huoltajilleen ja opettajille. Yhdenvertaisuus huomioitiin viestinnässä ja tuotettiin monikielistä materiaalia koulujen yksilöllisiin tarpeisiin. Kaupungin omien viestintätoimenpiteiden lisäksi harrastuksia järjestävät tahot markkinoivat harrastuksia omilla viestintäkanavissaan.

Helsingissä on houkuttelevaa ja helppoa lähteä liikkeelle.

Tavoite toteutui, toimenpiteiden toteutumisaste 100 prosenttia.

- Vahvistetaan ikäihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä parantamalla mahdollisuuksia liikkumiseen ja liikkeelle lähtöön. Mittari: projektissa määritellyt toimenpiteet on tehty. Tietolähteenä toimialan seuranta. Toimenpiteiden vaikutus näkyy suotuisasti kaupunkiyhteisessä strategiamittarissa ”Liikkumisen ja paikallaanolon osuudet (%) valvellaoloajasta (yli 70-vuotiaat)”.

Ikäihmisten liikkumista tukemaan toteutettiin monikärkinen viestintäkampanja. Palvelutoripilotti toteutettiin yhdessä muiden toimialojen, järjestöjen ja yritysten kanssa.

Vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksien lisäämiseksi selvitettiin toimialan kaveritoiminnan tila ja luotiin toimintamallit kaveritoiminnalle.

Ikääntyneille kohdennettuja etäpalveluja tarjottiin kulttuuri-, liikunta- ja kirjastopalveluissa. Ikääntyneiden liikkumista edistävä yritysrahoitus toteutettiin yhteistyössä kanslian kanssa ja valtionperintörahoja suunnattiin avustushaussa digitaalisten ratkaisujen löytämiseksi iäkkäiden ihmisen kulttuuritoiminnan edistämiseen.

Määrä- ja taloustavoitteet

Koronasulkujen ja -rajoitusten vuoksi toimiala ei saavuttanut kaikkia suoritettavuuksiaan. Fyysisten käyntikertojen tavoite ei toteutunut. Sen sijaan digitaalisten käyntikertojen tavoite ylittyi, koska poikkeustilanteessa toimiala panosti etäpalveluihin ja digitaalisesti toteutettaviin sisältöihin, jotka toimialan palveluiden käyttäjät myös hyvin löysivät. Suoritettavien avustukset asukasta kohden laskettuna ylittyi, koska kaupunginvaltuuston kesäkuun 2021 päätöksellä avustusmäärärahat kasvoivat 3,5 miljoonaa euroa.

Toimiala käyttää tuottavuuden mittaamiseen tuottavuusindeksiä, joka kuvaa asiakasmäärän kehitystä suhteessa kustannusten kehitykseen. Asiakasmääränä on käytetty laskennassa yksikkökustannuksilla painotettuja fyysisiä käyntikertoja toimialan palveluissa ja kustannuksina perusvuoteen deflatoituja avustuskorjattuja nettomenoja. Perusvuotena tässä vertailussa on 2019. Koronapandemian vuoksi fyysiset käyntikerrat ovat merkittävästi pudonneet, mikä on pudottanut toimialan tuottavuusindeksiä. Jatkossa toimialan tuottavuutta mitataan tuottavuusindeksillä, jossa verrataan digitaalisten ja fyysisten käyntikertojen kasvua inflaation vaikutuksesta eliminoituun nettomenojen kasvuun.

	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Suoritettavat			
Fyysiset käyntikerrat	21 136 000	14 291 456	-6 844 544
Digitaaliset käyntikerrat *)	15 744 000	17 971 748	2 227 748
Kirjasto			
Fyysiset käyntikerrat	8 200 000	4 387 631	-3 812 369
Digitaaliset käyntikerrat	12 000 000	13 632 949	1 632 949
Kulttuuri			
Fyysiset käyntikerrat	1 730 000	619 717	-1 110 283
Digitaaliset käyntikerrat	3 700 000	4 275 949	575 949
Liikunta			
Fyysiset käyntikerrat	10 000 000	8 615 338	-1 384 662
Digitaaliset käyntikerrat	0	0	0
Nuoriso			
Fyysiset käyntikerrat	1 206 000	668 770	-537 230
Digitaaliset käyntikerrat	44 000	62 850	18 850
Avustukset euroa / asukas	52,70	59,60	6,90
Kulttuuri	25,60	29,00	3,40
Liikunta	12,58	14,20	1,62
Nuoriso (7-28 vuotias nuori)	14,52	16,40	1,88
* Digitaalisen käyntikerran määritelmä ja laskentatapa tarkennetaan vuoden 2021 aikana seuraavaa talousarviokautta varten			
Resurssit			
Henkilöstön määrä	1 822	1 822	0
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	1 803	1 803	0
Henkilötyövuodet (ostopalvelut)	14	35	21

Tuottavuusmittari	TA 2021	2021	2020	2019
Tuottavuusindeksi (2019=100)	98,3	61,0	99,0	100,0

Tilankäytön tehokkuuden mittari	TA 2021	2021	2020	2019
Tilojen kokonaispinta-ala htm ²	334 974	336 064	327 525	304 914
Tilojen pinta-alamäärä (htm ²) suhteessa asiakasmäärään	0,016	0,024	0,016	0,014

Yksikkökustannukset euroa / asukas (sis. järjestö ja laitosavustukset)	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Palvelukokonaisuus			
Liikuntapalvelut	116,9	128,1	11,2
Nuorisopalvelut	48,2	47,6	-0,6
Kirjastopalvelut	63,5	63,0	-0,5
Kulttuuripalvelut	122,8	125,1	2,3
Toimiala yhteensä	351,4	363,8	12,4

Yksikkökustannukset euroa / asukas (ilman avustuksia)	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Palvelukokonaisuus			
Liikuntapalvelut	83,6	88,8	5,2
Nuorisopalvelut	44,2	43,1	-1,1
Kirjastopalvelut	63,5	63,0	-0,5
Kaupunginmuseo	11,8	12,3	0,5
Orkesteri	19,1	18,9	-0,2
Taidemuseo	13,0	11,9	-1,1
Kulttuurikeskukset ja kulttuurin edistäminen	18,9	18,2	-0,7
Toimiala yhteensä	254,1	256,2	2,1

4 10 02 KULTTUURIN LAITOSAVUSTUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-22 902	0	-22 902	-22 902	0	0
Toimintakate	-22 902	0	-22 902	-22 902	0	0
Tilikauden tulos	-22 902	0	-22 902	-22 902	0	0

Kulttuurin laitosavustuksilla tuetaan kulttuuria edistäviä toimijoita Helsingissä. Tukimuotoina ovat laina-, toiminta- ja vuokra-avustus. Menot toteutuivat talousarviossa suunnitellusti. Vuonna 2021 avustuksia myönnettiin yhteensä 22,9 miljoonaa euroa jakautuen seuraavalla tavalla: Helsingin teatterisäätiö sr (13,7 miljoonaa euroa), Suomen Kansallisopperan säätiö sr (3,7 miljoonaa euroa), Korkeasaaren eläintarhan säätiö sr (4,6 miljoonaa euroa), Uuden musiikin orkesteri (0,8 miljoonaa euroa) ja Suomen urheilumuseosäätiö (0,1 miljoonaa euroa).

4 10 03 LIIKUNNAN LAITOSAVUSTUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-16 513	0	-16 513	-16 495	18	0
Toimintakate	-16 513	0	-16 513	-16 495	18	0
Tilikauden tulos	-16 513	0	-16 513	-16 495	18	0

Liikunnan laitosavustuksilla tuetaan liikuntaa edistäviä toimijoita Helsingissä. Tukimuotoina ovat rahoitus-, toiminta- ja vuokra-avustus. Menot toteutuivat talousarviossa suunnitellusti. Vuonna 2021 avustuksia myönnettiin yhteensä 16,5 miljoonaa euroa jakautuen seuraavasti: Stadion-säätiö (7,5 miljoonaa euroa), Urheiluhallit Oy (4,0 miljoonaa euroa), Vuosaaren urheilutalo (2,3 miljoonaa euroa), Jääkenttäsäätiö (1,3 miljoonaa euroa), Mäkelänrinteen uintikeskus (0,6 miljoonaa euroa), Helsinki Stadion Oy (0,3 miljoonaa euroa), Urhea-säätiö (0,15 miljoonaa euroa), muut toimijat (0,2 miljoonaa euroa).

5 Sosiaali- ja terveystoimiala

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	176 300	0	176 300	347 256	170 955	0
Menot	-2 295 557	-2 745	-2 298 302	-2 515 850	-217 548	-233 167
Toimintakate	-2 119 256	-2 745	-2 122 001	-2 168 594	-46 593	-233 167
Poistot	13 000	0	-13 000	10 983	2 017	0
Tilikauden tulos	-2 132 256	-2 745	-2 135 001	-2 179 578	-44 576	-233 167

Sosiaali- ja terveystoimiala huolehtii kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta sekä luo sosiaali- ja terveyspalvelujen keinoin edellytyksiä terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiselle ja edistämiseksi, omatoimisuudelle ja yhteisvastuullisuudelle sekä ehkäisee ja vähentää sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia ja niiden haittavaikutuksia.

Sosiaali- ja terveystoimiala jakautuu neljään palvelukokonaisuuteen: perhe- ja sosiaalipalvelut, terveys- ja päihdepalvelut, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut sekä hallinto. Toimiala toimii sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisuudessa ja lautakunnalla on yksi jaosto.

Toimialalla on viisi talousarviokohtaa: sosiaali- ja terveyspalvelut (5 10 01), toimeentulotuki (5 10 02), vastaanottokeskukset ja valtion korvaamat maahanmuuttopalvelut (5 10 03), Apotti (5 10 04) sekä Helsingin Uudenmaan sairaanhoitopiiri (5 10 05).

5 10 01 SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	158 800	0	158 800	330 236	171 436	0
Menot	-1 531 094	-2 745	-1 533 839	-1 756 650	-222 811	-225 000
Toimintakate	-1 372 294	-2 745	-1 375 039	-1 426 414	-51 375	-225 000
Poistot	12 998	0	-12 998	10 982	2 017	0
Tilikauden tulos	-1 385 292	-2 745	-1 388 037	-1 437 396	-49 359	-225 000

Käyttötalous

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä (9.12.2020) talousarviossa sosiaali- ja terveyspalvelujen talousarviokohdan tulot olivat 158,8 miljoonaa euroa ja menot 1 531,1 miljoonaa euroa. Kaupunginhallituksen käyttövaroista siirrettiin kaupunginvaltuuston päätöksellä (5.5.2021) talousarviokohdalle 2,75 miljoonaa euroa palkkaohjelman toteuttamiseen. Kaupunginvaltuusto myönsi sosiaali- ja terveyspalvelujen talousarviokohdalle 16.6.2021 koronapandemian vuoksi 146,0 miljoonan euron lisäyksen tuloihin ja vastaavan ylitysoikeuden menoihin. Talousarviokohdan sitova taso on menot. Kaupunginvaltuusto myönsi vuoden 2021 toteumaan perustuen 79,0 miljoonan euron ylitysoikeuden menoihin 2.3.2022.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen muutetun talousarvion mukaiset tulot olivat 304,8 miljoonaa euroa. Toteutuneet tulot olivat 330,2 miljoonaa euroa, joten tuloylitys oli 25,4 miljoonaa euroa. Tuloylityksen taustalla olivat valtionavustukset koronapandemian välittömiin ja rajaterveysturvallisuuden kustannuksiin (166 miljoonaa euroa) sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisen hankkeisiin (8,5 miljoonaa euroa). Ilman valtionavustuksia sosiaali- ja terveyspalvelujen tulot olisivat alittaneet talousarvion 3,1 miljoonalla eurolla.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen menomääräraha muutetussa talousarviossa oli 1 679,8 miljoonaa euroa. Talousarviokohdan menototeuma oli 1 756,7 miljoonaa euroa, joten talousarviolylytys oli 76,9 miljoonaa euroa. Menoylitys aiheutui koronapandemian välittömistä kustannuksista (198,9 miljoonaa euroa), tuloina saaduista hankemenoista (8,5 miljoonaa euroa) sekä lastensuojelun ja vammaistyön asiakaspalveluostoista ja Apotin käyttöönoton sijaiskustannuksista. Koronapandemian menolisäys oli 198,9 miljoonaa euroa ja menosäästö 5,2 miljoonaa euroa, joten koronapandemian nettovaikutus oli 193,7 miljoonaa euroa. Ilman koronapandemian kustannuksia ja teknisiä ylityksiä sosiaali- ja terveyspalvelujen menoylitys olisi ollut 20,7 miljoonaa euroa.

Koronapandemian lisäkustannukset olivat kokonaisuudessaan 198,9 miljoonaa euroa. Suurimmat lisäkustannukset tulivat testauksesta (90,2 miljoonaa euroa), henkilöstömenoista (35,4 miljoonaa euroa), muiden palvelujen ostoista (27,0 miljoonaa euroa) sekä suojatarvikke- ja materiaalihankinnoista (21,2 miljoonaa euroa). Koronapandemian menosäästöt olivat 5,2 miljoonaa euroa.

Sitovat toiminnan tavoitteet toteutuivat seuraavasti:**Edistämme helsinkiläisten hyvinvointia ja terveyttä ja ehkäisemme syrjäytymistä.**

Tavoite ei toteutunut. Tavoitteella oli neljä mittaria, joista yksi ei toteutunut.

- Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä HUS:n kanssa yhdessä konseptoituun lapsen ja nuoren mielenterveysongelmien ilmiöpohjaiseen palveluketjuun suunniteltu portaittainen toimeenpanosuunnitelma etenee suunnitellusti.

Mittari toteutui. Työ etenee kaikkien kuuden toimenpiteen osalta suunnitellusti.

- Lähisuhdeväkivalta lapsiperheissä -palveluketjun toimeenpano etenee suunnitellusti.

Mittari toteutui. Kehittämistoimenpiteet ovat edenneet tavoitteen mukaisesti.

- Psykiatrisessa avohoidossa olevien potilaiden sairaalapäivien määrä on tasolla 2,20 hoitopäivää/avohoitopotilas. Tavoite saavutetaan avohoidon laadullisella kehittämisellä ja sen eri muotoja vahvistamalla.

Mittari toteutui. Sairaalapäivien määrä avohoidossa olevien potilaiden osalta oli 1,96.

- Kotihoidossa on kattavasti käytössä liikkumissopimus (vähintään 70 prosentille säännöllisen kotihoidon asiakkaista on tehty liikkumissopimus).

Mittari ei toteutunut. Toteuma oli 69,5 prosenttia. Koronapandemian ja asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotin käyttöönoton vuoksi henkilökunnalla ei ollut riittävästi resursseja etähoidon tiedottamiseen ja opettamiseen säännöllisen kotihoidon asiakkaille.

Parannamme asiakaskokemusta ja asiakastyytyvyyttä.

Tavoite ei toteutunut.

- Asiakaskokemus paranee terveysasemilla ja psykiatria- ja päihdepalvelussa vuoteen 2020 verrattuna.

Mittari ei toteutunut. Asiakaspalautelaitteet otettiin pois käytöstä koronapandemian vuoksi 16.3.2020. Asiakaspalautelaitteita on otettu käyttöön vaiheittain 1.8.2021 jälkeen. Kaikissa toimipisteissä asiakaspalautelaitteita ei ole otettu käyttöön ja osassa vastaajamäärä on jäänyt vähäiseksi, joten tieto ei ole vertailukelpoista ja luotettavaa kokovuotuisena.

Palvelumme ovat lähellä kaupunkilaisia ja helposti saavutettavissa.

Tavoite ei toteutunut. Tavoitteella oli neljä mittaria, joista yksi toteutui.

- Vuonna 2020 alkanut henkilökohtaisen avun projekti jatkuu ja saatetaan palvelusuunnitelmien päivitys loppuun niin, että kaikkien niiden asiakkaiden, joiden henkilökohtaisen avun määrä on 20 h/vrk tai enemmän palvelusuunnitelmat on päivitetty 2020–2021 aikana.

Mittari toteutui. Toteuma 100 prosenttia.

- Terveysaseman hoitotakuun toteutuminen (ensikontaktissa toteutunut hoito, kiireellisen hoidon toteutuminen samana tai seuraavana arkipäivänä, kiireettömän hoidon toteutuminen 10 vuorokauden aikana)

Mittari ei toteutunut. Ensikontaktissa toteutunut hoitotavoite 75 prosenttia, luotettavaa toteumaa huhtikuun jälkeen ei ole saatavissa Apotin työnkulun ja merkitsemistapojen muutoksien vuoksi. Mittarin toteuma 1.1.-23.4.2021 oli 83 prosenttia. Kiireellisen hoidon toteutuminen tavoite 80 prosenttia toteutui. Ajanjaksolla 1.1.-23.4.2021 toteuma 100 prosenttia sekä lääkäreillä että hoitajilla, loppuvuonna toteuma hoitajilla 89 prosenttia ja lääkäreillä 97 prosenttia. Kiireettömän hoidon toteutuminen 10 vuorokauden aikana tavoite 70 prosenttia ei toteutunut. Ajanjaksolla 1.1.-23.4.2021 toteuma hoitajilla 99 prosenttia ja lääkäreillä 84 prosenttia, loppuvuonna toteuma hoitajilla 78 prosenttia ja lääkäreillä 52 prosenttia.

- Suun terveydenhuollossa välitön yhteydensaanti toteutuu (mittari 1: kiireettömän hoidon takaisinsoittolinja on käytössä koko virka-ajan, mittari 2: kiireettömän hoidon takaisinsoittoon vastataan samana päivänä)

Mittari ei toteutunut. Kiireettömän hoidon takaisinsoittolinja on käytössä koko virka-ajan ei toteutunut. Takaisinsoittolinja jouduttiin viimeksi katkaisemaan 21.5.2021. Suun terveydenhuollossa välitön yhteydensaanti toteutuu, kiireettömän hoidon takaisin soittoon vastataan samana päivänä, tavoite 90 prosenttia ei toteutunut. Syksyllä takaisinsoiton puheluruuhkaa purettiin ja takaisinsoiton hoitojonoa ei ole ollut 22.9.2021 jälkeen. 22.9.-31.12.2021 90 prosenttia vastaustavoitetta ei saavutettu viitenä päivänä.

- 20 prosenttia säännöllisen kotihoidon asiakkaista on kuvallisen etähoidon asiakkaita

Mittari ei toteutunut, toteuma 14,5 prosenttia. Koronapandemian sekä asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotin käyttöönoton vuoksi henkilökunnalla ei ollut riittävästi resursseja etähoidosta tiedottamiseen ja sen opettamiseen säännöllisen kotihoidon asiakkaille. Sijaisia ei ole myöskään saatu rekrytoitua tarvetta vastaavaa määrää. Koronapandemia on aiheuttanut laitepulaa eikä asiakkaille tarjottavia etälaitteita (tietokonetabletteja) ole saatu suunnitellussa aikataulussa.

Toimintamme on taloudellisesti kestävä ja tuottavaa.

Tavoite toteutui.

- Ympäri vuorokautisessa hoidossa laitoshoidon osuus vähenee edelliseen vuoteen verrattuna (laitoshoidossa olevien osuus kaikista ympärivuorokautisen hoidon asiakkaista)

Mittari toteutui. Vuoden 2021 lopussa ympärivuorokautisen laitoshoidon osuus oli 20,15 prosenttia, edellisen vuoden lopussa (2020) osuus oli 22,07 prosenttia.

- Sähköinen asiointi kasvaa vuoteen 2020 verrattuna

Mittari toteutui. Sähköinen asiointi kasvoi 28,1 prosenttia vuoteen 2020 verrattuna.

Määrä- ja taloustavoitteet

Vuoden 2021 määrällisten tavoitteiden toteutumiseen vaikutti monessa palvelussa koronapandemia ja asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotin käyttöönotto.

Koronapandemian vuoksi osa toiminnoista oli suljettuna tai supistettuina ja henkilöstöä siirrettiin muun muassa epidemiologiseen toimintaan sekä erillisiin koronayksiköihin ja toimintoihin. Koronapandemian vuoksi terveysasemien ja suun terveydenhuollon kiireetöntä hoitoa on jouduttu ajoittain supistamaan ja henkilöstöresursseja on osin siirretty testaukseen, jäljitykseen ja rokottamiseen. Koronapandemia on heikentänyt edelleen lääkärin kiireettömälle vastaanotolle sekä suun terveydenhuoltoon pääsyä sekä kasvattanut erikoissairaanhoidon hoitojonoja. Koronapandemian aiheuttama hoito- ja palveluvelka kohdistuu sekä kaupungin tuottamiin sosiaali- ja terveyspalveluihin että Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin tuottamiin erikoissairaanhoidon palveluihin. Alkusyksystä 2021 kysynnässä näkyi selkeä nousu pandemian aiheuttaman palveluvelan takia. Vaikka lääkäriyövoimaa oli vakansseihin nähdä varsin hyvin, osa siitä suuntautui jatkuvasti koronapandemian hallintaan ja koronapotilaiden hoitamiseen, kun

samaan aikaan kiireettömän hoidon kysyntä on arvioiden mukaan ollut tavanomaista suurempaa. Rajoitustoimenpiteiden vaikutukset ovat kohdistuneet erityisesti lapsiin ja nuoriin sekä ikääntyneisiin.

Asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotti otettiin käyttöön kolmessa vaiheessa vuoden 2021 aikana. Apotin tuotepäätely poikkeaa sekä kansallisesta että toimialalla käytössä olleesta tuotepäätelmästä ja luokittelusta. Apotin tuomien uusien käsitteiden, koodistojen ja työnkulun toimintamallien muokkaaminen vastaamaan kansallisia käsitteitä ja Helsingin sosiaali- ja terveystoimen aikaisempaa tuotepäätelyä vaatii määrittelytyötä Helsingin sosiaali- ja terveystoimessa ennen kuin tietojen laatu ja vertailukelpoisuus edellisiin vuosiin voidaan varmistaa. Apotin raportointiominaisuuksien kehitystyö jatkuu vuoden 2022 aikana.

Suoritetaivoitteet (1000 kpl)	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Lastensuojelu, avohuolto, lapset	3 300	2 548	-752
Lastensuojelu, laitoshuolto, hoitovrk	217 000	214 936	-2 064
Omaishoidontuki, asiakkaat, vammaistyö	1 900	1 946	46
Henkilökohtainen apu, asiakkaat	2 850	2 739	-111
SHL:n mukaista erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä (<18 vuotiaat)	1 800	1 992	192
SHL palvelutarpeen arviointien määrä perhe- ja sosiaalipalveluissa (lapset lkm)	9 800	8 003	-1 797
SHL palvelutarpeen arviointien määrä perhe- ja sosiaalipalveluissa (aikuiset lkm)	6 000	5 157	-843
Terveysasemien lääkärin vastaanotto, käynti	430 000	256 177	-173 823
Terveysasemien lääkärin vastaanotto, muu asiointi	270 000	260 823	-9 177
Terveysaseman hoitajan vastaanotto, käynti	400 000	1 274 049	874 049
Terveysaseman hoitajan vastaanotto, muu asiointi (***)	530 000	1 186 675	656 675
Hammashuolto, käynti	402 000	348 866	-53 134
Hammashuolto, muu asiointi	26 600	2 927	-23 673
Psykiatrian avohoitokäynti	175 000	288 284	113 284
Psykiatrian avohoito, muu asiointi	70 000	68 527	-1 473
Psykiatrian vuodeosastohoito-päivät	64 000	59 729	-4 271
Polikliininen päihdehuolto, as.käynnit vuoden aikana	52 000	40 449	-11 551
Päihdehuollon laitoshuolto (oma ja osto), hoitovuorokaudet yht.	21 000	22 602	1 602
Mielenterveysasiakkaiden asumispalvelut (oma ja osto), vrk ****)	760 000	..	
Asunnottomien asumispalvelut (oma ja osto), vrk ****)	530 000	..	
Somaattinen sairaanhoito, päättyneet hoitajaksot	13 400	10 671	-2 729
lääkkäiden pitkäaikainen ympärivuorokautinen hoito (palveluasuminen ja laitosasuminen)	1 450 000	1 432 519	-17 481
Kotiin vietävät palvelut (ent. kotihoito), käynti *)	3 250 000	3 785 422	535 422
Kotiin vietävät palvelut (ent. kotihoito) hoitoasiointi **)	435 000	428 855	-6 145

* Sisältää kotihoidon oman toiminnan, kuntouttavan arviointiyksikön ja kotihoidon lääkäripalvelujen käyntisuoritteet sekä osto- ja palvelusetelituotannon

** Sisältää kotihoidon oman tuotannon, kuntouttavan arviointiyksikön ja kotihoidon lääkäripalvelujen puhelut ja sähköisen asiointin sekä kuvallisen etähoidon suoritteet

*** Terveysaseman hoitajan vastaanotto, muu asiointi muutettu, lisätty päivystysapu

**** Kaikkia tilinpäätökseen ja muuhun vuosiraportointiin tarvittavia tietoja ei vuodelta 2021 ole pystytty toimittamaan Apotti-järjestelmän raportoinnin määrittelyjen osittaisesta keskeneräisyydestä johtuen. Apotin raportointiominaisuuksien kehitystyö jatkuu vuoden 2022 aikana.

Käyttötalouden toteutuminen

Tuottavuus (2019 = 100)	TA 2021	2021	2020	2019
Tuottavuus	97,9	82,3	96,7	100,0

Tilankäytön tehokkuuden mittari	TA 2021	2021	2020	2019
Tilojen kokonaispinta-ala (htm ²)	470 411	482 224	483 770	480 529
Tilojen pinta-alamäärä (htm ²) suhteessa asiakasmäärään	0,92	0,95	0,96	0,98
Hallintokunnan oma mittari				
Tilat m ² /vakanssi	33,9	34,7	34,8	34,6

Yksikkökustannukset	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Lastensuojelun kokonaiskustannukset/asiakas (sis. lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain mukaiset asiakkaat)	12 002	12 611	609
Vammaistyön kokonaiskustannukset/asiakas ****)	13 805	..	
Terveysasemien kokonaiskustannukset/suorite	81	56	-25
Psykiatria- ja päihdepalvelujen kokonaiskustannukset/asiakas	3 784	4 567	783
Suun terveydenhuollon kokonaiskustannukset/ asiakas	355	498	143
Kotihoidon kokonaiskustannukset/suorite (oma toiminta ja etäkäynti)	39	36	-3

**** Kaikkia tilinpäätökseen ja muuhun vuosiraportointiin tarvittavia tietoja ei vuodelta 2021 ole pystytty toimittamaan Apotti-järjestelmän raportoinnin määrittelyjen osittaisesta keskeneräisyydestä johtuen. Apotin raportointiominaisuuksien kehitystyö jatkuu vuoden 2022 aikana.

Henkilöstön käyttö	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
TOIMIALAN HALLINTO			
Henkilöstömäärä	785	1 029	244
Henkilötyövuodet	690	868	178
PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT			
Henkilöstömäärä	3 800	3 842	42
Henkilötyövuodet	3 123	3 284	161
TERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUT			
Henkilöstömäärä	3 750	4 086	336
Henkilötyövuodet	2 954	3 332	378
SAIRAALA-, KUNTO- JA HOIVAPALVELUT			
Henkilöstömäärä	6 460	6 170	-290
Henkilötyövuodet	5 315	5 305	-10
Henkilöstömäärä yht.	14 795	15 127	332
Henkilötyövuodet yht.	12 082	12 790	708

5 10 02 TOIMEENTULOTUKI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	2 600	0	2 600	1 281	-1 319	0
Menot	-15 000	0	-15 000	-11 577	3 423	0
Toimintakate	-12 400	0	-12 400	-10 296	2 103	0
Tilikauden tulos	-12 400	0	-12 400	-10 296	2 103	0

Toimeentulotuen tulot olivat talousarviossa 2,6 miljoonaa euroa. Tulototeuma oli 1,3 miljoonaa euroa, joten tulot alittivat talousarvion 1,3 miljoonalla eurolla.

Toimeentulotuen sitova taso on menot. Toimeentulotuen menomäärärahat talousarviossa olivat 15,0 miljoonaa euroa. Talousarviokohdan menototeuma oli 11,6 miljoonaa euroa, 3,4 miljoonaa euroa alle menomäärärahojen. Koronapandemian vuoksi arvioitiin, että toimeentulotuen asiakasmäärät ja kustannukset kasvaisivat, mutta tämä arvio ei toteutunut.

5 10 03 VASTAANOTTOKEKUKSET JA VALTION KORVAAMAT MAAHANMUUTTOPALVELUT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	14 400	0	14 400	15 141	741	0
Menot	-13 000	0	-13 000	-12 919	81	0
Toimintakate	1 400	0	1 400	2 221	821	0
Poistot	2	0	-2	2	0	0
Tilikauden tulos	1 398	0	1 398	2 219	821	0

Vastaanottokekkukset ja valtion korvaamat maahanmuuttopalvelut talousarviokohdan sitova taso on toimintakate.

Talousarviokohdan tulot olivat talousarviossa 14,4 miljoonaa euroa. Tulototeuma oli 15,1 miljoonaa euroa, 0,7 miljoonaa euroa talousarviota korkeampi. Menomääräraha toteutui talousarvion mukaisesti, 12,9 miljoonaa euroa. Vastaanottokekkukset ja valtion korvaamat maahanmuuttopalvelut toimintakate oli talousarviossa 1,4 miljoonaa euroa. Toimintakatteen toteuma oli 2,2 miljoonaa euroa, 0,8 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Vastaanottokekkukset ja valtion korvaamat maahanmuuttopalvelut talousarviokohdan menot saadaan valtiolta täysimääräisesti tuloina.

5 10 04 APOTTI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	500	0	500	598	98	0
Menot	-41 142	0	-41 142	-45 262	-4 120	-8 167
Toimintakate	-40 642	0	-40 642	-44 664	-4 022	-8 167
Tilikauden tulos	-40 642	0	-40 642	-44 664	-4 022	-8 167

Apotti talousarviokohdan sitova taso on toimintakate.

Apotti talousarviokohdan tulot olivat talousarviossa 0,5 miljoonaa euroa. Tulojen toteuma oli 0,6 miljoonaa euroa, tulot ylittivät talousarvion 98 000 eurolla. Menomäärärahat olivat talousarviossa (9.12.2020) 41,1 miljoonaa euroa. Vuonna 2020 käyttämättä jääneisiin määrärahoihin perustuen Apotti talousarviokohdalle myönnettiin kaupunginvaltuustossa (17.2.2021) ylitysoikeutta 8,2 miljoonaa euroa. Ylitysoikeus huomioiden Apotin menomäärärahat olivat 49,3 miljoonaa euroa ja toimintakate -48,8 miljoonaa euroa. Menototeuma oli 45,3 miljoonaa euroa. Toimintakatteen toteuma oli -44,7 miljoonaa euroa, 4,1 miljoonaa euroa parempi kuin ylitysoikeuden mukainen toimintakate.

5 10 05 HELSINGIN JA UUDENMAAN SAIRAANHOITOPIIRI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-695 321	0	-695 321	-689 441	5 880	0
Toimintakate	-695 321	0	-695 321	-689 441	5 880	0
Tilikauden tulos	-695 321	0	-695 321	-689 441	5 880	0

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri -talousarviokohdan sitova taso on menot.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) talousarviokohdan menomääräraha oli talousarviossa 695,3 miljoonaa euroa. Menototeuma oli 689,4 miljoonaa euroa, joten menot alittuivat 5,9 miljoonaa euroa. HUS teki 72 miljoonaa euroa ylijäämää vuonna 2021, josta palautettiin jäsenkunnille 57 miljoonaa euroa ja lopulla ylijäämällä katettiin vuodelta 2019 kertynyt alijäämä. Helsingin osuus ylijäämän palautuksesta oli noin 21 miljoonaa euroa.

2.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

2.2.1 Helsingin kaupungin tuloslaskelman toteutumisvertailu

1 000 euroa	Toteutunut 2020	Talousarvio 2021	Toteutunut 2021	Poikkeama 2021	Toteuma % 2021	Ylitysoikeus 2021
Toimintatulot						
Myyntitulot ¹	358 498	324 779	351 440	26 661	108	0
Maksutulot ¹	189 827	224 352	208 111	-16 241	93	0
Tuet ja avustukset	53 747	37 228	234 994	197 766	631	0
Vuokratulot	364 769	369 612	386 941	17 329	105	-6 024
Muut toimintatulot ¹	180 608	133 100	143 180	10 080	108	0
	1 147 449	1 089 071	1 324 665	235 594	122	-6 024
Valmistus omaan käyttöön	192 604	175 409	146 576	-28 833	84	0
Toimintamenot						
Palkat	-1 453 245	-1 523 371	-1 545 706	-22 335	101	-55 701
Henkilösivumenot	-393 913	-412 838	-416 142	-3 304	101	-14 148
Palvelujen ostot ^{1,2}	-2 047 941	-2 064 539	-2 247 332	-182 793	109	-190 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-216 276	-207 304	-245 958	-38 654	119	-43 022
Avustukset ¹	-316 575	-344 603	-323 679	20 924	94	-18 005
Vuokramenot ^{1,2}	-209 881	-232 312	-224 391	7 921	97	600
Muut toimintamenot ¹	-26 560	-22 663	-23 862	-1 199	105	-15
	-4 664 390	-4 807 631	-5 027 069	-219 439	105	-320 491
TOIMINTAKATE	-3 324 337	-3 543 150	-3 555 828	-12 678	100	-326 515
Verotulot ja valtionosuudet						
Verotulot	3 565 598	3 630 000	3 828 749	198 749	105	0
Valtionosuudet	479 558	312 000	330 345	18 345	106	0
	4 045 156	3 942 000	4 159 094	217 094	106	0
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	70 757	71 020	73 144	2 124	103	0
Muut rahoitustulot	87 923	73 675	97 028	23 353	132	0
Korkomenot	-15 562	-21 934	-15 768	6 166	72	0
Muut rahoitusmenot ²	-559	-1 500	-594	906	40	0
	142 558	121 261	153 809	32 548	127	0
VUOSIKATE	863 377	520 111	757 075	236 964	146	-326 515
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 280	-394 159	-408 494	-14 335	104	0
	-9 280	-394 159	-408 494	-14 335	104	0
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot	0	0	1 000	1 000	..	0
	0	0	1 000	1 000	..	0
TILIKAUDEN TULOS	496 728	125 952	349 581	223 629	278	-326 515
Poistoeron muutos	-2 141	2 742	3 671	929	134	0
Varausten muutos	2 192	-3 871	0	3 871	0	0
Rahastojen lisäys	-4 642	0	-5 518	-5 518	..	0
Rahastojen vähennys	6 465	200	8 929	8 729	4 465	1 182
	1 874	-929	7 082	8 011	-762	1 182
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ (-)	498 601	125 023	356 663	231 640	285	-325 333

¹ Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

² Vuoden 2021 talousarviolukuja on muutettu rahoitusmenojen osalta (etumerkki muutettu) sekä tilikarttamuutoksesta johtuen palveluiden ostojen ja vuokrien välillä 3,8 miljoonaa euroa.

2.2.2 Helsingin kaupungin talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

HELSINGIN KAUPUNGIN TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

1 000 euroa	Toteutunut 2020	Talousarvio 2021	Toteutunut 2021	Poikkeama 2021	Toteuma % 2021	Ylitysoikeus 2021
Toimintatulot						
Myyntitulot ¹	154 220	144 568	177 438	32 870	123	0
Maksutulot ¹	197 937	224 312	214 916	-9 396	96	0
Tuet ja avustukset	52 722	35 743	234 862	199 119	657	0
Vuokratulot	807 291	840 612	851 851	11 239	101	-6 024
Muut toimintatulot ¹	177 731	127 216	139 048	11 832	109	0
	1 389 902	1 372 453	1 618 117	245 664	118	-6 024
Valmistus omaan käyttöön	12 167	16 000	11 429	-4 571	71	0
Toimintamenot						
Palkat	-1 279 183	-1 342 895	-1 370 533	-27 638	102	-55 701
Henkilösivumeno	-346 426	-363 754	-368 468	-4 714	101	-14 148
Palvelujen ostot ^{1,2}	-2 065 600	-2 129 517	-2 338 833	-209 316	110	-190 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-151 951	-139 152	-176 552	-37 400	127	-43 022
Avustukset ¹	-337 205	-367 328	-345 828	21 500	94	-18 005
Vuokramenot ^{1,2}	-618 942	-658 870	-653 225	5 645	99	600
Muut toimintamenot ¹	-25 290	-20 298	-18 549	1 749	91	-15
	-4 824 599	-5 021 814	-5 271 989	-250 176	105	-320 491
TOIMINTAKATE	-3 422 530	-3 633 361	-3 642 442	-9 083	100	-326 515
Verotulot ja valtionosuudet						
Verotulot	3 565 598	3 630 000	3 828 749	198 749	105	0
Valtionosuudet	479 558	312 000	330 345	18 345	106	0
	4 045 156	3 942 000	4 159 094	217 094	106	0
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	71 521	71 042	73 442	2 400	103	0
Muut rahoitustulot	117 163	103 660	126 418	22 758	122	0
Korkomenot	-12 265	-17 700	-12 632	5 068	71	0
Muut rahoitusmenot ²	-476	-1 500	-542	958	36	0
	175 942	155 501	186 686	31 183	120	0
VUOSIKATE	798 568	464 141	703 337	239 194	152	-326 515
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-323 718	-335 541	-352 604	-17 063	105	0
	-323 718	-335 541	-352 604	-17 063	105	0
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot	9 280	0	0	0	..	0
	9 280	0	0	0	..	0
TILIKAUDEN TULOS	484 130	128 600	350 733	222 132	273	-326 515
Poistoeron muutos	841	0	841	841	..	0
Rahastojen lisäys	-704	0	-357	-357	..	0
Rahastojen vähennys	2 020	200	1 076	876	538	1 182
	2 157	200	1 561	1 360	781	1 182
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ (-)	486 288	128 800	352 294	223 492	274	-325 333

¹ Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

² Vuoden 2021 talousarviolukuja on muutettu rahoitusmenojen osalta (etumerkki muutettu) sekä tilikarttamutoksesta johtuen palveluiden ostojen ja vuokrien välillä 10,6 miljoonaa euroa.

2.2.3 Tuloslaskelmaosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen

7 TULOSLASKELMAOSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	4 116 901	0	4 116 901	4 360 870	243 969	1 182
Menot	-19 200	0	-19 200	-13 530	5 670	0
Netto	4 097 701	0	4 097 701	4 347 340	249 638	1 182

7 01 TOIMINNAN RAHOITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	3 942 000	0	3 942 000	4 159 094	217 094	0
Netto	3 942 000	0	3 942 000	4 159 094	217 094	0

7 01 01 VEROTULOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kunnallisvero	2 750 000	0	2 750 000	2 821 115	71 115	0
Yhteisövero	598 000	0	598 000	726 897	128 897	0
Kiinteistövero	282 000	0	282 000	280 737	-1 263	0
Tulot	3 630 000	0	3 630 000	3 828 749	198 749	0
Netto	3 630 000	0	3 630 000	3 828 749	198 749	0

Kunnallisverotulot ylittivät talousarvion 71,1 miljoonalla eurolla ja yhteisöverotilitykset 128,9 miljoonalla eurolla.

Vuoden 2021 kunnallisverotulototeuma muodostui palkkasumman ja muun ansioverotulopohjan kehitykseen nähden matalaksi ollen vain 1,0 prosenttia suurempi kuin vuoden 2020 kunnallisveron toteuma. Noususuhdanne näkyi vahvasti valtion pääomatuloverojen kehitysarviossa vuonna 2021. Valmistuvan vuoden 2020 verotuksen pääomatuloverot olivat myös vahvassa kasvussa. Näin ollen kunnallisveron jako-osuuteen verovuodelle 2021 toteutui reilun 300 miljoonan euron negatiivinen oikaisu. Kuntaryhmän jako-osuus verovuodelle 2021 laski näin ollen reilulla prosenttiyksiköllä 61,81 prosentista 60,79 prosenttiin.

Laajemmin kunnallisveropohjan kehittymistä kuvaa se, että kumulatiivisesti kunnallisveron tilitykset ovat kasvaneet vuoden 2021 alusta koko maan tasolla kaikille veronsaajille +6,1 prosenttia. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisten määrän kasvu oli erityisesti vuoden 2021 alkupuolella vauhdikasta, sillä jo tuolloin saavutettiin koronapandemiaa edeltävä työllisten määrän taso. Vuosikeskiarvioilla mitattuna työllisyys kasvoi koko maan tasolla vuoden 2021 aikana 60 000 hengellä ja työllisyysaste oli 72,3 prosenttia.

Yhteisöveropohjan kehittymistä vuonna 2021 kuvaa se, että kumulatiivisesti yhteisöveron tilitykset kasvoivat vuoden 2021 alusta koko maan tasolla kaikille veronsaajille +34 prosenttia. Kuntien osuus yhteisöverokertymästä vuonna 2021 oli 44,354 prosenttia kun se vuonna 2019 oli 31,30 prosenttia. Yhteisöverotulot olivat 40,0 prosenttia suuremmat kuin vuoden 2020 yhteisöveron toteuma ja 23,9 prosenttia suurempi kuin vuoden 2019 toteuma.

7 01 03 VALTIONOSUUDET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml tasaukset	312 000	0	312 000	54 184	-257 816	0
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	0	0	0	31 797	31 797	0
Verotulomenetysten korvaus	0	0	0	244 363	244 363	0
Yhteensä	312 000	0	312 000	330 345	18 345	0

Valtionosuuksia kertyi 330,4 miljoonaa euroa eli hieman yli talousarvion, joka oli 312 miljoonaa euroa. Kunnan peruspalveluiden valtionosuus -osaan sisältyy -377,7 miljoonaa euroa verotulopohjan eroihin perustuvaa valtionosuuden tasausta.

7 02 RAHOITUS- JA SIOITUSTOIMINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	174 701	0	174 701	199 859	25 158	0
Menot	-19 200	0	-19 200	-13 174	6 026	0
Netto	155 501	0	155 501	186 686	31 184	0

Kaupungin ottolainoista aiheutuvat korkokulut toteutuivat 3,3 miljoonaa euroa arvioitua pienempinä matalan korkotason sekä lainanottotarpeen lykkääntymisen seurauksena.

7 02 01 KOROT, KAUPUNGINKANSLIAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Asuntorakennustoiminnan tukemiseen myönnettyjen antolainojen korot	4 475	0	4 475	4 273	-202	0
Muiden antolainojen korot	1 150	0	1 150	3 857	2 707	0
Rakennusaikaisen luoton korot	600	0	600	768	168	0
Muut korot	1 000	0	1 000	1 302	302	0
Helen Oy:n lainojen korot	18 690	0	18 690	18 433	-258	0
Helsingin Satama Oy:n lainojen korot	7 252	0	7 252	7 219	-33	0
HKL:n lainojen korot	2 446	0	2 446	2 160	-286	0
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän lainojen korot	35 429	0	35 429	35 429	0	0
Tulot yhteensä	71 042	0	71 042	73 442	2 400	0
Menot						
Ottolainojen korot	-14 900	0	-14 900	-11 621	3 279	0
Tilapäisluoton korot	-2 800	0	-2 800	-1 011	1 789	0
Menot yhteensä	-17 700	0	-17 700	-12 632	5 068	0
Netto	53 342	0	53 342	60 810	7 468	0

7 02 02 MUU RAHOITUS, KAUPUNGINKANSLIAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Muut rahoitustulot	0	0	0	680	680	0
Osingot	67 900	0	67 900	90 511	22 611	0
HKL:n infratulo	19 422	0	19 422	18 961	-462	0
Tulot yhteensä	87 322	0	87 322	110 152	22 830	0
Menot						
Muut rahoitusmenot	-1 500	0	-1 500	-542	958	0
Menot yhteensä	-1 500	0	-1 500	-542	958	0
Netto	85 822	0	85 822	109 610	23 788	0

7 02 04 PERUSPÄÄOMIEN TUOTOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
HKL:n peruspääoman tuotto	8 442	0	8 442	8 442	0	0
HSL - peruspääoman tuotto	72	0	72	0	-72	0
HSY - peruspääoman tuotto	1 455	0	1 455	1 455	0	0
HUS-peruspääoman tuotto	4 249	0	4 249	4 249	0	0
Palvelukeskuksen peruspääoman tuotto	80	0	80	80	0	0
Taloushallintopalvelun peruspääoman tuotto	56	0	56	56	0	0
Työterveys Helsingin peruspääoman tuotto	40	0	40	40	0	0
Staran peruspääoman tuotto	1 944	0	1 944	1 944	0	0
Tulot yhteensä	16 337	0	16 337	16 266	-72	0
Netto	16 337	0	16 337	16 266	-72	0

7 03 RAHASTOINTI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	200	0	200	1 076	876	1 182
Menot	0	0	0	-357	-357	0
Netto	200	0	200	720	520	1 182

7 03 06 KAMPPI-TÖÖLÖNLAHTIRAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	200	0	200	55	-145	0
Menot	0	0	0	0	0	0
Netto	200	0	200	55	-145	0

Rahastosta tuloutettiin investointiosan Kamppi-Töölönlahti-alueen hankkeiden investointeja vastaava rahamäärä 0,055 miljoonaa euroa. Alueella ei ollut tontinmyyntejä.

7 03 07 ASUNTOTUOTANTORAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	0	0	0
Menot	0	0	0	-357	-357	0
Netto	0	0	0	-357	-357	0

7 03 09 LÄHIÖRAHASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	1 022	1 022	1 182
Menot	0	0	0	0	0	0
Netto	0	0	0	1 022	1 022	1 182

Rahastosta tuloutettiin investointiosan kohdan 8 07 01 Lähiörahostosta rahoitettavat hankkeet investointeja vastaava rahamäärä 1,0 miljoonaa euroa.

7 05 POISTOEROT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	0	0	0	841	841	0
Netto	0	0	0	841	841	0

2.3 Investointiosan toteutuminen

8 INVESTOINTIOSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	19 896	0	19 896	30 689	10 793	0
Menot	-641 780	-995	-642 775	-644 235	-1 460	-118 058
Netto	-621 884	-995	-622 879	-613 546	9 333	-118 058

8 01 KIINTEÄ OMAISUUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	5 000	0	5 000	6 684	1 684	0
Menot	-108 800	-350	-109 150	-112 038	-2 888	-33 152
Netto	-103 800	-350	-104 150	-105 355	-1 205	-33 152

8 01 50 KIINTEÄN OMAISUUDEN MYYNTI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	5 000	0	5 000	6 684	1 684	0

Talousarviossa oli kiinteää omaisuutta arvioitu myytävän 100 miljoonalla eurolla vuonna 2021, josta investointiosaan arvioitiin kirjattavaksi 5,0 miljoonaa euroa. Vuonna 2021 tehtiin yhteensä 55 kauppaa, yhteisalaltaan 100 ha ja yhteiskauppahinnaltaan 104 miljoonaa euroa. Yksi kauppa oli osakeyhtiömuotoinen ja sen maapohjan osuus oli noin 1,3 miljoonaa euroa. Myyneistä taseen kirjattava arvo oli noin 6,7 miljoonaa euroa. Erotuksena syntyvät myyntivoitot kirjattiin talousarviokohtaan kaupunkirakenne.

Helsingin alueella kaupunki myi yhteensä 6,0 ha maata 103 miljoonalla eurolla. Myydylle alueella on 44 000 k-m² uutta asuin- ja 19 000 k-m² uutta yritysrakennusoikeutta. Myynnin painopiste oli Jätkäsaaren-Hietalahden ja Kalasataman ja Pasilan projektialueilla, jotka toivat noin 57 prosenttia tontinmyyntituloista. Vastaavasti 11 suurinta kauppaa (20 prosenttia kaupoista), toivat noin 70 prosenttia tontinmyyntituloista. Suurin yksittäinen kauppa, 17 miljoonaa euroa, oli Katajanokanlaituri 4:n hotelli- ja toimistotontin myynti Varmalle.

Kaupungille tarpeettomiksi käyneiden kiinteistöjen myyntiä on jatkettu painopisteen ollessa asemakaavatonteilla ja rakennetuilla sekä perintönä tulleilla kiinteistöillä, joista saatavat tulot on osoitettu tiettyyn käyttöön. Ulkokunnissa kaupunki myi viidellä kaupalla yhteensä 7,4 ha maata 1,1 miljoonalla eurolla. Myydyt kohteet olivat rakentamattomia.

8 01 01 KIINTEISTÖJEN JA KIINTEISTÖJEN HALLINTAAN OIKEUTTAVIEN OSAKKEIDEN OSTOT JA LUNASTUKSET SEKÄ KAAVOITUS- JA TÄYDENNYSRAKENNUSKORVAUKSET, KYLKN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-13 500	0	-13 500	-7 990	5 510	-3 876

Kiinteistöjen ostoihin ja lunastuksiin, vuokra sekä kaavoitus- ja täydennysrakentamiskorvauksiin oli talousarviossa osoitettu 13,5 miljoonan euron lisäksi edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetty 3,9 miljoonan euron ylitysoikeus, yhteensä 17,4 miljoonaa euroa.

Vuoden 2021 aikana ostettiin yhteensä 19 kaupalla kiinteistöjä yhteispinta-alaltaan 7,2 ha ja yhteiskauppahinnaltaan 8,0 miljoonaa euroa. Raakamaana tehtyjen kauppojen osuus oli noin 5,1 miljoonaa euroa (2,7 ha), asemakaavojen toteuttamiseen liittyvien kauppojen osuus oli noin 2,4 miljoonaa euroa (4,3 ha) ja kaupungin vuokraoikeuden kauppojen osuus oli noin 0,3 miljoonaa euroa (0,2 ha).

Määrärahoja jäi käyttämättä yhteensä noin 9,4 miljoonaa euroa, koska vuonna 2020 päätöksentekoon tuotu vuokratonttien täydennysrakentamisen linjauspäätös viivästyi huhtikuun loppuun. Sen implementointi osoittautui ennakoitua työläämmäksi ja vanhojen sekä uusien hankkeiden kiinnostus ylitti odotukset. Päätöksiä ja neuvottelutuloksia on yhteensä 0,5 miljoonan euron edestä ja lainvoimaisissa asemakaavoissa on viimeistelyvaiheessa olevia vuokratonttien kauppoja/täydennysrakentamiskorvauksia arviolta noin 13,4 miljoonan euron edestä. Ne mahdollistavat yhteensä noin 74 000 k-m²:n rakennusoikeuden toteuttamista.

8 01 02 PROJEKTIALUEIDEN ESIRAKENTAMINEN, KHN:N KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kamppi-Töölönlahden esirakentaminen	0	-20	-20	-12	8	0
Länsisataman esirakentaminen	-10 800	-350	-11 150	-11 518	-368	-5 200
Kalasadaman esirakentaminen	-45 500	0	-45 500	-44 870	630	-4 900
Kruunuvuorenrannan esirakentaminen	-3 900	-370	-4 270	-4 261	9	0
Kuninkaankolmion esirakentaminen	-2 900	0	-2 900	-1 412	1 488	0
Pasilan esirakentaminen	-2 800	560	-2 240	-5 092	-2 852	-3 700
Uudet projektialueet ja muun täydennysrakentamisen selvitykset, toimenpiteet ja esirakentaminen	-300	-170	-470	-463	7	0
Malmin esirakentaminen	-3 100	0	-3 100	-628	2 472	0
Menot yhteensä	-69 300	-350	-69 650	-68 257	1 393	-13 800

Projektialueiden esirakentamiseen oli käytettävissä talousarviossa varattujen määrärahojen, vuonna 2020 käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyjen ylitysoikeuksien ja talousarviokohtien välisten määräraha-siirtojen perusteella yhteensä 83,45 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 68,3 miljoonaa euroa.

Merkittävimmät esirakentamistoimenpiteet kohdistuivat Kalasadaman ja Länsisataman projektialueille. Merkittävimmät kohteet Kalasadamassa olivat Verkkoosaaren pohjoisosan esirakentamisurakan valmistuminen noin vuoden etujassa ja Nihdin asuntorakentamisen aloituksen varmistaminen. Länsisatamassa merkittävimmät kohteet olivat Hernesaaren itärannan esirakentamisurakka ja Länsisataman alueen pilaantuneiden maiden kunnostus eri kohteissa, näistä yksittäisenä suurimpana kohteena We Land -hankkeen pilaantuneiden maiden kunnostus.

Käytettävissä olevia määrärahoja jäi käyttämättä 15,2 miljoonaa euroa. Merkittävimmät käytettävissä olleiden määrärahojen alitukset johtuivat hankkeiden ohjelmoinnissa tapahtuneista muutoksista. Hernesaaren itärannan ruoppausurakkaa ei pystytty tekemään kokonaisuudessaan louheen puutteen vuoksi ja siksi myös kohteessa merkittäviä rakennuskustannuksia aiheuttavat reunarakenteet jäivät toteutumatta. Suvilahden tiilisen kaasukellon peruskorjaushankkeen telineiden purku ja sitä kautta viimeisten maksuerien toteutuminen viivästyi vuoden 2022 puolelle. Malmilla määrärahaa jäi käyttämättä muun muassa, koska maakaasun runkoputken urakan käynnistyminen viivästyi lupakäsittelyjen viiveistä johtuen.

8 01 03 ESIRAKENTAMINEN, TÄYTTÖTYÖT, RAKENTAMISKELPOISEKSI SAATTAMINEN, KYLKN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot yhteensä	-26 000	0	-26 000	-35 792	-9 792	-15 476

Tonttien ja muiden kuin projektialueiden esirakentamiseen oli käytettävissä ylitysoikeudet huomioiden 41,5 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 35,8 miljoonaa euroa.

Määrärahaa käytettiin pilaantuneiden maiden puhdistamiseen, johtosiirtoihin, rakennusten purkuun ja muuhun esirakentamiseen. Vuoden 2021 merkittävimmät kohteet olivat Hakaniemen huoltopihan esirakentaminen, Hakaniemi – Merihaka alueen Kruunusillat hankekokonaisuuden liittyvien hankkeiden esirakentaminen, Raide-Jokerin liittyvien hank-

keiden esirakentaminen, Tulppakujan varrella sijaitsevan tontin tuhkatäyttöjen poistaminen johtosiirtojen yhteydessä sekä Muusanpolun korttelin maansisäisten rakenteiden purkaminen. Lisäksi vuonna 2021 käynnistyi useiden yksittäisten asuntotonttien tai -kortteleiden vaatimia maaperän kunnostuksia, johtosiirtoja ja erilaisten rakennusten purkutöitä.

Käytettävissä olevaa määrärahaa jäi käyttämättä geoteknisten tutkimusten sekä Kruunusillat -hankekokonaisuuteen liittyvien esirakennuskustannusten arvioitua vähäisemmästä laskutuksesta ja Muusanpolun maansisäisten rakenteiden purkutöiden etenemisen viivästyisestä.

8 02 RAKENNUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-271 380	0	-271 380	-255 616	15 764	0
Netto	-271 380	0	-271 380	-255 616	15 764	0

Talorakennusinvestointeihin vuodelle 2021 oli osoitettu yhteensä 271,4 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 255,6 miljoonaa euroa.

Investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa uudishankkeitaan myös vuokra- ja osakekohteina sekä kiinteistöyhtiömuotoisina. Vuonna 2021 valmistuneita vuokrahankkeita ovat Suuntimonpuiston monitoimitalo ja Resson peruskoulun ja lukion lisätilat.

Merkittävimmät vuokrakohteina valmistelussa olleet hankkeet olivat Metsolan ala-asteen korvaava uudisrakennus ja Luonnontiedelukion uudet tilat Kumpulan kampuksen yhteyteen. Kiinteistöyhtiömuotoisina toteutettavina hankkeina valmistelua jatkettiin muun muassa Laakson yhteissairaalan ja Stadin ammattiopiston Roihupellon ja Myllypuron kampuksien tulevia tilahankkeita.

8 02 01 UUDIS- JA LISÄRAKENNUSHANKKEET, KYLKN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Uudisrakennushankkeiden tarveselvitykset	-1 000	445	-555	-554	1	0
Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	-105 240	-1 068	-106 308	-101 571	4 737	0
Kaupunkiympäristön toimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	-11 360	2 034	-9 326	-3 326	6 000	0
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	-10 670	512	-10 158	-10 158	0	0
Sosiaali- ja terveystoimialan uudis- ja lisärakennushankkeet	-4 880	257	-4 623	-623	4 000	0
Muut uudisrakennushankkeet	-11 100	1 068	-10 032	-9 031	1 001	0
Rakennusten ja liikehuoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankkiminen	0	-1 000	-1 000	-1 000	0	0
Menot yhteensä	-144 250	2 248	-142 002	-126 263	15 739	0

Vuoden 2021 määrärahaa oli uudisrakennushankkeisiin käytettävissä 144,3 miljoonaa euroa ja määrärahaa käytettiin 126,3 miljoonaa euroa.

Seuraavien hankkeiden aloitusedellytykset eivät toteutuneet suunnitellun aikataulun mukaisesti ja investointimäärärahaa jäi käyttämättä 2,25 miljoonaa euroa:

TA-kohta	Nimi	Sisältö	Määrärahat 2021	Toteuma 2021	Määräraha jää käyttämättä
8020102	Myllypuron pk/Yläkivenrinne 4	Koulun laajennus yhtenäiseksi peruskouluksi	7,87	6,85	1,02
8020102	Mäkelänrinteen lukio	Koulun laajennus	6,16	4,9	1,23
Yhteensä (miljoonaa euroa):			14,03	11,75	2,25

Myllypuron peruskoulun laajennushanke eteni aikataulun mukaisesti, hankkeen 2021 vuoden toteuma poikkeaa talousarviosta. Mäkelänrinteen lukion kokonaisurakka valmistui aikataulussa ja hankkeen varauksista osa jäi käyttämättä. Syyinä oli hyvä yhteistyö projektin eri osapuolten välillä ja hyvä toteutusvaiheen suunnittelu.

Teknisen johtajan päätöksellä 26.1.2022 siirrettiin Myllypuron peruskoulun ja Mäkelänrinteen lukion laajennushankkeille varattua määrärahaa 2,25 miljoonaa euroa kohdentamattomiin korjaushankkeisiin.

Uudisrakennushankkeille varattua investointimäärärahaa jäi käyttämättä 15,7 miljoonaa euroa. Käyttämättä jäävä määräraha tarvitaan vuonna 2021 valmistuneiden uudisrakennushankkeiden takuuajaksiin veloitteisiin ja hankkeisiin, joiden laskutus on myöhentynyt ja hankkeet jatkuvat vuonna 2022, esimerkiksi lasten päiväkotit Hopealaakson uudisrakennus, Vuosaaren lukio, lasten päiväkotit Kukkaniityn korvaavan uudisrakennus ja Finlandiatalon väistötilarakennus sekä Hakaniemen kauppahallin maanalainen huoltopiha. Lisäksi hankkeen aloitusedellytykset eivät osassa hankkeita toteutuneet suunnitellun aikataulun mukaisesti muun muassa rakennuslupavalitusten takia ja se on osaltaan aiheuttanut viivästymisiä aikatauluihin, esimerkiksi Oulunkylän ala-aste ja päiväkodin laajennus ja Hyvösen lastenkodin korvaava uudisrakennus.

Vuonna 2021 valmistuneita uudisrakennushankkeita ovat Mäkelänrinteen lukion laajennus ja perusparannus, Vuosaaren lukion korvaava uudisrakennus, Myllypuron peruskoulun laajennus, Pirkkolan korvaava jäähalli ja lastenpäiväkotit Hopealaakson uudisrakennus ja korvaavat lasten päiväkodit Louhikko ja Kukkaniitty.

Merkittävimmät rakentamisvaiheessa olevat uudisrakennushankkeet ovat Helsingin kielilukion korvaava uudisrakennus, Pakilanpuiston allianssi, Puotilan ala-asteen koulun uudisrakennus, lastenpäiväkotit Verkkoosaari ja korvaavat lasten päiväkodit Isoniitty ja Vaapukka.

Vuonna 2021 jatkui useiden uudisrakennushankkeiden suunnittelu, muun muassa Kottby grundskolan, Oulunkylän ala-asteen ja päiväkodin sekä uusien alueiden palvelurakennusten suunnittelu muun muassa Pasilan peruskoulu ja päiväkotit, Kruunuvuorenrannan keskuskoulu, päiväkotit ja liikuntatilat, Kuninkaantammen peruskoulu ja päiväkotit sekä korvaavat lasten päiväkodit Longinoja, Nuotti, Pelimanni ja Tiuku ja uudet lasten päiväkodit Honkasuo ja Sompasaari.

8 02 02 KORJAUSHANKKEET, KYLKN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Korjausrakennushankkeiden tarveselvitykset	-1 000	68	-932	-931	1	0
Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan korjausrakennushankkeet	-77 290	-3 178	-80 468	-80 460	8	0
Kaupunkiympäristön toimialan korjausrakennushankkeet	-8 440	-540	-8 980	-8 979	1	0
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan korjausrakennushankkeet	-660	-3 620	-4 280	-4 277	3	0
Sosiaali- ja terveystoimialan korjausrakennushankkeet	-11 110	-8 960	-20 070	-20 067	3	0
Muut korjausrakennushankkeet	-28 630	14 050	-14 580	-14 573	7	0
Menot yhteensä	-127 130	-2 180	-129 310	-129 287	23	0

Korjausrakentamishankkeisiin oli talousarviossa varattu 127,1 miljoonaa euroa. Vuonna 2021 korjausrakentamiseen käytettiin 129,3 miljoonaa euroa. Ylityksen kattamiseksi teknisen johtajan päätöksellä 26.1.2021 siirrettiin uudisrakennushankkeille varatusta määrärahasta 2,25 miljoonaa euroa korjaushankkeisiin. Samalla teknisen johtajan päätöksellä siirrettiin korjaushankkeisiin varatuista määrärahoista 0,07 miljoonaa euroa kaupungintalokortteleiden kehittämiseen varattuun talousarviokohtaan.

Seuraavien hankkeiden aloitusedellytykset eivät toteutuneet suunnitellun aikataulun mukaisesti:

TA-kohta	Nimi	Sisältö	Määrärahat 2021	Toteuma 2021	Määräraha jää käyttämättä
8020202	Käpylän peruskoulu	Väinölä rakennuksen perusparannus	6,9	0	6,9
8020202	Pohjois-Haagan ala-aste	Perusparannus ja laajennus	12,7	4,4	8,3
8020202	Etu-Töölön lukio	Perusparannus	12,2	9,6	2,6
8020202	Kallion ala-aste	Perusparannus	5,0	0,2	4,8
8020202	Lauttasaaren ala-aste	Perusparannus	10,8	5,8	5,0
Yhteensä (miljoonaa euroa):			47,6	20,0	27,6

Edellä mainituille hankkeille osoitetusta määrärahasta jäi käyttämättä 27,6 miljoonaa euroa. Käyttämättä jäävä määräraha on ohjelmoitu uudelleen aiemmin ohjelmoimattomille korjaushankkeille ja Aleksis Kiven peruskoulun sekä Kallion lukion perusparannushankkeiden hankehintojen korotukselle. Aleksis Kiven peruskoulun perusparannushankkeen hankehinta on korotettu 2 miljoonalla eurolla 33,5 miljoonaan euroon sekä Kallion lukion perusparannushankkeen hankehinta on korotettu 3,9 miljoonalla eurolla 17,1 miljoonaan euroon. Hankkeiden enimmäishinnan määrittelyssä oli varauduttu tavanomaisiin perusparannushankkeissa esiintyviin muutostöihin.

Muihin korjausrakennushankkeisiin, talousarvion alakohtaan 8 02 02 06, sisältyi 20,2 miljoonaa euroa kohdentamantonta määrärahaa, joka on osoitettu kaikkien toimialojen kohdentamattomille korjaustöille. Lisäksi uudelleen ohjelmoitua määrärahaa, yhteensä 23,9 miljoonaa euroa, käytettiin eri toimialojen kohdentamattomille korjaushankkeille. Kohdentamattomat korjausmäärärahat yhteensä noin 44 miljoonaa euroa käytettiin rakennusosien ja laitteiden ennakoihin korjauksiin, vaurioituneiden tilojen korjaamiseen tilojen pitämiseksi käyttökunnossa ja lisävaurioiden välttämiseksi sekä välttämättömiin toiminnallisiin muutostöihin palveluverkkoa kehitettäessä.

Vuonna 2021 valmistuneita korjausrakennushankkeita ovat Aleksis Kiven peruskoulun, Etu-Töölön lukion, Kruununhaan yläasteen koulun perusparannukset.

Merkitävimpiä rakentamisvaiheessa olevia korjaushankkeita ovat Kallion lukion, Lauttasaaren, Pohjois-Haagan, Tahvonlahden ja Tehtaankadun ala-asteiden sekä Hakaniemen kauppahallin perusparannukset.

Suunnitteluvaiheessa oli myös lukuisia hankkeita muun muassa Kontulan ja Maunulan ala-asteen koulujen perusparannus ja laajennushankkeet, Grundskolan Norsen Cygnaeus-enheten, Hoplaxskolan Lokkalantie 9 toimipisteen, Pihlajiston ala-asteen, Taivallahden peruskoulun, Vallilan ala-asteen, Oulunkylän urheilupuiston, Fennian talon ja Finlanditalon perusparannukset.

8 02 03 KAUPUNGINTALOKORTTELEIDEN KEHITTÄMINEN, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	0	-68	-68	-66	2	0
Netto	0	-68	-68	-66	2	0

Kaupungintalon korttelin kehittämiseksi ei ole osoitettu talousarviomäärärahaa vuoden 2021 talousarviossa. Torikorttelien julkisivuvalaistus ja opasteiden yleissuunnitteluhanke on alkuperäisestä aikataulusta poiketen jatkunut vuonna 2021. Talousarviokohtalle siirrettiin teknisen johtajan päätöksellä (26.1.2022) Korjausrakennushankkeisiin osoitetuista määrärahoista 68 000 euroa.

8 03 KADUT JA LIIKENNEVÄYLÄT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-156 400	0	-156 400	-159 005	-2 605	-15 352

Katu- ja liikenneväylähankkeisiin oli talousarviossa varattu yhteensä 156,4 miljoonaa euroa. Lisäksi katuihin ja liikenneväyliin oli käytettävissä vuonna 2020 käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyä ylitysoikeutta yhteensä 1,6 miljoonaa euroa. Lisäksi Kruunusillat raitiotien valmisteleville töille annettiin oikeus ylittää talousarvion määräraha 8,0 miljoonaa euroa, Kruunusillat siltaurakka 2,6 miljoonaa euroa, Kalasataman kadut 1,1 miljoonaa euroa ja jalankulun ja pyöräilyn väylät 2,1 miljoonaa euroa. Käytettävissä oleva määräraha oli edellä mainitut ylitysoikeudet huomioiden yhteensä 171,752 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 159,0 miljoonaa euroa.

8 03 01 UUDISRAKENTAMINEN JA PERUSPARANTAMINEN SEKÄ MUUT INVESTOINNIT, KYLKN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-76 600	0	-76 600	-80 699	-4 099	-8 200

Talousarviokohdalle uudisrakentaminen, perusparantaminen sekä muut investoinnit, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi oli talousarviossa osoitettu 76,6 miljoonaa euroa. Kruunusilltojen liittyviin hankkeisiin oli osoitettu lisäksi 6,1 miljoonan euron ylitysoikeus ja jalankulun ja pyöräilyn väyliin 2,1 miljoonan euron ylitysoikeus eli yhteensä 84,8 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 80,7 miljoonaa euroa.

8 03 01 01 UUDISRAKENTAMINEN

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Eteläinen suurpiiri	-1 600	250	-1 350	-723	627	0
Läntinen suurpiiri	-3 800	-250	-4 050	-4 018	32	0
Keskinen suurpiiri	-6 300	-1 000	-7 300	-13 074	-5 774	-5 800
Pohjoinen suurpiiri	-2 500	0	-2 500	-378	2 122	0
Koillinen suurpiiri	-4 300	1 000	-3 300	-3 101	199	0
Kaakkoinen suurpiiri	-2 000	0	-2 000	-1 906	94	-300
Itäinen suurpiiri	-6 000	2 500	-3 500	-3 493	7	0
Östersundomin suurpiiri	-400	300	-100	-49	51	0
Meluesteet	0	-300	-300	-285	15	0
Menot yhteensä	-26 900	2 500	-24 400	-27 027	-2 627	-6 100

Katujen uudisrakentamiseen oli käytettävissä TA-muutosten jälkeen 24,4 miljoonaa euroa ja ylitysoikeutta 6,1 miljoonaa euroa, yhteensä 30,5 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 27,0 miljoonaa euroa.

Uudisrakentamisen määräraha käytettiin asuntotuotannon edellyttämien katujen rakentamiseen suurpiirien alueella. Merkittäviä uudisrakentamiskohteita olivat Koskelan sairaalan alue, Jakomäen keskiosan alue, Fallkullan kiilan alue, Työnjohtajankadun kortteleiden alue, Mosaiikkikuja ja -raitti sekä Kruunusilltojen toteuttamiseen liittyvät katuhankkeet Hakaniemessä. Merkittävimpiä suunnittelukohteita olivat Huopalahdenportti, Hakaniemi ja Merihaka, Katariina Saksilaisen katu sekä Vanhan Helsingintien alue. Uudisrakentaminen sisältää myös tarvittavat katujen ulkovalaistus- ja liikennevaloinvestoinnit. Vanhan Porvoontien meluesteen suunnittelua jatkettiin välillä Suurmetsäntie – Heikinlaaksontie.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 25.8.2021 Kruunusillat -hankkeen valmistelevien töiden lisämäärärahatarpeen perusteella ylitysoikeudeksi 6,1 miljoonaa euroa. Lisäksi vuonna 2021 alkavaksi suunniteltuja urakoita viivästyttiin annettussa määrärahaaamissa pysymiseksi, muun muassa Huopalahden aseman ympäristön muutostyöt siirrettiin vuodelle 2022.

Määrärahan käyttämättä jääminen johtuu yksittäisten hankkeiden viivästyisestä tai siirtymisestä myöhemmin toteutettaviksi. Jokerikorttelin tilapäisten liikennejärjestelyjen toteutus siirtyi vuodelle 2022. Hiekkarannantien urakan toteutus viivästy Taivallahden kylpylähankkeen mahdollisista suunnitelmamuutoksista johtuen. Fallkullan kiilan asuntotuotannon edellytysinvestoinnit olivat ennakoitua alhaisemmat. Käskynhaltijantien alueen urakat viivästyivät maanvuokrasopimuksellisista syistä. Pirjontien urakka viivästy Raide-Jokerin tilavarauksista ja Larin Kyöstien urakka käynnissä olleen talonrakennustyömaan johdosta. Rakentamisaikataulujen viiveillä ei ole vaikutusta asuntotuotannon toteutumiseen suunnitellussa aikataulussa.

8 03 01 02 PERUSPARANTAMINEN JA LIIKENNEJÄRJESTELYT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Katujen peruskorjaukset	-8 000	-1 300	-9 300	-9 294	6	0
Siltojen peruskorjaukset	-6 000	1 300	-4 700	-4 685	15	0
Päällysteiden uusiminen	-4 000	210	-3 790	-3 763	27	0
Joukkoliikenteen kehittäminen	-3 000	140	-2 860	-2 855	5	0
Liikennejärjestelyt	-6 200	390	-5 810	-5 803	7	0
Jalankulun ja pyöräilyn väylät	-19 500	-3 240	-22 740	-24 832	-2 092	-2 100
Menot yhteensä	-46 700	-2 500	-49 200	-51 230	-2 030	-2 100

Katujen perusparantamiseen ja liikennejärjestelyihin oli käytettävissä TA-muutosten jälkeen 49,2 miljoonaa euroa ja ylitysoikeutta 2,1 miljoonaa euroa, yhteensä 51,3 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 51,2 miljoonaa euroa.

Katujen peruskorjaukseen oli käytettävissä 8,0 miljoonaa euroa, ja määrärahaa käytettiin 9,3 miljoonaa euroa. Merkittävimpiä katujen peruskorjaushankkeita olivat Hietaniemenkadun pohjoispuolen koivukujan uusiminen ja jalkakäytävän kunnostus sekä Suomenlinnan katujen peruskorjaus, joka jatkuu vuonna 2022. Hankkeiden toteutus tarkoituksemukaisina urakkakokonaisuuksina aiheutti katujen peruskorjaukseen osoitetun määrärahan ylityksen.

Malminkartano-Kannelmäki kaupunkiuudistusalueella käynnistyi Kannelmäen asemanympäristön sekä Malminkartanon aseman eteläpuolen ympäristön parantamistoimenpiteiden suunnittelu. Malmin kaupunkiuudistusalueella Vanhan Helsingintien alueen suunnittelua jatkettiin. Mellunkylän kaupunkiuudistusalueella Kontulan keskuksen Keinulaukantien korttelin ympäristön viimeistelyt valmistuivat.

Ulkovalaistuksen peruskorjaus ja liikennevalojen sekä muun telematiikan uusinta on osa katujen peruskorjausta. Vuonna 2021 käynnistettiin Senaatintorin valaistuksen uusiminen ja Itäväylän huonokuntoisten valaisinyölväiden uusinta. Lisäksi vanhoja ulkovalaisimia vaihdettiin LED-valaisimiksi hankkeiden peruskorjausten yhteydessä.

Siltojen ja muiden erikoisrakenteiden peruskorjaukseen ja uusimiseen oli käytettävissä 6,0 miljoonaa euroa, josta käytettiin 4,7 miljoonaa euroa. Määrärahalla peruskorjattiin Paciuksenkadun silta. Hakaniemensillan uusimisen suunnittelua jatkettiin Kruunusillat -hankkeen yhteydessä, ja urakan valmistelevat työt käynnistyivät. Perusparantamisen ylityspaineista johtuen Rajasaarensillan uusimisurakka siirrettiin alkavaksi vuonna 2022.

Päällysteiden uusimiseen oli käytettävissä 4,0 miljoonaa euroa, josta käytettiin 3,8 miljoonaa euroa.

Joukkoliikenteen kehittämiseen oli käytettävissä 3,0 miljoonaa euroa, josta käytettiin 2,9 miljoonaa euroa. Määrärahalla mahdollistettiin sähköbussiliikenteen käynnistyminen uusilla runkolinjoilla 20, 30 ja 40 sekä toteutettiin liittymä- ja pysäkkijärjestelyitä runkolinjalla 570 (Mellunmäki-Tikkurila). Lisäksi jatkettiin Korppaanmäentien - Nauvontien katusuunnittelua, joka mahdollistaa oikea-aikaisen raideyhteyden Ruskeasuon tulevalle raitiovaunuvarikolle.

Liikennejärjestelyhankkeisiin oli käytettävissä 6,2 miljoonaa euroa, josta käytettiin 5,8 miljoonaa euroa. Määrärahalla suunniteltiin ja toteutettiin turvallisuutta edistäviä liittymä-, risteys- ja kaistajärjestelyitä. Merkittävimpiä hankkeita olivat Raide-Jokeriin liittyvät katu ympäristömuutokset, Vuosaaren biopolttolaitoksen liikennejärjestelyt Satamakkaarella ja Suuntimopuiston koulun liikennejärjestelyt Suutarilassa. Paciuksenkadun liikennejärjestelyjen suunnittelua Siltasairaalan kohdalla jatkettiin. Lisäksi jatkettiin vuonna 2020 aloitettua automaattisten nopeusvalvontapisteiden asennusta sekä uuden tieliikennelain mukaisia liikennemerkkimuutoksia. Älyliikenteen järjestelmien kehittämistä rahoitettiin osin innovaatorahastosta.

Pyöräilyn ja jalankulun väyliin oli käytettävissä 19,5 miljoonaa euroa ja ylitysoikeutta 2,1 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 24,8 miljoonaa euroa. Määräraha käytettiin pyöräliikenteen tavoiteverkon toteuttamiseen sekä baanaverkon laajentamiseen joko erillisinä hankkeina tai raidehankkeiden yhteydessä. Suurimmat investoinnit kohdistuivat Kansalaistori-Kaisaniemi pääradan alikulkukäytävän (Kaisantunneli) ja Caloniuksenkatu - Runeberginkatu - Helsinginkatu (Kasin katutyöt) -urakoihin. Lisäksi määrärahalla toteutettiin Raide-Jokeriin kuulumattomia, mutta Raide-Jokeriin kiinteästi liittyviä jalankulkua ja pyöräilyä parantavia hankkeita. Merkittävimpiä suunnittelukohteita olivat Mannerheimintie välillä Helsinginkatu Päivärinnankatu, Itäbaanan jatko ja Kantakaupungin pyöräliikenteen yksisuuntaistamisjärjestelyt. Uusia pyöräpysäköintipaikkoja rakennettiin 910 kappaletta.

8 03 01 03 MUUT INVESTOINNIT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Täytemaan vastaanottoaikat	-750	-150	-900	-884	16	0
Lumen vastaanottoaikat ja hiekkasiilot	-850	150	-700	-638	62	0
Yleiset käymälät	-300	0	-300	-247	53	0
Ranta-alueiden kunnostus	-1 100	0	-1 100	-672	428	0
Menot yhteensä	-3 000	0	-3 000	-2 441	559	0

Muihin investointeihin oli käytettävissä 3,0 miljoonaa euroa, määrärahaa käytettiin 2,4 miljoonaa euroa.

Täytemaan vastaanottoaikkujen määräraha käytettiin kaivumaiden hyödyntämishjelman mukaisesti maa-ainesten hyötykäyttö- ja vastaanottoaikkujen toteuttamiseen. Lumen vastaanottoaikkujen ja hiekkasiiltojen investointimäärärahoilla kehitettiin lumen lähivastanottojärjestelyjä ja nykyisiä vastaanottoaikoja sekä nykyisten hiekoitussepelein varastosiiltojen ja suolavarastojen perusparannuksia. Herttoniemen lumenvastanottoaikaan sulamisvesien käsittelyä ei voitu toteuttaa suunnitellusti toimenpidelupakäsittelyn viiveestä johtuen. Yleisten käymälöiden rakentamisen määrärahalta toteutettiin yksi uusi yleinen käymäläyksikkö Alppipuistoon. Ranta-alueiden kunnostuksen määrärahalta suunniteltiin Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostusta, Mustapuron hulevesien viivytysratkaisuja sekä Itäväylän allittavan rummun uusiminen.

8 03 02 PROJEKTIALUEIDEN KADUT, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kamppi-Töölönlahti	-200	150	-50	-42	8	0
Länsisatama	-16 100	0	-16 100	-14 858	1 242	0
Kalasadama	-11 400	-980	-12 380	-13 455	-1 075	-1 100
Kruunuvuorenranta	-17 000	570	-16 430	-12 404	4 026	-1 900
Pasila	-19 000	-1 820	-20 820	-21 760	-940	-945
Kuninkaankolmio	-1 800	-530	-2 330	-2 328	2	0
Kruunusillat	-10 800	1 250	-9 550	-12 117	-2 567	-2 600
Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen	0	-20	-20	-15	5	0
Malmi	-1 600	380	-1 220	-411	809	0
Menot yhteensä	-77 900	-1 000	-78 900	-77 390	1 510	-6 545

Projektialueiden katuihin oli käytettävissä TA-muutosten jälkeen 78,9 miljoonaa euroa ja ylitysoikeutta 6,5 miljoonaa euroa (Ylitysoikeutta Kruunusillat hankekokonaisuuteen 4,5 miljoonaa euroa, Kalasataman katurakentamiseen 1,1 miljoonaa euroa ja 1,0 miljoonan euron siirtomääräraha). Määrärahaa oli käytettävissä yhteensä 85,4 miljoonaa euroa, josta käytettiin 77,4 miljoonaa euroa.

Kamppi-Töölönlahteen oli käytettävissä 0,2 miljoonaa euroa ja määrärahaa käytettiin 0,04 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin Kansalaistorin korjauksiin. Käyttämättä jäänyt määräraha siirrettiin muille projektialueille.

Länsisatamaan oli käytettävissä 16,1 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 14,9 miljoonaa euroa. Länsisatamassa merkittävimmät kohteet olivat Telakkarannan alueen kadut, Kaapeliuukio, Jätkäsaaren alueen pintarakenneurakat ja Atlantasilta. Merkittävämpänä syynä määrärahan alitukseen olivat esirakentamisen ylityspaineista johtuen käynnissä olleiden katu-urakoiden lisätöiden ja alueiden viimeistelytöiden siirtäminen tehtäväksi vuonna 2022. Lisäksi määräraharavetta vähensi käynnissä olleiden urakoiden etenemisen viivästyminen, joka johtui pääosin liittyvien hankkeiden, kuten asuinrakennushankkeiden, aikataulujen muuttumisesta. Käyttämättä jäänyt määräraha siirrettiin ylitysoikeudeksi vuodelle 2022.

Kalasadamaan oli käytettävissä 11,4 miljoonaa euroa sekä ylitysoikeutta 1,1 miljoonaa euroa ja siirtomäärärahaa 1,0 miljoonaa euroa, yhteensä 13,5 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 13,46 miljoonaa euroa. Merkittävimmät kohteet olivat Vilhovuorenkadun jatke, Verkkosaaren eteläosan ja Sompsaaren katujen viimeistelytöt ja Verkkosaaren pohjoisosan kadut. Verkkosaaren pohjoisosan urakka valmistui noin vuoden etujassa.

Kruunuvuorenrantaan oli käytettävissä 17,0 miljoonaa euroa ja ylitysoikeutta 1,9 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 12,4 miljoonaa euroa. Merkittävimmät rakentamiskohteet olivat Haakoninlahden eteläosan ja Kruunuvuoren katujen rakentaminen, Haakoninlahden pohjoisosan ja Gunillankallion alueiden katujen viimeistelyt sekä projektialueeseen kuuluvien Laajasalontien bulevardin sekä Herttoniemen Laivalahdenkadun ja Suunnittelijankadun rakentaminen. Merkittävimpiä suunnittelukohteina olivat Koirasaarten alueen kadut ja kanava, Koirasaarentien keskiosa ja itäpää, Gunillantien itäpää sekä Herttoniemen Linnanrakentajantie. Määrärahan alitus johtuu urakoiden uudelleen-aikatauluttamisesta, muun muassa osa viimeistelytöistä siirtyi keväälle 2022 sekä urakka-alueilta löytyneistä pilaantuneista maista, joiden johdosta osa katu-urakoista on viivästynyt ja jatkourakoiden alkamisaikatauluja on jouduttu viivästyttämään. Käyttämättä jäänyt määräraha siirrettiin osin muille projektialueille ja osin ylitysoikeudeksi vuodelle 2022.

Pasilan katuihin oli käytettävissä 19,0 miljoonaa euroa ja vuodelta 2020 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 0,945 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 21,8 miljoonaa euroa. Määrärahalla jatkettiin Radiokadun ja Pasilan kadun raitiotielinjan 9 rakentamista. Veturitien, välillä Höyrykatu – Hakamäentie, ja pohjoisten Ratapihakortteleiden urakka aloitettiin. Urakka sisältää myös Veturien ylikulkusillan rakentamisen. Veturitien ja pohjoisten Ratapihakortteleiden urakka on edennyt ennakoitua nopeammin ja rakentamisen määrä on ollut arvioitua suurempi. Pohjoisessa Postipuistossa siirryttiin 5. urakkavaiheeseen, ja Eteläisen Postipuiston katu- ja kunnallistekniikan suunnittelua jatkettiin. Ylitys katettiin muilta projektialueilta käyttämättä jäävällä määrärahalla.

Kuninkaankolmioon oli käytettävissä 1,8 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 2,3 miljoonaa euroa. Merkittävimmät kohteet Honkasuolla olivat Honkasuontien katuyhteyden rakentaminen ja ajoyhteyden mahdollistaminen Vantaan puolelle. Kuninkaantammen alueella toteutettiin asuntotuotannon edellyttämiä katuja. Ylitys katettiin muilta projektialueilta käyttämättä jäävällä määrärahalla.

Kruunusilltoihin oli käytettävissä 10,8 miljoonaa euroa ja ylitysoikeutta 2,6 miljoonaa euroa, yhteensä 13,4 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 12,1 miljoonaa euroa. Määrärahalla käynnistettiin kokonaisurakka sisältäen Kruunuvuorensillan ja Finkensillan valmistelevat työt työsiltojen rakentamisella ja Korkeasaaren edustan ruoppauksilla. Allianssin toteutussuunnitelma valmistui, ja allianssissa siirryttiin kehitysvaiheesta toteutusvaiheeseen. Käyttämättä jäänyt 1,25 miljoonaa euroa siirrettiin muille projektialueille.

Uusiin projektialueisiin ja muuhun täydennysrakentamiseen ei ollut osoitettu talousarviomäärärahaa. Määrärahaa käytettiin 0,015 miljoonaa euroa. Ylitys katettiin muilta projektialueilta käyttämättä jäävällä määrärahalla.

Malmilla oli käytettävissä 1,6 miljoonaa euroa, joista käytettiin 0,4 miljoonaa euroa. Alueelle toteutettiin kaksi uutta väliaikaista virkistyskäyttöä palvelevaa jalankulun ja pyöräilyn reittiä. Lisäksi jatkettiin ensimmäisten asemakaava-alueiden katujen suunnittelua. Kaupunginvaltuuston asemakaavapäätöksiin kohdistuneet valitukset ovat viivästyttäneet katujen suunnittelua ja toteutusta. Käyttämättä jäänyt määräraha siirrettiin osin muille projektialueille ja osin ylitysoikeudeksi vuodelle 2022.

8 03 03 YHTEISHANKKEET VÄYLÄVIRASTON KANSSA, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 900	1 000	-900	-916	-16	-607

Yhteishankkeisiin väyläviraston kanssa oli kaupunginhallituksen käyttöön talousarviossa vuodelle 2021 osoitettu 1,9 miljoonaa euroa. Lisäksi oli käytettävissä vuodelta 2020 käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyä ylitysoikeusmäärärahaa 0,6 miljoonaa euroa, yhteensä 2,5 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 0,9 miljoonaa euroa. Käyttämättä jäänyt määräraha siirrettiin osin projektialueiden katujen käyttöön.

Merkittävimmät kohteet olivat rakennussuunnitelmien laadinta Kehä I/ Myllypuron sekä Hämeenlinnanväylä/ Kuninkaantammen eritasoliittymiin. Lisäksi määrärahalla osallistuttiin kaupungin maksuosuudella muihin yhteishankkeisiin ja selvityksiin. Tuusulanväylän meluste Torpparinmäen kohdalla on viivästynyt valtionrahoituksen puutteen vuoksi.

8 04 PUISTOT JA LIIKUNTA-ALUEET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-26 200	350	-25 850	-23 593	2 257	-1 278

Puisto- ja liikunta-aluehankkeisiin oli käytettävissä TA-muutosten jälkeen 25,9 miljoonaa euroa sekä ylitysoikeutta 1,3 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 23,6 miljoonaa euroa.

8 04 01 PUISTOT JA LIIKUNTA-ALUEET, KYLKN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Uudet puistot ja puistojen peruskorjaukset	-10 100	-1 300	-11 400	-11 167	233	0
Liikuntapaikat ja ulkoilualueet	-9 000	0	-9 000	-8 071	929	-740
Menot yhteensä	-19 100	-1 300	-20 400	-19 238	1 162	-740

Puistoihin ja liikunta-alueisiin oli käytettävissä TA-muutosten jälkeen 20,4 miljoonaa euroa ja ylitysoikeutta 0,7 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 19,2 miljoonaa euroa.

8 04 01 01 UUDET PUISTOT JA PUISTOJEN PERUSKORJAUKSET

Uusiin puistoihin ja puistojen peruskorjaukseen oli käytettävissä 10,1 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 11,2 miljoonaa euroa. Ylitys katettiin Projektialueiden puistoista siirretyllä määrärahalta.

Puistojen uudisrakentamisen määrärahalla jatkettiin kuntoporrasohjelman 2020–2030 mukaisten kohteiden toteuttamista. Toteutuneita kuntoportaita olivat Lauttasaaren urheilupuiston, Savelanpuiston, Alakivenpuiston ja Mäntymäen kuntoportaat. Kirsikkapuiston uudistaminen valmistui. Peruskorjattavista puistoista Piperin puiston, Itsenäisyydenpuiston, Maatullinpuiston, leikkipuisto Traktorin sekä Brahenpuiston peruskorjaus jatkuivat. Lisäksi toteutettiin luonnonsuojelualuiden hankkeita, jotka parantavat virkistymismahdollisuuksia muun muassa Viikki-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueella.

Merellisen Helsingin strategiaa edistäviä puistohankkeita olivat Vasikkasaaren suunnittelun edistäminen, Idän rantareitin opastuksen toteutus sekä Länsiulapanniemen rantareitin toteutus.

Malminkartano-Kannelmäki alueella määrärahalla valmistuivat Malminkartanon kuntoportaat. Lisäksi Leikkipuisto Trumpetin peruskorjauksen suunnittelu käynnistyi. Malmin kaupunkiudistusalueella leikkipuisto Traktorin peruskorjaus valmistui ja leikkipuisto Filpuksen suunnittelu jatkui. Mellunmäen kaupunkiudistusalueella jatkuivat leikkipuisto Mellunmäen ja läheisen virkistysalueen kuntoilupisteen sekä Kivikon frisbeegolfradan suunnittelu.

8 04 01 02 LIIKUNTAPAIKAT JA ULKOILUALUEET

Liikuntapaikkoihin ja ulkoilualueisiin oli käytettävissä 9,0 miljoonaa euroa. Lisäksi toimialalla oli käytettävissä vuodelta 2020 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa yhteensä 40 000 euroa sekä 0,7 miljoonaa euroa ylitysoikeutta Hakaniemensillan vieressä sijaitsevien venepaikkojen siirtoon. Määrärahaa käytettiin 8,1 miljoonaa euroa. Käyttämättä jäänyt määräraha siirrettiin ylitysoikeudeksi vuodelle 2022.

Liikuntapaikkojen ja ulkoilualueiden osalta määrärahan käyttö kohdistui pääosin rakennettujen liikuntapaikkojen ja ulkoilualueiden välttämättömiin käyttökelpoisuuden edellyttämiin peruskorjauksiin. Töölön lämmitetty tekonurmikenttä (Pallokenttä 1) urakka valmistui. Kallion kentän tekojään jäädytysputkiston korjaus sekä Uimastadionin vaiheittaiset peruskorjaukset jatkuivat. Roihuvuoren liikuntapuiston pesäpalloareena valmistui ennen kauden alkua. Johanneksenpuiston kentän peruskorjaus käynnistyi kentän reuna-alueiden kunnostamisella. Uimarannoista Hieta-rannan uimarantaa sekä Pirkkolän plottia peruskorjattiin. Kruunusiltojen liittyvänä hankkeena toteutettava Hakaniemien venepaikkojen muutostyöt käynnistyivät.

Merellisen Helsingin strategiaa tukevia hankkeita olivat Biennaalin opasteiden ja paviljonkirakennuksen käyttöönotto kesäkuussa, Sirpalesaaren aallonmurtajan peruskorjaus sekä laituriin uusimiset.

Määrärahaa jäi käyttämättä ennakoimattomista urakkaviiveistä johtuen, merkittävimpinä Kallion kentän pintaraken- teisen toteutus, joka siirtyi vuodelle 2022 sekä Hakaniemien venepaikkojen muutostöiden viivästyminen. Lisäksi kent- tien ulkovalaistuksen uusimiseen varattua määrärahaa ei käytetty täysimääräisesti.

8 04 02 PROJEKTIALUEIDEN PUISTOT JA LIIKUNTA-ALUEET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kamppi-Töölönlahti alueen puistot	0	-1	-1	0	1	0
Länsisataman puistot ja liikunta-alueet	-2 500	1 202	-1 298	-1 370	-72	-453
Kalasataman puistot	-1 000	0	-1 000	-684	316	0
Kruunuvuorenrannan puistot ja liikunta-alueet	-1 000	200	-800	-186	614	0
Pasilan puistot	-1 000	48	-952	-1 037	-85	-85
Kuninkaankolmion puistot	-1 000	0	-1 000	-997	3	0
Malmin puistot	-600	201	-399	-81	318	0
Menot yhteensä	-7 100	1 650	-5 450	-4 355	1 095	-538

Projektialueiden puistoihin ja liikunta-alueisiin oli käytettävissä 7,1 miljoonaa euroa. Lisäksi vuodelta 2020 käyttämättä jäänyttä määrärahaa oli ylitysoikeutena 0,538 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 4,4 miljoonaa euroa. Käyttämättä jääneestä määrärahasta siirrettiin 1,3 miljoonaa euroa uusien puistojen ja puistojen peruskorjauksen käyttöön, 0,35 miljoonaa euroa projektialueiden esirakentamiseen ja loput ylitysoikeudeksi vuodelle 2022.

Kamppi-Töölönlahden-alueen puistoihin ei ollut osoitettu talousarviomäärärahaa. Käyttö oli 0,0002 miljoonaa euroa, pitäen sisällään sisäisiä tuntikirjauksia. Ylitys katettiin projektialueiden puistojen ja liikunta-alueiden muiden alakohtien käyttämättä jäävistä määrärahoista.

Länsisataman puistoihin ja liikunta-alueisiin oli käytettävissä 2,5 miljoonaa euroa ja 0,453 miljoonaa euroa ylitysoikeutta. Määrärahaa käytettiin 1,37 miljoonaa euroa. Merkittävimmät rakentamiskohteet olivat Saukonpaadenpuisto, Tanssintalon puisto ja Jätkäsaaren liikuntapuisto. Määrärahan alitus aiheutui siitä, että talousarviokaudelle suunnitelluista hankkeista Jätkäsaaren liikuntapuiston rakentaminen sekä Hyväntoivonpuiston kaksi osuutta yhdistävän sillan toteutus siirtyivät tuleville vuosille. Käyttämättä jäänyt määräraha siirrettiin osin uusien puistojen ja puistojen peruskorjauksen käyttöön ja osin ylitysoikeudeksi vuodelle 2022.

Kalasataman puistoihin oli talousarviossa varattu 1,0 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 0,7 miljoonaa euroa. Merkittävin kohde oli Loviseholminpuisto. Määrärahan alitus aiheutui materiaalitoimituksien viivästyisestä. Käyttämättä jäänyt määräraha siirrettiin ylitysoikeudeksi vuodelle 2022.

Kruunuvuorenrannan puistoihin ja liikunta-alueisiin oli talousarviossa varattu 1,0 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 0,2 miljoonaa euroa. Suunnittelukohteina olivat Stansvikin kartanopuisto, Kruunuvuorenrannan liikuntapuisto ja Laajasalon rantareitti. Lisäksi Haakoninlahdenpuiston eteläosa oli mukana Kruunuvuorenrannan palvelukorttelin suunnittelukilpailussa. Stansvikin kartanopuiston pääreittien parantamisurakka ei käynnistynyt valituksista johtuen. Lisäksi Kruunuvuorenrannan liikuntapuiston pintarakennusurakka siirtyi vuodelle 2022 pilaantuneiden maiden aiheuttaman viiveen johdosta. Käyttämättä jäänyt määräraha siirrettiin osin uusien puistojen ja puistojen peruskorjauksen käyttöön ja osin ylitysoikeudeksi vuodelle 2022.

Pasilan puistoihin oli käytettävissä 1,0 miljoonaa euroa ja vuodelta 2020 käyttämättä jäänyttä ylitysoikeusmäärärahaa 0,085 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 1,04 miljoonaa euroa. Määräraha käytettiin Konepajanpuiston rakentamiseen.

Kuninkaankolmion puistoihin oli käytettävissä 1,0 miljoonaa euroa. Määräraha käytettiin lähes täysimääräisesti. Merkittävin kohde oli Taidemaalarinpuiston eteläosan rakentaminen.

Malmin puistoihin oli käytettävissä 0,6 miljoonaa euroa, josta käytettiin 0,1 miljoonaa euroa. Määräraha käytettiin Nallenrinteenpuiston puistosuunnitteluun, maakaasun runkoputken maisemointisuunnitteluun ja kierrätyskasvualustaselvityksiin. Käyttämättä jäänyt määräraha siirrettiin osin uusien puistojen ja puistojen peruskorjauksen sekä muiden projektialueiden puistojen käyttöön ja osin ylitysoikeudeksi vuodelle 2022.

8 05 IRTAIMEN OMAISUUDEN PERUSHANKINTA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	296	0	296	165	-131	0
Menot	-62 000	-995	-62 995	-68 514	-5 519	-41 358
Netto	-61 704	-995	-62 699	-68 349	-5 650	-41 358

8 05 50 PELASTUSTOIMI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	296	0	296	165	-131	0

8 05 01 KESKUSHALLINTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Kaupunginkanslia	-1 700	-995	-2 695	-830	1 865	-1 030
Keskitetty tietotekniikkahankinnat	-7 600	0	-7 600	-13 328	-5 728	-13 900
ICT-yhteispalvelut	-8 500	0	-8 500	-7 260	1 240	0
Menot yhteensä	-17 800	-995	-18 795	-21 418	-2 623	-14 930

Irtaimen omaisuuden perushankintaan oli varattu yhteensä 17,8 miljoonaa euroa sekä ylitysoikeudet 14,9 miljoonaa euroa. Talousarvioon sisältyvät kaupunginkanslian ja kaupungin keskitettyjen tietotekniikkahankintojen sekä ICT-yhteispalveluiden irtaimen omaisuuden perushankinnat. Määrärahaa käytettiin yhteensä 21,4 miljoonaa euroa.

Kanslian irtaimen omaisuuden hankintoihin oli varattu määrärahaa 1,7 miljoonaa euroa sekä ylitysoikeutta 1,0 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 0,8 miljoonaa euroa.

8 05 02 KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMIALA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tietotekniikkahankinnat	-8 140	0	-8 140	-14 220	-6 080	-8 866
Muut hankinnat	-12 060	0	-12 060	-10 143	1 917	0
Menot yhteensä	-20 200	0	-20 200	-24 364	-4 164	-8 866

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan irtaimen omaisuuden perushankintaan oli käytettävissä vuonna 2020 käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetty ylitysoikeudet huomioiden yhteensä 29,1 miljoonaa euroa. Määrärahoja käytettiin 24,3 miljoonaa euroa.

ICT-investointeihin käytettiin noin 14,2 miljoonaa euroa. Suurimmat ICT-laitehankintainvestoinnit olivat ict-laitteet ja verkot sekä esitystekniikkainvestoinnit uudisrakennus- ja perusparannuskohteisiin. Näiden lisäksi investoitiin runsaasti ICT-kehityshankkeisiin ja varsinkin uuteen asioinnin tietojärjestelmä ASTI:iin, jonka kehitys tulee jatkumaan vielä useita vuosia.

Toimialan muihin irtaimen omaisuuden perushankintoihin käytettiin 10,1 miljoonaa euroa. Suurimmat investoinnit olivat uudis- ja perusparannuskohteiden kalustaminen. Stadin ammattiopistossa investoitiin opetustilojen ajanmukaistamiseen ja koneisiin ja laitteisiin.

Määrärahoja jäi käyttämättä 4,7 miljoonaa euroa. Laitteiden suuri maailmanlaajuinen kysyntä ja komponenttipula on viivästyttänyt tai pitkittänyt joitakin toimituksia. Näihin kuuluu opettajien tietokoneita, oppilaiden iPad-tabletteja, varhaiskasvatuksen näyttöjä, sekä Stadin Ammattiopiston teho- ja MAC -tietokoneita sekä esitystekniikkaa.

8 05 03 KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Pelastustoimi						
Menot	-4 985	0	-4 985	-1 835	3 150	-3 221
Tietotekniikkahankinnat	-3 400	0	-3 400	-3 527	-127	-2 500
Muut hankinnat	-215	0	-215	-855	-640	-1 300
Menot yhteensä	-8 600	0	-8 600	-6 217	2 383	-7 021

Kaupunkiympäristön toimialan irtaimen omaisuuden perushankintaan oli käytettävissä vuonna 2020 käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetty ylitysoikeudet huomioiden yhteensä 15,6 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin yhteensä 6,2 miljoonaa euroa.

Pelastustoimen irtaimen omaisuuden perushankintaan oli käytettävissä yhteensä 8,2 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin yhteensä 1,8 miljoonaa euroa. Vuonna 2021 valmistui kaksi kärkiyksikön pelastusajoneuvoa täydentämään pelastusyksiköiden verkostoa Helsingissä. Lisäksi vastaanotettiin vuonna 2020 tilatut sähköauto, yhdeksän ja seitsemän hengen miehistökuljetusajoneuvot sekä huoltoauto. Ensihoidon tehtäviin vastaanotettiin lääkäriambulanssi sekä ensihoidon kenttäjohtajan auto. Öljyntorjuntakaluston huolto ja säilytystä varten ostettiin öljyntorjuntapuomien kuljetus- ja säilytyskehoita sekä öljyntorjuntapuomin keräyslaitte. Muun irtaimen osalta hankittiin HCI-virtuaalipalvelinalusta täydentämään pelastuslaitoksen palvelininfraa sekä tehtiin tarpeellisia varuste- ja korvaushankintoja. Pelastusautojen ja ambulanssien korvaushankinnat jatkuvat vuonna 2022.

Tietotekniikkahankkeisiin käytettävissä olleista yhteensä 5,9 miljoonaa euron määrärahoista jäi käyttämättä 2,4 miljoonaa euroa johtuen projektien vetämiseen vaadittavien resurssien puutteesta, kilpailutuksien kestosta ja lainsäädäntöön liittyneiden kasvaneiden vaateiden vuoksi.

Muuhun irtaimen omaisuuden perushankintaan käytettävissä olleista yhteensä 1,5 miljoonaa euron määrärahoista jäi käyttämättä 0,7 miljoonaa euroa. Koronan vuoksi KYMP-talon teknisissä hankinnoissa tapahtui viiveitä komponenttipulan vuoksi sekä muun muassa viherseinien osalta kasveista on maailmanlaajuisia pulaa, joten näiltä osin toimitukset siirtyivät.

8 05 04 KULTTUURIN JA VAPAA-AJAN TOIMIALA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tietotekniikkahankinnat	-2 929	0	-2 929	-1 835	1 094	-2
Muut hankinnat	-3 471	0	-3 471	-3 586	-115	-1 180
Menot yhteensä	-6 400	0	-6 400	-5 421	979	-1 182

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan irtaimen omaisuuden perushankintaan oli käytettävissä yhteensä 7,6 miljoonaa euroa, joka koostui talousarvioon varatusta 6,4 miljoonasta eurosta ja edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyistä 1,2 miljoonan euron ylitysoikeudesta.

Määrärahaa käytettiin 5,4 miljoonaa euroa. Ict-investointeihin käytettiin 1,8 miljoonaa euroa ja muihin irtaimen omaisuuden muihin hankintoihin 3,6 miljoonaa euroa. Suurimmat ict-investoinnit liittyivät toimialan digitalisaatio-ohjelman toteuttamiseen. Muista investoinneista merkittävimpiä olivat hankinnat Biennaaliin, kulttuurikeskuksiin, nuorisotaloihin ja liikuntatiloihin sekä Viikin kirjaston perusparannus ja aluekirjastojen hankinnat.

Määrärahaa jäi käyttämättä 2,2 miljoonaa euroa poikkeusolojen aiheuttamien projektin viivästymisten vuoksi ja ict-investointeihin vaikuttaneiden elektronisten komponenttien toimitusvaikeuksien vuoksi.

8 05 05 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN TOIMIALA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tietotekniikkahankinnat	-3 500	0	-3 500	-5 073	-1 573	-3 652
Muut hankinnat	-5 500	0	-5 500	-6 021	-521	-5 707
Menot yhteensä	-9 000	0	-9 000	-11 094	-2 094	-9 359

Sosiaali- ja terveystoimialan irtaimen omaisuuden perushankintaan oli käytettävissä yhteensä 18,4 miljoonaa euroa, joka koostui talousarvioon varatusta 9,0 miljoonasta eurosta ja edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetystä 9,4 miljoonan euron ylitysoikeudesta.

Määrärahaa käytettiin 11,1 miljoonaa euroa. Merkittävimpiä tietotekniikan investointeja ovat olleet Apotin käyttöön ottoon liittyneet integraatiot, tietojen konversiot ja vanhojen tietojen KANTA-arkistoinnit. Lisäksi on otettu käyttöön myös uusia digitaalisia ratkaisuja, kuten chatbotteja ja ohjelmistorobotiikkaa. Merkittävimpiä muita hankintoja ovat olleet Haartmaninkatu1:n suun terveydenhuollon laite-, kaluste- ja tietotekniset hankinnat sekä Kampin perhekeskuksen, Myllypuron seniorikeskuksen, Kivelän terveysaseman, Apuvälineyksikön sekä muiden valmistuneiden tilahankkeiden irtokalustehankinnat sekä turvallisuusjärjestelmien päivitykset.

Määrärahaa jäi käyttämättä 7,3 miljoonaa euroa rakennushankkeiden myöhästymisestä ja tavaratoimittajien toimitusvaikeuksien takia sekä tietotekniikkahankinnoissa kesken olevien hankkeiden toteutuksissa.

8 05 06 TARKASTUSVIRASTO

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	0	0	0	0	0	0

8 06 ARVOPAPERIT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-16 000	0	-16 000	-24 149	-8 149	-25 736

8 06 01 HITAS-OSAKKEIDEN OSTAMINEN, KYLKN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 000	-500	-1 500	-1 101	399	0

Hitas-osakkeiden hankkimiseen oli talousarviossa osoitettu kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön 1,0 miljoonaa euroa. Lisäksi määrärahasiirtona kohtaan siirrettiin 0,5 miljoonaa euroa talousarvion kohdasta Muut kohteet, Khn käytettäväksi. Vuonna 2021 ostettiin 9 Hitas-asuntoa ja määrärahaa käytettiin noin 1,1 miljoonaa euroa.

8 06 02 MUUT KOHTEET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-15 000	500	-14 500	-23 048	-8 548	-25 736

Vuoden 2021 merkittävimpiä kohteita olivat Kiinteistö Oy Kaapelitalon pääomittaminen Tanssin talon rakentamista varten ja Kiinteistö Oy Laakson yhteissairaalan osakkeiden merkintähinnan maksaminen. Lisäksi määrärahaa käytettiin muun muassa Musiikkitalon urkujen hankintaan sekä eräiden yhtiöiden osakemerkintämaksuihin ja pääomittamiseen. Määrärahaa jäi käyttämättä suunniteltujen hankkeiden viivästymisistä johtuen.

8 07 MUU PÄÄOMATALOUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	14 600	0	14 600	23 841	9 241	0
Menot	-1 000	0	-1 000	-1 319	-319	-1 182
Netto	13 600	0	13 600	22 522	8 922	-1 182

8 07 50 VALTIONOSUJEDET JA -AVUSTUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	6 500	0	6 500	5 620	-880	0

Rahoitusosuuksia ja avustuksia kertyi yhteensä 5,6 miljoonaa euroa. Merkittävimmät avustukset olivat Tanssin talon rakentamiseen kohdistuvat valtion sekä Jane ja Aatos Erkon säätiön avustukset. Muita kohtaan kirjattuja avustuksia olivat muun muassa EU-tuki Länsisataman liikenneyhteyksien parantamiseen.

8 07 51 RAKENNUSTEN JA OSAKKEIDEN MYYNTITULOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	3 000	0	3 000	18 221	15 221	0

Talousarviossa arvioitiin myytävän kaupungin ydintoiminnan kannalta tarpeettomia rakennuksia ja osakkeita noin 10 miljoonalla eurolla vuosittain, jonka perusteella rakennusten ja osakkeiden myyntituloihin arvioitiin kirjattavan kohteiden tasearvoa vastaava 3,0 miljoonaa euroa. Rakennusten ja osakkeiden myynnistä toteutui noin 19,4 miljoonaa euroa, josta taseeseen kirjattava arvo oli 18,2 miljoonaa euroa. Erotuksena syntyvät myyntivoitot 1,2 miljoonaa euroa kirjattiin talousarviokohtaan Kaupunkirakenne.

8 07 52 MUUT PÄÄOMATULOT

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	5 000	0	5 000	0	-5 000	0

8 07 53 VÄESTÖNSUOJAKORVAUKSET

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	100	0	100	0	-100	0

8 07 01 LÄHIÖRAHASTOSTA RAHOITETTAVAT HANKKEET, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	0	0	0	-1 022	-1 022	-1 182

Määrärahaa oli käytettävissä 1,2 miljoonaa euroa, joka muodostui vuonna 2020 käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnetystä ylitysoikeudesta. Määrärahaa käytettiin 1,0 miljoonaa euroa ja käyttämättä jäi 0,2 miljoonaa euroa. Määrärahalla jatkettiin Lähiörahaston keskeneräisiä hankkeita.

8 07 02 KEHITTÄMISHANKKEET, KAUPUNGINKANSLIAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot	-1 000	0	-1 000	-298	702	0

Määrärahaa oli käytettävissä 1,0 miljoonaa euroa, josta käytettiin 0,3 miljoonaa euroa. Määrärahaa jäi käyttämättä, koska kehittämishankkeita käynnistyi ennakoitua vähemmän.

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

2.4.1 Helsingin kaupungin rahoituslaskelman toteutumisvertailu

Helsingin kaupungin rahoituslaskelman toteutumisvertailu

1 000 euroa	Toteutunut 2020	Talousarvio 2021	Toteutunut 2021	Poikkeama 2021	Toteuma-% 2021	Ylitysoikeus 2021
Toiminnan rahavirta						
Tulorahoitus						
Vuosikate ¹	863 377	520 111	757 075	236 964	146	-326 515
Satunnaiset erät	9 280	0	1 000	1 000	..	0
Tulorahoituksen korjauserät	-143 568	-95 001	-114 632	-19 631	121	0
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-1 046 592	-881 488	-889 557	-8 069	101	-118 058
Rahoitusosuudet investointimenoihin	25 687	38 549	28 608	-9 941	74	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	283 036	96 191	127 738	31 547	133	0
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-8 780	-321 638	-89 768	231 870	28	-444 573
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys ²	-32 123	-122 620	-92 099	30 521	75	-59 695
Antolainasaamisten vähennys	87 773	94 183	106 566	12 383	113	0
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	60 000	271 600	0	-271 600	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-81 541	-92 085	-78 922	13 163	86	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	..	0
Muut maksuvalmiuden muutokset²	182 797	11 410	-18 038	-29 448	-158	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	216 906	162 488	-82 493	-244 981	-51	-59 695
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	208 126	-159 150	-172 261	-13 111	108	-504 268

¹ Vuoden 2021 talousarviolukuja on muutettu rahoitusmenojen osalta (etumerkki muutettu).

² Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

2.4.2 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu

HELSINGIN KAUPUNGIN TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

1 000 euroa	Toteutunut 2020	Talousarvio 2021	Toteutunut 2021	Poikkeama 2021	Toteuma-% 2021	Ylitysoikeus 2021
Toiminnan rahavirta						
Tulorahoitus						
Vuosikate ¹	798 568	464 141	703 337	239 196	152	-326 515
Satunnaiset erät	9 280	0	0	0	..	0
Tulorahoituksen korjaukset	-143 173	-95 001	-115 912	-20 911	122	0
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-891 492	-641 780	-644 235	-2 455	100	-118 058
Rahoitusosuudet investointimenoihin	16 082	11 896	5 784	-6 112	49	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	279 341	96 191	127 311	31 120	132	0
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	68 606	-164 553	76 285	240 838	-46	-444 573
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys ²	-6 354	-50 890	-21 894	28 996	43	-59 695
Antolainasaamisten vähennys	87 849	97 541	110 455	12 914	113	0
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	80 000	0	-80 000	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-68 456	-79 000	-65 837	13 163	83	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	..	0
Muut maksuvalmiuden muutokset²	177 365	25 073	-30 517	-55 590	-122	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	190 404	72 724	-7 793	-80 517	-11	-59 695
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	259 010	-91 830	68 492	160 321	-75	-504 268

¹ Vuoden 2021 talousarviolukuja on muutettu rahoitusmenojen osalta (etumerkki muutettu).

² Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tilioikäytäntöjä.

2.4.3 Rahoitusosan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen

9 RAHOITUSOSA

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	177 541	0	177 541	110 455	-67 086	0
Menot	-129 890	0	-129 890	-87 731	42 159	-59 695
Netto	47 651	0	47 651	22 275	24 926	-59 695

9 01 PITKÄVAIKUTTEINEN RAHOITUS

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	177 541	0	177 541	110 455	-67 086	0
Menot	-129 890	0	-129 890	-87 731	42 159	-59 695
Netto	47 651	0	47 651	22 275	-24 926	-59 695

9 01 01 ANTOLAINAT ASUNTOTUOTOANTOON, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	16 967	0	16 967	18 854	1 887	0
Menot	-3 000	0	-3 000	0	3 000	0
Netto	13 967	0	13 967	18 854	4 887	0

9 01 02 MUU ANTOLAINAUS, KHN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot						
Vuokra-asuntotuottajien oman pääoman osuutta varten myönnettyjen lainojen lyhennykset	0	0	0	0	0	0
Muiden antolainojen lyhennykset	16 479	0	16 479	27 338	10 859	0
Helsingin Energian lainojen lyhennykset	20 600	0	20 600	20 600	0	0
Helsingin Sataman lainojen lyhennykset	19 600	0	19 600	19 600	0	0
HKL:n lainojen lyhennykset	14 210	0	14 210	14 210	0	0
Sosiaalisen luototuksen lainojen lyhennykset	1 565	0	1 565	1 734	169	0
HSY lainojen lyhennykset	8 120	0	8 120	8 120	0	0
Tulot yhteensä	80 574	0	80 574	91 602	11 028	0

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Menot						
Lainojen myöntäminen kouluille	-7 000	-23 080	-30 080	-3 246	26 834	-5 000
Muut koululainat	-5 000	23 080	18 080	0	-18 080	-29 375
Sosiaalisiiin tarkoituksiin myönnettäviä lainoja varten	-1 500	0	-1 500	-90	1 410	-690
Lainoja kaupunginorkesterin soittajille soitinhankintoihin	-50	0	-50	-30	20	-30
Liikelaitosten lainat	0	0	0	0	0	0
Sosiaalisen luototuksen lainojen myöntämiseen, sosiaalilautakunnan käytettäväksi	-1 800	0	-1 800	-1 478	322	0
Lainat vapaapalokunnille	-2 540	0	-2 540	0	2 540	0
Lainat kaupunkikonsernin yhteisöille	-30 000	0	-30 000	-17 050	12 950	-24 600
Menot yhteensä	-47 890	0	-47 890	-21 894	25 996	-59 695
Netto	32 684	0	32 684	69 708	37 024	-59 695

Lainoja myönnettiin kolmen kaupungin sopimuskoulun peruskorjaus- ja perusparannushankkeisiin yhteensä 35 miljoonaa euroa. Ko. lainojen nostot painottuvat vuosille 2022-2023.

9 01 03 OTTOLAINAT JA NIIDEN LYHENNYKSET, RAHOITUSJOHTAJAN KÄYTETTÄVÄKSI

1 000 euroa	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Tulot	80 000	0	80 000	0	-80 000	0
Menot	-79 000	0	-79 000	-65 837	13 163	0
Netto	1 000	0	1 000	-65 837	-66 837	0

Maksuvalmius kehittyi vuonna 2021 paremmalla uralla, kuin mitä ko. vuotta koskevan talousarviovalmistelun yhteydessä ennakoitiin, ja kaupungin lainanottotarve siirtyi vuodelle 2022.

Tilinpäätöslaskelmat

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Helsingin kaupungin tuloslaskelma

	01.01.–31.12.2021	01.01.–31.12.2020
Toimintatuotot		
Myyntituotot ¹	351 439 920,24	358 498 325,17
Maksutuotot ¹	208 110 643,65	189 826 946,46
Tuet ja avustukset	234 993 700,82	53 747 338,82
Vuokratuotot	386 940 667,99	364 768 911,48
Muut toimintatuotot ¹	143 180 039,94	180 607 730,95
	1 324 664 972,64	1 147 449 252,88
Valmistus omaan käyttöön	146 576 191,31	192 604 069,80
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 545 705 998,46	-1 453 245 190,05
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-353 986 075,59	-341 052 335,55
Muut henkilösivukulut	-62 155 857,90	-52 860 266,34
Palvelujen ostot ¹	-2 247 331 741,72	-2 047 940 910,60
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-245 957 575,95	-216 275 552,65
Avustukset ¹	-323 679 454,45	-316 575 408,23
Vuokratulot ¹	-224 391 187,86	-209 880 594,99
Muut toimintakulut ¹	-23 861 601,48	-26 560 341,13
	-5 027 069 493,41	-4 664 390 599,54
TOIMINTAKATE	-3 555 828 329,46	-3 324 337 276,86
Verotulot ja valtionosuudet		
Verotulot	3 828 748 671,06	3 565 597 789,15
Valtionosuudet	330 345 073,00	479 558 236,00
	4 159 093 744,06	4 045 156 025,15
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	73 143 824,73	70 757 026,18
Muut rahoitustuotot	97 027 773,47	87 922 531,09
Korkokulut	-15 768 253,49	-15 562 043,12
Muut rahoituskulut	-594 149,19	-559 237,87
	153 809 195,52	142 558 276,28
VUOSIKATE	757 074 610,12	863 377 024,57
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-408 493 854,77	-375 929 263,26
	-408 493 854,77	-375 929 263,26
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	1 000 000,00	9 279 896,85
	1 000 000,00	9 279 896,85
TILIKAUDEN TULOS	349 580 755,35	496 727 658,16
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	3 670 659,75	-2 141 259,17
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		2 192 395,92
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	3 411 548,76	1 822 578,99
	7 082 208,51	1 873 715,74
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ (-)	356 662 963,86	498 601 373,90

¹ Vertailuluvut on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliöintikäytäntöjä.

3.2 Helsingin kaupungin rahoituslaskelma

	2021	2020
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	757 074 610	863 377 025
Satunnaiset erät	1 000 000	9 279 897
Tulorahoituksen korjauserät	-114 631 819	-143 568 359
	643 442 791	729 088 563
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-889 556 852	-1 046 591 856
Rahoitusosuudet investointimenoihin	28 608 571	25 686 728
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	127 737 964	283 035 828
	-733 210 317	-737 869 300
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-89 767 526	-8 780 737
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys ¹	-92 099 417	-32 122 954
Antolainasaamisten vähennys	106 566 157	87 773 291
	14 466 740	55 650 337
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	60 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-78 921 874	-81 540 921
	-78 921 874	-21 540 921
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-10 917 504	6 967 305
Vaihto-omaisuuden muutos	17 934 560	-28 260 646
Saamisten muutos ¹	11 246 094	6 238 466
Korottomien velkojen muutos	-36 301 056	197 851 879
	-18 037 906	182 797 004
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-82 493 040	216 906 421
RAHAVAROJEN MUUTOS	-172 260 566	208 125 683
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 147 909 672	1 320 170 238
Rahavarat 1.1.	1 320 170 238	1 112 044 555
	-172 260 566	208 125 683

¹Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

3.3 Helsingin kaupungin tase

VASTAAVAA	31.12.2021	31.12.2020
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	33 690 315,58	19 838 082,23
Muut pitkävaikutteiset menot	102 873 390,33	94 768 184,13
Ennakkomaksut	2 165 661,04	5 987 048,39
	138 729 366,95	120 593 314,75
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 561 001 005,47	3 463 945 944,60
Rakennukset	1 889 218 114,12	1 884 694 810,20
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 804 247 008,48	1 721 571 816,57
Koneet ja kalusto	446 050 621,41	451 890 403,07
Muut aineelliset hyödykkeet	13 180 830,97	12 933 447,42
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	741 782 965,43	524 995 247,86
	8 455 480 545,88	8 060 031 669,72
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 261 418 854,70	3 250 816 152,46
Muut lainasaamiset ¹	1 880 214 865,52	1 894 681 606,01
Muut saamiset	546 462,37	546 462,37
	5 142 180 182,59	5 146 044 220,84
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	75 909 095,09	98 788 608,48
Lahjoitusvarojen varat	5 522 137,32	5 477 351,55
Muut toimeksiantojen varat	694 455 338,72	663 561 240,86
	775 886 571,13	767 827 200,89
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	14 736 660,75	33 246 993,35
Keskeneräiset tuotteet	17 182 999,33	16 625 129,55
Muu vaihto-omaisuus	93 897,59	75 994,67
	32 013 557,67	49 948 117,57
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset ¹	155 129,33	0,00
Muut saamiset	23 929 153,02	19 216 408,61
	24 084 282,35	19 216 408,61
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	87 144 964,25	83 328 391,26
Lainasaamiset	288 630,18	337 890,53
Muut saamiset	133 551 021,05	196 565 274,68
Siirtosaamiset	124 763 255,61	81 630 282,01
	345 747 871,09	361 861 838,48
Saamiset yhteensä	369 832 153,44	381 078 247,09
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	545 423 145,89	695 148 072,71
Joukkovelkakirjalainasaamiset	20 000 000,00	20 000 000,00
	565 423 145,89	715 148 072,71
Rahat ja pankkisaamiset	582 486 525,92	605 022 165,28
VASTAAVAA YHTEENSÄ	16 062 032 049,47	15 845 693 008,85

¹ Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

VASTATTAVAA	31.12.2021	31.12.2020
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 406 573,75	2 972 406 573,75
Arvonkorotusrahasto	1 791 369 737,26	1 794 540 388,34
Muut omat rahastot	695 703 159,73	666 184 534,35
Muu oma pääoma	729 030 699,71	729 030 699,71
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	6 507 769 497,53	6 042 098 297,77
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	356 662 963,86	498 601 373,90
	13 052 942 631,84	12 702 861 867,82
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	62 337 500,33	66 008 160,08
Vapaaehtoiset varaukset	5 196 711,53	5 196 711,53
	67 534 211,86	71 204 871,61
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	47 120 000,00	59 110 000,00
	47 120 000,00	59 110 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	75 909 095,20	98 769 623,50
Lahjoitusrahastojen pääomat	5 522 137,32	5 477 351,55
Muut toimeksiantojen pääomat	578 544 895,12	558 587 286,41
	659 976 127,64	662 834 261,46
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	828 743 265,11	905 665 148,82
Lainat muilta luotonantajilta	7 437 802,77	7 437 802,77
Saadut ennakot	4 708 625,73	4 708 625,73
Ostovelat	1 239 500,00	1 313 100,00
Liittymismaksut ja muut velat	4 699 098,74	5 375 791,51
	846 828 292,35	924 500 468,83
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	76 921 883,73	78 921 873,80
Saadut ennakot	18 014 429,50	27 248 159,02
Ostovelat	299 854 691,11	313 259 744,13
Liittymismaksut ja muut velat	646 789 706,65	642 322 982,49
Siirtovelat	346 050 074,79	363 428 779,69
	1 387 630 785,78	1 425 181 539,13
Vieras pääoma yhteensä	2 234 459 078,13	2 349 682 007,96
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	16 062 032 049,47	15 845 693 008,85

3.4 Helsingin kaupungin konsernituloslaskelma

1 000 euroa	01.01.-31.12.2021	01.01.-31.12.2020
Toimintatuotot	4 363 332	3 803 496
Toimintakulut	-7 164 569	-6 402 147
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta / tappiosta (-)	20 785	32 706
TOIMINTAKATE	-2 780 451	-2 565 945
Verotulot	3 820 030	3 565 598
Valtionosuudet	331 046	480 135
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	17 111	13 263
Muut rahoitustuotot	15 235	10 211
Korkokulut	-59 098	-57 520
Muut rahoituskulut	-7 961	-7 303
	-34 714	-41 349
VUOSIKATE	1 335 911	1 438 439
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-940 487	-843 899
Omistuksen eliminointierot	-12 101	697
Arvonalentumiset	-6	-110
	-952 594	-843 311
Satunnaiset erät	2 062	10 330
TILIKAUDEN TULOS	385 379	605 458
Tilinpäätössiirrot	2 784	1 035
Tilikauden verot	-12 130	-12 127
Laskennalliset verot	-8 054	-28 734
Vähemmistöosuudet	1 278	3 253
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	369 256	568 884
Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/ Toimintakulut, prosenttia	60,9	59,4
Vuosikate/ Poistot, prosenttia	142,0	170,4
Vuosikate, euroa/asukas	2 028	2 190
Asukasmäärä	658 864	656 920

3.5 Helsingin kaupungin konsernirahoituslaskelma

1 000 euroa	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	1 335 911	1 438 439
Satunnaiset erät	2 062	10 330
Tilikauden verot	-12 130	-12 127
Tulorahoituksen korjauserät	-72 326	-94 871
	1 253 517	1 341 771
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-2 106 812	-2 273 959
Rahoitusosuudet investointimenoihin	113 464	16 735
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	408 544	646 667
	-1 584 804	-1 610 556
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
	-331 287	-268 785
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-24 834	-21 415
Antolainasaamisten vähennys	21 101	11 217
	-3 732	-10 199
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	640 363	652 933
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-299 956	-254 373
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 694	-17 704
	338 713	380 855
Oman pääoman muutokset		
	629	3 285
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-11 318	-18 324
Vaihto-omaisuuden muutos	14 605	-39 475
Saamisten muutos	-137 047	3 399
Korottomien velkojen muutos	79 199	82 581
	-54 561	28 181
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
	281 049	402 123
RAHAVAROJEN MUUTOS		
	-50 239	133 337
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 578 395	1 628 634
Rahavarat 1.1.	1 628 634	1 495 297
	-50 239	133 337

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 euroa	-789 254	-495 288
Investointien tulorahoitus, prosenttia	67,0	63,7
Lainanhoitokate	3,9	4,8
Kassan riittävyys (pv)	60	66

3.6 Helsingin kaupungin konsernitase

1 000 euroa	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	31 096	28 263
Muut pitkävaikutteiset menot	207 353	212 990
Ennakkomaksut	5 635	8 156
	244 084	249 409
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 648 519	3 549 836
Rakennukset	6 917 343	6 625 554
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 945 551	2 784 058
Koneet ja kalusto	1 290 397	1 343 711
Muut aineelliset hyödykkeet	26 002	24 471
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 211 646	2 051 602
	17 039 457	16 379 232
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	383 421	312 321
Muut osakkeet ja osuudet	487 436	487 119
Muut lainasaamiset	487 985	484 238
Muut saamiset	2 868	2 883
	1 361 710	1 286 561
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	667 900	659 545
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	130 466	145 070
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	119 282	106 968
Lyhytaikaiset saamiset	626 239	501 507
	745 521	608 475
Rahoitusarvopaperit	624 235	772 804
Rahat ja pankkisaamiset	954 160	855 830
VASTAAVAA YHTEENSÄ	21 767 534	20 956 925

1 000 euroa	31.12.2021	31.12.2020
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 972 407	2 972 407
Säätöiden peruspääomat	7 015	7 015
Arvonkorotusrahasto	1 792 641	1 795 812
Muut omat rahastot	1 163 800	1 085 545
Muu oma pääoma	734 076	734 105
Edellisten tilikausien ylijäämä / alijäämä (-)	6 185 389	5 668 890
Tilikauden ylijäämä / alijäämä (-)	369 256	568 884
	13 224 583	12 832 657
VÄHEMMISTÖOSUDET	177 816	171 389
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	47 726	59 847
Muut pakolliset varaukset	36 223	34 768
	83 949	94 615
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	680 380	683 343
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	5 575 243	5 234 907
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	144 606	148 910
	5 719 849	5 383 817
Lyhytaikainen		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	315 626	317 212
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	1 565 331	1 473 893
	1 880 957	1 791 105
Vieras pääoma yhteensä	7 600 806	7 174 921
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	21 767 534	20 956 925
Konsernitaseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, prosenttia	61,6	62,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	88,3	90,3
Kertynyt ylijäämä, 1 000 euroa	6 554 645	6 237 774
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	9 948	9 495
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 euroa	5 890 869	5 552 118
Konsernin lainakanta, euroa/asukas	8 941	8 452
Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 euroa	6 873 246	6 432 236
Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	10 432	9 792
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	487 985	484 238
Konsernin lainasaamiset, euroa/asukas	741	737

Tilinpäätöksen liitetiedot

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

1. ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET SEKÄ MENETELMÄT

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen pysyviin vastaaviin hankintameno suunittelman mukaisilla poistoilla ja investointeihin saaduilla rahoitusosuuksilla vähennettynä. Poikkeuksena on maa-alueet, joista ei tehdä poistoja. Suunittelman mukaiset poistot on laskettu kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunittelman mukaisesti. Poistosuunittelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoituksiin merkityt osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alhaisempaan arvoon, mikä on yhtiökohtaisesti arvioitu tuotto-odotusten perusteella tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alempana todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen tai liukuvan keskihinnan mukaisesti hankintameno tai sitä alhaisempaan jälleenhankintahintaan tai todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempana todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alempana todennäköiseen luovutushintaan.

Konsernitili

Kaupungilla on käytössä konsernitili, jonka ehtojen mukaisesti sopimukseen liitettyjen kaupungin tytäryhteisöjen rahavarat esitetään kaupungin tilinpäätöksessä sekä osana rahoja ja pankkisaamisia että lyhytaikaisena velkana tytäryhteisöille. Negatiiviset tilien saldot esitetään sekä kaupungin lyhytaikaisena lainasaamisena tytäryhteisöiltä että rahojen ja pankkisaamisten vähennyksenä.

Johdannaissopimusten käsittely

Kaupungin johdannaissopimukset sisältävät sähköjohdannaisia, jotka on tehty suojaustarkoituksessa. Johdannaiset on käsitelty kirjanpitolain 5:2 §:n mukaisesti, jolloin niistä annettavat tiedot on esitetty taseen liitetietoina.

Konsernin johdannaissopimukset koostuvat erilaisista koronvaihtosopimuksista ja sähköjohdannaisista. Kaikki sopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa ja ne on solmittu heti voimassa olevina.

Sopimuksista, niiden ja sisällöstä, on kerrottu tarkempaa tietoa liitetiedossa ”Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt”.

Ympäristöerien käsittely

Kaupungin ympäristötuotot ja –kulut sekä –investoinnit on kirjattu kaupungin kirjanpidossa soveltaen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta ympäristöasioiden kirjaamisesta.

Ympäristövastuut esitetään liitetiedoissa.

2. EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOJEN VERTAILUKELPOISUUS

Vuonna 2021 toteutettiin valtakunnallinen tilikarttamuutos, joka vaati tuloslaskelman ja taseen tilien osittaista uudelleenryhmittelyä. Vuoden 2020 vertailulukuja on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä tuloslaskelman sekä taseen osalta. Vastaavat muutokset on viety myös vuoden 2020 rahoituslaskelmaan. Kyseisiin laskelmiin on merkitty muutetut kohdat.

Korona-avustuksia kirjattiin 175,4 miljoonaa euroa tuloslaskelmaan toimintatuottoihin sisältyvään tiliryhmään ”Tuet ja avustukset”. Näistä lyhytaikaisiin siirtosaamisiin on kirjattu 58,2 miljoonaa euroa.

Vertailuvuoden 2020 ennakkotietoon perustuva asukasmäärä on päivitetty vastaamaan lopullista asukasmäärää ja vastaava päivitys on tehty vuoden 2020 tunnuslukuihin.

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

3. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISEN PERIAATTEET

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty 90 kaupunkikonserniin kuuluvaa tytäryhteisöä, jotka tekivät tilinpäätöksen.

Uusina tytäryhtiöinä yhdisteltiin Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Borgströminmäki, Fallkullan Kiilan Pysäköinti Oy, Helsinki Business Hub Ltd Oy, Keski-Pasilan jätteen putkikeräys Oy, Asemapäällikönkatu 5 Kiinteistö Oy, Helsinki Partners Oy, Kiinteistöosakeyhtiö Laakson yhteissairaala, Helsingin kaupunkitilat Oy ja Asunto Oy Oulunkyläntori 2. Konsernitilinpäätökseen sisältyy yhdisteltyjen tytäryhteisöjen kautta myös niiden omiin tilinpäätöksiinsä yhdistelemät 21 tytäryhteisöä eli alikonserniyhteisöä. Tilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuusi kuntayhtymää, joissa kaupunki on jäsenenä. Tilinpäätökseen on myös yhdistelty kaikki 12 säätiötä, joissa kaupungilla on määräysvalta. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty yksi yhteisyhteisö sekä 35 osakkuusyhteisöä kaikkiaan 49 osakkuusyhteisöstä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat samoin kuin konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konserniyleisohjeen mukaisesti käyttäen ns. sovellettua hankintamenomenetelmää.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Tytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- ja alijäämän oikaisuksi.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konserniyleisohjeen mukaisesti poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on jaettu konsernituloslaskelmassa laskennallisten verojen muutokseen ja tilikauden yli- tai alijäämään sekä konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Osakkeiden arvonalennukset

Kaupungin tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisöosakkeistaan tilinpäätöksessä 2015 tekemät 56 miljoonan euron arvonalennukset on konsernitilinpäätöksessä konsernin sisäisinä erinä peruttu.

Osakkuusyhteistöt

Osakkuusyhteistöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Muutoksia konsernirakenteessa vuonna 2021: Uusina tytäryhtiöinä yhdisteltiin Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Borgströminmäki, Fallkullan Kiilan Pysäköinti Oy, Helsinki Business Hub Ltd Oy, Keski-Pasilan jätteen putkikeräys Oy, Asemapäällikönkatu 5 Kiinteistö Oy, Helsinki Partners Oy, Kiinteistöosakeyhtiö Laakson yhteissairaala, Helsingin kaupunkitilat Oy ja Asunto Oy Oulunkyläntori 2.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

4. TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN

Toimintatuotot tehtäväalueittain 1 000 euroa	Konserni		Kaupunki ^{1,2}	
	2021	2020	2021	2020
Keskushallinto	1 345 050	1 081 930	27 681	34 893
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	54 059	38 832	82 312	63 845
Kaupunkiympäristön toimiala	1 610 099	1 412 618	620 604	637 008
Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala	55 337	47 571	27 818	23 179
Sosiaali- ja terveystoimiala	930 461	818 142	344 500	174 704
Liikelaikokset	368 228	404 202	368 228	404 202
Rahastot	98	201	98	201
Toimintatuotot yhteensä^{*)}	4 363 332	3 803 496	1 471 241	1 338 032

*) Toimintatuottojen erittely esitetään ulkoisista eristä.

¹ Tietoihin sisältyy valmistus omaan käyttöön.

² Toimintatuottoihin sisältyy koronatukia 175.399 tuhatta euroa.

5. VEROTULOJEN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Kunnallisvero	2 821 115	2 791 940	2 821 115	2 791 940
Yhteisövero	726 897	519 324	726 897	519 324
Kiinteistövero	280 737	254 334	280 737	254 334
Verotulot yhteensä	3 828 749	3 565 598	3 828 749	3 565 598

6. VALTIONOSUUKSIEN JA VEROTULOMENETYSTEN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	431 929	572 593	431 929	572 016
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-377 744	-373 645	-377 744	-373 645
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	31 797	28 741	31 797	28 741
Valtionosuudet yhteensä	85 982	227 689	85 982	227 112
Verotulomenetyksen korvaukset	244 363	252 446	244 363	252 446
Valtionosuudet ja verotulomenetyksen korvaukset yhteensä	330 345	480 135	330 345	479 558

7. PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

1 000 euroa	Kaupunki	
	2021	2020
Asiakaspalvelujen ostot	1 243 997	1 171 942
Muiden palvelujen ostot	1 003 335	842 527
Palvelujen ostot yhteensä	2 247 332	2 014 469

8. VALTUUSTORYHMILLE ANNETUT TUET

1 000 euroa	Kaupunki	
	2021	2020
Kansallinen Kokoomus	87	60
Vasemmistoliitto	86	41
Vihreä liitto	73	74
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	46	42
Perussuomalaiset	29	16
Suomen ruotsalainen kansanpuolue	29	35
Suomen Keskusta	10	8
Terve Helsinki	9	0
Avoin puolue (ent. Piraattipuolue)	8	7
Suomen Kristillisdemokraatit	7	18
Liike Nyt	6	0
Valtuustoryhmä Sininen	0	7
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	390	308

9. SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEET JA NIIDEN MUUTOKSET

Poistosuunnitelma on kaupunginvaltuuston 18.9.1996 vahvistama. Poistosuunnitelmaa on tämän jälkeen täydennetty kaupunginvaltuuston päätöksillä. Päätöksellä 2.11.2001 päätettiin asuinkiinteistöjen rakennusten ja pysäköintiyhtiöiden kalliotunneleiden ja maanpäällisten laitosten poistoajoista. Päätös 14.11.2001 koskee tehdas- ja tuotantorakennuksia sekä kiinteitä rakenteita ja laitteita ja päätös 9.10.2002 Vuosaaren Sataman liikenneväylien investointeja. Päätös 18.6.2003 koskee raidekalustoa ja muita kuljetusvälineitä ja päätös 29.11.2006 asuinkiinteistöyhtiöiden asuinrakennusten progressiivisia poistoja. Päätös 11.5.2011 koskee atk-ohjelmistojen poistoaikaa ja Khs päätös 11.1.2016 viestintävälineitä ja muita aineellisia hyödykkeitä. Poistosuunnitelma perustuu arvioidun taloudellisen käyttöajan mukaiseen tasapoistoon. Poistojen laskenta alkaa käyttöönottokuukautta seuraavan kuukauden alusta. Toimialojen ja liikelaitosten käyttöomaisuuden poistoajat ovat seuraavat:

Käyttöomaisuusluokat	Poistoajat
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	3 - 20 vuotta
Asuinkiinteistöyhtiöiden asuinrakennukset	enintään 40 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	10 - 50 vuotta
Pysäköintiyhtiöiden kalliotunnelit	enintään 100 vuotta
Pysäköintiyhtiöiden maanpäälliset laitokset	enintään 60 - 70 vuotta
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	8 - 50 vuotta
Koneet ja kalusto	3 - 30 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3 - 5 vuotta

Pienhankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

10. PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Eläkevastuu 1.1.	59 847	68 001	59 110	67 210
Vähennykset tilikaudella	-12 121	-8 154	-11 990	-8 100
Eläkevastuu 31.12.	47 726	59 847	47 120	59 110
Kaatopaikkojen jälkihoitovaraus (HSY) 1.1.	20 476	21 967	..	..
Lisäykset tilikaudella	771	728	..	..
Vähennykset tilikaudella	-218	-2 219	..	..
Kaatopaikkojen jälkihoitovaraus (HSY) 31.12.	21 029	20 476	..	..
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (HUS) 1.1.	13 680	13 864	..	..
Lisäykset tilikaudella	268	0	..	..
Vähennykset tilikaudella	0	-183	..	..
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (HUS) 31.12.	13 948	13 680	..	..
Muut pakolliset varaukset 1.1.	611	1 276	0	0
Lisäykset tilikaudella	696	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	-62	-665	0	0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	1 245	611	0	0

11. PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT JA -TAPPIOT

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	95 771	114 140	95 771	114 140
Rakennusten myyntivoitot	880	19 900	880	19 900
Osakkeiden myyntivoitot	5 682	1 247	5 682	1 247
Muut luovutusvoitot	1 019	2 320	566	450
Luovutusvoitot yhteensä	103 352	137 607	102 899	135 737
Muut toimintakulut				
Rakennusten myyntitappiot	62	71	32	71
Osakkeiden myyntitappiot	66	287	66	190
Muut luovutustappiot	159	651	159	8
Luovutustappiot yhteensä	287	1 009	257	269

12. SATUNNAISTEN TUOTTOJEN JA KULUJEN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Satunnaiset tuotot				
Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy				3 000
YIT (Lemminkäinen)				6 280
Dueton vuokravastuun purku			1 000	
Muut tuotot	2 112	10 330		
Satunnaiset kulut				
Muut kulut	-50			
Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä	2 062	10 330	1 000	9 280

13. OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY

1 000 euroa	Kaupunki	
	2021	2020
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	85 984	80 373
Osinkotuotot muista yhteisöistä	4 587	2 731
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	5 704	4 249
Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot yhteensä	96 275	87 353

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

14. ARVONKOROTUKSET

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	1 798 612	1 800 873	1 794 540	1 796 801
Arvonkorotusten purku	-3 170	-2 261	-3 170	-2 261
Arvo 31.12.	1 795 442	1 798 612	1 791 370	1 794 540
Rakennukset				
Arvo 1.1.	0	3 595	..	..
Arvo 31.12.	3	0	..	..

Kaupungin omaisuus arvostettiin uudelleen 1.1.1997 kaupungin siirtyessä uuteen kirjanpitoikäntöön. Ennen vuotta 1985 hankittujen rakennusten ja rakennelmien hankintamenona käytettiin kirjanpitoarvoa 31.12.1984 vähennettynä sen jälkeisillä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Vastaavasti ennen vuotta 1974 hankitun maaomaisuuden hankintamenona käytettiin kirjanpitoarvoa 31.12.1973. Maa-alueille suoritettiin tuolloin myös arvonkorotus. Maaomaisuuden laskennallisesta käyvästä jälleenhankinta-arvosta 60 prosenttia jaettiin arvojen suhteessa hankintahintaan. Laskennallisesti uudet arvot saatiin jakamalla kaupunki kolmeen hinta-alueeseen ja alueiden sisällä edelleen käyttötarkoituksen mukaan.

15. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

1 000 euroa	Kaupunki			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Aineettomat oikeudet				
Poistamaton hankintameno 1.1.	19 838	94 768	5 987	120 593
Lisäykset tilikauden aikana	2 978	732	2 163	5 873
Rahoitusosuudet tilikauden aikana		-14		-14
Vähennykset tilikauden aikana				0
Siirrot erien välillä	27 285	46 500	-5 984	67 801
Tilikauden poisto	-16 411	-39 113		-55 524
Poistamaton hankintameno 31.12.	33 690	102 873	2 166	138 729

16. AINEELLISET HYÖDYKKEET

1 000 euroa	Kaupunki			
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto
Aineelliset hyödykkeet				
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 669 406	1 884 695	1 721 572	451 890
Lisäykset tilikauden aikana	7 990	6	39	32 388
Rahoitusosuudet tilikauden aikana		-66	-1 387	-164
Vähennykset tilikauden aikana	-6 684	-5 880	-159	0
Siirrot erien välillä	98 919	155 877	221 240	31 736
Tilikauden poisto		-145 414	-137 057	-69 799
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 769 631	1 889 218	1 804 248	446 051
Arvonkorotukset		0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 769 631	1 889 218	1 804 248	446 051

16. AINEELLISET HYÖDYKKEET (JATKOA)

1 000 euroa	Kaupunki		
	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Aineelliset hyödykkeet			
Poistamaton hankintameno 1.1.	12 933	524 995	6 265 491
Lisäykset tilikauden aikana	130	795 158	835 711
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	0	0	-1 617
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	-12 723
Siirrot erien välillä	130	-577 685	-69 783
Tilikauden poisto	-13	-685	-352 968
Poistamaton hankintameno 31.12.	13 180	741 783	6 664 111
Arvonkorotukset	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	13 180	741 783	6 664 111

17. MAA- JA VESIALUEET ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	25 884	24 109		
Muut maa- ja vesialueet	3 623 005	3 525 727	3 561 001	3 463 946
Maa- ja vesialueet yhteensä	3 648 889	3 549 836	3 561 001	3 463 946

18. PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET, OSAKKEET JA OSUUDET

1 000 euroa	Tytäryhteisö- osakkeet ja -osuudet	Jäsenkunta- yhtymäosuudet	Kaupunki		Osakkeet ja osuudet yhteensä
			Osakkuus- ja muut omistus- yhteisyhteisö- osakkeet ja -osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	
Osakkeet ja osuudet					
Hankintameno 1.1.	2 496 168	428 932	209 564	116 152	3 250 816
Lisäykset tilikauden aikana	21 791		66	3 292	25 149
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	-4 153				-4 153
Vähennykset tilikauden aikana			-1 219	-11 153	-12 373
Siirrot erien välillä	14 531		-3 762	-8 789	1 980
Arvonlennukset ja niiden palautukset					
Hankintameno 31.12.	2 528 336	428 932	204 649	99 502	3 261 419

19. PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET, JOUKKOVELKAKIRJA-, MUUT LAINA- JA MUUT SAAMISET

1 000 euroa	Jvk- lainasaamiset	Saamiset tytäryhteisöiltä	Kaupunki		Jvk-, muut laina- ja muut saamiset yhteensä
			Saamiset jäsenkunta- yhtymiltä	Saamiset muilta	
Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					
Hankintameno 1.1.	0	1 030 866	671 042	193 258	1 895 166
Lisäykset tilikauden aikana		73 948		18 151	92 099
Vähennykset tilikauden aikana		-86 095	-8 120	-12 351	-106 566
Siirrot erien välillä		62			62
Arvonlennukset					
Hankintameno 31.12.	0	1 018 781	662 922	199 058	1 880 761

20. PÄÄOMALAINASAAMISTEN OSUUS PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSISTA

1 000 euroa	Kaupunki	
	2021	2020
Pääomalainasaamiset tytäryhteisöiltä lainoittain		
Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy ¹	1 875	1 875
Helsingin Väylä Oy ²	5 000	5 000
Helsingin Asuntohankinta Oy Ab ³	3 500	3 500
Helsingin Asuntohankinta Oy Ab ³	3 500	3 500
Suomenlinnan Liikenne Oy ²	62	62
Helsingin Satama Oy ⁵	98 000	98 000
Helen Oy ⁵	157 000	157 000
Pääomalainasaamiset tytäryhteisöiltä yhteensä	268 937	268 937
Pääomalainasaamiset osakkuus- ja omistusyhteisyyksiltä lainoittain		
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy ⁴	0	428
Urhea-halli ⁶	2 000	2 000
Urhea-halli ⁶	3 000	3 000
Pääomalainasaamiset yhteensä	273 937	274 365

¹ Lainan korko on neljä (4) prosenttia.

² Laina on koroton.

³ Lainan korko on kaupungin oman pääoman ehtoista asuntolainoista (ns. tertiäärilainat) kulloinkin veloitettavan koron suuruinen.

⁴ Lainan korko on Suomen valtion kymmenen (10) vuoden obligaation keskiporko lisättyinä yhdellä (1) prosenttiyksiköllä.

⁵ Lainan korko on kuusi (6) prosenttia; laina-aika 31.12.2014 - 15.12.2034.

⁶ Laina on koroton 3.6.2049 saakka, tämän jälkeen lainan korko on kolme (3) prosenttia.

Pääomalainat on annettu osakeyhtiölain mukaisin pääomalainaehtoin.

21. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYYVÄT YHTEISÖT

Konserniyhteisön nimi	Y-tunnus	Kunnan omistusosuus, prosenttia	Konsernin omistusosuus, prosenttia	Kuntakonsernin osuus, 1 000 euroa		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Tytäryhteisöt						
Asemapäällikönkatu 5 Koy	0354148-6	20,9	55,5	4 065	104	-110
Auroranlinna Koy	0689784-0	100,0	100,0	82 799	85 238	0
Borgströminmäki Kkoy	3163079-3	79,7	87,7	4 849	7	0
Etelä-Hermannin Pysäköinti Oy	2072747-7	0,0	100,0	14 373	25	-69
Etelä-Suomen satamapalvelu Oy	2948855-6	0,0	100,0	1 009	717	282
Fallkullan Kiilan Pysäköinti Oy	3157896-4	0,6	81,1	3 646	12	-45
Finlandia-talo Oy	2036668-3	100,0	100,0	7 640	1 411	-327
Forum Virium Helsinki Oy	2170029-2	100,0	100,0	422	12 070	32
Hansasilta Koy	0575515-4	100,0	100,0	1 990	18	57
Helen Oy	2630573-4	100,0	100,0	2 115 088	987 606	55 450
Helsingin Asumisoikeus Oy	0912770-2	100,0	100,0	177 578	859 565	1
Helsingin Asuntohankinta Oy	0577070-9	100,0	100,0	121 913	56 094	8 545
Helsingin kaupungin asunnot Oy	2379058-6	100,0	100,0	107 041	3 031 800	176
Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy	0114452-4	100,0	100,0	14 972	3	3 290
Helsingin kaupunkitilat Oy	3226884-5	100,0	100,0	1 822	120	-178
Helsingin Konsernihankinta Oy	2299269-6	98,3	85,7	62	0	3
Helsingin Kuparitie 5 Asoy	0914735-9	5,9	73,9	5 118	1 168	0
Helsingin Leijona Oy	2163472-3	100,0	100,0	888	358	-415
Helsingin Liikuntahallit Oy	1657167-6	0,0	100,0	4 206	11 140	51
Helsingin Malminkatu 3 Koy	0668319-9	84,0	84,0	13 423	3 627	0
Helsingin Santakuja Asoy	0860740-5	9,7	60,2	6 266	297	-215
Helsingin Satama Oy	2630555-8	100,0	100,0	295 576	146 047	-14 960
Helsingin Sinikaisla Asoy	0933911-5	4,1	50,7	4 545	15	0
Helsingin Sähkötalo Koy	1901114-8	100,0	100,0	22 981	31 875	449
Helsingin Tennispalatsi Koy	1090036-0	100,0	100,0	11 216	560	0
Helsingin Tiedepuiston Yrityshautomot Oy	1460820-1	52,2	52,2	5 434	6 523	0
Helsingin Toimitilat Koy	1958762-2	100,0	100,0	46 987	18 197	0
Helsingin V Yhteiskoulun Talo Oy	0487341-5	100,0	100,0	8	5	2
Helsingin Väylä Oy	2053349-6	100,0	100,0	-3 711	66 475	-176
Helsingin Ympäristötalo Koy	2262596-8	74,6	74,6	1 965	6 574	1
Helsinki Abroad Ltd Oy	2168653-1	100,0	100,0	157	58	19
Helsinki Business Hub Ltd Oy	2033887-7	100,0	100,0	481	1 103	204
Helsinki Marketing Oy Ltd	0586977-6	100,0	100,0	547	625	260
Helsinki Partners Oy	3209009-8	100,0	100,0	278	17	-122
Helsinki Stadion Oy	1497614-3	80,5	80,5	5 884	65	-360
Hernesaaren jätteen putkikeräys Oy	3101196-8	100,0	100,0	256	16	-54
Hämeentien Pysäköinti Oy	1732067-6	0,0	75,7	1 298	24	-15
Intiankatu 31 Koy	0119799-2	75,6	75,6	235	107	0
Itä-Pasilan Pysäköinti Oy	0502469-3	31,1	42,2	1 945	59	8
Jätkäsaaren jätteen putkikeräys Oy	2346319-8	10,7	26,9	5 401	3 469	-274
Jätkäsaaren Pysäköinti Oy	2509726-7	3,4	17,8	13 707	2 152	-93
Kaapelin Mediakeskus Oy	1456725-1	0,0	100,0	187	59	-38
Kaapelitalo Koy	0873650-6	100,0	100,0	47 795	23 862	-64
Kaisaniemen Metrohalli Koy	0858368-5	0,0	62,1	12 331	510	-625
Kalasadaman jätteen putkikeräys Oy	2346322-7	6,7	16,7	2 060	2 362	-167
Kallahden Pysäköinti I Oy	0858841-9	0,0	80,3	1 473	11	-6

Tasetta koskevat liitetiedot

Konserniyhteisön nimi	Y-tunnus	Kunnan omistuosuus, prosenttia	Konsernin omistuosuus, prosenttia	Kuntakonsernin osuus, 1 000 euroa		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Keski-Pasilan jätteen putkikeräys Oy	2719025-4	0,0	100,0	4 232	1 592	-161
Kivikon Pysäköinti I Oy	0908768-3	0,6	56,6	2 015	8	-34
Kivikon Pysäköinti II Oy	0980575-3	0,4	59,5	1 259	15	-54
Kontulan Palvelutalo Oy	0200268-3	62,1	76,2	844	195	0
Kruunuvuorenrannan jätteen putkikeräys Oy	2600622-4	12,5	35,4	3 233	2 296	-210
Käpylän Terveystalo Koy	0484292-6	54,5	54,5	2 125	8	-9
Laakson yhteissairaala Koy	3202258-9	50,0	68,1	3 828	5 572	-258
Loviisan Satama Oy	2779170-3	0,0	60,0	3 729	97	60
Länsi-Viikinmäen Pysäköinti Oy	2168628-3	0,0	100,0	5 705	994	-143
Malmin Liiketalo Koy	3101867-6	80,6	80,6	2 194	31	35
Malmin Pysäköintitalo Oy	0597314-3	43,8	63,2	1 328	11	-64
Merimiehenkatu 12 Asoy	0120259-5	54,0	54,0	289	158	0
MetropoliLab Oy	2340056-8	69,0	69,0	2 597	817	34
Mosaikkitorin Pysäköintilaitos Koy	1587215-1	88,3	98,8	4 601	367	-123
Myllypuron Kampus Koy	2739514-5	100,0	100,0	74 781	55 446	-348
Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy	1083652-2	66,7	66,7	1 513	1 689	466
Oulunkyläntori 2 Asoy	0120804-9	100,0	100,0	377	9	-7
Paciuksenkadun Pysäköinti Oy	1098764-6	0,0	53,0	1 092	73	-14
Paciuksenkatu 4 Asoy	0805856-5	78,4	86,2	1 534	208	0
Pakkalantie 30 Koy	0115472-2	100,0	100,0	5 838	144	-157
Palmia Oy	2653762-3	100,0	100,0	6 299	18 382	-4 843
Paloheinän Palvelukeskus Koy	0603525-5	28,5	76,6	1 600	23	-13
Palvelukeskus Albatross Oy	1094423-2	77,9	77,9	10 198	90	0
Parmaajanpuisto Koy	0731198-7	82,9	100,0	2 321	491	195
Postipuiston Pysäköinti Oy	3094935-6	0,0	64,8	8 712	29	-117
Puistolan Pankkitalo Koy	0940326-0	58,2	58,2	2 486	69	0
Puu-Myllypuron Yhteistila Koy	2633593-3	0,0	100,0	1 589	5	-3
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy	0809814-5	51,3	51,3	1 411	1 161	405
Rastilankallion Pysäköinti Oy	1543298-1	0,0	60,2	3 402	10	-73
Rastilankallion päiväkotikoy	1587222-3	66,0	88,6	1 095	10	-33
Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy	0970139-9	100,0	100,0	10 336	11 665	-361
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	0800415-3	56,4	58,2	3 828	9 579	716
Suomenlinnan Liikenne Oy	0114482-3	100,0	100,0	952	706	0
Suutarilan Lampputie Koy	2114619-9	100,0	100,0	241	1	0
Säterintie 12 autopaikat Koy	0579945-6	0,0	70,9	2	2	-1
Säterintie 2 Koy	0598905-7	22,0	64,7	2 145	10	-7
Torpparinmäen korttelitalo Koy	0761992-2	100,0	100,0	-182	224	97
Työmaahuolto Oy	1001314-7	100,0	100,0	472	350	-20
Töölönlahden pysäköinti Oy	2163389-4	100,0	100,0	19 190	8 693	2
Urheiluhallit Oy	0115551-4	51,3	51,3	2 189	6 608	388
Viikin viher- ja ympäristötietokeskus Koy	1605128-3	91,3	91,3	4 365	74	-290
Viikinmäen Pysäköinti Oy	1657718-9	0,0	64,0	2 429	10	-89
Villamonte Kkoy	0131105-4	0,0	100,0	630	2	-4
Vuosaaren Urheilutalo Oy	0196786-2	98,4	98,4	3 693	7 521	627
			Yhteensä	3 380 724	5 497 595	46 108

Konserniyhteisön nimi	Y-tunnus	Kunnan omistusosuus, prosenttia	Konsernin omistusosuus, prosenttia	Kuntakonsernin osuus, 1 000 euroa		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Tytärsäätiöt						
Helsingin kaupungin 450-vuotistaiteilijatalosäätiö sr	1670774-8	100,0	100,0	2 466	3 568	0
Helsingin Musiikkitalon säätiö sr	2288607-6	100,0	100,0	1 791	0	-1
Helsingin Seniorisäätiö sr	1729947-5	100,0	100,0	9 138	4 063	85
Helsingin seudun kesäyliopistosäätiö sr	0116513-0	100,0	100,0	716	357	105
Helsingin tapahtumasäätiö sr	0224232-9	100,0	100,0	2 415	1 769	1 261
Helsingin teatterisäätiö sr	0116521-0	100,0	100,0	2 324	55 110	-931
Jääkentäsäätiö sr	0116572-0	100,0	100,0	10 468	969	446
Korkeasaaren eläintarhan säätiö sr	2864471-3	100,0	100,0	1 463	1 092	-385
Niemikotisäätiö sr	0536633-5	100,0	100,0	4 181	1 311	312
Oulunkylän kuntoutuskeskus sr	0869316-3	100,0	100,0	3 402	3 962	124
Stadion-säätiö sr	0202071-8	100,0	100,0	5 917	205 657	12
UMO-säätiö sr	2202299-9	100,0	100,0	78	234	3
			Yhteensä	44 360	278 092	1 032
Osakkuus- ja omistusyhteisöt						
Apotti Oy	2699989-5	35,7	35,7	9 887	113 322	0
Espoon Terminaali Koy	1769898-6	50,0	50,0	35	2 510	20
Haapaniemenkatu 7-9 Kiinteistö Oy	0117834-5	44,0	44,0	8 947	4 062	77
Helsingin Harmajankatu Asoy	0948715-0	36,9	36,9	789	78	0
Helsingin Itämerenkatu Asoy	0820780-7	1,3	38,1	4 322	209	-39
Helsingin Laivapoika Asoy	0947349-6	0,3	46,7	4 520	185	-42
Helsingin Mannerheimintie 13 a Koy	1962625-7	26,2	26,2	33 274	61	-929
Helsingin Musiikkitalo Oy	2349831-5	41,7	41,7	2 077	614	67
Helsingin Ruoholahdenpuisto Asoy	0877842-3	7,4	34,5	3 211	325	0
Helsingin Ruoholahdentori Asoy	0848494-3	4,8	42,4	4 695	653	-1
Helsingin Rusokkikuja Asoy	0896034-8	1,5	44,0	4 582	967	0
Helsingin Tapulikaupungintie 5 Koy	1558414-1	35,7	35,7	1 164	1	-9
Herttoniemen Pysäköinti Oy	1041131-3	0,0	39,1	6 933	32	0
Itätori Kiinteistö Oy	0618298-4	35,6	35,6	2 195	3	0
Kaivonkatsojantien Pysäköinti Oy	0946218-0	0,0	49,0	1 787	25	-18
Kalasadaman Palvelu 2 Oy	2831391-4	41,7	41,7	4 601	49	-62
Kalasadaman Palvelu Oy	2409063-7	21,8	31,2	1 942	12	-21
Keskeisen Rannan Pysäköinti Oy	0944032-8	0,0	36,6	1 368	31	-63
Kruunuvuorenrannan Palvelu Oy	2634260-7	0,8	16,3	6 397	25	-31
Kytösuontien Pysäköinti Oy	0731417-6	0,0	29,1	1 837	38	-7
Laajasalon palloiluhallit Kiinteistö Oy	0499043-5	40,0	40,0	171	313	18
Latokartanon Pysäköinti Oy	1440092-9	0,3	34,7	6 448	15	-46
Maatullin aukio Kiinteistö Oy	0120888-2	48,7	48,7	2 899	9	0
Maistraatintori Kiinteistö Oy	0533605-6	25,1	25,1	1 669	244	0
Malminkadun Pysäköinti Oy	0635609-1	0,0	39,6	2 760	54	0
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	2094551-1	42,0	42,0	23 293	12 003	3 097
Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy	1874314-4	49,5	49,5	108	4 435	4
Runeberginkatu 4 b Asunto Oy	0650799-6	25,5	25,5	1 672	0	0
Startup Maria Oy	2760866-5	34,0	34,0	279	407	68
Strömbergin pysäköinti Oy	1073232-8	0,0	43,6	878	5	-11
Tapulikaupungin palvelutalo Koy	0602893-6	49,4	49,4	1 081	8	0
Tilkankadun Pysäköinti Oy	0973319-8	0,0	31,5	729	24	-10
Tollinpolku Asunto Oy	0524716-8	45,7	45,7	844	110	27

Tasetta koskevat liitetiedot

Konserniyhteisön nimi	Y-tunnus	Kunnan omistusosuus, prosenttia	Konsernin omistusosuus, prosenttia	Kuntakonsernin osuus, 1 000 euroa		
				Oma pääoma	Vieras pääoma	Tilikauden tulos
Tulisuontien Pysäköinti Oy	1110236-0	0,0	47,6	869	5	-9
Urhea-halli Oy	2904377-6	28,0	28,0	1 903	5 637	120
Vantaan Energia Oy	0124461-3	40,0	40,0	132 049	189 919	12 095
Yhdistelemättömät osakkuus- ja omistusyhteisöt						
Helsingin Karhusuontie 53 Asunto Oy	0898760-4	24,2	24,2	103	0	-2
Kartanonmetsäntie 13 Asunto Oy	0667236-9	22,5	22,5	733	36	-18
Katajanokan Huolto Oy	0290352-9	6,2	28,7	69	74	5
Kotitie 45-47 Asunto Oy	0119221-9	20,2	20,2	126	4	-4
Kumpulantie 1 Kiinteistö Oy	0235176-0	22,5	22,5	142	14	0
Kurkimäen Huolto Oy	0512663-0	0,0	36,9	13	22	-34
Lehtisaaren Väestösuoja Oy	0200279-8	27,5	27,5	34	6	4
Mechelininkatu 38 Asoy	0120194-7	43,5	43,5	236	111	0
Mellunmäen Autopaikat Oy	0973145-9	0,0	46,6	4	16	0
Runeberginkatu 63 Asunto Oy	0121675-1	20,7	20,7	618	41	-18
Siltakeskus Oy	0121950-6	26,0	32,8	219	12	-9
Syreeni Asunto Oy	0125312-2	20,0	20,0	12	46	0
Tapulin huolto Oy	0196374-9	0,0	19,7	50	28	-18
Turkismiehentie 8 Kiinteistö Oy	0122805-8	20,0	20,0	116	13	11
			Yhteensä	284 687	336 814	14 214
Jäsenkuntayhtymät						
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (HUS)	1567535-0	36,2	36,2	142 439	477 043	5 826
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	2274586-3	50,2	50,2	8 986	75 264	5 220
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)	2274241-9	57,6	57,6	369 368	1 146 760	20 536
Kärkulla Samkommun	0204197-3	17,4	17,4	1 313	6 927	-101
Uudenmaan liitto	0201296-1	29,1	29,1	562	490	129
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	0125920-9	9,5	9,5	235	41	-15
			Yhteensä	522 903	1 706 525	31 595

Konserniyhteisön nimi	Y-tunnus
Tytäryhteisöjen tytäryhteisöt (alikonserniyhtiöt)	
Heka Etelä Oy	2440782-5
Heka Itä Oy	2437474-4
Heka Kaakko Oy	2438876-7
Heka Koillinen Oy	2438208-2
Heka Länsi Oy	2439436-6
Helen Sähköverkko Oy	2035428-7
Helsingin Energiatunnelit Oy	2640207-5
Helsingin Keijukaistenpolku 4 As Oy	0941218-3
Helsingin Puusuutarantie 2 - 4 As Oy	0121353-4
Helsinginkatu 25 Koy	0118052-5
Kaupinparkki Koy	0973236-3
Kristinestad Tupaneva Oy	3007070-4
Laivalahdentori Kiinteistö Oy	1580690-4
Mankala Oy	0158738-4
Mannerheimintie 54 As Oy	0816915-0
Markkinatie 10 As Oy	0120127-7
Palmia Palvelut Oy	2483731-5
Pieni Villasaarentie 2 As Oy	0123298-9
Tinasepantie 48 Koy	1624727-8
Tuulipuisto Lakiakangas 3 Oy	2915705-2
Virvatulentien Pysäköinti Oy	1499598-5

Tytäryhteisöissä, joissa konsernin omistusosuus on alle 50 %, on Helsingillä tosiasiallinen määräysvalta eri osakesarjan perusteella.

22. SAAMISTEN ERITTELY

1 000 euroa	Kaupunki			
	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		2 184		4 507
Lainasaamiset			62	
Muut saamiset *) **)		59 128		76 514
Siirtosaamiset		8 635		8 545
Yhteensä	0	69 947	62	89 566
Saamiset jäsenkuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset		19 545		20 062
Muut saamiset		21 817		53 378
Siirtosaamiset		2 484		1 982
Yhteensä	0	43 846	0	75 422
Saamiset osakkuus- ja omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset		836		422
Siirtosaamiset		4		43
Yhteensä	0	840	0	465
Saamiset yhteensä	0	114 633	62	165 453

*) Vuoden 2021 saamisiin HUS:lta on netotettu velka HUS:lle

**) Muihin saamisiin tytäryhteisöille sisältyy konsernin käyttöoikeustilin saamiset

23. SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Kevan eläkemenoperusteinen maksuosuus	1 104	1 051	1 104	1 051
Siirtyvät korot	0	0	8 750	6 214
Helen-konsernin tulojen jaksotus	176 157	108 826		0
Saaminen valtiolta/Keha-keskus	17 173	13 839	17 173	13 840
STM Koronatuki Sote	58 230		58 230	
Kela	14 838	14 778	14 838	14 778
HUS / Kelakorvaus työterveyshuollosta	1 608	1 498		0
HKL/ Bombardier	449	23 934	449	23 934
Muut siirtosaamiset	97 766	64 815	24 219	21 813
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	367 325	228 741	124 763	81 630

24. RAHOITUSARVOPAPERIT

1 000 euroa	Kaupunki	
	2021	2020
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Jvk-saamiset muilta		
Jälleenhankintahinta	20 152	20 714
Kirjanpitoarvo 31.12.	20 000	20 000
Erotus	152	714
Yhteensä	20 000	20 000
Rahoitusarvopaperit yhteensä	20 000	20 000

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	2 972 407	2 972 407	2 972 407	2 972 407
Peruspääoma 31.12.	2 972 407	2 972 407	2 972 407	2 972 407
Säätiöiden peruspääomat 1.1.	7 015	7 015	0	0
Säätiöiden peruspääomat 31.12.	7 015	7 015	0	0
Arvonkorotusrahasto 1.1.	1 795 812	1 801 661	1 794 540	1 796 801
Vähennykset	-3 171	-5 849	-3 171	-2 261
Arvonkorotusrahasto 31.12.	1 792 641	1 795 812	1 791 369	1 794 540
Muut omat rahastot				
Vakuutusrahasto 1.1.	60 950	59 384	60 950	59 384
Lisäykset	2 456	1 566	2 456	1 566
Vakuutusrahasto 31.12.	63 406	60 950	63 406	60 950
Urheilu- ja ulkoilurahasto 1.1.	252 779	192 778	252 779	192 778
Lisäykset		60 001		60 001
Urheilu- ja ulkoilurahasto 31.12.	252 779	252 779	252 779	252 779
Kamppi-Töölönlahti-alueen investointirahasto 1.1.	1 582	1 775	1 582	1 775
Vähennykset	-55	-193	-55	-193
Kamppi-Töölönlahti-alueen investointirahasto 31.12.	1 527	1 582	1 528	1 582
Asuntotuotantorahasto 1.1.	238 677	236 619	238 676	236 618
Lisäykset	5 991	3 076	5 992	3 075
Vähennykset	-891	-1 018	-891	-1 017
Asuntotuotantorahasto 31.12.	243 777	238 677	243 777	238 676
Lähiörahasto 1.1.	41 251	43 078	41 251	43 078
Vähennykset	-1 022	-1 827	-1 022	-1 827
Lähiörahasto 31.12.	40 229	41 251	40 229	41 251
Innovaatorahasto 1.1.	31 663	34 373	31 662	34 373
Lisäykset	30 000		30 000	
Vähennykset	-4 784	-2 711	-4 784	-2 711
Innovaatorahasto 31.12.	56 879	31 663	56 878	31 662
Osallisuusrahasto 1.1.	39 284	40 000	39 284	40 000
Vähennykset	-2 178	-716	-2 178	-716
Osallisuusrahasto 31.12.	37 106	39 284	37 106	39 284

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Asumisoikeusmaksut 1.1.	150 028	139 181	0	0
Lisäykset	27 192	10 847	0	0
Vähennykset			0	0
Asumisoikeusmaksut 31.12.	177 220	150 028	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	269 361	252 841	0	0
Lisäykset	25 084	90 690	0	0
Vähennykset	-3 569	-74 171	0	0
Muut omat rahastot 31.12.	290 876	269 361	0	0
Muut omat rahastot yhteensä	1 163 798	1 085 573	695 703	666 185
Muu oma pääoma 1.1.	734 076	734 105	729 031	729 031
Vähennykset		-29		
Muu oma pääoma 31.12.	734 076	734 076	729 031	729 031
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	6 237 774	5 724 455	6 540 699	6 102 098
Lisäykset / Vähennykset	-32 301	-60 000	-32 930	-60 000
Oikaisu edelliseen tilikauteen	-20 084	4 435	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	6 185 389	5 668 890	6 507 769	6 042 098
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	369 256	568 884	356 663	498 601
Oma pääoma yhteensä	13 224 583	12 832 657	13 052 943	12 702 862

26. PITKÄAIKAISET VELAT

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin 5 v. kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 148 432	3 907 288	655 582	695 585
Lainat julkisyhteisöiltä	451 783	503 421		
Lainat muilta luotonantajilta	15 563	0	7 438	7 438
Muut pitkäaikaiset velat	57 430	53 948		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	4 673 208	4 464 657	663 020	703 023

27. PAKOLLISET VARAUKSET

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Eläkevastuuvaraus	47 726	59 847	47 120	59 110
Kaatopaikkojen jälkihoitovaraus	21 029	20 476		
Potilasvahinkovastuumaksuvastuu	13 949	13 681		
Muut pakolliset varaukset	1 245	611		
Pakolliset varaukset yhteensä	83 949	94 615	47 120	59 110

28. VIERAS PÄÄOMA

1 000 euroa	Kaupunki			
	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0	38 155	0	24 134
Muut velat ¹⁾	0	541 314	0	577 212
Siirtovelat	0	863	0	321
Yhteensä	0	580 332	0	601 667
Velat jäsenkuntayhtymille				
Ostovelat	0	28 424	0	29 452
Siirtovelat	0	8 982	0	35 798
Yhteensä	0	37 406	0	65 250
Velat osakus- ja omistusyhteisöille				
Ostovelat	0	7 287	0	2 554
Yhteensä	0	7 287	0	2 554
Vieras pääoma yhteensä	0	625 025	0	669 471

¹⁾ Muihin velkoihin tytäryhteisöille sisältyy kuntakonsernin käyttöoikeustilin velat.

29. SEKKITILILIMIITTI

1 000 euroa	Kaupunki	
	2021	2020
Luotollisen sekkitilin limitti 31.12.	2 523	2 523
- siitä käyttämättä oleva määrä	2 523	2 523

30. MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Muut velat				
Liittymismaksut	50 345	50 345		
Muut velat	317 558	173 995	646 790	642 323
Muut velat yhteensä	367 903	224 340	646 790	642 323

31. SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Lomapalkkajaksotus	401 904	388 873	278 490	270 052
Siirtyvät korot	12 376	34 528	1 017	1 017
Velka HUSille *)	0	5 627	0	15 544
Velka Kevalle, taloudellinen tuki	0		525	525
Stadion-säätiö / OKM:n erityisavustus perusparannushanke 2014 - 2019	0	107 835	..	..
HUS / Palkkajaksotus	12 124	10 839	..	..
HSL / Lipputulojaksotus	8 888	7 235	..	..
Pohjola / Tapaturmavakuutus	0		2 038	1767
Muut siirtovelat	116 636	124 073	63 981	74 524
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	551 928	679 010	346 051	363 429

*) Vuoden 2021 velka HUS:lle on kirjattu netottamaan muihin saamiin kirjattua saamista HUSilta

32. LASKENNALLISET VEROVELAT

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Korottomaan vieraaseen pääomaan sisältyvät laskennalliset verovelat				
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	69 157	66 568	..	..
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	92 494	87 148	..	..
Laskennalliset verovelat yhteensä	161 651	153 716	..	..

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

33. VELAT, JOIDEN VAKUUDEKSI ANNETTU KIINNITYKSIÄ KIINTEISTÖIHIN

1 000 euroa	Konserni	
	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 103 564	2 886 747
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	4 535 896	4 213 393
Lainat julkisyhteisöiltä	414 665	461 774
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	1 409 602	1 510 514
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	5 945 498	5 723 907

34. VELAT, JOIDEN VAKUUDEKSI ANNETTU OSAKKEITA

1 000 euroa	Konserni	
	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	12 974	15 480
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	77 432	77 432
Lainat julkisyhteisöiltä	0	17
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	686	686
Pantatut osakkeet yhteensä	78 118	78 118

35. MUUT VAKUUDET

1 000 euroa	Konserni	
	2021	2020
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	10 508	9 230
Sitoumusten vakuudeksi pantatut arvopaperit	686	686
Sitoumusten vakuudeksi pantattu muu omaisuus	779	1 199
Vakuudet yhteensä	11 973	11 115

36. VUOKRAVASTUUT

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Toimitilojen vuokravastuut	791 281	690 568	581 851	456 763
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	62 787	59 857	24 595	29 407
Maa-alueiden vuokravastuut	109 177	94 489	600	590
Muut vuokravastuut	19 132	35 204	1 141	4 632
Vuokravastuut yhteensä	982 377	880 117	608 187	491 392
-Siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	149 587	127 494	84 819	65 031
-Siitä sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet	42	47	0	5
Vuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.				

37. VASTUUSITOUMUKSET

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Takaukset omasta puolesta	55 473	58 962	47 324	50 642
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	..	..	1 012 895	834 724
Jäljellä oleva pääoma	59 837	59 886	394 694	409 253
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	..	..	323 032	323 032
Jäljellä oleva pääoma	416 990	346 490	260 301	271 403

38. VASTUU KUNTIEN TAKAUSKESKUKSEN TAKAUSVASTUISTA

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	4 644 568	4 361 484	4 644 568	4 361 484
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	3 042	2 717	3 042	2 717

39. MYÖNNETYT NOSTAMATTA OLEVAT ANTOLAINAT

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Rahastojen antolainat				
Asuntotuotantorahasto	7 198	447	7 198	447
Urheilu- ja ulkoilulaitosrahasto	14 565	19 202	14 565	19 202
Yhteensä	21 763	19 649	21 763	19 649
Muut antolainat	52 030	59 695	52 030	59 695
Myönnetty nostamatta olevat antolainat yhteensä	73 793	79 344	73 793	79 344

40. MUUT TASEEN ULKOPUOLISET JÄRJESTELYT

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Sopimusvastuut				
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	5 834	10 954	5 834	10 954
Myöhemmin kohdistuva osuus	10 571	20 989	10 571	20 989
Yhteensä	16 405	31 943	16 405	31 943
Sopimuksiin sisältyvät palautusvastuut				
Muut taloudelliset vastuut	120 775	120 977		
Johdannaissopimukset				
Sähköjohdannaiset ¹				
Käypä arvo	86 893	-10 326	5 456	241
Ostettu, GWh	5 549	4 897	623	352
Myyty, GWh	2 253	2 786		

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

1 000 euroa	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Koronvaihtosopimukset ²				
Käypä arvo	-2 247	-13 366		
Kohde-etuuden arvo	383 924	222 513		
Valuuttajohdannaiset ³				
Käypä arvo	119	-142		
Kohde-etuuden arvo	0	2 590		
Kivihiihijohdannaiset ³				
Käypä arvo	-1 110	20		
Ostettu, 1 000 t	315	48		
Myyty, 1 000 t	72	0		
Päästöjohdannaiset ⁴				
Käypä arvo	15 836	12 499		
Ostettu, 1 000 t CO ₂	788	1 533		

¹ Sähköjohdannaisopimusten tulouttamatta oleva osa on muodostunut tulevaisuudessa tapahtuvaa fyysistä markkinahintaista sähkön ostoa ja myyntiä suojattaessa.

² Korkojohdannaisilla suojataan vaihtuvakorkoisten lainojen tulevia korkokustannuksia.

³ Valuuttajohdannaisopimusten sekä hiihijohdannaisien käypä arvo on muodostunut tulevaisuudessa tapahtuvaa hiilen hankintaa suojattaessa.

⁴ Päästöjohdannaisien käyttötarkoitus perustuu toteutuneen ja ennustetun päästömäärän sekä alkujaossa myönnettyjen päästöoikeuksien mukaiseen kaupankäyntitarpeeseen. Päästöjohdannaiset ovat fyysiseen toimitukseen päätyviä futuurisopimuksia. Niiden ajallinen ulottuvuus on maksimissaan viisi vuotta tilinpäätöshetkestä eteenpäin.

Olennaisimmat sopimukset taseen ulkopuolisista järjestelyistä

Kaupunki

Olennaisimmat sopimukset eritelty samaan puitesopimukseen sisältyvinä kaupungin toimialat yhteensä.

Sähköjohdannaiset

Osa tai kaikki sähköntoimituksesta suojataan: sähköjohdannaiset hankitaan suojaamistarkoituksessa. Puitesopimus oli voimassa vuosina 2018-2021 ja siihen kuuluivat Kaupunkiympäristö Yleiset alueet (ulkovalaistus), Kaupunkiympäristö Toimitilat, Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Stara-liikelaitos ja Kaupunkiliikenne Oy. Vuodenvaihteessa voimassa olleet suojaukset koskivat vuotta 2021. Vuosille 2022-2025 on laadittu uusi puitesopimus.

1 000 euroa	Kaupunki	
	2021	2020
Käypä arvo	5 456	241

Konserni

Olennaisimmat sopimukset eritelty konserniyksiköittäin ja sopimuksittain Helen-konsernista, Helsingin kaupungin asunnot -konsernista, Oy Helsingin Asuntohankinta Oy:stä, HSY:stä ja Hus-konsernista alla. Tiedot on kerätty yksiköiden tilinpäätöstiedoista.

HSY:stä ja HUS-konsernista ilmoitettu Helsingin kaupungin jäsenosuuden mukainen osuus.

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

HELEN-KONSERNI

Korkojohdannaiset 1 000 euroa	Konserni	
	2021	2020
Koronvaihtosopimus 1		
Lyhennettävän lainan pääomaa vastaava nimellisarvo tilinpäätöshetkellä	223 298	52 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	269	-3 553
Helen-konsernissa korkosuojauksessa käytetään vain koronvaihtosopimuksia (swap), korkokattoja (cap), korkoputkia (collar) tai muita sellaisia instrumentteja, joilla koron maksimitaso on yksiselitteisesti rajattu.		
Helen-konsernissa johdannaisten käyvät arvot perustuvat tilinpäätöshetken markkinahintoihin. Suojaustarkoituksessa tehtyjen johdannaissopimusten arvomuutokset kirjataan tulokseen samalle jaksolle niillä suojattujen kohde-etuuksien kanssa. Siinä tapauksessa, että olisi muita kuin suojaustarkoituksessa tehtyjä johdannaissopimuksia, niiden realisoitumaton tappio kirjattaisiin tulosvaikutteisesti tilikaudelle.		

KIINTEISTÖSAKEYHTIÖ HELSINGIN SÄHKÖTALO

Korkojohdannaiset 1 000 euroa	Konserni	
	2021	2020
Koronvaihtosopimus		
- Sopimusten maturiteetti pisimmillään 7 vuotta		
Nimellisarvo	24 500	24 500
Käypä arvo	-223	-551
Johdannaisilla suojataan vaihtuvakorkoisten lainojen tulevia korkokustannuksia ja valuuttakurssieroja		

HELSINGIN KAUPUNGIN ASUNNOT -KONSERNI

Korkojohdannaiset 1 000 euroa	Konserni	
	2021	2020
Koronvaihtosopimus		
- Voimassa 19.12.2023 asti		
Nimellisarvo	23 544	24 929
Käypä arvo	-995	-1 678
Tilikauden päättyessä voimassa oleva koronvaihtosopimus on tehty vain kohteena olevan lainan korkomenojen suojaamisen tarkoituksessa. Pitkäaikaisen lainan vaihtuva korko on sidottu koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Yhtiöllä ei ole spekulatiivisia johdannaissopimuksia. Korkotason alhaisuudesta johtuen korkosuojaus on tappiollinen. Myös negatiivinen korkotaso aiheuttaa maksuveloitteen. Koronvaihtosopimuksen osalta korkojen 1 prosenttiyksikön nousulla kaikkien muiden muuttujien pysyessä ennallaan olisi seuraavan 12 kuukauden aikana yhtiön tulokseen positiivinen vaikutus 131,7 tuhatta euroa.		

OY HELSINGIN ASUNTOHANKINTA AB

Korkojohdannaiset 1 000 euroa	Konserni	
	2021	2020
Koronvaihtosopimus		
Nimellisarvo	10 000	10 000
Käypä arvo	-486	-836
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkorisikin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 3.6.2024, eikä sopimuksessa ole purkuehtoa. Korko maksetaan kaksi kertaa vuodessa.		

HELSINGIN SEUDUN YMPÄRISTÖPALVELUT -KUNTAYHTYMÄ

Korkojohdannaiset 1 000 euroa	Konserni	
	2021	2020
Skandinaviska Enskilda Banken AB		
Koronvaihtosopimus 1029580ST/R050		
Koronvaihtosopimus on purettu vastakaupalla; sopimus 20671916SA. Sopimus erääntyy 31.10.2022.		
Sopimuksen nimellisarvo	8 634	8 634
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-871	-1 048
Koronvaihtosopimus 1198312ST/R055		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuva korko kiinteäksi 0-6%. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma ja ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 9.1.2023.		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	863	1 439
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-94	-109
Koronvaihtosopimus 35177409ST		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma ja ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 2.1.2022.		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	11 512	11 512
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-2	-284
Koronvaihtosopimus 281053/40493218ST		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma ja ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 3.3.2036.		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	9 794	10 481
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-604	-1 116
Danske Bank Oyj		
Koronvaihtosopimus 20671916SA		
Koronvaihtosopimuksella on purettu sopimus 1029580ST/R050. Sopimus erääntyy 31.10.2022		
Sopimuksen nimellisarvo	8 634	8 634
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	549	1 198
Koronvaihtosopimus 62163 IRS		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma ja ehdot vastaavat toisiaan Sopimus erääntyy 15.1.2021.		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	0	1 151
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0	-5
Nordea Pankki Suomi Oyj		
Koronvaihtosopimus 1595524/2202015		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma ja ehdot vastaavat toisiaan Sopimus erääntyy 3.3.2036.		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	9 794	10 481
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-669	-1 187

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Korkojohdannaiset 1 000 euroa	Konserni	
	2021	2020
Koronvaihtosopimus 1488390/2033453		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi Sopimuksella muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma ja ehdot vastaavat toisiaan Sopimus erääntyy 15.6.2023.		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	14 390	14 390
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-238	-436
Koron- ja valuutanvaihtosopimus 1012761/1275143		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Sopimuksella muutettu vaihtuva korko kiinteäksi ja SEK-määräinen laina EUR-lainaksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma ja ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 6.7.2026.		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	365	437
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-39	-36
Koronvaihtosopimus 2031031/3539700		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma ja ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 25.7.2029.		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	16 640	17 268
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-861	-1 589
Koronvaihtosopimus 2031033/3539706		
Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma ja ehdot vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 18.6.2029.		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	15 940	16 604
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-771	-1 465

HUS-KONSERNI

1 000 euroa	Konserni	
	2021	2020
Sopimusvastuut		
Muu sopimusvastuu	2 724	29 109
Koronvaihtosopimukset		
Koronvaihtosopimus 1		
- korkoriskin suojaaminen, kohdistus yksittäiseen lainaan - muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi 15.9.2022 asti - osa lainan pääomasta suojattu, koronmaksupäivät vastaavat lainasopimusta suojausajanjaksolla - lainan korkokausi 6 kk, suojauksen korkokausi 3 kk - korkoherkkyys: korkotason nousu yhdellä korkopisteellä vähentäisi negatiivista markkina-arvoa 763,01 euroa - negatiivisten kassavirtojen suoritukset ajoittuvat vuosille 2022		
Nimellisarvo	3 620	3 620
Käypä arvo	-53	-122
Koronvaihtosopimus 2 (päättynyt 15.12.2021)		
- korkoriskin suojaaminen, kohdistus yksittäiseen lainaan - muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi 15.12.2021 asti - osa lainan pääomasta suojattu, koronmaksupäivät vastaavat lainasopimusta suojausajanjaksolla - rahoituslaitoksella purkuoikeus 6 kk välein		
Nimellisarvo	0	3 620
Käypä arvo	0	-66

1 000 euroa	Konserni	
	2021	2020
Sähköjohdannaiset		
Osa sähkönkulutuksesta suojataan: sähköjohdannaiset hankitaan suojaamistarkoituksessa. Sähköjohdannailla suojaudutaan fyysisen sähkönhankinnan hintavaihteluita vastaan. Sopimuksia 28 kpl, joista suurin osa tehty kalenterivuosille 2021, 2022, 2023 ja 2024		
Ostettu MWh	121	99
Käypä arvo	1 857	-163

MAANKÄYTTÖSOPIMUKSET

Maankäyttösopimukset eivät tuo kaupungille velvoitteita, jotka olennaisesti poikkeavat Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista yleisistä asemakaavan toteuttamisvelvoitteista. Maankäyttösopimuksilla kaupunki perii yksityisiltä maanomistajilta korvaukset, jotka keskimäärin vastaavat heidän maiden osuutta asemakaavojen toteuttamisesta kaupungille aiheutuvista kuntainfran kustannuksista (yleisten alueiden ja tonttien hankinta, katujen ja puistojen rakentaminen, johtosiirrot ym.).

Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

KAUPUNKI

Servean sopimusriita

Kaupunki purki Servea Oy:n kanssa tekemänsä sopimuksen kolme kuukautta sopimuskauden 1.3.2017 alkamisen jälkeen Servea Oy:n sopimusrikkomusten johdosta. Servea Oy katsoo kanteessaan kaupungin purkaneen sopimuksen perusteetta ja vaatii noin 1,9 miljoonan euron vahingonkorvausta kaupungilta. Kaupunki on vastineessaan kiistänyt Servea Oy:n vaateet kokonaisuudessaan. Ensimmäinen valmisteluistunto asiassa pidettiin 23.1.2020. Pääkäsitely asiassa pidettiin 12.10-28.10.2021 välisenä aikana. Käräjäoikeuden tuomio annettiin 14.1.2022. Käräjäoikeus hylkäsi Servean ensisijaista ja mainehaittaa koskevat korvausvaateet kokonaisuudessaan. Käräjäoikeus hyväksyi toissijaisen vaatimuksen osittain 213 882 euron suuruisena. Kaupunki on ilmoittanut tyytymättömyyttä tuomioon.

Metron automatisointihankintaa koskevien sopimusten purkaminen ja niihin liittyvä vahingonkorvausvaatimus

HKL:n johtokunta oikeutti 18.12.2014 HKL:n purkamaan HKL:n ja Siemens-konsortion väliset metron automatisointia koskevat hankintasopimukset. HKL purki hankintasopimukset 21.1.2015.

Puretun Helsingin metron automatisointia koskeneen hankintasopimuksen kauppahinta oli 99,9 miljoonaa euroa. HKL suoritti ko. hankintasopimuksen perusteella Siemensille maksueriä yhteensä 24,6 miljoonaa euroa. HKL:n suoritukset sisälsivät vuonna 2012 sovitun etenemissopimuksen mukaisia ns. LOP-maksuja 1,8 miljoonaa euroa. Metrovarikon laajennuksen automatisointia koskevan hankintasopimuksen kauppahinta oli 18,1 miljoonaa euroa, ko. sopimuksen perusteella HKL on suorittanut Siemensille maksueriä 13,4 miljoonaa euroa.

Puretun Länsimetron automatisointia koskeneen hankintasopimuksen kauppahinta oli 56,3 miljoonaa euroa, ko. sopimuksen perusteella Länsimetro Oy on suorittanut Siemensille maksueriä 11,3 miljoonaa euroa. Länsimetroa koskevat maksuerät eivät ole HKL:n kirjanpidossa.

HKL on vaatinut Siemensiä purun johdosta palauttamaan koko maksetun kauppahinnan. HKL ja Länsimetro nostivat asiassa kanteen Siemensiä vastaan Helsingin käräjäoikeudessa 2015. Siemens nosti asiassa vastakanteen alkuvuodesta 2016.

HKL:n ja Siemensin vastakkaiset vaatimukset purkuriita-asiassa ovat suuruudeltaan merkittävät, HKL:llä noin 200 miljoonaa euroa ja Siemensillä noin 175 miljoonaa euroa.

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

HKL ja Siemens ovat loppuvuodesta 2016 sopineet eräiden HKL:n käyttöön pysyvästi jäävien laitteiden lunastamisesta. Sopimuksen mukaan kummankin osapuolen vaateet toisiaan kohtaan alentuivat lunastettavan omaisuuden määrän mukaisesti noin 14 miljoonalla eurolla.

Helsingin kärjäoikeus antoi maaliskuussa 2020 välipäätöksen metron automatisointia koskevien sopimusten purkua koskevassa asiassa. Päätöksen mukaan HKL:llä oli oikeus purkaa sopimukset Siemensin kanssa metrovarikon laajennusosan automatisointisopimusta lukuun ottamatta. Kärjäoikeuden näkemyksen mukaan automatisointiprojektin viivästykset johtuivat Siemensin vastuulla olevista syistä.

Välituomion jälkeen asian käsittely jatkui kärjäoikeudessa. Kärjäoikeus antoi tuomion 16.11.2021, jossa se on katsonut:

Hankintasopimus Helsingin metron automatisoinnista:

- Siemens on velvollinen maksamaan HKL:lle vahingonkorvausta yhteensä 4 939 430,14 euroa perustuen hankintasopimuksen purkamisesta aiheutuneeseen vahinkoon.
- Muilta osin HKL:n väittämät vahingot eivät ole aiheutuneet hankintasopimuksen purkamisesta tai HKL:llä ei muutoin ole oikeutta saada vahingonkorvausta taikka sopimuksenvahinkojen korvaamista rajoittavat sopimusmääräykset ovat esteenä HKL:n korvausvaatimusten menestymiselle.
- Siemens on velvollinen maksamaan HKL:lle hankintasopimuksen kauppahinnan palautuksena 102 512,03 euroa (sisältäen arvonlisäveron) lain mukaisine viivästyskorkeineen 17.7.2015 lukien.
- Muut asianosaisten vahingonkorvaus- ja maksunpalautusvaatimukset kyseistä hankintasopimusta koskien on hylätty.

Hankintasopimus Helsingin metrovarikon laajennuksen automatisoinnista eli varikkosopimus:

- HKL on velvollinen maksamaan Siemensille korvaukseksi varikkosopimuksen jo toimitettujen osien purkamisesta, poisviennistä ja hävittämisestä sekä tilojen kunnostamisesta syntyneistä kustannuksista 10 094,16 euroa lain mukaisine viivästyskorkeineen 12.6.2020 lukien.
- Siemens on velvollinen maksamaan HKL:lle varikkosopimuksen kauppahinnan palautuksena 3 129 166,54 euroa (sisältäen arvonlisäveron) lain mukaisine viivästyskorkeineen, Siemens Osakeyhtiö 11.8.2015 lukien ja Siemens SAS 14.9.2015 lukien.
- Muut asianosaisten vahingonkorvaus- ja maksunpalautusvaatimukset varikkosopimustakoskien on hylätty.

Sopimus länsimetron automatisoinnista eli länsimetrosopimus:

- Länsimetro Oy:n vahvistus-, kauppahinnan palautus- ja vahingonkorvausvaatimukset on hylätty.
- HKL:n vahingonkorvausvaatimukset on hylätty.
- Siemensin vahingonkorvausvaatimukset on hylätty.

Oikeudenkäyntikulut

HKL:n oikeudenkäyntikuluvaatimus ja Siemensin HKL:ään kohdistama oikeudenkäyntikuluvaatimus on hylätty. Sekä HKL että Siemens saavat siten pitää oikeudenkäyntikulunsa kärjäoikeudessa vahinkonaan.

HKL on yhdessä Helsingin kaupunginkanslian kanssa arvioinut, että kärjäoikeuden tuomioon on haettava muutosta hovioikeudelta. Kärjäoikeuden tuomioon ei voida tyytyä, kun otetaan huomioon, että kärjäoikeus on välituomiossaan todennut, että HKL:llä on ollut oikeus purkaa riidan kohteena olevia sopimuksia. HKL katsoo kärsineensä enemmän taloudellista vahinkoa kuin mihin kärjäoikeus päätyi. Asian käsittely jatkuu seuraavaksi hovioikeudessa.

Opetusviraston tietoteknisiin hankintoihin liittyvä petos

Vuosina 2006-2016 opetusviraston tietoteknisiin hankintoihin liittyviä laitteita on oikeudettomasti väitetty eteenpäin. Asiassa epäillään törkeää petosta, rahanpesua sekä törkeää virka-aseman väärinkäyttämistä. Vahingonkorvausvaatimukset: 6 648 637,40 euroa sekä oikeudenkäyntikulut.

Asiassa on useita epäilyjä ja syytekohtia. Syyttäjä antoi haasteen kärjäoikeudelle 12.5.2020 ja asia käsiteltiin Helsingin kärjäoikeudessa marras-joulukuussa 2021. Kansliatuomio annettiin 14.1.2022.

Tuomio oli pääosin syytteen mukainen, pl. yksi vastaaja, jonka osalta näyttö ei riittänyt. Kaupungin vahingonkorvausvaatimukset toteutuvat pääsääntöisesti vaaditun mukaisina, pois lukien mainittu hylätty syyte, jonka osalta vahingonkorvauksiakaan ei tuomittu. Tuomio ei ole lainvoimainen. Asian käsittely jatkuu hovioikeudessa.

KONSERNI

Helen-konserni

Helenin tytäryhtiö Oy Mankala Ab osallistuu 1 600 MW:n Olkiluoto 3 –ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseen Teollisuuden Voima Oyj (TVO) -omistusosuutensa (noin 8,2 prosenttia) kautta. Olkiluoto 3 EPR (OL3 EPR) on rakenteilla oleva ydinvoimalaitosyksikkö, joka on tilattu kiinteähintaisena avaimet käteen -periaatteella konsortiolta (laitostoitimittaja), jonka muodostavat Areva GmbH, Areva NP SAS ja Siemens AG. Konsortioon kuuluvat yhtiöt ovat laitostoitimittajien mukaisesti yhteisvastuussa sopimusvelvoitteista. Vuoden 2021 aikana OL3 EPR:n tuotantoon valmistautuminen eteni ydintekniseen käyttöönottoon, kun polttoaineen lataus valmistui huhtikuussa ja reaktorin kriittisyys saavutettiin ensimmäisen kerran joulukuussa. Areva–Siemens-konsortion kanssa käydyissä neuvotteluissa OL3 EPR -projektin loppuunsaattamisen periaatteista päästiin yhteisymmärrykseen toukokuussa 2021. Sopimukset OL3 EPR -projektin vuoden 2018 kokonaissovintosopimukseen tehtävistä muutoksista allekirjoitettiin kesäkuussa 2021.

TVO:n 26.1.2022 julkaiseman pörssitiedotteen mukaan OL3 EPR:n sähköntuotanto alkaa helmikuun 2022 alkupuoliskolla laitoksen kytkeydyttyä valtakunnan sähköverkkoon ja säännöllinen sähköntuotanto alkaa kesäkuussa 2022.

Laitostoitimittajan viimeisimmän projektiakataulun, TVO:n tämänhetkisen kustannusarvion ja sovintosopimuksen vaikutusten perusteella TVO arvioi, että sen kokonaisinvestointi OL3 EPR -projektiin tulee olemaan noin 5,7 miljardia euroa.

Kaikki OL3 EPR -projektin toteutuneet aktivointikriteerit täyttävät menot on kirjattu TVO-konsernin taseen aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintamenuun.

Helsingin Satama -konserni

KHO antoi hylkäävän päätöksen 15.6.2021 Helsingin Sataman jättämään valituslupahakemukseen ja valitukseen ympäristönsuojelulain mukaisessa hallintopakkoasiassa koskien Länsisataman meluselvityksen toteuttamistapaa. Meluselvitys voidaan laatia joko mittaamalla tai mallintamalla taikka molemmilla tavoilla. Sataman valituksen mukaan toisin kuin mittaaminen, mallintaminen toimii myös häiriöllisissä olosuhteissa ja kyseessä olevassa tapauksessa ainoastaan mallintamalla saadaan luotettava kuva ympäristöluvun mukaisesti satamatoiminnasta aiheutuvasta melusta ilman yleisen tieliikenteen ym. taustamelun aiheuttamia häiriötekijöitä. Sataman käsityksen mukaan melumallinnus tuottaa kohteessa mittausta luotettavamman selvityksen satamasta aiheutuneesta melusta.

Helsingin Bussiliikenne Oy:tä koskeva tutkintamenettely Euroopan komissiossa

Nobina Finland Oy ja Nobina Sverige Ab jättivät lokakuussa 2011 Euroopan komissiolle kantelun, joka koski mahdollista perusteetonta valtiontukea Helsingin Bussiliikenne Oy:lle (14.12.2015 alkaen Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy). Euroopan komissio on antanut 28.6.2019 päätöksen C(2019) 3152 valtiontuesta SA.33846 Helsingin Bussiliikenne Oy:lle ja määrännyt 54,2 miljoonan euron suuruisiksi arvioimansa tuen takaisin perittäväksi. Komission päätöksen laillisuutta koskevan asian käsittely on kesken Euroopan tuomioistuimessa eikä komission päätös ole edelleenkään lainvoimainen.

Käsittelyn keskeneräisyydestä huolimatta komission kielletyksi valtiontueksi katsoma tuki on peritty täysimääräisesti takaisin Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy:ltä ja Helsingin Bussiliikenne Oy:ltä. Suoritukset saatiin 3.2.2022 ja ne olivat määrältään 59,2 miljoonaa euroa. Suoritusten yhteismäärä vastaa komission vuonna 2019 antamassa päätöksessä todettua kielletyksi valtiontueksi katsottua tuen määrää viivästyskorjauksineen.

Arvonlisäveron palautusvastuu

Helsingin kaupungilla on palautusvastuu uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenojen arvonlisäverosta, mikäli kiinteistöjä myydään tai niiden käyttötarkoitus muuttuu vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan käyttöön.

Tilinpäätöshetkellä 31.12.2021 ei ole tiedossa tilikaudella 2022 realisoituvia arvonlisäveron palautusvastuita.

Konsernin tytäryhteisöjen ilmoittama arvonlisäveron palautusvastuu 31.12.2021 on 78,6 miljoonaa euroa (84,6 miljoonaa euroa vuonna 2020).

Päästöoikeudet

Helen Oy:lle on myönnetty päästöoikeuksia vuosille 2021-2025 yhteensä 1,3 miljoonaa tonnia CO₂. Arvio vuoden 2021 toteutuneista päästöistä on 2,8 miljoonaa tonnia CO₂. Vuonna 2021 kaupankäynnissä päästöoikeuksien ostoa päätyi toimitukseen 2,6 miljoonaa päästöoikeutta. Taseen aineettomissa oikeuksissa päästöoikeuksia ja niitä vastaavia oikeuksia on 31.12.2021 yhteensä 0,3 miljoonaa tonnia CO₂. Kirjanpidossa päästöoikeudet käsitellään KILAn ohjeen 1767/2005 mukaisesti ns. nettomenettelyllä.

4.5 Ympäristövastuut

41. EHDOLLINEN YMPÄRISTÖVELKA

1 000 euroa	Kaupunki	
	2021	2020
Entisten kaatopaikkojen kunnostaminen	15 500	17 000
Maaperän puhdistaminen	3 200	3 200

Helsingin kaupunki julkaisee vuosittain ympäristöraportin. Ympäristöraportissa kuvataan kaupungin ympäristötavoitteiden toteutuminen ja toiminnan vaikutuksia ympäristöön sekä ympäristötilinpitoon kuuluvat talousluvut

4.6 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42. HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.2021

	Kaupunki							
	Vakinaiset		Määräaikaiset		Työllistetyt		Yhteensä	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Keskushallinto	3 827	3 783	519	544	53	52	4 399	4 379
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	11 071	11 121	3 637	3 630	168	140	14 876	14 891
Kaupunkiympäristön toimiala	3 469	3 356	177	263	7	6	3 653	3 625
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	1 585	1 591	322	255	85	76	1 992	1 922
Sosiaali- ja terveystoimiala	11 081	11 133	3 567	3 476	301	297	14 949	14 906
Yhteensä	31 033	30 984	8 222	8 168	614	571	39 869	39 723

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

43. HENKILÖSTÖKULUT

1 000 euroa	Kaupunki	
	2021	2020
Palkat ja palkkiot	1 545 706	1 453 245
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	353 986	341 052
Muut henkilösivukulut	62 156	52 860
Henkilöstökulut tuloslaskelmassa	1 961 848	1 847 157
Luontoisetujen raha-arvo	8 106	7 630
Henkilöstökulut yhteensä	1 969 954	1 854 787
Tuloslaskelman henkilöstökuluihin sisältyy aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin aktivoituja henkilöstökuluja yhteensä	42 898	43 220

44. LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

1 000 euroa	Kaupunki	
	2021	2020
Kansallinen Kokoomus	152	120
Vihreä liitto	152	115
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	99	76
Vasemmistoliitto	76	50
Perussuomalaiset	35	24
Suomen ruotsalainen kansanpuolue	28	24
Suomen Keskusta	9	7
Suomen Kristillisdemokraatit	6	6
Piraattipuolue	1	0
Liberaalipuolue, vapaus valita	3	3
Feministinen Puolue	2	2
Suomen Kommunistinen Puolue	0	0
Itsenäisyyspuolue	0	0
Avoin puolue	3	3
Luottamushenkilömaksut yhteensä	566	430

45. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

1 000 euroa	Kaupunki	
	2021	2020
KPMG Oy Ab		
Tilintarkastuspalkkiot	111	106
Tilintarkastajan lausunnot	110	51
Muut palkkiot	866	692
Palkkiot yhteensä	1 087	849

INTRESSITAHOLIIKETAPAHTUMAT

Intressitahoilla tarkoitetaan kaupungin kanssa määräysvalta- tai osakkuusyhteyssuhteessa olevaa tahoa. Intressitahoihin luetaan kunnanjohtaja, kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsen, sekä kunnan muiden toimielinten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä johtavat viranhaltijat. Kaupungin liitetietona esitetään tiedot kaupungin ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista, siinä tapauksessa, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin. Liitetietona esitetään myös tavanomaisin ehdoin intressitahojen kanssa toteutetuista toimista niiden osapuolet ja toimien arvot silloin, jos ne ovat tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi kunnan taloudellisen aseman arvioimisen kannalta.

Merkittävimpiä intressitaholiiketoimia seuraavien yhtiöiden kanssa:

- Helen Oy
- Helsingin kaupungin asunnot Oy
- Stadion säätiö sr

Taulukon intressitahot ovat kaupungin konserniyhteisöjä. Tietoja yksittäisistä liiketoimista on yhdistelty kokonaisuudeksi oikean ja riittävän kuvan esittämiseksi.

46. INTRESSITAHOLIIKETOIMET

1 000 euroa	Konserni	
	2021	2020
Kaupungin tavaroiden ja palveluiden myynti intressitahoille		
- Myyntituotot	4 079	5 679
- Palvelumaksutuotot	546	571
- Vuokratuotot	82 677	79 298
- Liiketoiminnan muut tuotot	631	971
Kaupungin tavaroiden ja palveluiden ostot intressitahoilta		
- Palvelujen ostot	161 342	147 982
- Muut ostot	74 786	58 833
- Maksetut vuokrat	90 500	87 591
Kaupungin korot ja osingot intressitahoilta		
- korkotuotot	35 967	33 038
- osinkotuotot	79 188	72 300
- korko- ja rahoituskulut	113	114
Kaupungin antamat lainat intressitahoille		
- Lainoja yhteensä	1 018 781	1 030 866
- Lainojen korot ovat 0-6 % ja lainat ovat vakuudettomia		
- Lisäksi välitettyjä valtion lainojen yhteensä	69 045	76 929
Kaupungin antamat avustukset intressitahoille		
- avustukset konserniyhteisöille	48 685	38 280
Muut liiketoimet intressitahojen kanssa		
1) Kaupunkikonsernissa on käytössä konsernitili		
2) Vuosaaren Urheilutalo Oy on vapautettu tontin vuokrasta		
3) Lisäeläkejärjestelyn vuosikulu Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy	1 033	1 128

Eriytetyt tilinpäätökset

5 Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Kunnallisten liikelaitosten tilinpäätökset

LIKENNELIIKELAITOS

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2021	01.01.–31.12.2020
LIKEVAIHTO		
Tuki kaupungilta	24 777 480,00	22 151 000,00
Liikennöintikorvaukset	99 726 077,27	100 635 809,42
Infrakorvaukset	82 995 350,38	76 976 240,09
Muut myyntituotot	12 980 194,36	13 171 508,59
	220 479 102,01	212 934 558,10
Valmistus omaan käyttöön	7 146 427,54	5 311 264,79
Liiketoiminnan muut tuotot	19 028 943,08	18 043 544,85
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-22 834 314,64	-17 682 265,85
Palvelujen ostot	-42 736 963,15	-40 976 969,50
	-65 571 277,79	-58 659 235,35
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-53 180 009,14	-53 025 634,89
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-12 351 855,06	-12 462 272,07
Muut henkilösivukulut	-2 111 277,58	-2 056 847,20
	-67 643 141,78	-67 544 754,16
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-52 066 039,21	-48 734 681,67
	-52 066 039,21	-48 734 681,67
Liiketoiminnan muut kulut		
Liiketoiminnan muut kulut	-27 955 632,63	-24 900 129,97
	-27 955 632,63	-24 900 129,97
LIIKEYLJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	33 418 381,22	36 450 566,59
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	65 960,66	670,68
Kunnalle maksetut korkokulut	-2 159 717,28	-2 417 156,78
Muille maksetut korkokulut	-3 136 672,69	-3 296 825,12
Korvaus peruspääomasta	-8 442 000,00	-8 442 000,00
Infrakorko	-18 960 584,84	-18 701 034,84
Muut rahoituskulut	-18 525,46	-14 286,13
	-32 651 539,61	-32 870 632,19
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	766 841,61	3 579 934,40
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	2 829 720,12	-2 982 198,80
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	2 192 395,92
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	3 596 561,73	2 790 131,52
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, prosenttia	2,8	3,4
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, prosenttia	1,2	1,8
Voitto, prosenttia	0,3	1,7

RAHOITUSLASKELMA	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelijäämä (-alijäämä)	33 418 381,22	36 450 566,59
Poistot ja arvonalentumiset	52 066 039,21	48 734 681,67
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-8 442 000,00	-8 442 000,00
Infrakorko	-18 960 584,84	-18 701 034,84
Kunnalle maksetut korkokulut	-2 159 717,28	-2 417 156,78
Muut	-3 089 237,49	-3 310 440,57
Muut tulo-rahoituksen korjaukset	191 184,16	-194 901,97
	53 024 064,98	52 119 714,10
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit	-242 890 708,53	-145 865 565,18
Rahoitusosuudet investointimenoihin	22 824 113,80	9 598 904,54
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	3 492 005,38
	-220 066 594,73	-132 774 655,26
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-167 042 529,75	-80 654 941,16
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset, pitkäaikainen		
Muilta saatujen lainojen lisäys	0,00	60 000 000,00
Kunnalta saatujen lainojen vähennys	-14 209 897,71	-9 209 897,71
Muilta saatujen lainojen vähennys	-13 084 883,45	-13 084 883,45
	-27 294 781,16	37 705 218,84
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	557 070,58	-1 752 417,29
Saamisten muutos kunnalta	-74 942,93	-1 332 332,46
Saamisten muutos muilta	9 383 277,60	4 031 063,18
Korottomien velkojen muutos kunnalta	6 724 492,44	-4 694 067,81
Yhdystilivelkojen muutos kunnalta	182 297 570,22	44 263 123,15
Korottomien velkojen muutos muilta	-4 550 180,36	2 434 352,58
	194 337 287,55	42 949 721,35
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	167 042 506,39	80 654 940,19
RAHAVAROJEN MUUTOS	-23,36	-0,97
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	31,24	54,60
Rahavarat 1.1.	54,60	55,57
	-23,36	-0,97
Tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1 000 euroa	-405 301	-372 789
Investointien tulo-rahoitus, prosenttia	24,0	38,4
Laskennallinen lainanhoitokate	0,6	0,7
Lainanhoitokate	1,8	2,1
Kassan riittävyys, pv	0,0	0,0
Quick ratio	0,1	0,3
Current ratio	0,1	0,3

TASE	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	2 725 816,32	3 001 065,87
Muut pitkävaikutteiset menot	7 154 225,22	1 878 397,34
Ennakkomaksut	2 165 661,04	5 987 048,39
	12 045 702,58	10 866 511,60
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	228 861 531,09	220 051 493,31
Kiinteät rakenteet ja laitteet	253 492 479,19	233 325 641,82
Koneet ja kalusto	356 618 902,37	356 793 599,05
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	374 854 782,49	239 006 780,58
	1 213 827 695,14	1 049 177 514,76
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	41 485 024,70	39 505 024,70
	41 485 024,70	39 505 024,70
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	9 217 127,24	9 774 197,82
	9 217 127,24	9 774 197,82
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	9 965 629,30	6 241 168,89
	9 965 629,30	6 241 168,89
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	41 759 623,95	31 729 454,20
Saamiset kunnalta	7 035 521,91	6 960 578,98
Muut saamiset	760 186,70	37 806,31
Siirtosaamiset	855 119,94	24 715 408,09
	50 410 452,50	63 443 247,58
Rahat ja pankkisaamiset	31,24	54,60
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 336 951 662,70	1 179 007 719,95

TASE	31.12.2021	31.12.2020
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	93 804 124,97	93 804 124,97
Koroton peruspääoma	286 213 492,66	286 213 492,66
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	31 483 746,11	28 693 614,59
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	3 596 561,73	2 790 131,52
	415 097 925,47	411 501 363,74
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	53 087 164,33	55 916 884,45
Vapaaehtoiset varaukset	5 196 711,53	5 196 711,53
	58 283 875,86	61 113 595,98
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	193 455 420,28	207 665 317,99
Lainat rahoituslaitoksilta	240 782 948,71	253 867 832,16
	434 238 368,99	461 533 150,15
Lyhytaikainen		
Lainat kunnalta	340 683 579,25	158 386 009,03
Lainat rahoituslaitoksilta	13 084 883,45	13 084 883,45
Ostovelat	43 055 422,68	39 465 253,77
Korottomat velat kunnalle	7 930 486,01	1 205 993,57
Muut velat	1 139 238,22	1 196 693,12
Siirtovelat	23 437 882,77	31 520 777,14
	429 331 492,38	244 859 610,08
Vieras pääoma yhteensä	863 569 861,37	706 392 760,23
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 336 951 662,70	1 179 007 719,95
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, prosenttia	35,4	40,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	360,6	305,8
Vastuut ja velat, prosenttia käyttötuloista	360,7	306,1
Kertynyt ylijäämä/ alijäämä (-)	35 080	31 484
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	788 007	633 004
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 euroa	788 583	633 580
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	1 197	964

LASKENNALLINEN TUOSLASKELMA	Liike- ja toimitilojen ulosvuokraus 01.01.–31.12.2021	
LIKEVAIHTO		0,00
Liiketoiminnan muut tuotot		6 077 831,37
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-503 597,84	
Palvelujen ostot	-715 008,64	-1 218 606,47
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-83 905,71	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-19 208,43	
Muut henkilösivukulut	-3 462,51	-106 576,65
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-874 918,56	
Arvonalentumiset	-3 170 368,06	-4 045 286,62
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		707 361,63
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkokulut	-42 382,01	
Muut rahoituskulut	-68,83	-42 450,84
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		664 910,79
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		664 910,79

Laskelma sisältää HKL:n asema- ja varikkokiinteistöt, joilla on ulkopuolisia vuokralaisia. Tuloissa on huomioitu vuokratulot. Menoissa on mukana kiinteistökohteiden kaikki menot lukuun ottamatta kaupungin sisäistä tuottotavoitetta. HKL:n sisäisen laskennan perusteella kohdistetut vyörytysmenot on huomioitu Liiketoiminnan muissa kuluissa. Laskelmassa kiinteistöjen kokonaismenot on kohdistettu pinta-alan suhteessa (liiketilän pinta-alan osuus koko kiinteistön pinta-alasta).

PALVELUKESKUSLIIKELAITOS

TUOSLASKELMA	01.01.–31.12.2021	01.01.–31.12.2020
LIKEVAIHTO	97 160 165,05	92 993 682,86
Liiketoiminnan muut tuotot	1 064 742,34	926 971,95
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat ¹	-24 762 134,40	-23 412 306,37
Palvelujen ostot ¹	-15 457 503,40	-18 144 150,86
	-40 219 637,80	-41 556 457,23
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-41 310 890,52	-40 609 470,49
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-9 653 229,25	-9 616 040,39
Muut henkilösivukulut	-1 643 404,57	-1 455 454,04
	-52 607 524,34	-51 680 964,92
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-151 606,80	-198 625,66
	-151 606,80	-198 625,66
Liiketoiminnan muut kulut ¹	-4 939 551,84	-4 482 285,04
LIIKELYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	306 586,61	-3 997 678,04
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-80 000,00	-80 000,00
Muut rahoituskulut	-8 678,99	-811,75
	-88 678,99	-80 811,75
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Satunnaiset tuotot	1 000 000,00	0,00
	1 000 000,00	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	1 217 907,62	-4 078 489,79
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, prosenttia	0,44	-5,6
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, prosenttia	0,43	-6
Voitto, prosenttia	1,25	-4,4

¹ Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

RAHOITUSLASKELMA	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	306 586,61	-3 997 678,04
Poistot ja arvonalentumiset	151 606,80	198 625,66
Rahoitustuotot ja -kulut	-88 678,99	-80 811,75
Satunnaiset erät	1 000 000,00	
	1 369 514,42	-3 879 864,13
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-10 613,25	-176 651,11
	-10 613,25	-176 651,11
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	1 358 901,17	-4 056 515,24
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset, lyhytaikainen		
Kunnalta/kuntayhtymältä saatujen lainojen muutos	-1 868 391,79	2 700 406,38
	-1 868 391,79	
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	-21 950,81	-57 260,12
Saamisten muutos kunnalta	33 083,70	1 639 634,42
Saamisten muutos muilta	193 012,74	3 611,19
Korottomien velkojen muutos kunnalta ¹	5 675,70	-75 448,47
Korottomien velkojen muutos muilta ¹	307 914,46	-177 732,22
	517 735,79	4 033 211,18
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-1 350 656,00	4 033 211,18
RAHAVAROJEN MUUTOS	8 245,17	-23 304,06
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	25 056,11	16 810,94
Rahavarat 1.1.	16 810,94	40 115,00
	8 245,17	-23 304,06
Tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1 000 euroa	15 328	21 159
Investointien tulorahoitus, prosenttia	3 481,0	-2 196,3
Quick ratio	5,9	6
Current ratio	6	6

¹ Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

TASE	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	57 371,86	63 812,58
Muut pitkävaikuttaiset menot	1 198,06	4 073,39
	58 569,92	67 885,97
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	125 719,19	256 861,69
Muut aineelliset hyödykkeet	0,00	535,00
	125 719,19	257 396,69
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	820 454,29	816 406,40
Muu vaihto-omaisuus	93 897,59	75 994,67
	914 351,88	892 401,07
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	514 989,53	492 595,65
Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	82 208 637,94	80 373 329,85
Muut saamiset	1 230 523,72	1 316 180,51
Siirtosaamiset	6 260,20	136 010,03
	83 960 411,39	82 318 116,04
Rahat ja pankkisaamiset	25 056,11	16 810,94
VASTAAVAA YHTEENSÄ	85 084 108,49	83 552 610,71
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	1 000 000,00	1 000 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	68 719 045,08	72 797 534,87
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	1 217 907,62	-4 078 489,79
	70 936 952,70	69 719 045,08
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	3 258 484,92	3 390 406,76
Korottomat velat kunnalta	0,00	-5 675,70
Muut velat	1 843 048,93	948 475,32
Siirtovelat	9 045 621,94	9 500 359,25
	14 147 155,79	13 833 565,63
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	14 147 155,79	13 833 565,63
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	85 084 108,49	83 552 610,71
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, prosenttia	83,4	83,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	14,4	14,7
Kertynyt ylijäämä/alijäämä (-)	70 937	69 719
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	14,4	14,7

LASKENNALLINEN TULOSLASKELMA		Taloushallintopalvelu kaupungin tytäryhtiöille (Työmaahuolto Oy Ab ja Koy Ab Pakkalantie 30) 01.01.–31.12.2021	
LIKEVAIHTO		23 996,00	
Materiaalit ja palvelut			
Palvelujen ostot	-3 724,16	-3 724,16	
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-12 243,40		
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-2 815,47		
Muut henkilösivukulut	-507,99	-15 566,86	
Liiketoiminnan muut kulut			
Liiketoiminnan muut kulut		-3 173,27	
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		1 531,71	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		1 531,71	

Laskelma tehty toteutuneiden työtuntien ja järjestelmäkustannusten mukaan.
Muut kulut on osuus toimiston yleiskustannuksista.

LASKENNALLINEN TULOSLASKELMA		Ravintoloiden ulkoinen myynti 01.01.–31.12.2021	
LIKEVAIHTO		2 513 522,82	
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-979 783,76		
Palvelujen ostot	-101 810,93	-1 081 594,69	
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-837 502,65		
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-193 756,16		
Muut henkilösivukulut	-34 937,17	-1 066 195,98	
Liiketoiminnan muut kulut			
Liiketoiminnan muut kulut		-542 846,34	
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-177 114,19	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-177 114,19	

Laskelmaan on kerätty ravintoloiden ulkoinen liikevaihto lisättynä henkilöstölounaisiin liittyvillä subventioilla. Kulut on laskettu siinä suhteessa, kuin saatu liikevaihto on kyseisen kohteen kokonaisliikevaihtoon. Yhteiskustannuksissa on käytetty Palvelukeskuksen toteutunutta suhdelukua: yhteiset kustannukset/liikevaihto. Tulos on negatiivinen, koska ulkoinen myynti ei ole toteutunut suunnitellusti koronarajoitusten takia.

RAKENTAMISPALVELULIIKELAITOS

TUOSLASKELMA	01.01.-31.12.2021	01.01.-31.12.2020
LIKEVAIHTO	228 885 227,95	266 971 503,89
Liiketoiminnan muut tuotot	5 250 241,98	4 307 034,59
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat ¹	-32 766 875,49	-34 368 580,34
Palvelujen ostot ¹	-111 397 663,62	-132 331 398,00
	-144 164 539,11	-166 699 978,34
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-57 178 352,94	-57 290 124,50
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-13 256 817,21	-13 447 020,49
Muut henkilösivukulut	-2 258 520,43	-2 078 450,67
	-72 693 690,58	-72 815 595,66
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 410 147,75	-3 065 577,69
	-3 410 147,75	-3 065 577,69
Liiketoiminnan muut kulut ¹		
	-13 076 652,50	-12 288 200,53
LIIKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	790 439,99	16 409 186,26
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-1 944 000,00	-1 944 000,00
Muut rahoituskulut	-7 019,42	-13 364,19
	-1 951 019,42	-1 957 364,19
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	-1 160 579,43	14 451 822,07
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN VARAUKSIA	-1 160 579,43	14 451 822,07
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	-1 160 579,43	14 451 822,07
Tunnuksluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, prosenttia	1,1	25,6
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, prosenttia	1,1	25,6
Voitto, prosenttia	-0,5	5,3

¹ Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

RAHOITUSLASKELMA	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	790 439,99	16 409 186,26
Poistot ja arvonalentumiset	3 410 147,75	3 065 577,69
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 951 019,42	-1 957 364,19
Tulorahoituksen korjauserät	-426 527,25	-196 395,36
	1 823 041,07	17 321 004,40
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-1 603 918,25	-6 972 970,51
Rahoitusosuudet investointimenoihin		6 211,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	426 527,25	196 395,36
	-1 177 391,00	-6 770 364,15
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	645 650,07	10 550 640,25
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset, lyhytaikainen		
Kunnalta/kuntayhtymältä saatujen lainojen muutos ¹	-466 026,78	-12 705 923,36
	-466 026,78	-12 705 923,36
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	1 133 529,52	-1 762 008,13
Saamisten muutos kunnalta	-13 285,64	4 553 654,32
Saamisten muutos muilta	614 098,28	-1 108 627,11
Korottomien velkojen muutos kunnalta	297,00	-107 331,42
Korottomien velkojen muutos muilta	-1 914 265,95	579 000,11
	-179 626,79	2 154 687,77
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-645 653,57	-10 551 235,59
RAHAVAROJEN MUUTOS	-3,50	-595,34
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	3,50
Rahavarat 1.1.	3,50	598,84
	-3,50	-595,34
Tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, prosenttia	212,6	251,4
Quick ratio *		
Current ratio *		

¹ Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliöintikäytäntöjä.

* Tilikauden tunnusluvut eivät ole laskettavissa, liikelaitoksella ei ole omia rahatilejä.

TASE	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 511 292,57	1 252 464,71
Koneet ja kalusto	9 115 329,96	11 292 560,02
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	112 172,70	0,00
	10 738 795,23	12 545 024,73
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	2 095 740,85	3 229 270,37
	2 095 740,85	3 229 270,37
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	799 217,73	1 005 844,68
Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	88 510 435,30	88 031 122,88
Muut saamiset	3 155 085,19	3 557 269,87
Siirtosaamiset	193 356,12	198 642,77
	92 658 094,34	92 792 880,20
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	3,50
VASTAAVAA YHTEENSÄ	105 492 630,42	108 567 178,80
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	24 300 000,00	24 300 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä (-)	47 017 739,18	32 565 917,11
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-)	-1 160 579,43	14 451 822,07
	70 157 159,75	71 317 739,18
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Saadut ennakot	4 708 625,73	4 708 625,73
	4 708 625,73	4 708 625,73
Lyhytaikainen		
Ostovelat	10 234 707,17	12 383 480,43
Korottomat velat kunnalta	297,00	0,00
Muut velat	3 242 472,17	1 919 769,90
Siirtovelat	17 149 368,60	18 237 563,56
	30 626 844,94	32 540 813,89
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	35 335 470,67	37 249 439,62
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	105 492 630,42	108 567 178,80
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, prosenttia	68,5	68,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	13,8	12,0
Kertynyt ylijäämä /alijäämä(-), 1000 euroa	45 857	47 018

LASKENNALLINEN TULOSLASKELMA		Toiminta: Rakennustekniikka 01.01.–31.12.2021	
LIKEVAIHTO		275 285,09	
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-24 529,56		
Palvelujen ostot	-176 135,58		-200 665,14
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot			
Henkilösivukulut	-23 704,58		
Eläkekulut	-5 425,98		
Muut henkilösivukulut	-979,00		-30 109,56
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot			-519,36
Liiketoiminnan muut kulut		-43 412,03	
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		579,00	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		579,00	

Rakennustekniikan toiminta sisältää rakennusprojektien, korjausrakentamisen ja konepajan tekemiä töitä. Palvelujen ostot yhteensä 176.135,58 euroa, sisältävät urakoita, asiantuntijapalveluita, vuokratuloja sekä rahti- ja kuljetuspalveluita.

Palkat ja palkkiot perustuvat kirjattuihin työtunteihin:

$735,71 \text{ h} * 32,22 \text{ euroa/h}$ keskimääräinen palkkakustannus per työtunti = 23.704,58 euroa

Henkilösivukulut perustuvat Stara-tasoiseen henkilösivukuluprosenttiin 27,02 prosenttia:

$735,71 \text{ h} * 32,22 \text{ euroa/h} * 27,02 \text{ prosenttia}$ = 6.404,98 euroa

Suunnitelman mukaiset poistot tulevat rakennustekniikan osaston poistoprosentista:

$(143.988,97 \text{ euron poistot } 2021 / 75.942.527,97 \text{ euron kokonaiskulut } 2021) * 273.921,07 \text{ euroa}$ = 519,36 euroa

Liiketoiminnan muut kulut muodostuvat Staran sisäisistä kulueristä:

Liikelaitoksen sisäiset materiaaliostot, vuokrat ja palvelut = 34.884,37 euroa

Liikelaitoksen hallinnon kustannukset:

hallintokulu 3,21 prosenttia * 265.659,07 euroa = 8.527,66 euroa

Ylijäämällä 579 euroa maksetaan yleisiä kustannuksia, mutta kiinteitä yleiskustannuksia katetaan myös yleiskustannuslaskutuksella, 10 prosenttia työn hankinnoista.

LASKENNALLINEN TUOSLASKELMA		Toiminta: Kaupunkitekniikan rakentaminen 01.01.–31.12.2021	
LIKEVAIHTO			0
Liiketoiminnan muut tuotot			57 750,32
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-4 605,33		
Palvelujen ostot	-28 984,12		-33 589,45
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-11 164,13		
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-2 555,47		
Muut henkilösivukulut	-461,08		-14 180,68
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-79,73		
Arvonalentumiset	0		-79,73
Liiketoiminnan muut kulut			-7 801,76
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)			2 098,70
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)			2 098,70

Kaupunkitekniikan rakentamisen toiminta sisältää katujen, puistojen sekä kunnallistekniikan rakentamisen. Hankkeet perustetaan Sapin projektiosioon. Yksityisiä myyntejä tarkastellessa on yksiköittäin haettu kaikki asiakkaat, joita vuoden aikana on laskutettu, pois lukien investointilaskutus, joka on puhtaasti kaupungin sisäistä myyntiä, sekä sisäinen laskutus. Projektiraportilta S_ALR_87013542 saadaan työmaahan suoraan kohdistuvat tuotot ja kustannukset. Katu- ja maalaboratorion osalta myyntilaskutus on käyty yksittellen läpi.

Näiden lisäksi hankkeisiin kohdistuu joitain yleiskululuontoisia kustannuksia, kuten yksikön toimitilakustannuksia, osaston esikunnan ja teknisen tuen kustannuksia, sekä hallinto-osaston kustannukset, jotka sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin. Ne jyvitetään hankkeille koko yksikön kustannuksista samassa suhteessa, kuin yksityinen myynti on koko yksikön liikevaihdosta. Samoin toimitaan poistojen suhteen. Nämä kustannukset saadaan kustannuspaikka- ja tulosityksikköraporteilta.

Liiketoiminnan muut kulut sisältää lisäksi sisäiset ja ulkoiset vuokrat.

LASKENNALLINEN TUOSLASKELMA		Toiminta: Kaupunkitekniikan ylläpito 01.01.–31.12.2021	
LIKEVAIHTO		0	
Liiketoiminnan muut tuotot		1 001 815,13	
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-150 205,65		
Palvelujen ostot	-515 752,25		-665 957,9
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot			
	-130 654,2		
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-29 906,75		
Muut henkilösivukulut	-5 396,02		-165 956,96
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot			
	-453		
Arvonalentumiset	0		-453
Liiketoiminnan muut kulut		-118 752,91	
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		50 694,36	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Muut rahoituskulut			
	-2 914,14		-2 914,14
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		47 780,22	

Kaupunkitekniikan ylläpidon toiminta sisältää katujen ja puistojen ylläpidon, kunnossapidon ja hoidon. Yhteiskustannusten jakoperusteena on projekteille kirjatut toimintolajitunnit suhteessa kaikki kirjatut toimintolajitunnit. Palkat ja palkkiot perustuvat kirjattuihin työtunteihin. Henkilösivukulut perustuvat Stara-tasoiseen henkilösivukuluprosenttiin 27,02 prosenttia. Liiketoiminnan muut kulut sisältää yleiskustannuslisän ja kaluston kunnossapidon. Ostot tilikauden aikana sisältää ostot, vuokrat ja toimitilaprojektin purkuosuuden.

LASKENNALLINEN TULOSLASKELMA		Toiminta: Logistiikka 01.01.–31.12.2021	
LIKEVAIHTO		1 154 403,43	
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-379 772,61		
Palvelujen ostot			-379 772,61
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-154 207,73		
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-35 298,15		
Muut henkilösivukulut	-6 368,78		-195 874,66
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-209 025,03		
Arvonalentumiset	0		-209 025,03
Liiketoiminnan muut kulut			
		-378 004,14	
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-8 273,01	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-8 273,01	

Logistiikan toiminta sisältää korjaamo-, kuljetus ja kierrätyspalveluita sekä varastomyymälän ja kalustovuokraamon. Kaikki tiedot on saatu tuloslaskelmasta, S_PLO_86000028 raportista SAP:sta. Nämä tiedot on siirretty Exceeliin ja eriytettävä kirjanpito on tehty laskennallisesti. Laskentatapa johtuu toiminnan luonteesta, esimerkiksi työtuntien kohdistaminen asiakkaille on mahdotonta (Vähittäiskaupparentainen toiminta). Näin ollen laskelma on järkevä tehdä laskennallisesti. Liiketoiminnan muut kulut sisältävät sisäisiä kuluja, sisäisiä palkkakohdistuksia ja vuokratuloja sekä muita toimintakuluja. Kaikilla LOGin osastoille on samalla periaatteella laskettu ulkoisen myynnin osuus.

LASKENNALLINEN TULOSLASKELMA		Toiminta: Ympäristönhoito 01.01.–31.12.2021	
LIKEVAIHTO		251 910,72	
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-41 869,72		
Palvelujen ostot	-24 911,43		-66 781,15
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot			
	-89 167,75		
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-20 623,99		
Muut henkilösivukulut	-3 701,07		-113 492,81
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot			
	-601,77		
Arvonalentumiset	0		-601,77
Liiketoiminnan muut kulut			
			-73 464,79
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-2 429,80	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Muut rahoituskulut			
	0		-4,07
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-2 433,87	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-2 433,87	

Ympäristönhoidon toiminta sisältää luonnonsuojelualueiden, ympäristön ja viheralueiden hoitoa. Ulkoinen myynti on otettu SAP:n raporteilla jokaisesta tulosyksiköstä erikseen. Saadulla prosentilla on saatu eriytettävään myyntiin liittyvät kustannukset jokaisen tulosyksikön tuloslaskelma -Excelistä. Palkat ja palkkiot perustuvat kirjattuihin työtunteihin. Henkilösivukulut perustuvat Stara-tasoiseen henkilösivukuluprosenttiin 27,02 prosenttia. Liiketoiminnan muut kulut sisältää muun muassa vuokrakuluja, palkkakohdistuksia sekä koko Staran ja osastojen sisäisiä kustannuksia.

TALOUSHALLINTOPALVELULIIKELAITOS

TUOSLASKELMA	01.01.–31.12.2021	01.01.–31.12.2020
LIKEVAIHTO	30 592 583,63	28 589 791,16
Liiketoiminnan muut tuotot	453 515,64	239 629,08
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-63 222,35	-114 914,37
Palvelujen ostot ¹	-9 355 759,58	-9 242 470,15
	-9 418 981,93	-9 357 384,52
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-15 138 107,98	-14 402 500,11
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-3 522 609,23	-3 419 655,53
Muut henkilösivukulut	-597 851,16	-538 775,60
	-19 258 568,37	-18 360 931,24
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-215 355,24	-193 772,82
	-215 355,24	-193 772,82
Liiketoiminnan muut kulut¹	-1 716 656,99	-1 728 557,71
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	436 536,74	-811 226,05
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-56 000,00	-56 000,00
Muut rahoituskulut	-31,37	-35,14
	-56 031,37	-56 035,14
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	380 505,37	-867 261,19
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN VARAUKSIA	380 505,37	-867 261,19
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	380 505,37	-867 261,19
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, prosenttia	18,0	-30,3
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, prosenttia	18,0	-30,3
Voitto, prosenttia	1,2	-3,0

¹ Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

RAHOITUSLASKELMA	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikeliijäämä (-alijäämä)	436 536,74	-811 226,05
Poistot ja arvonalentumiset	215 355,24	193 772,82
Rahoitustuotot ja -kulut	-56 031,37	-56 035,14
	595 860,61	-673 488,37
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-179 887,54	-317 236,55
	-179 887,54	-317 236,55
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	415 973,07	-990 724,92
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset, lyhytaikainen		
Kunnalta/kuntayhtymältä saatujen lainojen muutos ¹	-1 510 586,37	455 237,41
	-1 510 586,37	
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	2 670,75	769 031,41
Saamisten muutos muilta	68 988,34	47 095,49
Korottomien velkojen muutos kunnalta	243 141,78	-35 839,51
Korottomien velkojen muutos muilta	779 812,43	-244 799,88
	1 094 613,30	990 724,92
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-415 973,07	990 724,92

Tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 euroa	272	246
Investointien tulorahoitus, prosenttia	331,2	-212,3
Kassan riittävyys, pv *		
Quick ratio *		
Current ratio *		

¹ Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliöintikäytäntöjä.

* Tilikauden tunnusluvut eivät ole laskettavissa, liikelaitoksella ei ole omia rahatilejä.

TASE	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	274 918,38	210 471,29
Muut pitkävaikutteiset menot	55 922,10	78 709,46
	330 840,48	289 180,75
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	56 585,73	133 713,16
	56 585,73	133 713,16
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	78 064,50	82 514,23
Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	7 802 092,68	6 274 510,06
Muut lyhytaikaiset saamiset	234 552,28	271 435,37
Siirtosaamiset	3 147,80	50 470,32
	8 117 857,26	6 678 929,98
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 505 283,47	7 101 823,89
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	694 901,28	694 901,28
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	1 545 247,63	2 412 508,82
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	380 505,37	-867 261,19
	2 620 654,28	2 240 148,91
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	398 262,93	398 056,75
Korottomat velat kunnilta	243 141,78	0,00
Muut velat	689 864,77	368 571,60
Siirtovelat	4 553 359,71	4 095 046,63
	5 884 629,19	4 861 674,98
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	5 884 629,19	4 861 674,98
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 505 283,47	7 101 823,89
Tunnuksluvut		
Omavaraisuusaste, prosenttia	30,8	31,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	19,0	16,9
Kertynyt ylijäämä/ alijäämä (-)	1 926	1 545
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	5 587	6 906
Lainat ja vuokravastuut, euroa/ asukas	8	10

LASKENNALLINEN TUOSLASKELMA	Oy-tiimin palvelujen myynti 01.01.-31.12.2021	
LIKEVAIHTO		614 174,97
Liiketoiminnan muut tuotot		-1 314,12
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-2 011,09	
Palvelujen ostot	-111 586,15	-113 597,24
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-381 253,50	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-84 190,44	
Muut henkilösivukulut	-18 087,58	-483 531,52
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot		-2 059,35
Liiketoiminnan muut kulut		-33 358,11
LIKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-19 685,37
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-19 685,37

Kustannuslaskenta on tehty aiheuttamisperiaatteen mukaisesti ja jakoperusteena on käytetty htv-lukua. Näin ollen eriytetyn tilinpäätöksen tuloslaskelma antaa oikean kuvan taloudellisen toiminnan kannattavuudesta.

TYÖTERVEYSLIIKELAITOS

TUOSLASKELMA	01.01.–31.12.2021	01.01.–31.12.2020
LIKEVAIHTO	18 271 120,74	21 617 287,11
Liiketoiminnan muut tuotot	727 388,92	139 859,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat ¹	-335 623,16	-389 153,98
Palvelujen ostot ¹	-7 488 364,49	-9 503 293,46
	-7 823 987,65	-9 892 447,44
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-7 513 135,83	-8 268 058,76
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 749 694,16	-1 971 266,65
Muut henkilösivukulut	-297 943,67	-313 424,45
	-9 560 773,66	-10 552 749,86
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-46 958,76	-18 788,31
	-46 958,76	-18 788,31
Liiketoiminnan muut kulut¹	-1 191 102,68	-1 235 441,49
LIIKKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	375 686,91	57 719,01
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-40 000,00	-40 000,00
Muut rahoituskulut	-850,42	-59,33
	-40 850,42	-40 059,33
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	334 836,49	17 659,68
Tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, prosenttia	12,8	2,1
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, prosenttia	12,8	2,1
Voitto, prosenttia	1,8	0,1

¹ Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

RAHOITUSLASKELMA	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyijäämä (-alijäämä)	375 686,91	57 719,01
Poistot ja arvonalentumiset	46 958,76	18 788,31
Rahoitustuotot ja -kulut	-40 850,42	-40 059,33
Tulorahoituksen korjauserät		-3 768,93
	381 795,25	32 679,06
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-117 719,52	-70 986,50
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		5 882,26
	-117 719,52	-65 104,24
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	264 075,73	-32 425,18
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset, lyhytaikainen		
Kunnalta/kuntayhtymältä saatujen lainojen muutos ¹	331 897,34	-1 821 889,18
		-1 821 889,18
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-63 056,28	1 225 255,64
Saamisten muutos muilta	4 266,63	-4 671,45
Korottomien velkojen muutos kunnalta	0,00	-2 145,70
Korottomien velkojen muutos muilta	-537 183,42	635 875,87
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-264 075,73	32 425,18
Tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 euroa	2 068	2 279
Investointien tulorahoitus, prosenttia	324,3	51,3
Kassan riittävyys, pv *		
Quick ratio *		
Current ratio *		

¹ Vuoden 2020 toteuma on muutettu vastaamaan vuoden 2021 tiliointikäytäntöjä.

* Tilikauden tunnusluvut eivät ole laskettavissa, liikelaitoksella ei ole omia rahatilejä.

TASE	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	137 416,02	63 675,26
	137 416,02	63 675,26
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	8 940,00	11 920,00
	8 940,00	11 920,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	170 266,37	147 528,00
Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	5 456 910,37	5 725 751,43
Muut saamiset	122 897,16	171 916,47
Siirtosaamiset	51 084,31	29 070,00
	5 801 158,21	6 074 265,90
VASTAAVAA YHTEENSÄ	5 947 514,23	6 149 861,16
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	500 000,00	500 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/ alijäämä (-)	2 262 053,79	2 244 394,11
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (-)	334 836,49	17 659,68
	3 096 890,28	2 762 053,79
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	668 761,60	1 092 087,74
Muut velat	383 325,90	277 133,80
Siirtovelat	1 798 536,45	2 018 585,83
	2 850 623,95	3 387 807,37
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	2 850 623,95	3 387 807,37
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	5 947 514,23	6 149 861,16
Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, prosenttia	52,1	44,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	15,0	15,6
Kertynyt ylijäämä/ alijäämä (-)	2 597	2 262
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	16 373	16 776
Lainat ja vuokravastuut, euroa/ asukas	25	25

LASKENNALLINEN TULOSLASKELMA	Työterveyspalvelut ei-lakisääteisille asiakkaille 01.01.–31.12.2021	
LIKEVAIHTO		1 525 705,89
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-20 059,92	
Palvelujen ostot	-481 244,80	-501 304,72
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-460 310,75	
Henkilösivukulut		
Muut henkilösivukulut	-124 452,93	-584 763,68
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 893,83	-2 893,83
Liiketoiminnan muut kulut		-71 934,77
LIIKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		364 808,89
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		364 808,89

Kustannuslaskenta on toteutettu vastaamaan aiheuttamisperiaatetta prosenttiperusteista jakotapaa käyttäen. Eriytetyn tilinpäätöksen tuloslaskelma antaa oikean kuvan taloudellisen toiminnan kannattavuudesta.

5.2 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätöslaskelmat

ASUNTOTUOTANTORAHASTO

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2021	01.01.–31.12.2020
Liiketoiminnan muut tuotot	97 817,43	200 905,80
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,00	-104,08
Palvelujen ostot	-234 601,98	-439 090,84
	-234 601,98	-439 194,92
Liiketoiminnan muut kulut	-727 105,11	-779 624,23
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	-863 889,66	-1 017 913,35
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 630 081,58	2 405 109,58
Muut rahoitustuotot	66 653,80	21 384,07
Muut rahoituskulut	-19 794,14	-54 658,10
	2 676 941,24	2 371 835,55
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	1 813 051,58	1 353 922,20
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-) ENNEN VARAUKSIA	1 813 051,58	1 353 922,20
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-1 813 051,58	-1 353 922,20
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMA	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelijäämä/ alijäämä (-)	-863 889,66	-1 017 913,35
Rahoitustuotot ja -kulut	2 676 941,24	2 371 835,55
	1 813 051,58	1 353 922,20
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	1 813 051,58	1 353 922,20
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys muille	-15 962 175,00	-18 535 436,00
Antolainasaamisten vähennys muille	2 948 061,34	2 706 114,62
	-13 014 113,66	-15 829 321,38
Lainakannan muutokset, lyhytaikainen		
Kunnalta/kuntayhtymältä saatujen lainojen muutos	8 021 476,38	13 837 213,56
	8 021 476,38	13 837 213,56
Oman pääoman muutokset	3 286 686,14	703 771,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-128 285,37	53 476,28
Korottomien velkojen muutos kunnalta	0,00	-14 529,58
Korottomien velkojen muutos muilta	21 184,93	-104 532,08
	-107 100,44	-65 585,38
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-1 813 051,58	-1 353 922,20

TASE	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	141 005 331,13	127 991 217,47
	141 005 331,13	127 991 217,47
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0,00	1 517,43
Lainasaamiset	34 836,77	39 726,68
Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	101 711 095,49	109 732 571,87
Muut saamiset	22 030,65	7 868,74
Siirtosaamiset	1 052 873,50	932 342,70
	102 820 836,41	110 714 027,42
VASTAAVAA YHTEENSÄ	243 826 167,54	238 705 244,89
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	238 676 959,26	236 619 266,06
Rahastopääoman lisäys/vähennys (-)	3 286 686,14	703 771,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-) ennen varauksia	1 813 051,58	1 353 922,20
	243 776 696,98	238 676 959,26
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	49 470,56	28 285,63
	49 470,56	28 285,63
Vieras pääoma yhteensä	49 470,56	28 285,63
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	243 826 167,54	238 705 244,89

URHEILU- JA ULKOILULAITOSRAHASTO

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2021	01.01.–31.12.2020
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	0,00	246,97
Muut rahoitustuotot	0,00	592,34
	0,00	839,31
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	-839,31
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMA	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	839,31
	0,00	839,31
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	0,00	839,31
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys muille	-54 243 500,00	-7 234 000,00
Antolainasaamisten vähennys muille	7 372 757,84	6 428 210,62
	-46 870 742,16	-805 789,38
Lainakannan muutokset, lyhytaikainen		
Kunnalta/kuntayhtymältä saatujen lainojen muutos	46 862 733,48	-59 227 641,80
	46 862 733,48	-59 227 641,80
Oman pääoman muutokset	0,00	60 000 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	8 008,68	32 591,87
	8 008,68	32 591,87
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	0,00	-839,31

TASE	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	206 862 506,61	159 991 764,45
	206 862 506,61	159 991 764,45
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	7 462,86	15 462,86
Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	45 908 986,38	92 771 719,86
Siirtosaamiset	0,00	8,68
	45 916 449,24	92 787 191,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	252 778 955,85	252 778 955,85
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	252 778 955,85	192 778 116,54
Rahastopääoman lisäys/vähennys (-)	0,00	60 000 000,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-) ennen varauksia	0,00	839,31
	252 778 955,85	252 778 955,85
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	252 778 955,85	252 778 955,85

VAKUUTUSRAHASTO

TUOSLASKELMA	01.01.–31.12.2021	01.01.–31.12.2020
Liiketoiminnan muut kulut	15 456,61	-746 164,10
LIIKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	15 456,61	-746 164,10
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	2 441 008,50	2 312 031,97
	2 441 008,50	2 312 031,97
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 456 465,11	-1 565 867,87
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMA	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyjäämä/ alijäämä (-)	15 456,61	-746 164,10
Rahoitustuotot ja -kulut	2 441 008,50	2 312 031,97
	2 456 465,11	1 565 867,87
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2 456 465,11	1 565 867,87
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset, lyhytaikainen		
Kunnalta/kuntayhtymältä saatujen lainojen muutos	-1 910 716,30	-2 386 656,18
	-1 910 716,30	-2 386 656,18
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-545 748,81	820 788,31
	-545 748,81	820 788,31
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-2 456 465,11	-1 565 867,87

TASE	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	64 557 798,58	62 647 082,28
	64 557 798,58	62 647 082,28
VASTAAVAA YHTEENSÄ	64 557 798,58	62 647 082,28
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	60 949 702,07	59 383 834,20
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-) ennen varauksia	2 456 465,11	1 565 867,87
	63 406 167,18	60 949 702,07
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Korottomat velat kunnalta	1 151 631,40	1 697 380,21
	1 151 631,40	1 697 380,21
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 151 631,40	1 697 380,21
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	64 557 798,58	62 647 082,28

INNOVAATORAHASTO

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2021	01.01.–31.12.2020
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-135 316,67	-67,66
Palvelujen ostot	-890 442,46	-836 257,98
	-1 025 759,13	-836 325,64
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-734 250,82	-328 480,68
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-168 070,03	-77 445,48
Muut henkilösivukulut	-30 324,58	-12 689,60
	-932 645,43	-418 615,76
Liiketoiminnan muut kulut	-2 825 276,09	-1 455 573,66
Liikelylijäämä/alijäämä (-)	-4 783 680,65	-2 710 515,06
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	4 783 680,65	2 710 515,06
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMA	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä/ alijäämä (-)	-4 783 680,65	-2 710 515,06
	-4 783 680,65	-2 710 515,06
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-4 783 680,65	-2 710 515,06
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset, lyhytaikainen		
Kunnalta/kuntayhtymältä saatujen lainojen muutos	-25 473 659,11	2 694 614,57
	-25 473 659,11	2 694 614,57
Oman pääoman muutokset	30 000 000,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	2 382,79	-7 856,95
Korottomien velkojen muutos muilta	254 956,97	23 757,44
	257 339,76	15 900,49
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	4 783 680,65	2 710 515,06

TASE	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	57 208 509,34	31 734 850,23
Muut saamiset	40 524,59	42 907,38
	57 249 033,93	31 777 757,61
VASTAAVAA YHTEENSÄ	57 249 033,93	31 777 757,61
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	31 662 559,30	34 373 074,36
Rahastopääoman lisäys/vähennys (-)	30 000 000,00	0,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-) ennen varauksia	-4 783 680,65	-2 710 515,06
	56 878 878,65	31 662 559,30
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	370 155,28	115 198,31
	370 155,28	115 198,31
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	370 155,28	115 198,31
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	57 249 033,93	31 777 757,61

OSALLISUUSRAHASTO

TULOSLASKELMA	01.01.–31.12.2021	01.01.–31.12.2020
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-105 974,51	-103 594,69
Palvelujen ostot	-404 559,61	-437 830,49
	-510 534,12	-541 425,18
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-118 545,88	-137 609,43
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-27 066,36	-32 105,42
Muut henkilösivukulut	-4 895,90	-5 078,30
	-150 508,14	-174 793,15
Liiketoiminnan muut kulut	-1 516 750,02	-261,86
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)	-2 177 792,28	-716 480,19
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	2 177 792,28	716 480,19
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ (-)	0,00	0,00

RAHOITUSLASKELMA	2021	2020
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä/ alijäämä (-)	-2 177 792,28	-716 480,19
	-2 177 792,28	-716 480,19
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-518 945,02	-1 696 693,68
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 515 879,11	0,00
	996 934,09	-1 696 693,68
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 180 858,19	-2 413 173,87
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset, lyhytaikainen		
Kunnalta/kuntayhtymältä saatujen lainojen muutos	1 190 631,40	2 347 865,27
	1 190 631,40	2 347 865,27
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	14 944,19	-31 905,46
Korottomien velkojen muutos muilta	-24 717,40	97 214,06
	-9 773,21	65 308,60
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	1 180 858,19	2 413 173,87

TASE	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	699 759,59	1 696 693,68
	699 759,59	1 696 693,68
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	36 461 503,33	37 652 134,73
Muut saamiset	16 961,27	31 905,46
	36 478 464,60	37 684 040,19
VASTAAVAA YHTEENSÄ	37 178 224,19	39 380 733,87
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Muut omat rahastot		
Rahastopääoma 1.1.	39 283 519,81	40 000 000,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä (-) ennen varauksia	-2 177 792,28	-716 480,19
	37 105 727,53	39 283 519,81
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	72 496,66	97 214,06
	72 496,66	97 214,06
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	72 496,66	97 214,06
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	37 178 224,19	39 380 733,87

5.3 Kilpailulain 30 d § mukaan eriytetyt toiminnot, kaupunki

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

LASKENNALLINEN TUOSLASKELMA	Liiketoimintapalvelut 1444800 01.01.–31.12.2021	
LIKEVAIHTO		90 936,38
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 949,74	
Palvelujen ostot	-47 687,95	-49 637,69
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-59 732,29	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-13 689,6	
Muut henkilösivukulut	-2 455,96	-75 877,85
Liiketoiminnan muut kulut		-2 040
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-36 619,16
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-36 619,16

Liiketoimintapalveluille vyörytetään Stadin ao:n hallinnon, Kaskon hallinnon ja LAV yhteisten menoja. Menojen vyörytysperiaatteena on toiminnan menojen suhde Stadin ao:n menoista. Vuoden 2021 vyörytettävien hallinnon menojen toteumat on otettu kirjanpidosta 16.1.2022.

Stadin ao:n hallinnon kustannukset 2021 (ilman ulkopuolisia hankemenoja) ovat yhteensä 42 914 287 euroa, josta Liiketoimintapalvelujen osuus 32 727 euroa. Kustannukset vyörytetään Stadin ao:n hallinnon sisäiseltä tilaukselta 1444900010.

Kaskon hallinnon Stadin ao:n osuus vuonna 2021 on noin 7,4 miljoona euroa, josta Liiketoimintapalvelujen osuus 5 614 euroa. Kustannukset vyörytetään Kaskon hallinnon sisäiseltä tilaukselta 1480000010.

Lav yhteisten Stadin ao:n osuus vuonna 2021 on 234 005 euroa, josta Liiketoimintapalvelujen osuus 178 euroa. Kustannukset vyörytetään LAV yhteisten sisäiseltä tilaukselta 1440000010.

Kaupunkiympäristön toimiala

LASKENNALLINEN TUOSLASKELMA		Asuntotuotanto 01.01.–31.12.2021
LIIVEVAIHTO		21 009 363,46
Liiketoiminnan muut tuotot		11 182,59
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-64 428,72	
Palvelujen ostot	-4 131 433,30	-4 195 862,02
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot		
	-4 494 133,53	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut		
	-1 037 998,03	
Muut henkilösivukulut	-186 239,95	-5 718 371,51
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot		
	-58 036,14	
Arvonalentumiset	0,00	-58 036,14
Liiketoiminnan muut kulut		-4 206 799,60
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		6 841 476,78
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		6 841 476,78

Talousarviokohdanmukainen asuntotuotannon tuloslaskelma.

LASKENNALLINEN TULOSLASKELMA		Asuntovuokraus 01.01.–31.12.2021
LIKEVAIHTO		4 230 715,58
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-281 177,28	
Palvelujen ostot	-1 083 134,57	-1 364 311,85
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-72 487,40	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-16 653,90	
Muut henkilösivukulut	-2 962,22	-92 103,51
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-469 859,42	
Arvonalentumiset	0,00	-469 859,42
Liiketoiminnan muut kulut		-2 482 855,04
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-178 414,25
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus jäännöspääomasta	-244 002,93	
Korkokulut	-25 465,63	
Muut rahoituskulut	0,00	-269 468,56
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-447 882,81

Ulkoisessa vuokrauksessa olevien asuntojen eriyttämislaskelma. Laskelmassa kiinteistöjen tilikauden välittömät kustannukset ja poistot kohdistetaan käyttäjille vuokrattujen huoneistoneliöiden suhteessa. Kiinteistökannan yleiskustannukset jaetaan kiinteistöille koko kannan huoneistoneliöiden suhteessa sekä käyttäjille vuokratun alan suhteessa. Rahoituskulut kohdistetaan kiinteistöille tasearvon suhteessa ja käyttäjille neliöiden mukaisesti. Korvaus jäännöspääomasta on 3 prosenttia tasearvosta. Tyhjien kiinteistöjen kustannukset kohdistuvat kiinteistön pääasialliselle käyttäjätyyppille.

LASKENNALLINEN TUOSLASKELMA		Yritystilojen vuokraus 01.01.–31.12.2021
LIKEVAIHTO		44 948 383,97
Liiketoiminnan muut tuotot		486 019,97
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-6 778 956,00	
Palvelujen ostot	-8 810 087,67	-15 589 043,67
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 937 817,78	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-446 687,21	
Muut henkilösivukulut	-79 286,92	-2 463 791,92
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot		-14 145 293,88
Arvonalentumiset	0,00	-14 145 293,88
Liiketoiminnan muut kulut		-23 153 718,32
LIIEKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-9 917 443,85
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus jäännöspääomasta	-4 711 883,27	
Korkokulut	-515 235,28	
Muut rahoituskulut	0,00	-5 227 118,55
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-15 144 562,39

Ulkoisessa vuokrauksessa olevien toimitilojen eriyttämislaskelma. Laskelmassa kiinteistöjen tilikauden välittömät kustannukset ja poistot kohdistetaan käyttäjille vuokrattujen huoneistoneidiöiden suhteessa. Kiinteistökanan yleiskustannukset jaetaan kiinteistöille koko kannan huoneistoneidiöiden suhteessa sekä käyttäjille vuokratun alan suhteessa. Rahoituskulut kohdistetaan kiinteistöille tasearvon suhteessa ja käyttäjille neliöiden mukaisesti. Korvaus jäännöspääomasta on 3 prosenttia tasearvosta. Tyhjen kiinteistöjen kustannukset kohdistuvat kiinteistön pääasialliselle käyttäjätypille.

LASKENNALLINEN TUOSLASKELMA	Väestönsuojien vuokraoiminta 01.01.–31.12.2021	
LIKEVAIHTO		0
Liiketoiminnan muut tuotot		2 264 687,70
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-29 520,06	
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-522 448,16	
Palvelujen ostot	-169 393,62	-721 361,84
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-191 835,10	
Henkilösivukulut	-52 591,39	
Muut henkilösivukulut	0	-244 426,49
Liiketoiminnan muut kulut		-1 099 275,55
LIIEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		199 623,82
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		199 623,82

Vuokraustoiminto on pelastuslaitoksen ainoa eriytettävä toiminto. Vuokraustoiminnon tuotot ja kustannukset on kohdennettu kirjanpidon ja haltiarekisterin perusteella. Toiminta on hinnoiteltu markkinaperusteisesti kilpailuttamalla kohteet. Hinta kattaa välittömät ja välilliset kustannukset. Väestönsuojia ei ole rakennettu vuokraustoimintaa varten, vaan väestönsuojelua varten. Väestönsuojien kustannuksista suuri osa syntyy vuokraustoiminnasta riippumatta ja niiden ylläpito kuuluu pelastuslaitokselle. Tuottovaatimusta ei ole väestönsuojien vuokraustoimintaan, pyritään vain lisäkustannuksien kattamiseen. Hinnoittelu perustuu vuokrattavaan neliömäärään ja tilan käytettävyyteen. Hinta kattaa tuotannon tekijöiden kulut. Vuokraushinnoittelu perustuu markkinahintaan ja/tai tila vuokrataan kilpailutuksen perusteella.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

LASKENNALLINEN TUOSLASKELMA	Museokauppojen eriyttäminen 01.01.–31.12.2021	
LIKEVAIHTO		307 280
Liiketoiminnan muut tuotot		624
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-131 034	
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	23 644	
Palvelujen ostot	-69 651	-177 041
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-147 201	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-9 275	
Muut henkilösivukulut	-30 498	-186 975
Liiketoiminnan muut kulut		-140 233
LIKEYLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-196 344
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ (-)		-196 344

Tässä laskennallisessa tuloslaskelmassa on yhdistetty Helsingin kaupunginmuseon ja HAM taidemuseon museokaupat. Tulojen osalta on sisällytetty kauppojen sisäisien tilauksien sekä Biennaalin pari projektin toteumat ja muutamia laskennallisia eriä prosenttiosuuksilla. Palkkojen osalta laskenta on tehty käyttäen aukioloaikoihin liittyvää henkilötyövuosilaskelmaa sekä vyörytyksiä eri prosenttiosuuksilla. Muiden kulujen osalta on sisällytetty tiettyjen sisäisten tilausten sekä Biennaalin parin projektin kustannuksia eri prosenttiosuuksilla eri kirjanpidon tilien osalta. Hallinnon kustannukset on vyörytetty laskennallisesti ensin museoille ja siitä prosenttiosuus museokaupoille.

5.4 Liikelaitosten ja rahastojen vaikutus kaupungin talouteen

Liikelaitosten ja rahastojen vaikutus kaupungin tuloksen muodostumiseen

Tuloslaskelma – yhdistely 1 000 €	Tuloslaskelmat			Eliminointi- ja oikaisukirjaukset			Kaupungin tuloslaskelma tilinpäätöksessä
	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liikelaitokset yhteensä	Rahastot yhteensä	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liikelaitokset yhteensä	Rahastot yhteensä	
Toimintatuotot							
Myyntituotot							
Ulkoiset	140 593	338 847		-128 000			351 440
Sisäiset	36 845	257 120		-36 845	-257 120		
Maksutuotot							
Ulkoiset	207 259	852					208 111
Sisäiset	7 658	680		-7 658	-680		
Tuet ja avustukset							
Ulkoiset	233 346	1 647					234 994
Sisäiset (kunnalta)	1 516			-1 516			
Muut toimintatuotot	990 900	22 767	98	-480 613	-3 031		530 121
Valmistus omaan käyttöön	11 429	7 146		128 000			146 576
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-1 739 001	-221 764	-1 083	69	-69		-1 961 848
Palvelujen ostot							
Ulkoiset	-2 073 191	-172 734	-1 407				-2 247 332
Sisäiset	-265 643	-13 702	-123	265 643	13 702	123	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat							
Ostot tilikauden aikana	-176 552	-80 762	-241	10 269	1 270	59	-245 958
Avustukset							
Ulkoiset	-321 051	-38	-2 591				-323 679
Sisäiset (liikelaitokselle)	-24 777		-1 516	24 777		1 516	
Muut toimintakulut	-671 774	-48 845	-947	461 429	12 211	-326	-248 253
Toimintakate	-3 642 442	91 215	-7 810	235 555	-233 717	1 372	-3 555 828
Verotulot	3 828 749						3 828 749
Valtionosuudet	330 345						330 345
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot							
Ulkoiset	70 514		2 630				73 144
Sisäiset	2 928			-2 928			
Muut rahoitustuotot							
Ulkoiset	96 895	66	67				97 028
Sisäiset	29 523		2 441	-29 523		-2 441	
Korkokulut							
Ulkoiset	-12 632	-3 137					-15 768
Sisäiset		-2 160			2 160		
Korvaus peruspääomasta		-29 523			29 523		
Muut rahoituskulut	-542	-32	-20				-594
Vuosikate	703 337	56 430	-2 692	203 104	-202 035	-1 069	757 075
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-352 604	-55 890					-408 494
Arvonalentumiset							
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tuotot		1 000					1 000
Satunnaiset kulut							
Tilikauden tulos	350 733	1 540	-2 692	203 104	-202 035	-1 069	349 581

Liikelaitosten ja rahastojen vaikutus toiminnan rahoitukseen

Rahoituslaskelma – yhdistely 1 000 €	Rahoituslaskelmat			Eliminointi- ja oikaisukirjaukset			Kaupungin rahoitus- laskelma tilinpäätöksessä
	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liikelaitokset yhteensä	Rahastot yhteensä	Kaupunki ilman liikelaitoksia ja rahastoja	Liikelaitokset yhteensä	Rahastot yhteensä	
Toiminnan rahavirta							
Tulorahoitus							
Vuosikate	703 337	56 430	-2 692	203 104	-202 035	-1 069	757 075
Satunnaiset erät		1 000					1 000
Tulorahoituksen korjauserät	-115 912	-235	1 516				-114 632
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-644 235	-244 803	-519				-889 557
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5 784	22 824					28 608
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	127 311	427					127 738
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta	76 285	-164 358	-1 695	203 104	-202 035	-1 069	-89 768
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäys	-21 894		-70 206				-92 099
Antolainasaamisten vähennys	110 455		10 321	-14 210			106 566
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-65 837	-27 295			14 210		-78 922
Oman pääoman muutokset							
Oman pääoman muutos			33 287			-33 287	
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-10 918						-10 918
Vaihto-omaisuuden muutos	16 266	1 669					17 935
Saamisten muutos	-6 034	6 635	-103	7 225	3 523		11 246
Korottomien velkojen muutos	-29 832	183 357	28 396	-683	-189 395	-28 145	-36 301
Rahoituksen rahavirta	-7 793	164 366	1 695	-7 668	-171 662	-61 431	-82 493
Rahavarojen muutos	68 492	8		195 436	-373 697	-62 501	-172 261
Rahavarojen muutos							
Rahavarat 31.12.	1 147 885	25					1 147 910
Rahavarat 1.1.	1 320 153	17					1 320 170
	-172 269	8					-172 261

Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

6 Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

Helsingissä maaliskuun xxx päivänä 2022
HELSINGIN KAUPUNGINHALLITUS

Paavo Arhinmäki

Marcus Rantala

Jussi Halla-Aho

Nasima Razmyar

Anniina Iskanius

Sari Sarkomaa

Elisa Gebhard

Daniel Sazonov

Minja Koskela

Anni Sinnemäki

Johanna Nuorteva

Reetta Vanhanen

Tuomas Rantanen

Maarit Vierunen

Juhana Vartiainen
Pormestari
Hallituksen puheenjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä huhtikuun XX. päivänä 2022

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Jorma Nurkkala
JHT, KHT

**Luettelo
kirjanpitokirjoista
ja tositelajeista
sekä niiden
säilytystavasta**

7 Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista sekä niiden säilytystavasta

---

Luettelot kirjanpitokirjoista ja tositelajeista sekä niiden säilytystavoista sisältyvät Helsingin kaupungin tilinpäätöksen erittelyt -sidottuun kirjaan. Kirjaan sisältyvät myös liikelaitosten allekirjoitetut tilinpäätökset sekä sitovien toiminnan tavoitteiden toteumatietojen dokumentointikuvaukset.

Tilintarkastuskertomus 2021

8 Tilintarkastuskertomus 2021

TILINPÄÄTÖKSEN TUNNUSLUVUT	Konserni		Kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Toimintatuotot toimintakuluista, prosenttia	60,9	59,4	27,1	25,6
Vuosikate, miljoonaa euroa	1 336	1 438	757	863
Vuosikate, prosenttia poistoista	142	170,4	185,3	229,7
Vuosikate, euroa / asukas	2 028	2 190	1 149	1 314
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT				
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, miljoonaa euroa	-789,3	-495,3	264,3	512,9
Investointien tulo-rahoitus, prosenttia	67	63,7	87,9	84,6
Lainanhoitokate	3,9	4,8	8,2	9,1
Kassan riittävyys, päivää	60	66	70	85
TASEEN TUNNUSLUVUT				
Omavaraisuusaste, prosenttia	61,6	62,1	81,8	80,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	88,3	90,3	40,3	44,7
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), miljoonaa euroa	6 555	6 238	6 864	6 541
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) euroa / asukas	9 948	9 495	10 419	9 957
Lainakanta 31.12., miljoonaa euroa	5 891	5 552	913	992
Lainat, euroa / asukas	8 941	8 452	1 386	1 510
Lainat ja vuokravastuut 31.12., miljoonaa euroa	6 873	6 432	1 521	1 483
Lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas	10 432	9 792	2 309	2 258
Lainasaamiset 31.12., miljoonaa euroa	488	484	1 880	1 895
Konsernin lainasaamiset 31.12., euroa / asukas	741	737	..	..
Asukasmäärä 31.12.			658 864	656 920

Vertailuvuoden 2020 ennakkotietoon perustuva asukasmäärä on päivitetty vastaamaan lopullista asukasmäärää. Vastaava päivitys on tehty vuoden 2020 tunnuslukuihin.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \times \text{vuosikate} / (\text{poistot} + \text{arvonalentumiset})$

Vuosikate euroa / asukas = $\text{Vuosikate} / \text{asukasmäärä } 31.12.$

Investointien tulo-rahoitus, prosenttia = $100 \times \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$

Lainanhoitokate = $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Kassan riittävyys (päivää) = $365 \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

Omavaraisuusaste, prosenttia =

$100 \times (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{taseen vastattavien loppusumma} - \text{saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia =

$100 \times (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / (\text{toimintatuotot} + \text{verotuotot} + \text{valtiosuudet})$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = $\text{edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas =

$[\text{edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä } 31.12.$

Lainakanta 31.12. (miljoonaa euroa) = $\text{vieras pääoma} - (\text{saadut ennakot} + \text{ostovelat} + \text{siirtovelat} + \text{muut velat})$

Lainat euroa/asukas = $\text{lainakanta } 31.12. / \text{asukasmäärä } 31.12.$

Lainat ja vuokravastuut 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{saadut ennakot} + \text{ostovelat} + \text{siirtovelat} + \text{muut velat}) + \text{vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut 31.12 euroa/asukas = $\text{Lainat ja vuokravastuut} / \text{asukasmäärä } 31.12.$

Lainasaamiset 31.12. = sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Konsernin lainasaamiset euroa /asukas = $\text{lainasaamiset } 31.12. / \text{asukasmäärä } 31.12.$

Helsinki

**Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia**

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki

Postiosoite
PL 20, 00099 Helsingin kaupunki

Puhelinvaihde (09) 310 1641
kaupunginkanslia@hel.fi
www.hel.fi/kaupunginkanslia

Helsingin kaupungin tilinpäätös 2021
www.hel.fi
www.hel.fi/tilinpaatos